A HAPPY NEW YEAR! ראש השנה נומער לשנה טובה תכתבו!

BIALYSTOKER STIMME

ביאַליסטאָקער שטימע

אָפיציעלער אָרגאַן פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין אַמעריקע

נומער 325 ■ ראש השנה, תש״מ — ניו יארק, סעפטעמבער, 1979 ■ 59-טער יאָרגאַנג

אינהאַלט:

גרויסע פייערונג לכבוד איסאק און מאלי ריבאלאווסקי	הרב שמואל א. קראניק	1
אין אן אלטמאדישער ביאליסטאקער בעקערייי		4
ביאליסטאקער פערזענליכקייטן אין מדינת ישראל	אליעזר סוכאוואלסקי (תל אביב)	6
זכרונות פון דער אמאליקער ביאליסטאק	מאיר באראק (וואלי סטרים, נ. י.)	7
שלוס-מיטינג און אינטאלעישאן פון באאמטע		8
ישראל בעקער, דער טאלאנטירטער קינסטלער	שפטל זאק (ניו יארק)	9
מאקס ראטנער באזוכט עגיפטן		10
די אידישע ביאליסטאק אלס „מאמע" פון די ארומיקע שטעטלעך	דר. שמעון דאטנער (ווארשע)	11
קינדער יארן אויף דער עלטער	אשר שטשוטשינסקי	12
אן אויפקלערונג פון דער גרויסער ביאליסטאקער שוהל		13
בנימין גמרא, דער עלטסטער ביאליסטאקער אין ישראל	פאלא בעלעק (חולון, ישראל)	14
ביי אונזערע לאנדסלייט אין ארגענטינע	בן-ציון ברוקער (בוענאס איירעס)	17
זלמן קאלעשניקאוו צו זיין באזוך אין ניו-יארק	איסאק ריבאלאווסקי	19
צו די שלשים פון דושעק בערגער ע״ה פון ביאליסטאק	הערשל מוראוויסקי	20
אויפן פרישן קבר פון מיין ברודער דושעק בערגער ע״ה	לאה׳קע עמיאל-מוראווסקי	22
„אין עראפלאן" — (ליד)	אשר שטשוטשינסקי	23
אונזער אינסטיטוציע		28
אונזערע פארלוסטן		30
יי-יאר באגריסונגען		31-38

English Section

Message from our President —	*Sam Solasz*	1
Izaak and Molly Rybal Testimonial Dinner —	*Rabbi Lowell S. Kronick*	2
From the Desk of our Administrator —	*Yehoshua Schachter*	5
The Growth of a Chaplain —	*Rabbi Lowell S. Kronick*	6
From the Desk of our Controller —	*Harold Talin*	7
Max Ratner Visits Egypt		8
A Profile of our Accounting Consultant, Philip Machnikoff		10
My Recent Visit to Bialystok —	*J. Prowalski (Paris)*	11
Latest Developments in the Case of Benjamin Lach		12
Closing Meeting of Board of Directors and Installation of Officers		14
Herman Schwarz Transports Torah from America to Israel		15
Bialystoker Ladies Auxiliary —	*Rose Finkelstein*	16
Letters to our Editors		18
A Profile of our Volunteer, Nick Ditizio		20
Our Home and its Activities for the Residents —	*Mira Rogoff*	21
Our Institution		23
Happy Events		24
My Thoughts about my Unforgettable Brother, Jack Berger —	*Leah Amiel-Morrow*	26
Jack Berger, In Memoriam —	*Harold Morrow*	27
In Memoriam		28
New Year Greetings		30-38

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2023

BIALYSTOKER CENTER, HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED

228 East Broadway, New York, N.Y. 10002—Tel. (212) 475-7755

Shanah Tovah! *A Happy and Prosperous New Year!*

Dear Friends:

We are happy to invite you to our Yiddish-English-Hebrew musical comedy revue

at

AVERY FISHER HALL OF LINCOLN CENTER

SUNDAY, SEPTEMBER 16, 1979, 2 P.M.

Honoring the Israel-Egypt Peace Treaty

"THE SONG OF PEACE"

Produced and arranged by Ada Einhorn of Encore Artists

STARRING

★ **JACKIE MASON**
The Master of Fun
The only comedian to create a unique brand of entertainment

★ **HERMAN MALAMOOD**
One of the most thrilling voices of the cantorial and operatic world today

★ **CLAIRE BARRY**
Of the internationally acclaimed Barry Sisters, known for her enchanting music and glamour

★ **MARY SOREANU**
International Jewish Singing Star, Beauty in any language

A FULL ORCHESTRA WILL GIVE A CONCERT AND ACCOMPANY THE STARS.

LINCOLN CENTER IS ACCESSIBLE BY IRT 7th AVENUE SUBWAY, 66th STREET STATION—
THERE ARE PARKING FACILITIES IN THE CENTER.

ביאַליסטאָקער צענטער, הויס פאַר עלטערע מענטשן אוו שפּיטאָל

228 איסט בראָדוועי, ניו־יאָרק, נ.י. — טעל. 475-7755 (212)

א כתיבה וחתימה טובה ! א געבענטשטע יאָר !

חשוב'ע לאַנדסלייט אוו פרייַנט !

איר זייט העפליך געלאָדן צו דער מוזיקאַלישער רעוויו אין אידיש, ענגליש אוו העברעאיש

אין

אייוועי פישער האַל פון לינקאָלן סענטער

זונטאָג, דעם 16טן סעפּטעמבער, 1979, 2 אַזיינער בייטאָג

לכבוד הערגרייכן דעם שלום־אָפּמאַך פון ישראל מיט עגיפּטן

„דער געזאַנג פון שלום"

אויפגעפירט אוו אראַנזשירט פון **עידא מ. איינהאָרן**

מיט דער באַטייליגונג פון די פאָלגענדע ארטיסטן :

★ **דזשעקי מייסאָן**
דער קעניג פון געלעכטער,
וועלכער האָט געשאַפן אַן
אייגנאַרטיקע פאַרווייַלונגס־פאַרמע

★ **הערמאַן מאַלאַמוד**
איינער פון די אויסגעצייכנטע
שטימעס פון דער אָפּערא אוו פון
דער חזנישער וועלט היינט צו טאָג

★ **קלעיר בערי**
פון די אינטערנאַציאָנאַלע
באַוואוסטע „בערי סיסטערס",
באַקאַנט פאַר איר טאַלאַנטירטער
זינגען אוו שייטהייט

★ **מערי סאָריאנו**
אינטערנאַציאָנאַלע זינגערין
פון אידיש אוו אַנדערע שפּראַכן
אוו פראַכטפולע אַטועזנהייט אויף
דער בינע

א פולער **אָרקעסטער** וועט געבן א קאָנצערט אוו אקאָמפּאַנירן די ארטיסטן

צום לינקאָלן סענטער קען מען צופאָרן מיטן סאַבוועי „אַי אַר סי" בראָדוועי טעג עוועניו לאַין צו דער 66טער גאַס. אין סענטער איז דאָ אַ גרויסער פּאַרקינג־באַראַוש.

ביאַליסטאָקער שטימע

אפיציעלער אָרגאַן פון דער ביאליסטאקער לאנדסמאנשאפט אין אמעריקע

נומער 325 ■ ערב ראש השנה, תש״מ — ניו־יארק: סעפטעמבער 1979 ■ 59־טער יאָרגאַנג

גרויסע פייערונג לכבוד איסאק און מאלי ריבאלאָווסקי
שבת אָוונט, 10טן נאָוועמבער, אין עסעקס־הויז

פון הרב שמואל א. קראניק

גייסטיקער פירער

זונטיק אָוונט, דעם 10־טן נאָוועמבער 1979, וועט בייַ די ביאליסטאקער לאנדסלייט און פריינט פארקומען א גרויסער יום־טוב. דער ביאליסטאקער צענטער, היים און שפיטאל אין ניו יארק וועט יענעם אָוונט דורכפירן, אין דעם עלעגאנטן עסעקס־הויז (אויף 160 צענטראל פארק סאוט), א גרויסע פייערונג־דינער בייַ וועלכן עס וועלן באַערט ווערן איסאק ריבאלאָווסקי, ענגעראל־סעקרעטאר פון דער גוט באַקאַנטער ביאליסטאקער אינסטיטוציע, מיט זיין ליבע פרוי, מאלי, די דאזיקע פייערונג איז א רעזולטאט פון א באשלוס פון דעם באארד אוו גאווערנארס פון דעם ביאליסטאקער צענטער און היים, אלס רעזולטאט פון א רעקאמענדאציע פון פרעזידענט סעם סאלאוש, וועלכער האט אנגעווויזן אז דאס איז אן אויסדרוק פון אנערקענונג צו איסאק ריבאלאָווסקי, פאר זיין טרייער איבערגעגעבענער ארבעט פאר דער גרויסער ביאליסטאקער אינסטיטוציע, אין פארלויף פון די לעצטע 32 יאר.

בייַ דעם זעלבן מיטינג, האט פרעזידענט סעם סאלאוש אויך פארגעשלאגן, אז דער ביאליסטאקער צענטער זאל אנהויבן א קאמפיין צו זאמלען די סומע פון 50 טויזנט דאלאר, אלס ביישטייער צו פארנעמיקן דאס בויען פון א טאג־היים פאר קליינע קינדער פון ארבעטנדיקע מאמעס, אין כפר תבור, מדינת ישראל, אלס אנערקענונג און אויסן נאמען פון איסאק און מאלי ריבאלאָווסקי. די דאזיקע אידעע איז געבוירן פון ידידיה ל. האמבורג, וויצע־טשערמאן פון באארד אוו דירעקטאָרס, צו סעם סאלאוש. דער אלגעמיינער קאסט פון אויסבויען די אויבנדערמאנטע אינסטיטוציע, וואס איז אין אויבערשטן טייל פון גליל, איז אָרום 150 טויזנט דאלאר. דאס איבעריקע פון דער סומע, אויסער דעם וואס וועט געזאמלט ווערן פון דעם ביאליסטאקער צענטער, וועט קומען פון דעם יוגאסלאוישן אפיל עמיגרדזשענסי פאנד. דער באארד אוו גאווערנארס און נאכדעם אויך דער באארד אוו דירעקטאָרס פון דעם ביאליסטאקער צענטער, היים פאר עלטערע מענטשן און שפיטאל, האָט איינשטימיק אונטערשטיצט די רעקאמענדאציע פון פרייַנט סעם סאלאוש.

אויף א מיטינג פון א ספעציעלען קאמיטעט, וואס איז באשטימט געווארן פון דעם באארד, איז אויסגעארבעט געווארן א געוויסער פלאן ווי אזוי דורכצופירן די גרויסע פייערונג, אין כבוד פון די ערן־געסט איסאק און מאלי ריבאלאָווסקי. עס זיינען אויך אנגענומען געווארן פאסיקע באשלוסן ווי אזוי דורכצופירן דעם גוטיקן קאמפיין, כדי צו העלפן פארענדיקן דאס בויען די טאג־היים אין כפר תבור. עס איז אויך אונטער־געשריבן געווארן א געהעריקער אפמאך אין וועלכן די ספעציעלע קאמיטע פון דעם ביאליסטאקער צענטער פארפליכטעט זיך צו זאמלען די גוטיקע סומע פון 50 טויזנט דאלאר מיט דעם באדינג, אז די אויבנדערמאנטע אינסטיטוציע אין מדינת ישראל וועט פארענדיקט ווערן און אנהויבן זיין טעטיק אין חודש אפריל, 1980. עס ווערט אויך פלאנירט א ספעציעלע טור־רייזע קיין מדינת ישראל, פון ביאליסטאקער לאנדסלייט, פרייַנט און ביישטייערער פאר דעם וויכטיקן און נוטיקן פראיעקט אין דער אידישער מדינה צו דער פייערלעכער עפענונג.

צו דער גרויסער פייערונג לכבוד איסאק און מאלי ריבאלאָווסקי, וואס וועט פארקומען זונטיק, דעם 10־טן נאָוועמבער היינטיקס יאר, ווערן איינגעלאדן די פירערס, טוערס און מיטגלידער פון דעם ביאליסטאקער צענטער, ווי אויך פיל פרעזענלעכע פרייַנט פון מר. און מרס. ריבאלאָווסקי, פון ניו יארק און אויך פון איבער אמעריקע, און פון אויסלאנד. צו דעם פייערלעכן יום־טוב פון דער ביאליסטאקער משפחה ווערט דערוואַרט א גרויסער עולם, אויך ספעציעלע געסט. דער הויפט גאסט־רעדנער בייַ דעם גרויסן באנקעט וועט זיין גענעראל עוזי נאַרקיס, געוועזענער קאמאַנדיר פון די ישראל ארמיי־כוחות, וואס האָבן באפרייט ירושלים פון אראבישער הערשאפט בעת דער זעקס טאגיגער מלחמה, אין יוני 1967. בייַ דער פאלקס־פייערונג וועלן אויך אלס רעדנער און באגריסער ארויסטרעטן וויכטיקע ביאליסטאקער פירער און פערזענלעכקייטן פון דעם היגן אידישן געזעלשאפטלעכן לעבן. עס וועט אויך דורכגעפירט ווערן א פאסיקער קינסטלעריישער פראגראם. גענעראל עוזי נארקיס, וועלכער האט אין די לעצטע יארן אנגעהאלטן פארשידענע וויכטיקע אמטן אין דער ישראל־ארמיי, אין דער רעגירונג און אין דיפלאמאטישן קארפוס פון דער אידישער מדינה, איז איצט דער דירעקטאר פון ספעציעלע פראיעקטן־דעפארטמענט, בייַ דער אידישער אגענטור אין ירושלים. דאס בויען פון דעם אויבנדערמאנטן קינדער־נארטן, אין כפר תבור, איז אונטער דער אויפזיכט פון דאזיקן דעפארטמענט מיט וועלכן עס פירט אן גענעראל נארקיס. עס איז קלאר, אז גענעראל עוזי נארקיס איז דער בעסטער פאסיקער פערזאן, וואס וועט אויף א געהעריקן אופן אויספלערן און אינערגעבן וועגן דער ויכטיקייט פון דער נייַ־געבויטער אינסטיטוציע. אין פארגאנגענעם חודש יוני איז פארגעקומען א ספעציעלער צוזאמענטרעף, אין ניו יארק, צווישן גענעראל נארקיס מיט איסאק ריבאלאָווסקי, סעם סאלאוש און ידידיה האמבורג. בייַ דער פריינטלעכער באגעגעניש זייַנען אויסגעארבעט געווארן אלע אייַנצלהייטן וועגן דעם פראיעקט.

איסאק ריבאלאָווסקי מיט זיין פרוי מאלי, האָבן אויסגעקליבן דעם פראיעקט פון דער קינדער־היים אין כפר תבור, וואס זאל טראגן זייערע נעמען, וויייל זיי ווילן דורך דעם העלפן פארשטארקן און ארויסהויבן דעם אינטערעס פאר דעם נייַעם דור אין מדינת ישראל. די איבערגעגעבנקייט פון מר. און מרס. ריבאלאָווסקי אלע יארן ביים העלפן מדינת ישראל, איז גוט באקאַנט ניט בלויז בייַ די ביאליסטאקער לאנדסלייט, נאר אויך אין היגן אידישן געזעלשאפטלעכן לעבן. באזונדערס וויייסן וועגן דעם גוט די אלע, וועלכע רופן זיך שטענדיק וואערעם אפ ביים קויפן ישראל־באנדס, וואס איז א רעזולטאט

Digitized by Project Zikaron
Touro University-NY Libraries
www.zikaron.tourolib.org
2023

ביים אונטערשרייבן דעם קאָנטראַקט צום בויען דעם קינדער־צענטער אין כפר תבור (פון ר. צו ל.): סעם סאַלאַש, ידידיה ל. האַמבורג, געניעראַל עוזי נאַרקיס און איסאַק ריבאַלאָווסקי.

פון דער טרייער און אומדערמידלעכער ארבעט פון איסאַק ריבאַלאָווסקי און זיין ליבע פרוי.

* * *

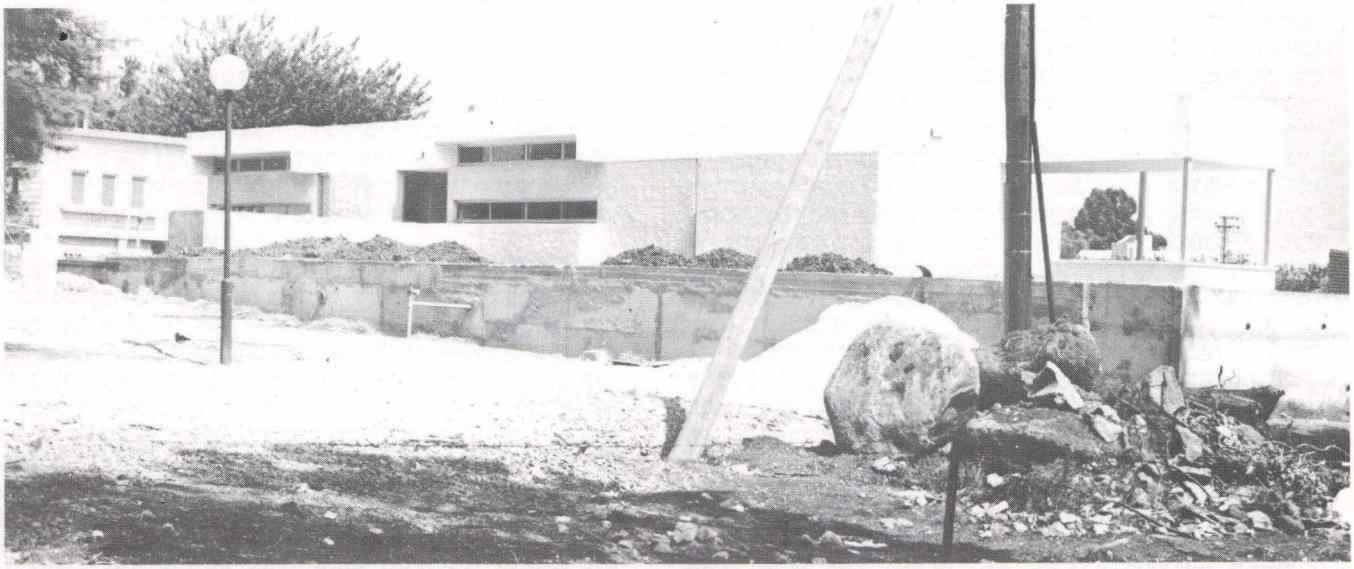
איך פערזענלעך אַרבעט זייער נאָענט מיט איסאַק ריבאַלאָווסקי אין פאַרלויף פון די פאַרגאַנגענע זיבן יאָר, אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן. דאָס גיט מיר געוויס אַ מעגלעכקייט צו געבן כאָטש אַ קורצע אָפּשאַצונג וועגן אים. עס איז נישט איבערגעטריבן צו זאָגן, אַז מר. ריבאַלאָווסקי׳ס גאַנץ לעבן דאָ, בייטאָג און ביינאַכט, איז אויסגעפילט מיט טראַכטן, פּלאַנירן און אָנפירן אומדערמידלעכע טעטיקייטן פאַר אַלץ וואָס האָט צו טאָן מיט ביאַליסטאָק. דאָס איז סאַי פאַר דעם גרויסן צענטער וואָס איז גוט באַקאַנט אין דעם היגן אידישן לעבן, סאַי אויך פאַר ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט דאָ אין אַמעריקע, ווי אויך אומעטום אין דער וועלט.

אין דעם אַלעם, ווייזט איסאַק ריבאַלאָווסקי אַרויס אַן אומבאַגרענעצטער ענערגיע, ליבשאַפט און טריישאַפט. ער ווערט קיינמאָל נישט מיד, פיזיש און גייסטיק, צו זיין ווי אַ סאַלדאַט אויף זיין פאָזיציע, פאַר די אַקטיוויטעטן פאַרן צענטער, ווי אויך פאַר לאַנדסלייט אומעטום. און אין זיין פילזייטיקער ארבעט פאַר דעם אַלעם איז איסאַק ריבאַלאָווסקי שטענדיק אַ פּינקטלעכער, אַ געניוער און אַלץ איז אויך באַגלייט מיט דיסציפּליז און גלייכצייטיק מיט פריינטלעכקייט. יעדער וואָס קומט אין באַרירונג מיט מר. ריבאַלאָווסקי, דערפילט גלייך וואַרעמקייט און היימישקייט, ווי ער וואָלט שוין געקענט זיך מיט מר. ריבאַלאָווסקי אַ לאַנגע צייט. דאָס איז אַ גרויסע מעלה און דערפאַר טאָקע האָט דער ביאַליסטאָקער צענטער אויך אַזוי פיל פריינט, אַנהענגער און שטיצער, אפילו אויך אויסער די רייען פון די אייגענע לאַנדסלייט.

די גרויסע מעלה פון איסאַק ריבאַלאָווסקי איז אויך, וואָס אויסער דעם וואָס ער אַליין איז שטענדיק אומדערמידלעך אַקטיוו, רעגט ער אויך אַן און ער באַאיינפלוסט אַנדערע צו זיין אַקטיוו, צו פאַרשידענע אַקטיוויטעטן. מען קען מיט זיכערקייט זאָגן, אַז אַ דאַנק דעם האָט דער ביאַליסטאָקער צענטער צו פאַרצייכענען טאָקע אויך גוטע רעזולטאַטן. אַ גאָר באַזונדערע פיינער קאָפּיטל אין די אַקטיוויטעטן פון איסאַק ריבאַלאָווסקי, איז זיין פאַרבינדונג מיט ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אומעטום אין אַמעריקע, ווי אויך אין פאַרשידענע לענדער. ער באַקומט בריוו און ענטפערט אויף דעם, פון לאַנדסלייט פון פאַרשידענע טיילן וועלט. ער האָט אויף אַלעם צייט און ענערגיע, עס ווערט ביי אים גאָרנישט פאַרנאַכלעסיקט. עס איז דעריבער נישט קיין וואונדער, וואָס מר. ריבאַלאָווסקי ווערט באַצייכנט ביי לאַנדסלייט אומעטום אַלס „דער ביאַליסטאָקער אַמבאַסאַדאָר". איסאַק ריבאַלאָווסקי איז אומעטום אויך גוט באַקאַנט פון זיינע אָפּטע רייזעס, וואָס ער מאַכט אין פאַרשידענע לענדער. אומעטום ווערט ער אויפגענומען מיט גרויס ווארעמקייט פון ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט, ווייל אומעטום וואו ער קומט צופאָרן ——— אין אַמעריקע און אין אויסלאַנד ——— ברענגט ער אויך גלייך אַריין ווארעמקייט, פריינטלעכקייט, היימיש־אידישער ביאַליסטאָקער פאַלקסטימלעכקייט.

דאָס אַלץ איז דערפאַר, ווייל איסאַק ריבאַלאָווסקי לעבט אומאויפהערלעך מיט דעם גרויסן יחוס פון דער אַמאָליקער אידישער ביאַליסטאָק, ער טוט דאָס אין זיינע וויכטיקע אַקטיוויטעטן אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער, אין זיין פריוואַטן לעבן ווי אויך ווען ער קומט אין באַרירונג מיט אַנדערע. מיט אָט דעם ביאַליסטאָקער דערהויבענעם אידישן יחוס, מיט דער גרויסקייט פון דער אַלטער היים וואָס איז אויף אַ גרויזאַמען אופן פאַרניכטעט געוואָרן ביי די נאַציס, שטעקט ער אויך אַן אַנדערע. און אַזוי פירט זיך דער טרייער איסאַק ריבאַלאָווסקי פון זינט דעם יאָר 1947, וועג ער איז געקומען קיין אמעריקע, און ער איז צוגעצויגן געוואָרן צו דער ארבעט אין דער ביאַליסטאָקער אינסטיטוציע, פון דעם דאַמאָלסטיקן אומפאַרגעסלעכן פירער דוד סאַהן ע״ה.

זיין איצטיקע הויכע פאָזיציע האָט איסאַק ריבאַלאָווסקי דערגרייכט אַ דאַנק זיינע גרויסע פעאיקייטן, ענערגיע און אומדערמידלעכער ארבעט. עס איז אָפּטמאָל צו באַוואונדערן

דער „דעי קעיר סענטער" בנין כמעט אויפגעבויט פון דרויסן אין כפר תבור וואָס וועט טראָגן די נעמען פון איסאַק און מאַלי ריבאַלאָווסקי. אין אַפּריל, 1980, וועט דער סענטער פונקציאָנירן.

אים אין זיינע ענערגישע אַקטיוויטעטן. ווייל געדענקען דאַרף מען, אַז מר. ריבאַלאָווסקי, וועלכער שטאַמט פון אַ יחוס׳דיקער משפחה אין ביאַליסטאָק, האָט דורכגעמאַכט ליידן און וואַגלענישן אין צייט פון דער צווייטער וועלט־מלחמה אין איראָפּע. זיינע נאָענטע זיינען אומגעבראַכט געוואָרן פון די נאַציס. דאָך אָבער, טוט ער אַלץ מיט גרויס טריישאַפט און ליבע, אַלץ פאַר ביאַליסטאָקער און ביאַליסטאָק, פאַר אידישע אינטערעסן, פאַר ישראל און פאַר כלל ישראל. אין משך פון אַלע יאָרן, פון זינט 1947 וועו ער איז געקומען נאָך דער מלחמה קיין ניו יאָרק, האָט מר. ריבאַלאָווסקי פאַרנומען פאַרשידענע אַמטען אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער. עס וואָלט פאַרנומען צופיל פּלאַץ דאָס אַלץ אויסצורעכענען דאָ, אין דעם אַרטיקל. גענוג צו זאָגן, אַז אַ דאַנק זיין אומדערמידלעכקייט, און אַ דאַנק וואָס ער רופט צו זיך אַרויס צוטרוי און דרך־ארץ מצד אַלעמען, האָט איסאַק ריבאַלאָווסקי שטופענווייז דערגרייכט זיין איצטיקער הויכער פּאָזיציע אַלס געשעפטס־סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן, וואָס ער פאַרנעמט פון זינט דעם יאָר 1973

עס דאַרף אויך דערמאָנט ווערן, אַז נישט געקוקט אויף דעם וואָס מר. ריבאַלאָווסקי איז אומאויפהערלעך פאַרנומען בייַ פאַרשידענע אַקטיוויטעטן ביים אָנפירן מיטן ביאַליסטאָקער צענטער, און דאָס שטענדיקע זיין פאַרבונדן מיט לאַנדסלייט אין אַמעריקע און איבער דער וועלט, האָט ער אויך צייט און גיט אָפּ פיל אָנשטרענגונגען ביים צוגרייטן, רעדאַגירן און אַרויסגעבן די גוט באַקאַנטע „ביאַליסטאָקער שטימע", צוויי מאָל אין יאָר. ווי באַקאַנט, איז דער דאָזיקער זשורנאַל, וואָס איז יעדעס מאָל — פאַר ראש השנה און פאַר פּסח — מיט אַן אינטערעסאַנטן אינהאַלט און רופט אַרויס אַ ווארעמען אָפּקלאַנג, מסתמא די איינציקע אויסגאָבע פון דעם מין ביי היגע לאַנדסמאַנשאַפטן־אָרגאַניזאַציעס.

* * *

די אַלע אומדערמידלעכע, אויפריכטיקע און טרייַע אַקטיוויטעטן וואָס איסאַק ריבאַלאָווסקי פירט כסדר אָן פאַרן גרויסן ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק ווי אויך פאַר ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין אַנדערע ערטער, וואָלט געווויס נישט מעגלעך געווען אויב ער וואָלט ביי זיין זייט נישט געהאַט זיין ליבע לעבנס־באַגלייטערין, זיין טרייַע פרוי מאָלי. זי גיט אים צו פיל מוט, באַגלייט מיט גוטע עצות און אַנווייזונגען, וואָס העלפט אים אָנגיין מיט זיין ברייט פאַרצווייגטער ארבעט. די ליבהאַרציקע מאָלי, די טאָכטער פון חיים שלמה און שיינע־גיטל גאָלדבערג פון דער אַמאָליקער ביאַליסטאָק, האָט זיך אויך איר אייגענעם יחוס. קומענדיק קיין אַמעריקע אין יאָר 1930, מיט אַ באַגאַזש פון פיינער דערציאונג און וויסן וואָס זי האָט איינגעזאַפּט אין איר היים ביי די עלטערן, האָט זי אויך דאָ פאַרטגעזעצט צו גיין אויפן זעלבן וועג זי האָט דאָ געלערנט אין האַי־סקול, אין סיטי קאָלעדזש און צום סוף געוואָרן אַ דערפאַרענע בוכהאַלטערין ביי וואָס זי האָט געאַרבעט ביזן יאָר 1977, וועו זי האָט אויפגעגעבן די ארבעט.

פרוי מאָלי ריבאַלאָווסקי איז אויך אַלע יאָרן אַקטיוו, אויף איר אייגענעם שטייגער, אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער. זי איז אַ מיטגליד פון דעם באָארד אָוו דירעקטאָרס, זי איז שטענדיק ביי אַלע אַקטיוויטעטן פון דעם צענטער, מען זעט איר און מען הערט איר ביי די פאַרצווייגטע אַקטיוויטעטן. פרוי מאָלי איז אויך אַקטיוו אויף אָנדערע געביטן אין אידישן געזעלשאַפטלעכן לעבן, וואו זי ווערט ווי געהעריק אָפּגעשאַצט פאַר איר ערלעכקיט און וואַרעמער היימישקייט, וואָס זי טראָגט מיט זיך, אַזוי ווי איר ליבער מאַן איסאַק, פון דער אמאָליקער ליבהאַרציקער אידישער פאָלקסטימלעכער ביאַליסטאָק.

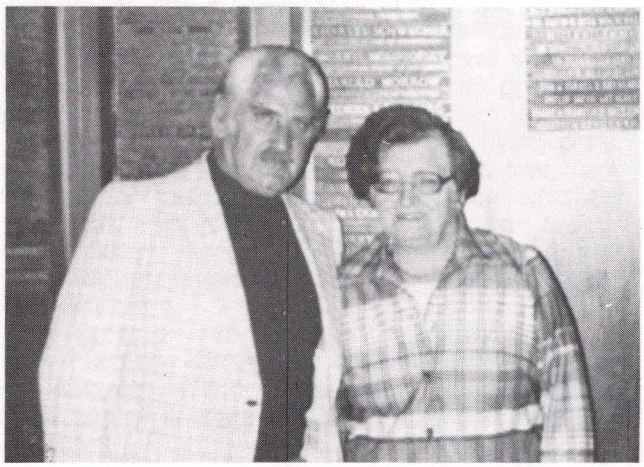
איסאַק און מאָלי ריבאַלאָווסקי פאַרדינען פולשטענדיק דעם כבוד וואָס ווערט זיי צוגעטיילט ווערן ביי דעם גרויסן פייערלעכן דינער־אָוונט, זונטיק, דעם 10־טן נאָוועמבער 1979, אין דעם ניו יאָרקער עסעקס־הויז. דאָס וועט אויך ביי די אומצאָליקע פריינט פון דעם דורך אַלעמען באַליבטע פאָרל, די האַרציקע איסאַק און מאָלי.

חיים און מאַלי איצקאָוויטש פון מעקסיקאָ באַזוכן דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים

חיים און מאַלי איצקאָוויטש פון מעקסיקאָ, טרייַע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און גוטע שטיצער פון ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, זיינען געווען אָנהויב אויגוסט אויף אַ קורצן באַזוך אין ניו יאָרק. די סיבה פון זייער קומען אַהערצו, איז געווען אַ שמחה אין דער משפחה.

אַ טאָכטער פון עלי איצקאָוויטש (חיימ׳ס ברודער) מרס. סאַרע ראָזנער, האָט געבוירן אַ אינגעלע, איז דער ליבער פעטער מיט דער מומע, חיים און מאַלי, געקומען צום ברית.

זייענדיק אין ניו יאָרק האָט איסאַק ריבאַלאָווסקי, געזעראַל־סעקרעטאַר און הערי פיינבערג, עקזעקוטיוו־דירעקטאָר, איינגעלאַדן די חשובע געסט וויי אויך פערזונלעכע פריינט, צו באַזוכן דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים. דאָס

חיים און מאַלי איצקאָוויטש

איז, אגב, נישט דעם ערשטן מאָל ווי דאָס באַליבטע פאָרל קומט זען די אויפטוען און דערגרייכונגען פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, אין ניו יאָרק.

איסאַק ריבאַלאָווסקי און הערי פיינבערג האָבן אַרום־געפירט די איצקאָוויטש׳עס איבער אַלע אָפּטיילונגען פון דער גרויסער געביידע, אויף 228 איסט בראָדווי. מען האָט זיי באַווייזן אַלע אָפּטיילונגען אין דער אינסטיטוציע. כאָטש חיים און מאַלי איצקאָוויטש זענען שוין געווען פיל מאָל פריער אויף באַזוכן אין דער אינסטיטוציע, זענען זיי דאָס מאָל פונדאָסנייַ געווען באַגייסטערט פון אַלעם, וואָס זיי האָבן דאָ געזען. די איצקאָוויטש׳עס האָבן אויסגעדריקט לויב און אַנערקענונג צו די פירער און טוער פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים, פאַר דער גוטער אַרבעט וואָס ברענגט כבוד ביאַליסטאָקער אידן אויך אויסער ניו יאָרק.

נאָכן באַזוך האָבן די פריינט ריבאַלאָווסקי מיט פיינבערג, מיט זייערע פרויען מאָלי און גוירטרוד, איינגעלאַדן די חשובע געסט פון מעקסיקאָ צו פאַרברענגען צוזאַמען ביי מאָל־צייט. ביי דעם צוזאַמענקונפט האָבן חיים און מאָלי איצקאָוויטש איבערגעגעבן אַ לעבעדיקן גרוס פון די לאַנדסלייט אין מעקסיקאָ, ספּעציעל פון חיים איצקאָוויטש׳עס ברידער, אַבראָשע און וועלוועל מיט זייערע נאָענטע, וואָס וואוינען אין מעקסיקאָ. מען האָט זיך געזעגנט אויף אַ האַרציקן אופן און איבערגעשיקט בריידערלעכע גרוסן און וואונטשן פאַר אַלע ביאַליסטאָקער און פריינט און מעקסיקאָ.

ביים געזעגענען זיך האָבן די איצקאָוויטש׳עס איבער־געלאָזן זייער אַ שיינע דאָנעישאָן פאַר דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים.

אין אַן אַלטמאָדישער ביאַליסטאָקער בעקעריי

פון י. שמולעוויטש

מיר דרוקן דאָ איבער, מיט קליינע קירצונגען, אַן אינטערעסאַנטן אַרטיקל פון דעם באַקאַנטן זשורנאַליסט י. שמולעוויטש, וואָס איז דערשינען אין „פאַרווערטס" פרייטיק, דעם 25-טן מאי, 1979.

רעדאקציע

נאָכן פאַרן אַ שעה צייט מיט אַ קאָר, זענען מיר אָנגעקומען אין דעם שטעטל טעריטאָן, וואָס איז אין דער געגנט פון דער רייכער וועסטשעסטער. אויף 144 קאָרטלאַנד סטריט, דאָרט, וואָס איז ניט וויט פון צענטער, קוקט פון אַ קליינער געביידע אַראָפּ אַ שילד מיט אַ גרויסן אויפשריפט, וואָס זאָגט־אָן, אַז דאָרט איז „אַלטער׳ס בעקעריי".

דאָס איז גוט באַקאַנט נישט בלויז פאַר די איינוואוינער אין טעריטאָון, נאָר אויך אין דער גאַנצער געגנט.

דאָס איז דערפאַר, ווייל כמעט ביי אַלע באַנקעטן און פאַרוויילונגען אין דער געגנט, אויף פאַרשיידענע שמחות און צוזאַמענקונפטן, אומעטום דאָרט, עסט מען דאָס געבעקס פון „אַלטער׳ס בעקעריי".

הויפטזעכלעך איז דאָס דערפאַר, ווייל די זעמל, ברויט, בייגל, קעיק, חלות, קיכלעך, און פיל אנדערעס, וואָס ווערט אויסגעבאַקן אין „אַלטער׳ס בעקעריי", האָט אַ גאָר באַזונדערן טעם. דערביי וויסן אַלע אויך גוט, אַז די אַלע סאָרטן געבעקס אין דער בעקעריי ווערט צוגעגרייט און אויסגעבאַקן אויף אַן אַלטמאָדישן, היימישן שטייגער, אַזוי ווי דאָס פלעגט זיין מיט לאַנגע יאָרן צוריק.

אין קעלער פון דער געבעידע איז די אַלטע בעקעריי; אין דער הויך איז דאָס געווען פאַר איינצעל־פאַרקויף. דאָ ווערן אויך אָנגענומען אַלערליי באַשטעלונגען פון דער גאַנצער געגנט, פון דאַנען ווערט דאָס אויך פאַנאַנדערגעשיקט.

* * *

„אַלטער׳ס בעקעריי" זיצט אַ לאַנגען גרויסן יחוס, אַנ־הויבנדיק פון דער אַמאָליקער אידישער ביאַליסטאָק. איצט זענען שוין מיט דעם פאַרבונדן דריי דורות.

איך בין געפאָרן אַהינצו, אין דער זעלטענער בעקעריי, אין באַגלייטונג פון איסאַק ריבאַלאָווסקי, דער גענעראַל־סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, מיט אונזערע פרויען. ער האָט מיר דורך דעם געוואָלט ווייזן נאָך אַ שטיק ביאַליסטאָקער יחוס.

אברהם עדעלבערג און אַלפרעד רעמינגס
קנייטן טייג צו באַקן זעמעלעך.

לעאָ שוואַרץ און אברהם עדעלבערג
האַלטן אויסגעבאַקענע חלות פאַר אַ אידישע שמחה.

אָנגעהויבן האָט זיך דאָס באַלד נאָך דער ערשטער וועלט־מלחמה, מיט אַרום זעכציק יאָר צוריק.

געקומען איז דאָמאַלסט פון ביאַליסטאָק קיין ניו יאָרק אברהם אַלטער, מיט זיין פרוי רות. פונקט ווי אין דער אַלטער היים, אין ביאַליסטאָק, האָט דער דאָזיקער איד אויך דאָ זיך באַשעפטיקט אַלס אַ בעקער. נאָכדעם איז דאָס פאָרל אָוועק קיין טעריטאָון, וועו דאָס שטעטל האָט זיך אָנגעהויבן אָנטוויקלען. די אַלטערס האָבן דאָן דאָרט אָפּגעקויפט אַן אַלטע בעקעריי, וואָס איז אויפגעבויט געוואָרן נאָך אין יאָר 1883.

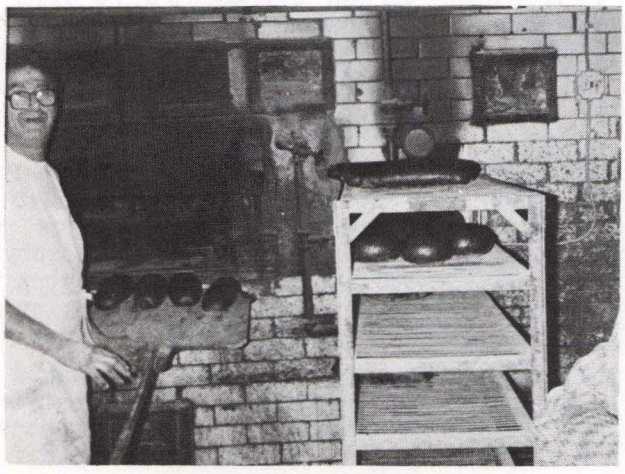
דאָס געקומענע פאָרפאָלק פון דער ווייטער ביאַליסטאָק האָבן אָנגעהויבן אַ נייעם לעבן אין טעריטאָון, וואָס איז אַרומגערינגלט מיט אומענדלעכע פרעכטיקע פעלדער, בערג און וועלדער.

אין יענער צייט האָבן אברהם און רות אַלטער שוין געהאַט צוויי קליינע מיידלעך — יעטאָ און חייקע. שפּעטער איז אויך געבוירן געוואָרן אַ זון, משה.

נאָכן אָפּקויפן מיט יאָרן צוריק די אַלטמאָדישע בעקעריי, האָט אברהם אַלטער כמעט גאָרנישט געענדערט אין די אייניריכטונגען. אויך דאָס אויסאַרבעטן די פאַרשיידענע געבעקסן — הויפטזעכלעך אויף אַ היימישן אופן — איז פאַרבליבן און איז ווייטער ווי עס איז געווען אמאָל.

* * *

אַלץ אין „אַלטער׳ס בעקעריי" ווערט אויסגעאַרבעט מיט די הענט. דאָס מיינט: מישן און קנעטן דאָס טייג, צעשניידן און

לעאָ שוואַרץ
נעמט אַרויס די ברויט פון אַן אַלטמאָדישן אויוון.

די צוויי שוועסטער, יעטא און איירין שוואַרץ, שטייען ביי אויסצייכענונגען פון איירין שוואַרצ׳ס זון, מאַרטין.

אויסאַרבעטן די פאַרשיידענע געבעקס, דאָס אַריינשיבן אין אויוון און ענלעכעס. דאָס טייג ווערט געמישט און געקנאָטן אין אַלטמאָדישע בייטן. די זעמל, חלות, ברויט, קעיק, קיכלעך (פון קאָרן־מעל, פאָמפּעניקל, ווייץ, ראָזשוע און אַנדערע), ווערט אויסגעפאַרעמט מיט די הענט, אויף אַ לאַנגן, אַלטען הילצערנעם טיש. דאָס געבעקס ווערט אַריינגעשיבט און אַרויסגענומען, אין די אויוונס, מיט אַלטמאָדישע הילצערנע שאָוולען (לאָפּעטעס).

אַ זעלטנהייט אין „אַלטער׳ס בעקעריי״ זענען די צוויי אַלטע אויוונס. די דאָזיקע אויוונס וואָס באַקן אָן אויפהער און וואָס ווערן געהייצט אויף קוילן, ברענען 24 שעה אין מעת־לעת און ווערן קיינמאָל נישט אויסגעלאָשן.

אין דער גאַנצער בעקעריי זענען באַשעפטיקט פיר מענער.

דער 68 יאָריקער לעאָ (אריה) שוואַרץ, אָן אַמעריקאַנער געבוירענער און אַ זון פון אימיגראַנטן פון פוילן, איז אָן איידעם פון אַברהם אַלטער, וועלכער איז געשטאָרבן אין 1950 אין עלטער פון זעכציק יאָר. (זיין פרוי, רות, איז געשטאָרבן אין 1967).

לעאָ שוואַרץ, וועלכער איז פאַרהייראָט צו איירין (חייקע) אַלטער, האָט צו מיר געזאָגט:

„ביי אונדז דאָ אין דער בעקעריי איז אַלץ נאַטירלעך. צו דעם געבעקס, וואָס מיר אַרבעטן דאָ אויס, ווערן נישט צוגעגעבן קיין שום קינסטלעכע צוגאָבן. אויך אַלץ אין דער בעקעריי איז נאַטירלעך אַזוי ווי אַמאָל, אָן שום ענדערונגען פון דער נייער צייט. אויב אַ בעקער פון מיט הונדערט יאָר צוריק זאָל אויפשטיין תחית המתים און איצט אַריינקומען דאָ אין דער בעקעריי, קאָן ער גלייך זיך שטעלן צו דער אַרבעט אַזוי ווי אַמאָל. עס האָט זיך כמעט גאָרנישט געענדערט״.

מרס. איירין שוואַרץ, ווי אויך איר שוועסטער יעטאַ, זענען באַשעפטיקט ביים פאַרקויפן דאָס געבעקס אין סטאָר. זיי נעמען אויך אָן און פירן דורך אַלע באַשטעלונגען אויף דעם פאַרשיידענעם געבעקס, פון דער גאַנצער געגנט.

די ספּעציעלע געבעקסן וועלכע האָבן געוואונען אויסצייכענונגען און אַ מעדאַל אין ישראל ביי אַ וועלט־אויסשטעלונג.

אין דער בעקעריי, ווידער, ביים אויסאַרבעטן די פאַרשיידענע געבעקס, זענען אויך באַשעפטיקט: דער 55־יאָריקער שוואַרצער אלפרעד רעמינגס און דער 69־יאָריקער אברהם איידעלבערג, וועלכער שטאַמט פון גראָדזיסק, פוילן, און וואוינט איצט אין קאָנעקטיקוט. ער אַרבעט טיילווייז.

* * *

אַלע וואָס זענען באַשעפטיקט אין „אַלטער׳ס בעקעריי״, סאַי אין בעקעריי, סאַי אין סטאָר, אַרבעטן שווער און געטריי. אין דעם איז שוין אויך אויף אַן איבערגעגעבנעם אופן פאַרבונדן איינער פון דעם דריטן דור פון דער אַלטער־פאַמיליע. דאָס איז דער 30־יאָריקער מאַרטין שוואַרץ, דער זון פון לעאָ און איירין שוואַרץ.

מאַרטין, וועלכער איז אַ גרויסער ספּעציאַליסט ביים אויסבאַקן אַלערליי אייגנאַרטיקע געבעקס, האָט שטודירט און גראַדואירט אַלס אינזשינער. ער האָט אָבער אויסגעקליבן דאָס בעקעריי־פאַך. און גראָד אויף דעם אַלטמאָדישן נאַטירלעכן שטייגער. ער וויל דורך דעם ווייטער ציען דעם יחוס פון זיין משפּחה, פון דער „אַלטער׳ס בעקעריי״.

מיט אַ צייט צוריק איז אין מדינת ישראל געווען אָן אויסשטעלונג פון ספּעציעלע געבעקסן פון פאַרשידענע לענדער. האָט מען אַהינצו (פון טעריטאָון קיין ישראל) אויך געבראַכט און אויסגעשטעלט די זעלטענע געבעקס־אויסאַרבעטונגען פון מאַרטינס שוואַרץ. ער האָט פאַר דעם באַקומען הויכע אויסצייכענונגען און אַ מעדאַל, וואָס מען זעט איצט אויף דער וואַנט אין סטאָר פון „אַלטער׳ס בעקעריי״.

זייענדיק אין דער בעקעריי האָט לעאָ שוואַרץ אונדז געוויזן, אין אַ קליינער, זייטיקער בייט, אָן אַנגעוואָקסענע ראַשטשינע („סאָער דאָו״), וואָס איז אויך באַקאַנט אַלס זויער־טייג. אַזעלכעס טאָר מען נישט לאָזן פאַרענדיקן ביזן סוף, דאָס וועט ווי געהעריק אָפּגעהיט און באַנייט, כדי פון אַזאַ ראַשטשינע יעדעס מאָל צו באַנוצן אַ נייעם טייל ביים צוגרייטן טייג פאַר געבעקס.

„שוין 49 יאָר — האָט מר. שוואַרץ געזאָגט — ווי מיר נוצן כסדר דאָס שטיקלעך טייג פון דער ראַשטשינע, ביים אויסאַרבעטן דאָס פאַרשיידענע געבעקס. און מיר היטן אויך אָפּ, אַז דאָס זאָל אומאויפהערלעך נאָכפאָלגן, נישט איבער־גריסן ווערן. אויך דאָס איז אַ טייל פון דעם יחוס, וואָס עס אַנטהאַלט אין זיך די „אַלטער׳ס בעקעריי״.״

דאַנק־בריוו פון לאַנדסלייט אין מדינת ישראל פאַר שיקט צו זיי הילף אויף פּסח

אין פאַרלויף פון דער לעצטער צייט, האָט אונדזער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק באַקומען אַ צאָל בריוו פון לאַנדסלייט אין מדינת ישראל, צו וועמען מיר האָבן געשיקט — ווי דאָס איז יעדעס יאָר — געהעריקע הילף אויף פּסח, אין פאָרם פון געלט־סערטיפיקאַטן. אין די בריוו ווערט אויסגע־דריקט דאַנקבאַרקייט און וואַרעמקייט צו די לאַנדסלייט אין אַמעריקע, וועלכע העלפן דורך דער פאַרמיטלונג פון ביאַליס־טאָקער צענטער, די נויטבאַדערפטיקע אין ישראל.

די בריוו זיינען באַגלייט מיט פיל וואונטשן צו די פירער, טוער און מיטגלידער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, פאַר דער בריידערלעכער הילף און זאָרג וואָס מיר ווייזן אַרויס צו די בריידער און שוועסטער פון אונדזער אַמאָליקער היים־שטאָט, וואָס איז פאַרניכטעט געוואָרן פון די נאַצים.

אויך איצט, פאַר ראש־השנה, האָט דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, ווי דאָס איז די טראַדיציע יעדעס מאָל פאַרן נייעם אידישן יאָר, אַרויסגעשיקט געהעריקע הילף צו אַ גרויסער צאָל לאַנדסלייט אין מדינת ישראל. מיר דערפילן מיט דעם אַ חוב ווי אייגענע אין אַ היימישער משפּחה, ווי דאָס איז שטענדיק ביי ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. מיר וואונטשן אַלע־מען אַ כתיבה וחתימה טובה!

ביאַליסטאָקער פּערזענלעכקייטן אין מדינת ישׂראל

פון אליעזר סוכאָווּאָלסקי, תל־אביב

דאָס איז אַ צווייטער אַרטיקל וואָס מיר דרוקן אַ סעריע באַשרייבונגען וועגן ביאַליסטאָקער פּערזענלעכקייטן אין דער אידישער מדינה, וועלכע זיינען געווען פּראָמינענט אין אונזער אַלטער היים און זיינען אויך איצט אין מדינת ישׂראל. די דאָזיקע סעריע אַרטיקלען, וואָס דערשיינען אין דער „ביאַליסטאָקער שטימע", איז געשריבן פון אונזער חשובן לאָנדסמאַן, דער באַוואוסטער געלערנטער אליעזר סוכאָווּאָלסקי, וועלכער איז אַ גראָדואירטער פון דער העברעאישער גימנאַזיע אין ביאַליסטאָק. — די רעדאַקציע

צבי (גרישאַ) קלעמענטינאָווסקי

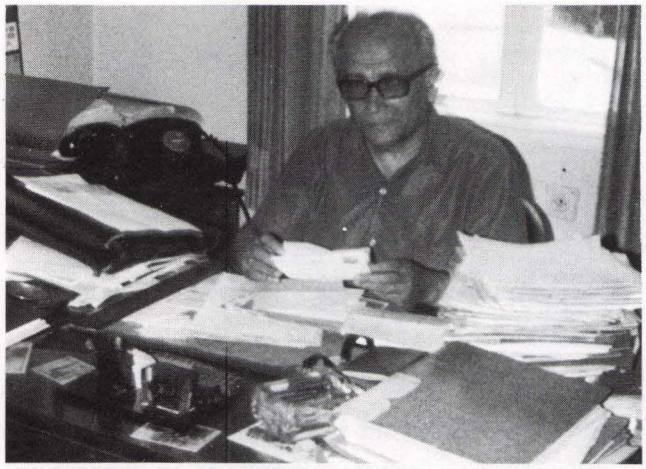
זייער יונג האָט צבי קלעמענטינאָווסקי אָנגעהויבן זיין געזעלשאַפטליכע טעטיגקייט. נאָכ'ן ענדיקן זעלינגמאַנ'ס גימנאַזיע האָט ער סטודירט יורי און געזעלשאַפטליכע וויסנשאַפטן אויפ'ן ווילנער אוניווערסיטעט. ער איז דאָרט געווען סעקרעטאַר פון אידישן סטודענטן־פאַראיין, האָט זיך רעגולער באַטייליקט מיט אַרטיקלען אין דער ביאַליסטאָקער צייטונג „דאָס נייע לעבן" און אין דער ווילנער „אידישע צייטונג." ער פלעגט אויך אויפטרעטן מיט רעפעראַטן, מערסטנס אויף פאָליטישע און געזעלשאַפטליכע טעמעס.

אין ביאַליסטאָק איז קלעמענטינאָווסקי געווען פאָרזיצער פון אידישן סטודענטן־פאַראיין, פאָרזיצער פון דער ציוניסטישער אַרגאַניזאַציע אין פוילן. אין יאָר 1937 איז צבי קלעמענטינאָווסקי געוואָרן אויסגעוויילט אַלס פאָרזיצער פון דער ביאַליסטאָקער קהילה און אין 1938 איז ער אויך געוואָרן אַ מיטגליד אין ביאַליסטאָקער שטאָט־ראָט, וועו די רוסן האָבן אָקופירט ביאַליסטאָק, לויט'ן דייטש־רוסישן אָפמאַך, איז קלעמענטינאָווסקי אָנטלאָפן קיין ליטע. דאָרט האָט ער אַרגאַניזירט די אידישע פּליטים פון פוילן און נאָך אַ רייע אונטערוועגס בייס יאָפאַנישן אַמבאַסאַדאָר איז אים געלונגען צו באַקומען פאָר זיי טראַנזיט־וויזעס דורך יאָפאַן, וואָס האָט זיי דערמעגליכט זיך צו דערשלאָגן קיין אַמעריקע און ארץ ישׂראל.

אין יאָר 1941 איז קלעמענטינאָווסקי אָנגעקומען קיין ארץ ישׂראל. ער האָט זיך גלייך אָנגעשלאָסן אין דער „הגנה", פון וועלכער ער איז שפּעטער געוואָרן קולטור־לייטער און קאָמאַנדיר פון אַ פאָזיציע. ער איז אויך געווען מיט דירעקטאָר אין דער „הגנה" פון דער געלט־זאַמלונג פאָר מאָביליזאַציע צוועקן. אין 1943 האָט קלעמענטינאָווסקי די נאָסטריפיקאַציע און איז געוואָרן קוואָליפיצירט צו פּראָקטיצירן אַלס אַדוואָקאַט אין ארץ ישׂראל. גלייכצייטיק איז ער געווען אַקטיוו אין דער אַלגעמיינער ציוניסטישער פאַרטיי און אַ מיטגרינדער פון דער פראָגרעסיווער פאַרטיי. 8 יאָר האָט קלעמענטינאָווסקי פאַרנומען דעם אָמט אַלס וויצע־פרעזידענט פון תל־אביב'ער שטאָט־ראָט. אויף די לעצטע צוויי ציוניסטישע קאָנגרעסן איז קלעמענטינאָווסקי געוואָרן אויסגעוויילט אַלס יורידישער ראָטגעבער פון דער אַלט־וועלטליכער ציוניסטישער אַרגאַניזאַציע.

דערצו איז קלעמענטינאָווסקי אַ לאַנגיאָריקער געניראַל־סעקרעטאַר פון „האָיאַס" אין ישׂראל, אַ מיטגליד פון פרעזידיום פון דער וועלט־פעדעראַציע פון פּוילישער אידן, אַ מיטגליד פון דירעקטאָריום פון דער חודש'דיקער צייטונג „ניו אָוטלוק" (וואָס פאָרנעמט זיך מיט דער פראָגע פון ישׂראל־אַראַבישע באַציאונגען), אַ מיטגליד פון ראָט פון „אוצר ההתושבות היהודית" („דושואיש קאָלאָניאַל טראָסט", אייגענטימער פון די אָקציעס פון בנק לאומי לישׂראל), אַ דירעקטאָר, נאָמינירט דורך דער רעגירונג, אין דער געזעלשאַפט „אַתרום", וואָס פאַרנעמט זיך מיט אָנטוויקלען דעם ים־ברעג יפו־תל־אביב.

קלעמענטינאָווסקי איז באַקאַנט אַלס אַן ערשטראַנגיקער

צבי קלעמענטינאָווסקי

אַדוואָקאַט מיט אַ גוטן נאָמען און איז אַ טעטיקער מיטגליד אין די פאַרשיידענע אינסטיטוציעס פון אַדוואָקאַטן־פאַראיין אין ישׂראל. און אחרון אחרון חביב, אונזער חשוב'ער בן עיר צבי קלעמענטינאָווסקי שטייט כסדר אין שפּיץ פון די ביאַליסטאָקער לאָנדסלייט אין ישׂראל.

ביי זיינע פאַרשיידענע שליחותן איבער דער וועלט, איז ער אויך שטענדיק אין קאָנטאַקט מיט די ביאַליסטאָקער אין אַמעריקע, אויסטראַליע און ניי־זילאַנד, דרום־אַפריקע און אייראָפּע.

אין 1967 איז קלעמענטינאָווסקי געווען אַ מיטגליד פון אַ דעלעגאַציע קיין פוילן און האָט אין נאָמען פון דער וועלט־פעדעראַציע פון פּוילישע אידן און פון אידישן וועלט־קאָנגרעס באַהאַנדלט מיט דער פּוילישער רעגירונג די אידישע תביעות אין שייכות מיט'ן געלאָזענעם פאַרמעגן אין פוילן.

אין אַפּריל 1978 איז קלעמענטינאָווסקי ווידער געווען אין פוילן אַלס מיטגליד פון אַ ישׂראל־דעלעגאַציע צו דער דערעפענונג פון אידישן פאָוויליאָן אין אוישוויץ.

אויף אַ ספּעציעלן אָוועטן פאָר די ביאַליסטאָקער לאָנדסלייט האָט קלעמענטינאָווסקי אָפּגעגעבן אין תל־אביב אַ באַריכט פון זיין באַזוך אין פוילן בכלל און אין ביאַליסטאָק בפרט. אויך אין דער „ביאַליסטאָקער שטימע" פון סעפּטעמבער 1978, איז געווען אָפּגעדרוקט אַן אַרטיקל פון צ. קלעמענטינאָווסקי: „מיט אַ דעלעגאַציע פון מדינת ישׂראל אויף אַ באַזוך אין פוילן".

אַזוי גייט־אַן אונזער טייערער לאָנדסמאַן צבי קלעמענטינאָווסקי מיט זיין פאַרצווייגטער טעטיגקייט שוין מער ווי אַ האַלבער יאָרהונדערט פון ביז גאָר שטורמישע צייטן.

אַ דאַנק־אויסדרוק צום ציוניסטישן אַרבעטער־פאַרבאַנד

די באַאַמטע פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל, באַדאַנקען האַרציג דעם „גרייטער ניו־יאָרק ראַיאָן־קאָמיטעט, ציוניסטישער אַרבעטער פאַרבאַנד" און די מיטגלידער פאַר דעם שיינעם אָפּרוף צו אונזער מעות־חיטים־קאַמפּעיין.

דאָס גיט אונז די געלעגנהייט צו פאַרבעסערן און פאַרשענערן די אינסטיטוציע און ספּעציעל מאַכען בעסער פאַר די עלטערע איינוואוינער.

מיר זיינען זייער צופרידן צו זיין פאַרבונדן מיט אַזאַ וויכטיגער אידיש־נאַציאָנאַלער אָרגאַניזאַציע אַלס אונזערע מיטהעלפער.

זכרונות פון דער אַמאָליקער ביאַליסטאָק

פון מאיר באַראַק (ברק) וואלעי סטרים, נ. י.

שבת אין דער פרעמד

די ביאַליסטאָקער צענטראַלע נאַווארעדקער ישיבה, האָט געדינט ווי אַ פראַדזשעקטאָר, ווען שטראַלן האָבן באַלויכטן און פאַרשפרייט דעם אור התורה והמוסר אין צענדליקער פוילישע שטעט און שטעטלעך. די מוסר׳ניקעס האָבן אַריינ־געבראַכט אין אידישן לעבנס־שטייגער אַ גייסטיקע אויפלעבונג מיט זייער אייגנאַרטיקע שיטה און דרך הלימוד.

נאָכ׳ן מורא׳דיקן אידישן חורבן ביי היטלערן, איז די וועלט־באַרימטע ישיבה איבערגעפלאַנצט געוואָרן אין די פאַראייניקטע שטאַטן, און געלאַזן טיפע ווארצלען אויפן היגן באָדן. זאָל מיר דערלויבט זיין, אָלס געווען צייַגיע ביאַליסטאָקער תלמיד, אַרויס־צוזאָגן אייניקע זכרונות וועגן ישיבת „בית יוסף" בכלל אין דער עיקר׳שט וועגן די ביאַליסטאָקער באַלעבאָטים „מחזיקי תורה" אין דער אַלטער היים בפרט.

מחמת וויפיל מען זאָל נישט שרייבן וועגן דער קהילת ביאַליסטאָק, מיין איך, אַז דאָס איז ווייט ניט אויסגעשעפט. זאָלן מיינע זכרונות דינען ווי אַ מוסר השכל פאַר דער היגער אידישער געזעלשאַפט און גלייכצייטיק זען דעם געוואַלדיקן קאָנטראַסט פון יענע האַרציק־וואַרעמע נשמה־אידן, און מיר אין דער קאַלטער גשמיות׳דיקער אַמעריקע.

אין לעצטן נומער „שטימע" (פסח תשל״ט) האָב איך פאַרלאָזט מיין שטעטל קאָלנא, לעבן לאָמזשע נאָך זייענדיק אַ יונג בחור׳ל, וועלכער איז קיינמאָל נישט אַרויסגעפאָרן אויסער די גרעניצן פונ׳ם שטעטל אַ תחום שבת. און לגמרי ניט געאָנט וועגן גרויס שטאָטישן רעש און געפילדער. די ציוויליזאַציע־ליכטער האָבן נאָך דאָן ניט אַריינגעשיינט אין אונדזערע פאַרוואָרפענע מקומות.

אַ דאַנק די דערמוטיגונג און אונטער דער השפעה פון מיין חבר׳ס זייַדע, ר׳ וועלוול יאַרקעס ז״ל. אַ איד, אַ צדיק, און עסקן ציבורי, וועלכער האָט אונדז פאַרגעליגט צו פאָרן לערנען דווקא אין אַ ישיבה, וויַיט אַוועק פון דער היים, האָבן מיר תיכף אַקצעפטירט זיין פאַרלאַנג און מיט יוגנטלעכן ברען זיך אַוועק־געזעצט אין דער גרויסער שטאָט ביאַליסטאָק, וועלכע איז געווען דער פענסטער צו דער ברייטער וועלט. אונזער כוונה איז געווען לערנען תורה מיט גרויס התמדה, און אַזוי אַרום מקיים זיין די קלוגע פאַרשריפטן פון אונזערע אַלטע חכמים: „הוי גולה למקום תורה" (אבות פ״ד, יח).

אַנקומענדיק אין אַ שיינעם פרילינג־טאָג, טראָץ דעם וואָס עס האָט אונז אימפאָנירט די גרויס שטאָטישע שיינקייט און עלעגאַנץ, זענען מיר קודם־כל אַריין צום ראש־הישיבה הרה״ג ר׳ אברהם יאפין זצ״ל אין הויז. ס׳איז געווען באַלד נאָך פסח, האָבן מיר נאָך געטראָפן דאָרט אַ קאָרב מיט מצות. הגם ס׳איז אַלץ ווי געהעריק ניט איינגעשטעלט געוואָרן, דאָך האָט ער אונז אויפגענומען בסבר פנים יפות. זיין אַריסטאָקראַטיש פאַרטריאַרכאַלישן אויסזען, האָט אויף אונז געמאַכט אַ קאָלאָסאַלן אייַנדוק. ער האָט אונז מיט אַ ליבליכן שמייכל געשטעלט עטלעכע פראַגן און גלייך אַפּגעשיקט אין דער ישיבה אַריין צום מנהל הרב ר׳ יצחק אַרלאַנסקי — „דער דעבראַוונער" ענדלעך זענען מיר אין דער ישיבה! דער גרויסער לערן־אַנשטאַלט. ווי דער גרויסער נאַציאַנאַלער דיכטער ח. נ. ביאַליק האָט עס ריכטיק פאַרמולירט „בית היוצר לנשמת האומה" — די קוזשניע פון אידישן גייסט. און איך מיט מיין חבר פסח פאַניץ (בר־אדון), ניט מיט ווייניק שטאָלץ און קלאַפּנדיקע הערצער זיך אַוועקגעשטעלט ביים בלאָט גמרא.

אַצינד די מוסר־שמועסן, די „בירזשער" (וואָס איין תלמיד מיטן צווייטן האָבן דיסקוסירט) בייטאָג נאָכ׳ן אָפּלערנען אַ פאָר פרקים פון מסילת ישרים, חובות הלבבות און „מדרגת האדם" פון סבא קדישא מרן ר׳ יוזל הורוויץ זצ״ל. באַזונדערס האָט געמאַכט אויף אונז אַן אומפאַרגעסלעכן רושם די טיפע מוסר שמועסן וואָס דער ראש הישיבה ר׳ אברהם יאפין זצ״ל פלעגט האַלטן יעדן שבת בין מנחה למעריב אין חודש אלול. די געהויבענע שטימונג אין חלל פון בית המדרש איז געווען ווי יום־כפור צו דער „תפילה זכה" אין דער אַלטער היים.

אַ גאַנצע וואָך האָט פונקציאָנירט אַ ספעציעלע קהלישע־קיך פאַר די ישיבה בחורים. און אַלע אַן אויסנאַם, סיי אינגערע סיי עלטערע, האָבן געגעסן צוזאַמען. בלויז אויף שבת פלעגט מען די אינגערע שיקן צו באַלעבאָטים עסן. אָבער די עלטערע בחורים האָבן פאַוואָריזיכט אַ מאָגערן מאָלצייט אין דער קיך, אָנשטאָט גיין עסן אין אַ פריוואָט הויז ביי אַ פרעמדן טיש, ס׳איז אַ פנים ניט געווען לפי כבודם.

למען האמת וויל איך באַמערקן, אַז דער ערשטער שבת אין דער פרעמד, האָט געמאַכט אויף מיר פערזענלעך אַ דערדריקנדען איינדרוק. כ׳האָב, ווייַזט אויס, געבענקט שטאַרק אַהיים... צו דער היימישער פאַמיליע־קרייַז. ס׳איז געקומען פרייטיק פאַרנאַכט צו קבלת שבת האָט מען אונז אַ גרופּע יונגע „צאַן קדשים" געפירט צום פראַכטפולן קצבי׳שן בית־המדרש, „זבחי צדק" אויף כאַאַייקעס. די שטאָטישע וואָלהאָבענדע קצבים האָבן דאָרט געדאַוונט.

אַן אַנגעזעהענער, האָט מיר געזומען אין זיין ריינער דירה. זיצנדיק ביים שיינעם געדעקטן שבת־טיש, אַרומגערינגלט מיט אַ פאַרצווייגטע אַריסטאָקראַטישער משפחה פון עלטערן, קינדער און איניקלעך, אויך אַ עלטערע פרוי, אַ באָבע, אַ פראַטאַטיפ פון דער מוטער שרה, בין איך אין אַ עמאָציאָנעלער שטימונג געריירט געוואָרן ביז טערען און ניט געקענט עפענען ס׳מויל... האָט די גוטע זקנה מיר געמוטיקט און געזאָגט מיט ליבשאַפט: „עס מאיר׳קע עס, פון דער היים פאַרגעס, וועסטו האָבן כוח צו לערנען תורה, ווייל תורה איז די בעסטע סחורה. דאָרפסט זיך פילן ווי ביי זיך אין שטוב"... די דאָזיקע האַרציקע רייד פון דער אַלטיטשקער האָט מיך אויפגעמונטערט און כ׳האָב באמת הנאה געהאַט פון דער שבת׳דיקער סעודה.

נאָך אַ טיפיש כאַראַקטעריסטישער פאַל, וואָס איז טיף איינגעקריצט אין מיין זיכרון, און כ׳וועל מיין גאַנץ לעבן ניט פאַרגעסן, איז פאַלגענדער: אַ ביאַליסטאָקער באַלעבאָס, אַ איד אַ משכיל, וואַרשיינלעך אַן אַלמן, האָט מיך געזומען אויף אַ שבת. ווי איבערראַשט בין איך געוואָרן, ווען גלייך פון שוהל פירט ער מיר אַריין אין אַ ערשט־קלאַסיקן רעסטאָראַן און אַ גאַנצן שבת האָבן מיר בייַדע פאַרבראַכט מיט עסן און טרינקען כיד המלך מיט זינגען זמירות און אַזוי ווייַטער. געווען אַזעלכע גערטרייַע אייַדעלע אידן. שטיל, באַשייַדן, אַן פּירסום און שרייַענדע „פובליסיטי" — ווייל ס׳איז געווען פון האָרצן אַרויס, טאָקע לשם שמים, געמיינט ערלעך ניט לשם ביזנעס...

יאָ, אַזוי האָבן אַפּגעשאַצט אַמאָליקע ביאַליסטאָקער אידן, די גרויסקייט און חשיבות פון דער אידישער־דערציאונג און לימוד התורה, געהאַט דעם גרעסטן רעספעקט און דרך־ארץ פאַר בני־תורה. זיי האָבן פאַרשטאַנען, אַז אידישקייט מוז בליען און וואַקסן אום צו פאַרזיכערן אונזער גלאַרייכן עתיד. דערפאַר איז די אבידה אַזוי גרויס און דער פאַרלוסט אַזוי מורא׳דיק פאַרן כלל ישראל.

ועל דא קא בכינא!...

• שליפט זיך אַן אַלם מיטגלידער אין ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפּיטאָל!

ידידיה ל. האַמבורג, דזשין געליס, מאָריס מאַלאזאָווסקי, ראָוז פינקלשטיין, **דזשעק בערגער ע"ה**, דאָראַ מינץ
רובין בינדלער, ערן־פרעזידענט פון דער אינסטיטוציע.

שלוס־מיטינג און אינסטאַלעישאַן פון די נייע באַאַמטע פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשן פאַר'ן טערמין 80־1979

דער שלוס־מיטינג און די אינסטאַלעישאַן פון די נייע באַאַמטע פון באָארד אָוו דירעקטאָרס פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפיטאָל פאַר עלטערע מענטשן איז פאָרגעקומען זונטיק בייטאָג, דעם 10־טן יוני 1979. דאָס איז געווען אַ פייערלעכער צוזאַמענטרעף, אין דעם גרויסן אוידיטאָריום, ביי אַ פיין סערווירטן מאָלצייט וואָס איז צוגעגרייט געוואָרן אין דער אייגענער קיך פון דער אינסטיטוציע.

אָנגעפירט מיט דעם פייערלעכן מיטינג אַלס פאָרזיצער האָט איסאַק ריבאַלאָווסקי, געווארענער־סעקרעטאַר. ער האָט געעפנט דעם וויכטיקן צוזאַמענטרעף מיט קורצע טרעפלעכע באַמערקונגען און אויף אַ האַרציקן אופן באַגריסט אַלע אָנוועזנדע. נאָכדעם האָט חזן הערי פיינבערג, עקזעקוטיוו־דירעקטאָר פון דער אינסטיטוציע, געזונגען צוזאַמען מיטן גאַנצן עולם די התקוה און דעם אַמעריקאַנער הימן. פריינט פיינבערג'ס ברודער, חיים פיילנבויגען פון בוענאָס־איירעס, האָט ביי דעם פייערלעכן מיטינג געזאָלט זיין דער ערן־גאַסט. ער איז אָבער פריער אומגעריכט קראַנק געוואָרן און געמוזט אָווטע אין שפיטאָל וואו ער איז געווען 16 טעג. זיין פרוי, גיטל, האָט ביי דער פייערונג אויך רעפרעזענטירט איר מאַן.

דער חשובער לאַנדסמאַן און באַוואוסטער בינע־קינסטלער זלמן קאַלעשניקאָוו, וועלכער האָט פאַר דער מלחמה געשפילט אין אידישן טעאַטער אין ביאַליסטאָק און אין פאַרשידענע לענדער, איז אַרויסגעטראָטן פאַרן פאַרזאַמלטן עולם מיט פאַסיקע הומאָרעסקעס און מיט פאַרלייענען פון שלום עליכמ׳ס שאָפונגען. ער איז פון אַלעמען באַשאַנקען געוואָרן מיט וואַרעמע אַפּלאָדיסמענטן. זלמן קאַלעשניקאָוו, וועלכער וואוינט אין פאַריז, איז אַ ברודער און שוואָגער פון ריווע פיטלוק, חשובע מיטגלידער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער. קאַלעשניקאָוו איז געקומען קיין אַמעריקע צו דער חתונה פון פיטלוק׳ס טאָכטער.

די אינסטאַלעישאַן פון די באַאַמטע האָט זיך אָנגעהויבן מיט דעם ערן־פרעזידענט פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפיטאַל, רובין בינדלער, וועלכער האָט אינסטאַלירט פאַלגענדע באַאַמטע פאַר 80־1979: דזשעק בערגער, וויצע־פרעזידענט; אַרטור טאַרלאָ, וויצע־פרעזידענט און קאַנטראָלער; דיאַנאַ מעדוועדעוו, טרעזשורער; טשאַרלס שוועכער, טשערמאַן פון באָארד אָוו גאָווערנאָרס; מאָריס מאַלאָזאָפסקי, וויצע־טשערמאַן באָארד אָוו גאָווערנאָרס; העראַלד מאָראַן, טשערמאַן פון באָארד אָוו דירעקטאָרס; ידידיה ל. האַמבורג, וויצע־טשערמאַן פון באָארד אָוו דירעקטאָרס; ראָוז פינקלשטיין, דזשין געליס, סאָל קרים, היימאן מאן, דאָראַ מינץ, אשר שטשוטשינסקי און ראַיאָ זאַק — טראַסטיס.

דער וויצע־פרעזידענט דזשעק בערגער, האָט נאָכדעם אינסטאַלירט פאַלגענדע: איסאַק ריבאַלאָווסקי, גענעראַל־סעקרעטאַר; הערי פיינבערג, עקזעקוטיוו־דירעקטאָר; יהושע שעכטער, אדמיניסטראַטאָר; הרב שמואל קראָניק, טשאַפּלעין; העראַלד טאַלין, אַסאָשיעיט קאַנטראָלער. דער ליבער לאַנדסמאַן און חשובער טוער פון אונדזער אינסטיטוציע דזשעק בערגער, איז פלוצלינג געשטאָרבן עטלעכע טעג נאָך דער אינסטאַלעישאַן פייערונג וועגן דעם ווערט באַזונדערס געשריבן אין דער היינטיקער „ביאַליסטאָקער שטימע".

טשאַפּלעין הרב שמואל קראָניק האָט אינסטאַלירט פאַלגענדע: סעם סאַלאַזש אַלס פרעזידענט און רובין בינדלער אַלס ערן־פרעזידענט. ביידע האָבן גערעדט אין קורצן פאַרזאַמלטן עולם, אַלס ענטפער אויף אינסטאַלירן זיי.

נאָכדעם האָט איסאַק ריבאַלאָווסקי געמאַכט אַן אַפּיל צו די פאַרזאַמלטע פאַר דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשן און שפיטאַל. דער עולם האָט זיך אָפּגערופן מיט גרויס וואַרעמקייט ביים צוטראָגן געהעריקע ביישטייערונגען. חזן פיינבערג האָט דאַן, ביי דער פיאַנאָ־באַגליטונג פון סאָניא איידוס, געגעבן אַ געזאַנג־קאַנצערט פון פאַסיקע לידער וואָס דער עולם האָט אויפגענומען מיט וואַרעמקייט און מיט געהעריקער אָפּשאַצונג. נאָכדעם איז סערווירט געוואָרן דער געשמאַקער דינער בעת וועלכן די פאַרזאַמלטע האָבן פאַרבראַכט אויף אַ היימישן פיינעם אופן. מען איז צום סוף זיך פונאַנדערגעגאַנגען מיט דער זיכערקייט, אַז דער ביאַליסטאָקער צענטער איז אין גוטע הענט פון אַ גרופּע טרייַע און איבערגעגעבענע פירער און טוער, און אַז צוזאַמען מיט דער גרויסער צאָל טרייַע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט וואָס רינגלען אַרום און שטיצן דעם צענטער, זיינען דאָ מעגלעכקייטן נאָך פיל מער צו דערגרייכן פאַר די עלטערע איינוואוינער אין דער אינסטיטוציע.

טשאַרלס שוועכער, דינה מעדווועדעוו, היימאַן מאַן, הערשאָל מאָראָוו, ראַיאַ זאַק, רובין בינדלער,
אינסטאַלירט די גרופע באַאַמטע פאַרן יאָר 80-1979.

ישראל בעקער דער אַלזייטיקער טאַלאַנטירטער קינסטלער

פון **שעפטל זאַק** (ניו יאָרק)

אין תל־אביב איז לעצטנס דערשינען אַ קינסטלערישער בילדער־אַלבום, וואָס איז דורך פאַרב און פּענדזל פאַראייביקט געוואָרן דורך אונדזער ביאַליסטאָקער בן־עיר, דעם באַרימטן קינסטלער, ישראל בעקער.

פאַרשניטן אויף אייביק איז די אידישע ביאַליסטאָק מיט אירע זעכציק טויזנט אידן, נאָר על פּי נס איז געלונגען — דאָ און דאָרט — זיך ראַטעוונען אַ הייפעלע און צווישן די גלילקלעכע האָט זיך אויך געפונען, ישראל בעקער.

ישראל בעקער איז אַן אַלזייטיקער טאַלאַנטירטער קינסטלער; חוץ זיינע אַקטיאַרישע, טיף פאַרטראַכטע, פּסיכאָלאָגישע קרעאַציעס און רעזשיסאַרישע קאָנצעפּציעס, וואָס ער שאַפט אויף דער ביגע־באַזונדערס אין דעם „הבימה" טעאַטער, באַזיצט ער אויך די מייסטערשאַפט און אייגענעם טאַלאַנט פון פאַרטרעטן און פייזאַזשן מאַלעריי.

נישט איין ביאַליסטאָקער וועט זיך דאָ אַנשטויסן אין בילדער וואָס וועלן אים דערמאָנען זיין אַמאָל אין ביאַליסטאָק, און אין די אַרומיקע שטעטלעך־זיצנדיק אויף דער פריזבע מיט זיין משפּחה נאָך אַ טאָג שווערער פראַצע.

ווי אַן אַקטיאָר האָט בעקער געמאַלן אין אַלבום זיינע אייגענע אַטוראַליסטישע בינע געשטאַלטן, ווי אויך די פאַרטרעטן פון די קינסטלער וואָס האָבן געשפילט מיט אים אין „אַ חלום אין אַ זומער נאַכט", „גאַבאַליע", „מאַקבעט", „טוביה", „דיבוק" און נאָך אַריבער 80 פאַרטרעטן און צייכענונגען.

ישראל בעקערס מאַלעריי־ען האָבן אַרויסגערופן גרויס אינטערעס ביי פראָפעסיאָנאַלן און קונסט ליבהאָבער וואָס האָבן אין פאַרויס באַזוכט די אויסשטעלונג אין זיין פריוואָטער היים, צווישן די קונסט־ליבהאָבער האָט אויך באַערט די עפענונג דער פרעזידענט פון מדינת ישראל יצחק נבון, וואָס האָט אויס־געדריקט אַנערקענונג דעם מייסטער.

* * *

אין זיין פאַרוואָרט שרייבט ישראל בעקער: „איך לעב אין מדינת ישראל העכער 30 יאָר. מיינע האָר זענען פאַר דער צייט גרוי געוואָרן. מיינע קינדער זענען אויסגעוואַקסן פאַר מיינע אויגן און מיינע טאַטן זאַמלען זיך צו דערגרייכונגען און פאַרנעם. הונדערטער געשפילטע ראָלן, צענדליקער רעזשי־אַרבעטן, לעבן־נסיון. עס מאַכט דעם איינדרוק פון אַ „זיכער פאָזיציע" וואָס קאָן מיך שוין אַרונטערנעמען פון די „לאַרבער־בלעטער"? און מיט איינמאָל, גיי איך אַליין אַראָפּ פון פּיעדעסטאַל, אין גיי אַוועק אויף אַן אַנדער געביט... צו מאַלעריי."

„...איך שטאַם פון ביאַליסטאָק. איר ווייסט וואו עס איז? אַמאָל איז דאָס געווען אַ אידישע שטאָט צווישן וואַרשע און מינסק. אַ שטאָט — אַן עיר ואם בישראל. וואָלט איך מיין קינדהייט פאַרבראַכט אין אַן אַנדער אָרט, וואָלט מיין לעבן אויסגעזען גאַנץ אַנדערש. איך שטאַם נישט פון ביאַליסטאָק, איך בין אַ ביאַליסטאָקער."

ישראל בעקער קאָן נישט פאַרגעסן זיינע קינדער יאָרן, זיין באָבע זיידע אין קנישין, סטעמפּעניו מיט זיינע כליזמאָרים און די אַנדערע 80 פאַרטרעטן און צייכענונגען וואָס האָט פאַראייביקט מיט לעבעדיקע, קרעפּטיקע, קאָלירן די זייטן פון אַלבום. פאַרשאַפט זיך דעם אַלבום און מיט אים וועט איר אַריין־ברענגען די אַמאָליקע ביאַליסטאָקער אַטמאָספער אין אייער איצטיקער היים.

פרעזידענט פון ישראל יצחק נבון באַזוכט די הויז פון ישראל און פנינה בעקער אין תל אביב, און האָט איבערגעקוקט די אָריגינעלע בילדער פון דעם אַלבאָם וואָס מר. בעקער האָט אַרויסגעגעבן. פרעז. נבון באַגריסט די בעקערס.

באַוואוסטער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן מאַקס ראַטנער אויף אַ וויכטיקן באַזוך אין עגיפּטן

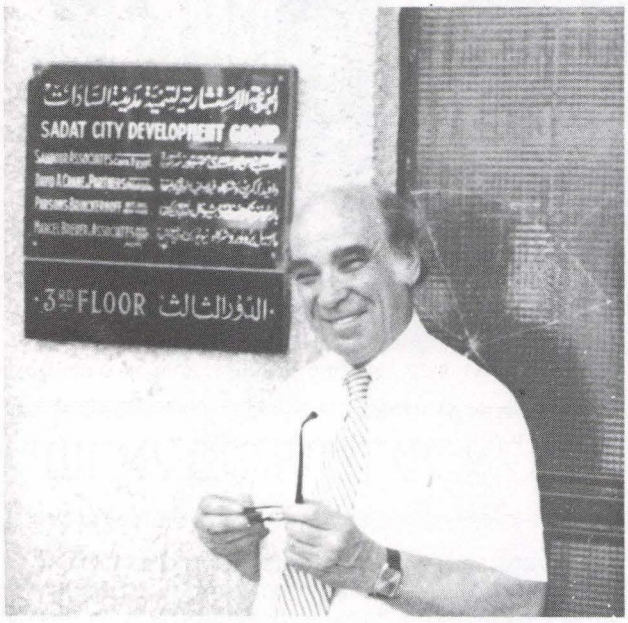
דער פּראָמינענטער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן און באַוואוסטער אינדוסטריאַליסט, מאַקס ראַטנער פון קליוולענד, אָהאיאָ, איז געווען איינער פון צווישן די ערשטע אָנגעזעענע פּערזענלעכקייטן פון אַמעריקע צו באַזוכן עגיפּטן, נאָכן שליסן דעם שלום אָפּמאַך צווישן מדינת ישראל און עגיפּטן. מר. ראַטנער איז צוריקגעקומען פול מיט איינדרוקן פון זיין באַזוך אין יענער מדינה, וואָס ער האָט אַרויסגעבראַכט פאַר דער עפענטלעכקייט. ווי אַ ענין טער אַבסערוואַטאָר, האָט מר. ראַטנער אויפגעכאַפּט, אויף זיין באַזוך אין קאַיראָ, וויכטיקע איינדרוקן און באַמערקונגען, וועגן וואָס עס האָט לעצטענס פיל געשריבן די פּרעסע.

לויט דער מיינונג פון מאַקס ראַטנער, איז עגיפּטן איצט שטאַרק צוריקגעשטאַנען אין דעם טאָג־טעגלעכן לעבן און עס פאַדערט זיך זייער פיל דאָרט, כדי צו לייזן די פּראָבלעמען. איינע פון די הויפּט שוועריקייטן אין עגיפּטן, גיט ער איבער, איז דער פּראָבלעם פון וואוינונגען פאַר דער באַפעלקערונג. עס דאַרף נעמען אַרום פופציק יאָר, ווייזט אָן מר. ראַטנער, כדי עגיפּטן זאָל דעריאָגן אויפן געביט פון בויען וואוינונגען אין דעם וואָס מען איז דאָרט הינטערשטעליק. ראַטנער, וועלכער איז געווען אין עגיפּטען אויך מיט 40 יאָר צוריק, דערציילט אַז פון זינט דאַמאָלט ביז איצט, האָט זיך ווייניק געענדערט דאָרט אויף דעם געביט. ער האָלט אויך, אַז עגיפּטן האָט נישט אפילו צען פּראָצענט פון דער צאָל וואוינונגען וואָס עס איז נויטיק דאָרט פאַר דער באַפעלקערונג.

רעדענדיק וועגן די לעבנס־באַדינגונגען אין עגיפּטען, ווייזט מאַקס ראַטנער אָן, אַז אין יענער מדינה איז כמעט נישטאָ קיין מיטל־קלאַס. בלויז אַ קליינער טייל פון דער באַפּעל־קערונג איז רייך, אָבער די גרויסע מערהייט זיינען אָרעם. אַזעלכע לעבן פשוט אין הייזקעס, פון בלאָטע, אַנשטאָט אין מענטשלעכע באַדינגונגען. אויף זיין באַזוך אין קאַיראָ, האָט ראַטנער געהאַט באַגעגענישן און שמועסן מיט אָפּיציעלע פאַר־טרעטער פון דער עגיפּטישער רעגירונגס בויאונטער־נעמונגען. ער האָט זיך אויך באַגעגענט מיטן שוויר פון פּרעזידענט סאַדאַט'ס טאַכטער, וועלכער איז איינער פון די גרעסטע בויי־אונטערנעמער און אויך רייכסטע מענטשן אין עגיפּטן. מר. ראַטנער האָט מיט די אָפּיציעלע פאַרטרעטער אַרומגערעדט די פראָגע וועגן בויען וואוינונגען אין עגיפּטן אויף אַ בריייטן פאַרנעם. מען דאַרף איצט וועגן דעם אויך רעדן אין וואַשינגטאָן, האָט ער צוגעגעבן, כדי צו קומען צו אַן ענטגילטיקן באַשלוס.

עס איז ממש אומגלויבלעך — האָט מאַקס ראַטנער איבער־געגעבן — וועגן דעם נידעריקן לעבנס־סטאַנדאַרט אין עגיפּטן. די צייטונגען אַליין אין יענער מדינה שרייבן וועגן דעם, אַז מענטשן לעבן דאָרט פון בלויז אַרום 120 דאָלאָר אַ יאָר איינקונפט פון אַ פערזאָן. וועט איר גלויבן, אַז אַזאַ לאַנד ווי עגיפּטן מיט אַ באַפעלקערונג פון 40 מיליאָן מענטשן, האָט ווינציקער אין דער אַלגעמיינער נאַציאָנאַלער פּראָדוקציע ווי מדינת ישראל, וואָס האָט בלויז אַ באַפעלקערונג פון דריי מיט אַ האַלבן מיליאָן מענטשן? מאַקס ראַטנער האָט דערקלערט, אַז עגיפּטן האָט זיך זייער געוניטיקט אין דעם איצטיקן שלום־אָפּמאַך מיט ישראל, כדי צו באַפרייען די אויסגאַבן פון פיר ביליאָן דאָלאָר וואָס קאַיראָ גיט אויס אויף מיליטעריש צוועקן, פון דעם אַלגעמיינעם בודזשעט וואָס גרייכט אַרום צען־צוועלף ביליאָן. עגיפּטן נויטיקט זיך זייער אין שלום, האָט דערקלערט מר. ראַטנער, די איינוואוינער אין עגיפּטן ווילן שלום, וואָס איז לטובת דער עקאָנאָמישער אַנטוויקלונג אין לאַנד. עגיפּטן נויטיקט זיך אויך זייער אין טעכנישער אַנטוויקלונג.

אויף דער רייזע קיין עגיפּטן איז מאַקס ראַטנער באַגלייט געוואָרן פון זיין פרוי, בעטי ווי אויך פון אַריעל קאַזלאָוו, אַ

מאַקס ראַטנער

קענערין וועגן עגיפּטן, פון דעם קונסט־מוזאום אין קליוולענד, מיט איר מאַן. מאַקס און בעטי ראַטנער זיינען נאָענט פאַרבונדן מיט דעם פערסאָנעל אין דעם מוזאום, וועלכע האָבן געהאָלפן אויפשטעלן די ראַטנערס אייגענע זעלטענע אויסשטעלונג פון ישראל'ס קונסט־ווערק, אונטערן נאָמען „די ערשטע פיר טויזנט יאָר". ראַטנער מיט זיין פרוי זיינען אויך געווען זייער באיינדרוקט פון די זעלטענע אָנטיקן און קונסט־שטיק, וואָס זיי האָבן געזען אין דעם מוזאום אין קאַיראָ.

פון קאַיראָ איז ראַטנער מיט זיין פרוי אָפּגעפלויגן, דורך אָטענס, קיין מדינת ישראל. עס איז קלאָר, האָט ער אָנגעווויזן, אַז די איינוואוינער אין ישראל זיינען זייער צופרידן מיט דעם דערגרייכטן שלום מיט עגיפּטן.

קוקנדיק צוריק אויף זיין קורצן באַזוך אין עגיפּטן און מאַכנדיק אַן אָביעקטיוון אויספיר, זאָגט מאַקס ראַטנער אַז מען זעט דאָרט אַן אָלטע ציוויליזאַציע וואָס האָט דעם אָנהויב אין דער מענטשלעכער געשיכטע מיט אַן אויסערגעווייניליכן אונטערגרונט. ווי עס זעט אָבער אויס, איז אין דעם אָלעם אָבער אַ שטילשטאַנד אין פאַרלויף פון העכער דריי טויזנט יאָר. עס זעט אויס, אַז זינט די אידן זיינען מיט העכער צוויי טויזנט יאָר צוריק אַוועק פון מצרים, איז דאָרט נישט געמאַכט גאָוואָרן קיין פאַרשריט. די עגיפּטער זיינען פריינטלעכע מענטשן, און זיי האָפּען אויף אַן אמת פאַר שלום און רו אין מיטעלן־מזרח. דאָס קאָן דערגרייכט ווערן אויב די ריזיקע מענטשלעכע און מיליטערישע כוחות וואָס ווערן דאָרט פאַרשוועندט פאַר מלחמה צוועקן, וועלן פאַרוואַנדעלט ווערן צו מאַדערניזירן די עקאָנאָמיע און ברענגען אַהינצו דעם לעבנס־סטאַנדאַרט פון דער וועלט, וואָס וועט זיין לטובת עגיפּטן און אויך דינען ווי אַ גוטער ביישפּיל פאַר אירע אַראַבישע שכנים.

מדינת ישראל אַזוי אויך עגיפּטן — האָט געזאָגט מאַקס ראַטנער — קענען געוויס גענישן פון דעם קעגענזייטיקן האַנדעלס־אויסטויש און אַנדערער צוזאַמענאַרבעט, וואָס קאָן אויך דערפירן צו אַנטוויקלען אַן אמת'ן קאַמאָן־מאַרקעט אין מיטעלן מזרח, וואָס וועט זיין לטובת די צוויי לענדער ווי אויך פאַר דער גאַנצער געגענט אין יענעם טייל וועלט.

די אידישע ביאַליסטאָק אלס „מאַמע" פון די אַרומיקע שטעטלעך

פון דר. שמעון דאַטנער (וואַרשע)

טייערער פריינט איסאק ריבאַלאָווסקי,

איך האָב באַקומען דעם פּסח־נומער, 324, פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע", ווי תמיד מיט אַ שיינעם און רייכן אינהאַלט. איך בין באַזונדערס אויפמערקזאַם געוואָרן פון די אונטערנעמונגען וואָס געוויסע לאַנדסמאַנשאַפטן פון דער ביאַליסטאָקער אונגעגענט פירן דורך מיט דער הילף פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק. ווי צום ביישפּיל: גאָניאַנדזאָר־טרעסטינער, פּרוזשאַנער און גראַדנער. אָט דאָס איז אַ דערפּרייענדער פאַקט אין פולן אייגקלאַנג מיט דער ביאַליסטאָקער אידישער טראַדיציע. איך וויל דאָ ווענגן דעם טאַקע דערמאַנען עטלעכע מאַמענטן:

1. נאָך דער ערשטער וועלט־מלחמה האָט דער ביאַליסטאָקער רעליף־קאַמיטעט אין ניו יאָרק געגעבן הילף ניט נאָר זיינע בני עיר, נאָר אויך צענדליקער אידישע ישובים אַרום

דר. שמעון דאַטנער

ביאַליסטאָק; 2. אין די טרויעריקע דרייסיקער יאָרן פון „פּזשיטיק" האָט דער ביאַליסטאָקער הילף־קאַמיטעט אַרום־געגומען מיט זיין טעטיקייט, און געגעבן הילף און מאַטעריעלע מיטלען אויך די שטעט און שטעטלעך פון דער אומגעגענט; 3. אין די טראַגישע יאָרן ביי די נאַציס האָט די אידישע ביאַליסטאָק געגעבן אַ מקום מקלט הונדערטער פליטים, אויך אין געטאָ, פון דער אומגעגענט און אפילו אויך פון ווייטע שטעט, ווי: סלאָנים, באַראַנאָוויטש, ווילנע און אַנדערע, כאָטש דאָס איז דאָן געווען פאַרבונדן מיט גרויס געפאָר פאַרן גאַנצן געטאָ אין ביאַליסטאָק; 4. אין די ערשטע יאָרן נאָך דער צווייטער וועלט־מלחמה, ווען מען האָט אונטערגענומען דעם הערשאישן כאָטש נישט דעם געגליקטן פאַרמעסט צוריק אויפ־צובויען דאָס חרובע אידישע לעבן אין ביאַליסטאָק, האָט מען אויך ניט פאַרגעסן ווען דעם ביסל צוריקגעקומענע על־פּי־נס גערעטעוועטע אידן אויף דער פּראָווינץ און געשאָפן אַ וואָיוואָדישן אידישן קאַמיטעט אין וועמענס באַשטאַנד, אָחוץ ביאַליסטאָקער, פּסח בורשטיין און ידידיה האַמבורג, זיינען געווען: מ. טורעק, טיטקין, שלמה שוסטער, יאַשינאָווקי; י. אַלשאַ און אַנדערע; 5. וועו אין ציפערן האָבן זיך אין יאָר 1947 געפונען, אַלס אסירים אין ענגלישן לאַגער, אַרום 200 ביאַליסטאָקער און די העלפט פון זיי פון דער אומגעגענט, איז

אוירווינג י. סטאָון, פּראָמינענטער ביאַליסטאָקער לאנדסמאן, באקומט הויכע אויסצייכענונג פון וויכטיקער ישיבה

זונטיק, דעם 29טן אפריל 1979, איז אוירווינג י. סטאָון, טשערמאן פון באָארד פון די אמעריקען גריטינגס קאָרפּאָראַציאָן, און פּראָמינענטער ביאליסטאָקער לאנדסמאן, אויסגעצייכנט געווארן מיט אן ערן־דאָקטאָראט פון דעם ראביניקעל קאָלעדזש אָוו אמעריקא. דאָס איז געווען ביי א פייערונג־דינער פון דער אויבנדערמאָנטער אינסטיטוציע. נאָך מיט א צייט צוריק, האָט אונדזער חשובער און באַוואוסטער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, מאַקס ראַטנער פון קליוולענד, אונדז איבערגעגעבן אז מר. אוירווינג סטאָון איז א זון פון א ביאַליסטאָקער פאָטער, י. סאָפּירשטיין, אויך פון קליוולענד. מיר האָבן זיך דאמאָלט פאַרבונדן מיט אוירווינג סטאָון און אים פאָרגעשלאָגן, אז מיר ווילן שיקן סיסטעמאטיש די „ביאליסטאָקער שטימע" צו זיין ליבן פאָטער. מר. סטאָון האָט אויף דעם איינגעשטימט מיט צופרידנהייט, ער האָט געשיקט א פיינע ביישטייערונג פאר אונדזער וויכטיקער אינסטיטוציע.

אין צוגאָב צו דעם וואָס אוירווינג י. סטאָון איז אַקטיוו ביים העלפן ישיבות און רעליגיעזער דערציאונג אין אמעריקע און אין ישראל, איז ער אויך א גוטער פריינד, איינער פון די גרינדער און שטיצער פון די חב"ד־ליובאוויטשער־סטודענטן לערן גרופּעס אויף די קעמפּוסעס איבער גאַנץ אמעריקע, גאָר באזונדערס אויך אין קליוולענד. די דאָזיקע לערן־גרופּן אויף די קעמפּוסעס פון די ליובאוויטשער חסידים, באַמיען זיך צו געווינען וואָס מער אידישע סטודענטן וואָס זוכן אַ וועג צו אידישקייט. דער אויבנדערמאָנטער ראַביניקל קאָלעדזש אָוו אמעריקע, וואָס איז אין מאַריסטאון, ניו דזשוירזי, איז א טייל פון דער גרויסער אינטערנאַציאָנאַלער ליובאוויטשער באַוועגונג.

די גרויסע פייערונג איז פאָרגעקומען אין ניו יאָרקער וואַלדאָרף אַסטאָריא האָטעל. אויסער מר. אוירווינג י. סטאָון, איז ביי דער זעלבער פייערונג אויך באַערט געווארן מיט אַן ערן־דאָקטאָראט דער ניו יאָרקער סענאַטאָר, דאניעל פּעטריק מאָניהען.

דער ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאָר עלטערע מענטשן אין ניו יאָרק איז שטאָלץ מיט דעם פּראָמינענטן אוירווינג י. סטאָון, אַ העכסט אָנגעזעענער ביזנעסמאן, פילאנטראָפּ און אַקטיווער פאָר אידישע אינטערעסן אין אמעריקע און מדינת ישראל, וועלכער איז א זון פון אַ ביאַליסטאָקער משפּחה און וואָס ער היט־אָפּ די שיינע טראַדיציעס פון דער אַמאָליקער אידישער ביאַליסטאָק, ביים אַרויסווייזן וואַרעמע מענטשלעכקייט און אידישער הילפס־גרייטקייט.

די מאַטעריעלע הילף וואָס איז צוגעשיקט געווארן פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, דורך דעם אומ־פאָרגעסלעכן דוד סאָהן ע"ה, אין אַ גלייכן אופן צעטיילט געווארן צווישן די ביאַליסטאָקער און די אידן פון דער אומגעגענט.

עס איז אַ שטאָלץ צו וויסן, אַז מען איז ממשיך די שיינע און דערהויבענע טראַדיציע פון דער אידישער ביאַליסטאָק. עס איז טאַקע געוואונטשן אַז דאָס זאָל געטאָן ווערן אין וואָס אַ גרעסערער מאָס, פּאַרן וואויל פון אַלע פאַראינטערעסירטע. געאייניקט, הייסט זיין שטאַרקער. זייט ממשיך די דאָזיקע טראַדיציע, זייט אַלע געזונט און האָט דערפּאָלג אין אייערע טעטיקייטן.

קינדער יאָרן אויף דער עלטער...

פון אשר שטשוטשינסקי
טראַסטי פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים

יוניאן סקוועד איז אריינגעפלאַכטן אין זעקס גאַסן וואָס שוויבלען און גריבלען מיט מענטשן, אויטאָמאָבילן, אויטאָבוסן און מַשָּׂא אויטאָמאָבילן. נאָר די ביימער אין פּאַרק שטייען אומעטיקע, מידע, ווי פרעמדע צום גאַנצן גיעיג און געוויש פון דער גרויסער שטאָט.

אויף דער גרויער הילצערנער באַנק מיט טיפע שפאלטן, זיצט אַן אַלטער מאַן, די פּיס אַרונטערגעבויגן, די האַנט אָנגעשפּאַרט אַן פּאַרעגטש, די ווייסע האָר צעשויבערטע, דעקן ניט צו דעם הויטיקן שאַרבן. די הויכע שלייפּן ווינקלען זיינען איינגעפאַלן, די אויגן פאַרמאַכט און ער דרימלט..... ער גייט מיט דער שולע אויף אַן אויספלוג און זינגט אַ ליד וואָס ער האָט שוין לאַנג פאַרגעסן. ער גייט מיטן ערשטן קלאַס, די קינדער שטעלן דעם טראַט צום טאַקט פון די קלאַנגען פון ליד וואָס די עלטערע זינגען:

אַנטקעגן ירדן אַ קוזניע איז פּאַראַן
דער שמיד לייכט ווי אַ רייטער טוט זיין אַרבעט
מיטן בלאָזאָק, צעבלאָזט ער דעם פייער, פֿח־פֿח, פֿח־פֿח,
צעבלאָזט ער דעם פייער וואָס גליט אונטער אים.

פריי איבערזעצט פון „מול הַירדן", פון זכרון.

קיינער הערט ניט דעם געזאַנג, נאָר ער, שטעלט דעם טראַט צום טאַקט פון דער מעלאָדיע, ס׳זינגט און הילכט אָפּ אין אים דער ריטמישער קלאַנג פון די טריט. זיי זיינען אַריין אין סאָסנאָוון וואַלד, צווישן שלאַנקע, הויכע צעגרינטע ביימער, האָט זיך זיין קלאַס אויסגעזעצט אין אַ קרייז און דער לערער זינגט:

„איך האָב אַ חבר, אַ גוטן חבֿר,
ער ווויינט ביים ברעג פון גאָס,
אַלץ. אַלץ ער מאַכט פאַר מיר
אַלץ פאַר מיר ער מאַכט.
האָט ער פאַר מיר אַ פייפּעל געמאַכט
דאָס פייפל פייפט אַזוי:
חיל, חיל־חיל, פייפט מיין פייפל,
חיל, חיל־חיל, מיין פייפל פייפט.

אַ ליכטיקער שמייכל באַדעקט דעם אַלטנס פנים, ער דערזעט דעם לערער — שמעון הלפערן, דער לערער שפּילט פידל... מאַלט... אָבער שמעון איז דאָך געשטאַרבן... דערמאָנט ער זיך, געשטאַרבן אַ יונגער בחור, ער געדענקט די לוויה. די לערער פון שול און די עלטערע שילער טראָגן די מיטה אויף די אַקסלען, די יונגערע ווייַנען, די קראָמען, בעקעריייַען, די שיינקען, אַלץ איז פאַרמאַכט. דאָס גאַנצע שטעטל גייט נאָך דעם אַרון, אַן אומעט איז אויסגעגאַסן איבערן שטעטל.

אַן אומעט באַגיסט דעם אַלטנס פנים. ער רירט זיך אויף די לייסטן פון דער באַנק, ער דריקט זיך צום אָנשפּאַר, ער וויל זיך באַפרייַען, ער וויל זיך אויפוועקן און בלייבט זיצן ווייטער מיט פאַרמאַכטע אויגן.

איבערן גרינעם גראָז, צווישן די שיטערע ביימער, איז אַדורכגעלאָפן אַ געלער הונט מיט ווייסע לאַטעס. דער אַלטער האָט אים דערקענט און אָנגעהויבן רופן. טשערבוש! טשערבוש! איך בוי פאַר דיר אַ בודע. זע די שטיינער וואָס איך האָב אַרויסגעריסן פון חיים דינקעס וואָנט, ס׳וועט דיר זיין וואַרעם. כ׳וועל ברענגען די אַלטע קישן וואָס ליגט אין פאַרמאַכטן צימער, וועסט שלאָפן אויפן קישן, טשערבוש! דו פּירסט מיר אין חדר... האָסט מורא פאַר דָוד שמערעלעס, דעם דרדקי מלמד׳ס ווייסער קאָזע מיט דער לאַנגער בערדל, פאַר די פאַרדרייטע הערנער, פאַר דער דאַרער, הויכער רביצין. זי איז צוויי מאָל אַזוי הויך ווי דוד שמערעלע, ...זי פליקט שטענדיק פעדערן מיט די פינגער, ווי מיט אַ שערל.

דער אַלטער רירט זיך אויפן באַנק, ער קוקט זיך אַרום. ער האָט זיך פאַרשעמט. אפשר האָט אים עמעצער געהערט רופנדיק טשערבושן. ער פרווועט אַרויסשלעפּן די פיס פון אונטערן באַנק און בלייבט זיצן. ער דרימלט שוין ווייטער... דער אַלטער דערמאָנט זיך, ער איז אַן עלטערער יינגל...

ער שטייט אין פּירהויז פון חיה־רחל לוריעס מויער. ס׳איז שפּעט אין דער נאַכט, אין דרויסן איז שטאַק פינצטער און אין פּירהויז איז נאָך פינצטערער. ס׳ציטערט אויף אים די הויט, די ציין טרייסלען זיך, זיין חבר הענגט אַ רויטע פאַן אויפן באַלקאָן פון דער פאַליציי־קאַמענדאַטור — „אַ טויט צו ענדעקעס, די אַנטיסעמיטן; נידער מיט נומערוס קלאָזוס; אַ טויט צו די וואָס נעמען צו די פּרנסות — דאָס ברויט ביי יידן...״ ער דערהערט ווי ס׳עפּנט זיך אַ טיר אין דער פאַליציי. זיין חבר לייזער זיצט אויף אַ צווייג פון בוים אַנטקעגן דעם באַלקאָן. אַ שוידער גייט דורך זיין לייב... וויפל יאָרן טורמע... אַ גאָט, העלף אים! רייסט זיך פון האַרצן אַ געבעט. ער שטייט ווי אַ מומיע, אָן אָטעם. דער פאַליציאַנט איז דורכגעגאַנגען... עטליכע מינוט שפּעטער דערזעט ער דעם שאָטן פון לייזערן לעבן בוים, ווי ער שאַרט זיך צום אַלטן מאַרק... ער וואַרט אויף, גייט אַראָפּ פון בריקל און שאַרט זיך איבערן בריק, לעבן די וועגן ווי אַ שאָטן.

דער אַלטער באַווועגט זיך, ער גלעט מיט די פינגער די שפּאַלטן אין צעטרוקנטן האַלץ פון דער גרויער באַנק און דרימלט ווייטער. ער דערזעט דעם שטיינערנעם אויסגעשניטענעם אַריינפּאָר דורך זָרח ניעמאָיס מויער צום גרויסן הויף, דאַרטן ווויגט שכנא דער פּאַטשט־פירער. ער האַלט דאַרטן זיינע פערד און וועגענער. אין קליינעם מייערל ווויגט פאַלוך דער שנייַדער, אין דער הינטערשטער קעלער־שטיבל ווויגט דער קליינינקער גרשון ברורקע דער פּראָשעניע־שרייבער... איין מאָל אין זיין לעבן האָט ער געשריבן אַ פּראָשעניע צום גובערנאַטאָר מען זאָל ניט בייטן דעם מאַרק־טאָג, ס׳זאָל בלייבן דער מאַרק־טאָג מאָנטיק, ווי געווען. דער גובערנאַטאָר האָט קיינמאָל נישט געענטפערט, אָבער דער מאַרק־טאָג אין שטעטל איז ווייטער געווען מאָנטיק. גרשון ברוך האָט אַ נאָמען אין שטעטל פאַר זיין קאַליגראַפישער האַנטשריפט... וואָס ער צירקלט אויס מיט זיינע דינינקע קינדערשע פינגער.

פלוצלינג וואַקסט אויס די ווייסע שול אויפן גרויסן שול־בארג. ס׳שפּרייטן זיך אויס גרינע לאָנקעס אויפן צוויטן זייט פון דעם באַברע טייך. ס׳איז סוף זומער, די לאָנקעס ליגן אָפּגעשניטענע, הויכע סטאָגעס היי שטייען אויסגעשטעלט ווי פּיראַמידן, פערד בלאָנקען ארום און ריסן מיט די מאַרדעס פון די סטאָגעס... באַלד ווערט אַלץ פאַרדעקט ביז די ראַנדן פון כמורנעס הימל מיט ווייסן שניי, דער טייך פאַרפראָרן, דער אַלטער דערפילט אַ קעלט... פון דער העלער הויט דערזעט ער צאַלקע יאַלאווסקען. צאַלקע קויפט אָפּ שטיקער וואַלד ביי די פּריצים, שניידט אויס די ביימער, שלעפּט אַרויס די פאַרגראָבענע וואַרצלען פון דער ערד און פאַרקויפט די אָפּגעריניקטע פעלדער צו די פּויערים.

מען גראָבט אונטער די ערד אונטער די וואַרצלען. מען בינד זיי אַרום מיט גראָבע שטריק, מען שפּאַנט איין פערד צו די שטריק. זיי גיבן אַ שלעפּ דעם וואַרצל, אַמאָל ריסן זיי אים אַרויס און אַ מאָל איז דער וואַרצל אַזוי טיף און אַזוי שטאַרק אַז ער שלעפּט די פערד צוריק...

די פּויערים וועלן אָפּצאָלן פאַר די ערד מיט דעם שניט, נאָר דער שניט איז ניט אַלעמאָל ווי דער מענטש האָפּט, ניט ווי ער וויל — נאָר ווי דער וועטער וויל. משפט זיך צאַלקע מיט די פּויערים. ער שלעפּט זיי אין געריכט, יעדע וואָך האָט ער אַ פאַר סיודעז אין שטעטלשן געריכט, און אַ פאַר אין קרייז־געריכט. צאַלקע לויפט מיטן זעלבן גרויען אָפּגעקראָכענעם רעגז־

מאַנטל, זומער אוןווינטער צו די פויערים אין די דערפער מאַנען זייערע איינצאָלונגען.

צאָלקע איז זייער אָפּגעהיט מיט כשרות. פֿאַרן געדאַנק „טריף" ציטערט ער אויף. ער עסט ניט און טרינקט ניט אין קיין פויערשע כלי, ער טרינקט ניט קיין מילך פון פויערשן געמעלק, מען דאַרף מעלקן אין זיין אָנווועזנהייט און אין זיין כלי, אַ בלעכן קוורטל וואָס ער טראָגט שטענדיק מיט זיך. צאָלקע טראָגט מיט זיך זיין ברויט. אַ סך מאָל איז דאָס ברויט אַזוי טרוקן אַז מען דאַרף דאָס נעצן מיטן שפייעכץ פון מויל... אַז מען הייצט ביי אַ פויער אין אויוון, לייגט ער אַריין צוויי אייער אין אָש און באַקט זיי אָפּ.

פון די בלאָטיקע וואַלד־פלעצער קען מען דאָס האַלץ אַרויספירן נאָר אין ווינטער, ווען די בלאָטעס אין די וועלדער ווערן פֿאַרפֿראָרן. צאָלקע וויים אַז זיין חדר־חבר איטשען גייט ניט גוט און דער אַכסניאַ, וויל ער אים העלפן... ער קומט צולויפן איין דאָנערשטיק אין אַ קאָלטן פֿרימאָרגן פֿאַרטאָג און דערציילט ר׳ יצחק׳ן אַז ער גייט שיקן צוואַנציק פויערים אַרויס־צופירן האַלץ פון וואַלד. ער וואָלט געוואָלט אַז יצחק׳ס זון זאָל מיטפֿאָרן, ער וועט אים באַפרידיקן פֿאַר דער טרחה, מען קען די גויים אַליין ניט לאָזן...

יצחק׳ן לויפט דורך אַ געדאַנק: „ווער וויים ווען צאָלקע וועט באַצאָלן פֿאַר דער טרחה... צו באַצאָלן האָט ער אַ שווערן זכרון." ער קען אָבער זיין חבר ניט אָפּזאָגן.

ס׳איז אַ פֿראָסטיקער פרימאָרגן אין חדש שבט, דער מאַמען איז ניט געפעלן דער געדאַנק צו שיקן ישראליקן, אַ זיבעצן יאָריקן בחורל פֿאַרן אין אַזאַ קאָלטן פרימאָרגן אין וואַלד, נאָר זי שווייגט און ישראליק פֿאָרט אַרויס מיט די פורמאַנעס אין וואַלד. דאָס האַלץ, — לאַנגע, דיקע, שווערע קלעצער — לייגט מען פיר אויף אַ וואָגן. אַלע העלפן אָנלאָדן. וועלן ס׳בלייבן נאָר עטלעכע וועגענער צו פֿאַרנדיקן, הייבט אָן שנייען.

מען זעט ניט קיין הימל, נאָר שניי... די שנייאיקע וויסקייט פֿאַרבלענדט די אויגן. נאָר די קאָרע פון די שטאַמען איז גרוי, די געלאָדענע וועגענער זיינען פֿאַרדעקט מיט ווייסע צודעקן, קוקן אויס ווי לאַנגע, פֿאַרפֿראָרענע מתים. די וועג איז פֿאַרשנייט, די שפּסענע פּעלצן וואָס די פורמאַנעס טראָגן זיינען ווייס. דער פֿאָלטן וואָס ישראליק טראָגט איז ווייס. די פנימער זיינען רויט און נאָס פון צוגאַנגענעם שניי. מען ענדיקט אָנלאָדן די וועגענער, די פֿאַרשנייטע פערד זיינען אומרויק פון קעלט און נעץ. מען הייבט אָן פֿאָרן — די פערד קענען ניט גיין, דער שניי גרייכט ביז זייערע קני און עס שנייט ווייטער. די פויערים טראָכטן וואָס מען קען טאָן — ווען מען קען אַרויספֿאָרן פון וואַלד. אויפן וועג אויסרען וואָלד האָט אפשר ניט אָנגעשאָטן אַזוי פיל, אויפן פרייען פעלד יאָגט אַראָפּ דער ווינט דעם שניי פון וועג, נאָר ס׳איז נאָך ווייט צום וועג... ישראלקע פילט ווי די קעלט שניידט זיך אַריין אין זיין גוף. ס׳איז אים שווער צו אָטעמען. די קעלט און די נעץ שטיקן. ער פֿאַרט מיט אַלשעווסקען אין אַ ליידיקן וואָגן. אַלשעווסקי פירט אָן מיטן „אָטריאַד". עס קלאָפּן ישראליקען די ציין אין מויל. אַלשעווסקי דעקט אים איין מיטן פֿאַרשנייטן שענק, ער לייגט אים אַרום מיט זעק... נאָר אַלץ איז נאָס און אַלץ איז קאַלט. ישראליק טראָכט וועגן דער מאַמען. ער וויים אַז די מאַמע קוקט אַרויס דורכן פֿאַרפֿראָרענעם פענצטער ווי ס׳שיט דער שניי און ס׳גיסן זיך טערען פון אירע אויגן. פֿאַרוואָס האָט זי מיר געלאָזן פֿאָרן אין אַזאַ פֿראָסטיקן טאָג?

אַז זיי זיינען נאָך אַ ביטערן ווינטער טאָג, דערפֿראָרענע אָנגעקומען פֿאַר פינצטער אין שטעטל איז די מאַמע געשטאַנען ביים פענצטער און געווייַנט. דער טאָטע האָט אויפגעהויבן די אויגן פון ספר און שטיל געשעפּטשעט: גאָט צו דאָנקן, גאָט צו דאָנקן!

עמעצער האָט זיך אַוועקגעזעצט אויף דער באַנק און שטאַרק זיך פֿאַרנאָנדערגעהוסט, דער אָלטער האָט זיך אַ צאַפּל געטאָן, אויפגעהויבן די אויגן און פֿאַרוווונדערט זיך אַרומגעקוקט ...„וועלכער טייוול האָט דיר אַהער געבראַכט הוסטן?" ער האָט שווער אַרויסגעשלעפּט די פיס פון אונטערן באַנק, זיי אויסגעצויגן און שטיל אַ קרעכץ געטאָן, „זע ווהין דער דמיון האָט מיר פֿאַרטראָגן".

אַן אויפקלערונג פון דער גרויסער ביאַליסטאָקער שוהל

אין פֿאַרבינדונג מיט דעם 100־יאָריקן יובל פון דער גרויסער ביאַליסטאָקער שוהל, אויף 7 ווילעט סטריט, אין ניו יאָרק, איז אין דער „ביאַליסטאָקער שטימע", פון ערב פּסח תשל״ט, אַפּריל 1979, נומער 324, געווען געדרוקט אַ גרעסערע באַשרייבונג, מיט אַ צאָל פֿאַסיקע פאַטאָגראַפֿיעס. אין דעם איז אויך אַרויסגעבראַכט געוואָרן פֿאַרדרוס, פֿאַרוואָס די פירער פון דער ביאַליסטאָקער שוהל האָבן איגנאָרירט, ביים צוגרייטן און דורכפירן די פייערונגען, אונדזער ביאַליסטאָקער צענטער און וואָס ציט אַ לאַנג יחוס פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין אַמעריקע. דער דערמאָנטער אַרטיקל, אין דער „ביאַליסטאָקער שטימע", איז פֿאַרענדיקט געוואָרן מיט די ווערטער.

„אונז וואונדערט דעריבער זייער פֿאַרוואָס די פירערשאַפט פון דער ביאַליסטאָקער שוהל האָט נישט געהאַלטן פֿאַר נויטיק אויך אָפּיציעל איינצולאָדן אונז, די פירערשאַפט פון דעם גרויסן ביאַליסטאָקער צענטער אויף 228 איסט בראָדוועי, וואָס איז אין שכנות פון דער ביאַליסטאָקער שוהל. עס איז קיין ספק נישט, אַז אויך אונזער אָנטייל אין די פייערונגען, וואָלט צוגעגעבן פיל אָנזען און פרעסטיזש דעם דאָזיקן גרויסן יובל־יום טוב.

„צווישן די הונדערטער מיטגלידער און מתפּללים פון דער אַלטער שוהל, זיינען שוין איצט פֿאַרבליבן ווייניק ביאַליסטאָקער אידן, אפשר טאָקע בלויז געצייַלטע. דאָך אָבער איז דער גייסט פון דער שוהל ווייטער אַ פֿאַלקסטימלעכער, ענלעך צו דעם ווי דאָס איז געווען ביי די אָמאַליקע געקומענע אַהערצו ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, וועלכע האָבן די שוהל געבויט מיט טריישאַפט און איבערגעבנקייט. די ביאַליסטאָקער שוהל וואָס האָט איצט געפייערט 100 יאָר עקזיסטענץ, איז אויך אַ טייל פון דעם גרויסן ביאַליסטאָקער יחוס, וואָס ציט זיך מיט דערהויבנקייט און פּראָכט פון דער אָמאַליקער אומפֿאַרגעסלעכער גייסטיקרייכער אידישער ביאַליסטאָק, וואָס איז אויף אַ גרויזאָמען אופן אומגעבראָכט געוואָרן פון די היטלעריסטישע רוצחים. אויך דאָס, די גרויסע שוהל, איז אַ טייל פון די פֿאַרשידענע אומצאָליקע וויכטיקע אינסטיטוציעס, וואָס אָמאַליקע געקומענע אימיגראַנטן פון ביאַליסטאָק האָבן געשאַפן דאָ, אין ניו יאָרק, און איבער אָמעריקע בכלל."

אַלס רעזולטאַט פון דעם, האָבן מיר באַקומען אַ בריוו פון דער ביאַליסטאָקער שוהל, אונטערגעשריבן פון דעם גייסטיקן פירער פון דער שוהל הרב אוירווינג זינגער און אוירווינג געהער, פרעזידענט. אין דעם בריוו ווערט אַרויסגעבראַכט אַנטשולדיקונג פֿאַר ניט פֿאַרבינדן זיך מיט דעם ביאַליסטאָקער צענטער און צוציען אויך די גרויסע אינסטיטוציע צו די 100־טע יובל־פייערונגען פון דער שוהל. עס ווערט אין דעם בריוו אויך באַדויערט פֿאַרוואָס דער צענטער איז נישט איינגעלאָדן געוואָרן אויף אַ געהעריקן אופן צו די פייערונגען. דאָס איז אַ רעזולטאַט, ווערט אין דעם בריוו אָנגעוויזן, פון דעם, וואָס די געהעריקע קאָמיטעס האָבן דאָס פֿאַרזען.

„מיר בעטן אייך אונדז מוחל צו זיין ——— ווערט געשריבן צום סוף אין דעם בריוו פון דער ביאַליסטאָקער שוהל ——— פֿאַר דעם פֿאַרזען און טעות. מיר האָפֿן, אַז דער אַלמעכטיקער וועט אונדז געבן נאָך אַ געלעגנהייט צוזאַמען צו טיילן געמיינזאַמע פריידיקע געלעגנהייטן."

אויך האָפֿן מיר, אַז די פריינטשאַפט און פֿאַרבינדונג פון דער גרויסער ביאַליסטאָקער שוהל אויף דער איסט סאַיד מיט דעם וויכטיקן ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פֿאַר עלטערע מענטשן, וועט זיין אַ וואַרעמער, אַ פריינטלעכער און דויערהאַפטער לטובת ביידע צדדים.

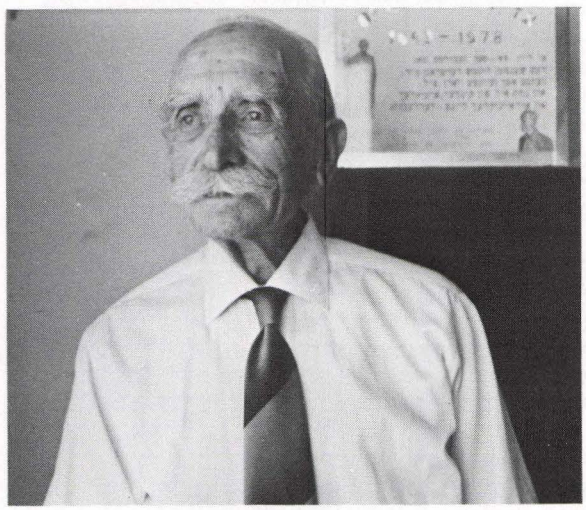
בנימין גמרא, דער עלטסטער ביאַליסטאָקער אין ישראל

פון פּאָלאַ בעלעק חולון, ישראל

מיין ליבער פאָטער, בנימין אייזיק גמרא, איז געבוירן געווארן אין מערץ 1883, אויף די פּיאַסקעס אין ביאַליסטאָק, וואו עס האָבן געוואוינט פּשוטע, ערלעכע טייערע אידישע פּאָלקס־מענטשן. נאָך דער בר־מצווה, האָט זיין זיידע — אויך אַ ביאַליסטאָקער — צוזאַמען מיט זיין פאָטער, אַוועקגעגעבן דעם קליינעם בנימין צו אַ מעבל־סטאַליאַר, ווייל צו יענער צייט איז דאָס געווען אַ „באַלעבאַטישע אַרבעט.

צו 21 יאָר, איז בנימין געראָפן געווארן אין צאַרישן מיליטער וואו ער האָט זיך באַטייליקט, אַלס סאַלדאַט, אין דער יאַפּאַניש־רוסישער מלחמה. שפּעטער, נאָך יענער מלחמה, איז ער צוריקגעקומען קיין ביאַליסטאָק וואו צוזאַמען מיט אַ שותף האָבן זיי געעפנט אַ זעלבסטשטענדיקן מעבל־ווארשטאַט. דערביי האָט בנימין גמרא אויך געהאַלטן די גאַרדעראָבע, אין די אַוונטן, אין דעם פּאַלאַס־טעאַטער.

בעתן אויסברוך פון דער צווייטער וועלט־מלחמה, ווען די סאָוועטן זיינען אַריין קיין ביאַליסטאָק, איז בנימין גמרא צוזאַמען מיט דעם ניי־געשאַפענעם אידישן מלוכה־טעאַטער אַרויסגעפאָרן אויף גאַסטראָלן קיין טיף סאָוועט־רוסלאַנד. שפּעטער, ווען די היטלעריסטן זיינען אַריין קיין ביאַליסטאָק,

בנימין גמרא

איז בנימינ׳ס פרוי, אסתר, מיט די קינדער און אייניקל — זלמן קאָלעשניקאָוו׳ס פרוי רעניע און זון גרישא אויך אָוועק קיין רוסלאַנד. נאָך פיל זוכענישן, האָט בנימין זיך באַגעגענט מיט זיין משפּחה, און צוזאַמען האָבן זיי שוין דורכגעמאַכט אלע וואָגלענישן, ליידן און צרות פון דער מלחמה.

אַלס מלחמה־פּליטים פון פוילן איז די משפּחה פאַרוואָגלט געווארן קיין טאַשקענט, די הויפּט־שטאָט פון אוזבעקיסטאַן, אין מיטל־אַזיע. שפּעטער, זיינען זיי מגולגל געווארן אין פרונדזע, די הויפּט־שטאָדט פון דער סאָוועטישער קירגיזיע.

ווען זיי האָבן זיך צום סוף איינגעאָרדנט אין אַ „קיביטקע", וואָס איז אַ מין הייזקע פון ליים, איז זייער שטוב געווארן זייער פאָפּולער וואָס מען האָט גערופן אין יענער צייט „ביאַליסטאָקער קאָלכאָז". נישט געווען דוכט זיך אַ ביאַליסטאָקער פּליט אין יענער געגענט, אַז ער זאָל נישט אָפּזוכן די „קיביטקע" פון דער משפּחה גמרא. אויך די יעניקע ביאַליסטאָקער וואָס זיינען אַרויס פון די לאָגערן און געקומען אין יענער געגענט, האָבן אין יענעם „קאָלכאָז" געפונען אַ היימישע שטוב מיט אַ שטיקל ברויט און וואַרעמע זופ. בנימין פלעגט דאָן אַרבעטן אויף אַ ברויט־זאָוואָד און יעדעס שטיקל איבעריקע ברויט, וואָס איז געווען צוגלייך מיט גאָלד, פלעגט מען צעטיילן צווישן די אַריינקומענדע. אויך זיין פרוי, מיין

בנימין גמרא זיצט אין מיטן מיט זיין גאַנצע משפּחה.

מאַמע אסתר, פלעגט כסדר צוגיסן נאָך אַ קוואַרט וואַסער אין טאָפּ, כדי עס זאָל זיין נאָך אַ טעפּעלע זופ מחיה צו זיין די הערצער פון די ביאַליסטאָקער, וועמען זי פלעגט רופן „די הונגעריקע קינדער".

וואָר איז דען אין יענער צייט נישט אַדורך דאָס דאָזיקע היימישע שטיבל פון גמרא׳ס „קיביטקע"? יעדער וואָס האָט זיך נאָר געפונען אין יענעם ראַיאָן האָט דאָרט געפונען אַ וואַרעמע היים און אַ ביסל עסן. צווישן זיי זיינען אויך געווען באַקאַנטע אידישע אַקטיאָרן, שרייבער און ענלעכע. אַלע האָבן דאָרט געפילט זיך ווי בייַ זיך אין דערהיים, מען האָט געוואוסט אַז מען איז אין אַ היימישער סביבה ווי אַן אייגענע משפּחה. דערביי איז די „קיביטקע" פון גמרא געווען באַזעצט פון פיל אייגענע משפּחה מענטשן, צווישן זיי אויך די שרייבערין פון די שורות. פונדעסטוועגן, איז פאָר יעדן דאָרט געווען אָרט, וואַרעמקייט, טרייסט און האָפענונג, ווי מען איז דאָס שטענדיק געוואוינט צווישן ביאַליסטאָקער.

נאָך דער מלחמה, ווען די פאַמיליע גמרא איז צוריק־געקומען פון סאָוועט־רוסלאַנד קיין פוילן, האָבן זיי זיך באַזעצט אין נידערשלעזיע. דאָרט האָבן זיי זיך באַגעגענט מיטן איידעם, דעם באַקאַנטן אידישן אַקטיאָר זלמן קאָלעשניקאָוו, וועלכער איז צוריקגעקומען פון די לאָגערן. דאָרט האָב איך אויך חתונה געהאַט, דאָס מיינט גמרא׳ס אינגערע טאָכטער פּאָלאַ, מיט י. בעלעק, וואָס איז אַ באַקאַנטער געזעלשאַפּטלעכער עסקן און שרייבער. דאָרט האָט אויך חתונה געהאַט גמרא׳ס זון, נחום, מיט זיין פרוי פאולינאַ. אין 1957 איז די גאַנצע משפּחה אָוועק־געפאָרן קיין מדינת ישראל וואו זיי האָבן אויפגעבויט זייערע נייע היימען.

אַלע יאָרן, לעבט בנימין גמרא צוזאַמען מיט מיר און מיין מאַן אין הויז. זיין ליבע פרוי אסתר, מיין מאַמע, איז געשטאָרבן מיט דריי יאָר צוריק. טראָץ זיין הויכן עלטער, לייענט בנימין גמרא נאָך יעדן טאָג אַ אידישע צייטונג, ער פאַרפעלט נישט צו הערן די אידישע אוידיציעס אויפן ראַדיאָ און ער זאָגט אויך זיין מיינונג וועגן די אַלע פאַסירונגען אין דער וועלט. פאַריגען יאָר, האָט ער אַריבערגעשפּאַנט זיינע 96 יאָר לעבן, ביז 120. אַלע זיינע קינדער, אייניקלעך און אור־אייניקלעך זיינען זיך צונויפגעקומען בייַ מיר — זיין טאָכטער — אין הויז, וואו מיר האָבן צוזאַמען געפייערט דעם געבורטסטאָג פון מיין ליבן פאָטער, איינער צווישן די עלטסטע בייַ אונדזערע ביאַליסטאָקער. מיר האָבן אַלע צוגעזאָגט דעם ליבן בעל־שמחה, אַז מיר וועלן מיט פרייד אויך פייערן זיין 100־טן געבורטסטאָג. און מיר וועלן געווויס האַלטן וואָרט.

אַ זעלטענער דייטש וואָס האָט געהאָלפען אידן אין דעם ביאַליסטאָקער געטאָ

אונטערן קעפל „אַ מעשה מיט אַ דייטש, אַ צדיק" און געשריבן פון ק. שטיין, איז אין דעם „אידישער קעמפער" פון דעם 16-טן פעברואַר 1979, נומער 2229, דערציילט געוואָרן וועגן אַ זעלטענעם דייטש, וועלכער האָט געהאָלפן אידן אין ביאַליסטאָק, בעת דער טראַגישער היטלער צייט. די דאָזיקע באַשרייבונג שטיצט זיך אויף זכרונות פון דער באַוואוסטער ביאַליסטאָקער לאַנדספרוי חייקע גראָסמאַן, וועלכע האָט וועגן דעם דערציילט דעם זשורנאַליסט מנחם מיכלסאָן, וועלכער האָט וועגן דעם געשריבן אין דער תל-אביבער „ידיעות אחרונות". ווי באַקאַנט איז חייקע גראָסמאַן, וועלכע איז אַ מיטגליד אין דער כנסת פון מדינת ישראל, געווען איינע פון די פירנדע ווידערשטאַנד-קעמפערינס קעגן די נאצישׂ, אין ביאַליסטאָק און אויך אין אַנדערע ערטער אין פוילן.

וועז חייקע גראָסמאַן איז נאָך געווען אין ביאַליסטאָקער געטאָ איידער זי איז אַרויס אויף דער „אַרישער" זייט, וועלכע אַרויסגעבראַכט אין דער דערמאָנטער באַשרייבונג, האָט זי זיך דערוואוסט וועגן אַ גוטן דייטש מיטן נאָמען אָטאָ בוסעס. זי האָט וועגן דעם שוין געהאָט פאַרגעסן. אָבער שפּעטער, וועז חייקע האָט געדאַרפט העלפן אירס אַ חבר'טע, אַ געווייסע כאַשע באַרנשטיין, האָט זי זיך פאַרבונדן מיטן דערמאָנטן דייטש וועגן וועמען זי האָט געהערט גוטס. אַ דאַנק דער פאַרבינדונג האָט דער דייטש בוסעס, ביי וועמען עס האָבן געאַרבעט אידן פון דעם ביאַליסטאָקער געטאָ, פיל געהאָלפן די אומגליקלעכע אידן אין געטאָ מיט שפּייז, לייכטער מאָכן זייער שווערע אַרבעט און אפילו אויך אַנטלויפן און אויסמיידן אומקומען ביי די נאצישׂ. נאָענט פאַר דער באַפרייאונג, איז דער דייטש אַנטלאָפן.

ערשט אַרום צען יאָר נאָך דער מלחמה, וועלכע איבערגעגעבן אין דער דערמאָנטער באַשרייבונג, איז קיין ישראל אָנגעקומען אַ בריוו פון דעם דייטש אָטאָ בוסעס, אין וועלכן ער האָט זיך אָנגעפרעגט אויף חייקע גראָסמאַן און כאַשע באַרנשטיין. אין יאָר 1961, איז דער דייטש מיט זיין פרוי געקומען אויף אַ באַזוך קיין מדינת ישראל, וואו זיין באַגעגעניש מיט חייקע גראָסמאַן און דער חבר'טע איז געווען אַ גאָר רירנדע. דער דייטש מיט זיין פרוי האָבן דאָמאָלט פאַרבראַכט אין ישראל דריי חדשים, וואו זיי זיינען אויפגענומען און כסדר באַגליייט געוואָרן מיט גרויס וואַרעמקייט, אַלס אויסדרוק פון דאַנקבאַרקייט פאַר העלפן אידן אין ביאַליסטאָק, אין צייט פון דער גרויזאַמער מלחמה. נאָך זיין צוריקקומען קיין דייטשלאַנד האָט אָטאָ בוסעס געליטן פאַרפאָלגונגען און אויך דראָונגען פון געווייסע דייטשן, פאַר העלפן אידן אין דער היטלער צייט, די דייטשע שכנים האָבן אים נישט געקענט מוחל זיין זיין הילף פאַר אידן, שכנים האָבן אים אפילו געלייגט אין חרם. אין פאַרבינדונג מיט דעם האָט חייקע גראָסמאַן, ווי אויך אַנדערע אין ישראל, פאַרגעשלאָגן דעם דייטש אַז ער זאָל קומען אין דער אידישער מדינה און זיך דאָרט באַזעצן. מיט זיבן יאָר צוריק איז אָטאָ בוסעס טאָקע געקומען קיין ישראל וואו ער האָט זיך באַזעצט אין אַ קריסטלעכן ישוב, נס-עמים. דאָרט וואוינען מערסטענס האָלענדער, וועלכע ווילן אַזוי אַרום תשובה-טאָן פאַר די קריסטלעכע זינד קעגן אידן, אין צייט פון דער מלחמה.

נאָך אַ געווייסער צייט, איז דער דייטש בוסעס צוריק-געפאָרן קיין דייטשלאַנד, נישט קענענדיק צוליב געווייסע סיבות פירן אַ נייעם לעבן אין ישראל. פאַר זיין אַוועקפאָרן צוריק קיין דייטשלאַנד, וואו ער האָט זיך באַזעצט אין אָפענבאַך וואָס איז אין דער געגנט פון פראַנקפורט, האָט ער געפרעגט ביי חייקע גראָסמאַן, אויב זי וועט קומען צו אים אמאָל אויף אַ באַזוך קיין דייטשלאַנד. אויף דעם האָט חייקע געענטפערט, אַז זינט דער מלחמה איז זי נאָך נישט געווען אין דייטשלאַנד, און זי האָט נישט קיין כוונה דאָס צו טאָן וווייטער. חייקע האָט דערביי פאַר-זיכערט דעם גוטן אָטאָ בוסעס, אַז אויב וועט ער דאָס אמאָל פאָדערן פון איר, וועט דאָס זיין די איינציקע סיבה פאַר איר צו ברעכן דעם פרינציפ פון נישט באַזוכן דייטשלאַנד.

ביים סוף פון דער דאָזיקער באַשרייבונג, אין דעם „אידישער קעמפער", ווערט דערציילט:

„אָבער מיט עטלעכע וואָכן צוריק האָט זי באַקומען אַ בריוו פון בוסעס וווייב, אַז איר 77-יעריקער מאַן האָט באַקומען אַ שווערע בלוט-קראַנקהייט. האָט חייקע אַלאַרמירט כאַשען און ביידע זיינען אַרויסגעפלויגן קיין פראַנקפורט. דאָרט האָט אויף זיי געוואַרט בוסעס וווייב און זיי אַוועקגעפירט גלייך קיין אָפּנבאַך. ער האָט זיך ספּעציעל אויסגעפוצט פאַר זיינע גענט, כאָטש ער האָט שוין פריער אַ לאַנגע צייט נישט פאַרלאָזט דאָס בעט. פון גרויס געריטקייט האָט קיינער פון זיי לכתחילה נישט געקענט אַרויסברענגען קיין וואָרט פון מויל. אָבער דערנאָך האָבן זיך די הערצער צעעפנט און זיי זיינען

חייקע
גראָסמאַן

געזעסן און געשמועסט גאַנצע פיר מעת-לעת כמעט אַן אויפהער. חייקע האָט דערביי אויך געשילדערט אירע איבערלעבונגען, ביים זען ווי אַזוי דער נעאָ-נאַציזם הויבט ווידער אויף דעם קאָפּ: אַרום פופציק פראָצענט פון די עלטערע האַלטן אַז דער נאַציזם האָט געהאַט פאַזיטיווע שטריכן און אַזוי האַלט אויך אַ גרויסער פראָצענט פון די אינגערע. זי איז דערפאַר געקומען צום אויספיר, אַז ס'איז נישטאָ קיין אַנדער דייטשלאַנד אין וועלכן אַזעלכע אויסנאַמען ווי בוסעס קענען לעבן. זי האָט דערפאַר פאַרגעלייכט בוסעסן, אַז נאָכדעם ווי ער וועט געזונט ווערן, זאָל ער קומען אויף שטענדיק קיין ישראל. זי האָפט שטאַרק, אַז דאָס וועט בקרוב רעאַליזירט ווערן".

אַ רפואה שלימה צו ישראל מינעס פון שיקאַגאָ

אונזער ביאַליסטאָקער „אַמבאַסאַדאָר" אין שיקאַגאָ, ישראל מינעס, איז אין די לעצטע חדשים קראַנק געוואָרן. מיר ווילן אויסדריקן צו פריינד מינעס אונזערע האַרציקע וואונטשן פאַר אַ רפואה שלימה. ער זאָל געזונט און שטאַרק זיין און קענען אַנגיין מיט זיין וויכטיגע אַרבעט לטובת קראַנקע און נויטבאַ-דערפטיגע.

ביז לעצטן יאָר, פלעגט ער אַנגיין מיט זיין נאָבעלער טראַדיציע פון שאָפן ביישטייערונגען פון לאַנדסלייט אין שיקאַגאָ פאַר דער ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענטשן אין ניו יאָרק.

מיר ווילן בעטן אין פריינד מינעס' נאָמען די אַלע לאַנדס-לייט וועלכע האָבן זיך אָפּגערופן צו זיין אָפּיל אין די לעצטע יאָרן, ווידעראַמאָל אַרויסהעלפן די ביאַליסטאָקער היים מיט אַריינשיקן בריטהאַרציגע בייטראָגן. מיר דאַנקען אייך פאַראויס פאַר אייער גוטהאַרציגקייט.

סעם סאָלאָזש און איסאק ריבאַלאָווסקי אויף ראַדיאָ־פראָגראם פון יונאיטעד דזשואיש אפיל

דעם 24־טן יוני 1979, זיינען אויף דעם וועכנטלעכן דאַבליו־אי־וויי־די ראַדיאָ־פראָגראַם פון דעם יונאיטעד דזשואיש אפיל, אַרויסגעטראָטן די צוויי חשובע פירער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשן, סעם סאָלאָזש און איסאק ריבאַלאָווסקי, פרעזידענט און געזעלשאַפט־סעקרעטאַר פון דער אינסטיטוציע. דער דאָזיקער פראָגראַם, וואָס איז אונטערן נאָמען „ביים רונדן טיש", ווערט אָנגעפירט פון נחמיה גילמאָווסקי, עקזעקוטיוו־דירעקטאָר פון קאָונסיל פון אָרגאניזאציעס ביים יו. דזשע. עי. ביים פאָרשטעלן די פריינט סאָלאָזש און ריבאַלאָווסקי, פאַר די אומצאָליקע צוהערער פון דאָזיקן אינטערעסאַנטן און פאָפולערן ראַדיאָ־פראָגראַם, האָט נחמיה גילמאָווסקי געזאָגט:

„א דאַנק אַזעלכע איבערגעגעבענע טוער, ווי סאָלאָזש און ריבאַלאָווסקי — רעד., וועלכע מיר האָבן דאָ היינט אויף דער ראדיאָ, ווערט דער המשך פון דעם ספעציפישן אידישן ביאַליסטאָק פאָרגעזעצט אַסך מער ווי צווישן דער גרויסער צאָל אַנדערע לאַנדסמאַנשאפטן אָרגאַניזאַציעס אין ניו יאָרק, צווישן וועלכע די ביאַליסטאָקער זיינען אָן שום איבערטרייבונג די טעטיקסטע און איבערגעגעבענסטע פאַר דער הייליקער אַרבעט פון פאַראייניקטן אידישן אפיל, און ספעציעל פאַרן אויפבוי פון מדינת ישראל. די אַמאָליקע וואונדערבאַרע שיינע אידישע ביאַליסטאָק איז אָפגעווישט געוואָרן פון דער ערד, די שפּרודלדיקע קהילה מיט די דאָרטיקע אידן איז פאַרניכטעט געוואָרן פון דעם בלוטדורשטיקן היטלעריזם. די גייסטיקע אידישע ביאַליסטאָק וועלט אַבער ווייטער אָפּגעהיט מיט טריישאפט און איבערגעגעבענקייט פון די לעבעניגעבליבענע ביאַליסטאָקער אידן."

ביידע פירער, סעם סאָלאָזש און איסאק ריבאַלאָווסקי, האָבן אין זייער שמועס מיט מר. גילמאָווסקי, אַרויסגעבראַכט אינטערעסאַנטע איינצעלהייטן און דערציילט וועגן די פאַר־צווייגטע אקטיוויטעטן פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, אין ניו יאָרק. זיי האָבן דערציילט וועגן טעטיקייטן פאַר די ביאַליסטאָקער אידן אין אמעריקע, ווי אויך פאַר די לאנדסלייט אומעטום. גלייכצייטיק האָבן די פריינט סאָלאָזש און ריבאַלאָווסקי אויך דערציילט וועגן פאַרשידענע וויכטיקע אקטיוויטעטן, פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, פאַר מדינת ישראל און אַנדערע אידישע נויטן, ווי אויך אקטיוויטעטן פאַרן אידישן געזעלשאפטלעכן לעבן אין אמעריקע, ווי אויך פאַר אידישע אינטערעסן בכלל.

רעדענדיק וועגן די אקטיוויטעטן און הילפס־אַרבעט פון ביאַליסטאָקער צענטער פאַר מדינת ישראל, האָט סעם סאָלאָזש איבערגעגעבן פאַר די ראַדיאָ־צוהערער, אַז דעם 10־טן נאָוועמבער היינטיקס יאָר ווערט פאַרקומען אַ גרויסע פייערונג, אין ניו יאָרקער עסעקס־הויז, לכבוד איסאק ריבאַלאָווסקי און זיין ליבער פרוי מאלי. דאָס איז אין פאַרבינדונג מיט דעם וואָס אין כפר תבור אין מדינת ישראל, ווערט געבויט אַ קינדער־היים אויפן נאָמען פון איסאק און מאַלי ריבאַלאָווסקי. אין דער אויבנדערמאָנטער פייערונג, דעם 10־טן נאָוועמבער, וועלן זיך באַטייליקן וויכטיקע פירער און טוער פון היגן אידישן געזעלשאַפטלעכן לעבן. אַלס גאַסט־רעדנער ביי דער פייערונג ווערט אַרויסטרעטן געזעלשאַל עוזי נאַרקיס פון מדינת ישראל, וועלכער קומט ספעציעל קיין ניו יאָרק פאַר דעם צוועק.

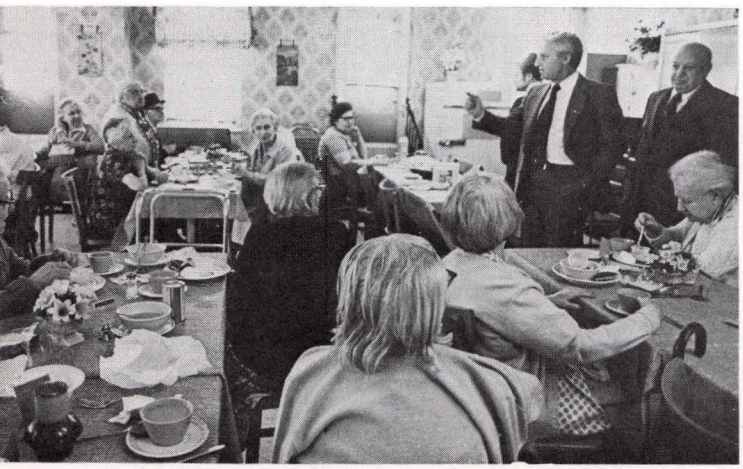
• שלימט זיך אָן אַלס מיטגלידער אין ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל!

דער מעיאָר פון תל־אביב, שלמה להט, באַזוכט די ביאַליסטאָקער היים

די איינוואוינער פון דער ביאַליסטאָקער היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן, 228 איסט בראָדוועי, האָבן צווישן די פיל אַנדערע באַזוכער אויך געהאַט, אין מערץ 1979, אַ חשובן גאַסט. געווען איז דאָס דער מעיאָר פון תל־אביב, שלמה להט — לאַהאַט —. מר. להט, איז געקומען אין דער אינסטיטוציע מיט זיין פרוי און זון, ווי אויך מיט מר. הערשלד מ. דזשעיקאָבס, פרעזידענט פון יונאַיטעד דזשואיש קאָונסיל פון דער איסט סאַיד. דער חשובער מעיאָר פון תל־אביב, אין באַגלייטונג פון די אַנדערע, איז אַריינגעקומען אין עס־זאָל פון דער ביאַליסטאָקער היים. ער איז פאַרגעשטעלט געוואָרן פאַר די עלטערע איינוואוינער פון איסאק ריבאַלאָווסקי, געזעלשאַפט־סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן.

מיט אַ חודש פריער, אין פעברואַר 1979, זיינען אין מדינת ישראל געווען די טוער פון ביאַליסטאָקער צענטער: סעם סאָלאָזש, פרעזידענט, איסאק ריבאַלאָווסקי, געזעלשאַל סעקרעטאַר און ידידיה האַמבורג, אַלס דעלעגאַטן צו דעם וועלט־צוזאַמענפאָר פון פוילישע אידן. וועגן זיי האָבן זיך באַגעגענט אין תל־אביב מיט מעיאָר להט אַט ער דאָן געזאָגט, אַז אין חודש מערץ וועט ער זיין אויף אַ באַזוך אין ניו יאָרק. די ביאַליסטאָקער פירער האָבן איינגעלאָדן דעם מעיאָר אַז ווען ער וועט באַזוכן די איסט סאַיד אין ניו יאָרק, זאָל ער אַריינקומען אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער. דער באַזוך פון מעיאָר להט אין ניו יאָרק איז געווען פארבונדן מיט העלפן דאָ זאמלען געהעריקע פאָנדען וואָס זאָל דערמעגלעכן איבערצובויען די סאַמע ארעמסטע געגענט אין תל־אביב, התקוה.

די אַלטיטשקע ליבע איינוואוינער אין דער ביאַליסטאָקער היים זיינען געווען באַגיסטערט ווען דער יונגער ליבלעכער מעיאָר פון תל־אביב, האָט זיי באַגריסט אין דער אידישער שפּראַך. ער האָט פאַר די זקנים געבראַכט גרוסן פון די איין־וואוינער אין תל־אביב, און אויסגעדריקט גוטע וואונטשן פאַר די איינוואוינער אין ביאַליסטאָקער צענטער. עס איז אויך געווען אַ היימיש־וואַרעמער ווערטער אויסטויש און שמועס, צווישן די עלטערע איינוואוינער מיט דעם מעיאָר. פאַר די פירער, טוער און איינוואוינער פון דער ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענטשן, איז געווען אַ גרויסער כבוד צו האָבן אַלס גאַסט און באַזוכער דעם חשובן מעיאָר פון תל־אביב.

תל אביב מעיאָר שלמה להט גיט אָפּ אַ גרוס פון ישראל צו די איינוואוינער פון דער ביאַליסטאָקער היים אין עס־צימער.

ביי אונזערע לאַנדסלייט אין אַרגענטינע

פון בן-ציון ברוקער (בוענאָס-אירעס)

געזעגענונגס-פייערונג פאַר חיים און גיטל פיילנבויגען ביי די ביאַליסטאָקער אין בוענאָס איירעס

פאַרן אָפּפאָרן פון בוענאָס-איירעס קיין ניו יאָרק, זיינען די חשובע און אָקטיוו פירער פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין אַרגענטינע, חיים און גיטל פיילנבויגען, געזעגנט געוואָרן אויף אַ פייערלעכן אופן. די שמחה איז דורכגעפירט געוואָרן, פאַראַנגענעם חודש מאַי, אין דעם „בית ביאַליסטאָק", אין בוענאָס איירעס. אין דער פייערונג האָבן זיך באַטייליקט די פירער און טוער פון דער אַרגאַניזאַציע, ווי אויך משפחה און פערזענלעכע פריינט פון די פיילנבויגענ'ס.

געעפנט און אָנגעפירט מיט דער שמחה האָט דער וויצע-פאָרזיצער, גדליה פיינסאָד. מיט באַגריסונגען זיינען אַרויס-געטראָטן: שרה טורקע, פון דער פרויען-קאָמיסיע; יצחק צעסלער, סעקרעטאַר; וואָלף טשינסקי, קאַסירער; זלמן יעוורעיסקי, פאָרזיצער. אַלע האָבן אָנגעוויזן אויף דער איבער-געגעבנקייט פון חיים און גיטל פיילנבויגען פאַר דער לאַנדסמאַנשאַפט אין אַרגענטינע, ווי אויך פאַר ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אומעטום. אין די באַגריסונגען איז אויך אַרויס-געבראַכט געוואָרן די שילדערונג וועגן דער ליבלעכער פאָרל, פיינע און גוטהאַרציקע מענטשן, וועלכע זיינען ביי אַלעמען באַליבט און רופן צו זיך אַרויס גרויס דרך-ארץ.

מיט רירענדע קורצע באַגריסונגען זיינען אויך אַרויס-געטראָטן די נאָענטע משפחה-מענטשן פון די באַערטע, משה פאַרבער, דער זון כאַסע, די טאָכטער הינדע פיילנבויגען און דער פלימעניק בערנאַרדאָ. אויסער די אָפּשאַצונגען פון זייערע ליבע חיים און גיטל פיילנבויגען, האָבן זיי אויך מיט ווארעם-קייט געערעדט וועגן דער וויכטיקייט פון דעם פאַרבאַנד פון ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. צום סוף איז צו דעם באַערטן פאָרל צוגעטראָגן געוואָרן אַ מתנה פון פאָרזיצער, זלמן יעוורעיסקי, אין נאָמען פון זיין פרוי סאָניע וואָס האָט ניט געקענט זיין ביי דער פייערונג, ווי אויך איז צוגעטראָגן געוואָרן בלומען פון אברהם און חנה דיין, געשיקטע פון קראַנקן בעט; אויך אָנגעזאָגט מתנות זיינען איבערגעגעבן געוואָרן צו דעם באַערטן פאָרל פון: רייזל אפרון, נחמה טשינסקי און שרה טורעק. פאַרווויילט אָבער אָנוועזנדע מיט אַ קאָלעקטיוון געזאַנג האָבן: דוואָשקע פאָלאָק און שלמה גראָסמאַן.

דער בעל שמחה, חיים פיילנבויגען, האָט אין וואַרעמע ווערטער באַדאַנקט אָלעמען פאַר צוטיילן אים מיט זיין ליבער פרוי אזא כבוד. דאָס ברענגט אויך אַרויס, האָט ער אָנגעוויזן, אויפריכטיקע פריינטשאַפט צווישן די לאַנדסלייט, וואָס דערמוטיקט צו וויטערדיקער אַרבעט לטובת הכלל. ער מיט זיין פרוי, האָט ער צוגעגעבן, וועלן נאָך מער פאַרשטאַרקן זייער אָקטיוואַר אַרבעט כדי דאָס זאָל, צוזאַמען מיט אָנדערע, ברענגען נויטיקע גוטע רעזולטאַטן. חיים און גיטל פיילנבויגען זיינען דאָסמאָל געפאָרן קיין אַמעריקע אויף אַ באַזוך צו זיין ברודער, דער באַוואוסטער חזן הערי פיינבערג, וועלכער איז דער עקזעקוטיוו-דירעקטאָר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפיטאָל פאַר עלטערע איינוואוינער.

די געהויבענע פייערונג איז געשלאָסן געוואָרן פון גדליה פיינסאָד. ער האָט געדאַנקט די פרויען נחמה טשינסקי, שרה טורעק און רייזל אפרון; ווי אויך די אָרדענער, פאַר העלפן אַרגאַניזירן און דורכפירן אויף אַזאַ איינדרוקספולן און היימיש ביאַליסטאָקער אופן, די פייערונג פאַר די ביי אַלעמען געשעצטע חיים און גיטל פיילנבויגען.

צוויי ביאַליסטאָקער לאַנדס-פרויען פון אַמעריקע וואָרעם אויפגענומען אין אַרגענטינע.

די צוויי ביאַליסטאָקער שוועסטער בינאַ ראָבינס און אידאַ קאַראַמינאָס (פון דערהיים וואַרשאַווסקי), וועלכע וואוינען אין סאַן פראַנציסקאָ, זיינען לעצטענס געווען אויף אַ באַזוך אין אַרגענטינע. זיי זיינען געפאָרן אַהינצו באַזוכן זייער ברודער עלי ראָזענבערג. אויסער מיטן ברודער, האָבן די צוויי שוועסטער דאָרט זיך אויך באַגעגענט מיט דער משפחה, די קאָזינס אברהם און חנה דיין. ווי דער שטייגער איז, האָבן די געסט פון אַמעריקע זיך אויך באַגעגענט אין אַרגענטינע מיט ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט.

דער פאָרבאַנד פון די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין בוענאָס איירעס, האָט איינגעאָרדענט אַ פייערלעכע אויפנאַמע

בינאַ ראָבינס און אידא קאַראַמינאס

לכבוד די געסט פון סאַן פראַנציסקאָ. ביי דער היימישער מסיבה האָבן געערעדט: דער פרעזידענט זלמן יעוורעיסקי, דער סעקרעטאַר גדליה פיינסאָד און אַנדערע. עס איז געווען אַ היימישער אויסטויש פון מיינונגען ביי וועלכן עס איז געקומען צום אויסדרוק די פאַרבינדונג פון ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אומעטום. די פייערונג איז דורכגעאַנגען אין אַ געהויבענער שטימונג.

* * *

ביי דער פייערונג לכבוד די צוויי שוועסטער פון סאַן פראַנציסקאָ, אין דעם פאַרבאַנד פון ביאַליסטאָקער אין בוענאָס איירעס, איז אויך אָנגעוואָנדן געווען דער באַוואוסטער און באַליבטער לאַנדסמאַן וואָס וואוינט אין בוענאָס איירעס, הירש פייגין. ער האָט אין זיין קורצע רעדע מיט וואַרעמע ווערטער באַגריסט די צוויי שוועסטער, און ער האָט אויך געערעדט וועגן די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און די אַקטיוויטעטן אין אַמעריקע. ביי דער געלעגענהייט האָט הירש פייגין, ווי דאָס איז זיין שטייגער, געגעבן אַ ברייטהאַרציקע ביישטייערונג. דאָס מאָל האָט ער דאָס געמאַכט אין פאָרם, אַז מען זאָל רעמאָנטירן און אויסמאָלען דעם זאָל פון ביאַליסטאָקער צענטער אין בוענאָס איירעס, אויף זיין חשבון.

פרוי חנה ציעכאַנסקי (וועמענס מיידלערישער נאָמען איז אַמאַליקן ביאַליסטאָק איז געווען גריצמאַן), וועלכע איז אַ פריינדין פון די צוויי שוועסטער, האָט געגעבן אַ פיינע ביישטייערונג פאַרן ביאַליסטאָקער צענטער אין בוענאָס איירעס. אין נאָמען פון די צוויי שוועסטער, האָט באַדאַנקט בינאַ ראָבינס, פאַר דער פיינער אויפנאַמע וואָס איז זיי געגעבן געווארן פון די לאַנדסלייט אין אַרגענטינע. אויך די צוויי שוועסטער האָבן איבערגעלאָזט אַ געהעריקע ביישטייערונג פאַר דעם פאַרבאַנד אין אַרגענטינע.

פישל און ריבה וואָלקאָוויסקי פון אַרגענטינע באַזוכן דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים

פישל און ריבה וואָלקאָוויסקי פון אַרגענטינע זיינען געקומען באַזוכן דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים אין דער באַגלייטונג פון זייער שוועסטער און שוועגערן דבורה מינץ, וועלכע איז אַ טראָסטי פון דער אַרגאַניזאַציע.

די וואָלקאָוויסקעס זיינען איבערגעגעבענע טוער און אָפיסערס פון ביאַליסטאָקער פאַריין אין אַרגענטינע.

זיי זיינען געקומען קיין ניו יאָרק זיך זען מיט זייער פאַמיליע און פון ניו יאָרק פאָרן זיי אַוועק קיין ישראל וואו זיי האָבן זייערע קינדער און 6 אייניקלאַך.

די אָפיסערס פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים, איסאַק ריבאַלאָווסקי, הערי פיינבערג און דינה מעדוועדעוו, האָבן אַרומגעפירט די גאַסט פון אַרגענטינע איבער אַלע אָפּטייל־לונגען פון דער גרויסער געביידע, אויף 228 איסט בראָדוויי. מען האָט זיי באַוויזן אַלע אייניריכטונגען אין דער אינסטיטוציע.

דבורה, פישל און ריבה וואָלקאָוויסקי

די גאַסט זענען שוין געווען פריער אויף אַ באַזוך אין צענטער און היים, זענען זיי דאָס מאָל פונדאָסניי געווען באַגייסטערט פון אַלעם, וואָס זיי האָבן דאָ געזען. זיי האָבן אויסגעדריקט לויב און אַנערקענונג צו די פירער און טוער פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים, פאַר דער גוטער אַרבעט וואָס ברענגט כבוד ביאַליסטאָקער אידן אויך אויסער ניו יאָרק.

נאָכן באַזוך האָבן די אָפיסערס אייגעלאָדן די חשובע גאַסט פון אַרגענטינע צו פאַרברענגען צוזאַמען ביי אַ מאָלצייט. ביי דעם צוזאַמענקונפט האָבן זיי איבערגעגעבן אַ לעבעדיקן גרוס פון די לאַנדסלייט אין אַרגענטינע.

מען האָט זיך געזעגנט אויף אַ האַרציקן אופן און איבערגעשיקט בריידערלעכע גרוסן און וואונטשן פאַר אַלע ביאַליסטאָקער פריינט אין אַרגענטינע.

עס קומט אַ גרויסן דאַנק דבורה מינץ וועלכע איז אַ איבערגעגעבענע טוערין און טראָסטי פאַר בריינגען די גאַסט צום באַזוכן די אינסטיטוציע.

ביים געזעגענען זיך האָבן פישל און ריבה וואָלקאָוויסקי איבערגעלאָזן זייער אַ שיינע דאַנעישאַן פאַר דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים.

• שליפט זיך אָן אַלס מיטגלידער אין ביאַליסטאָקער צענטער, היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל !

אייַנדרוקספולע פייַערונגען לכבוד אייב מינץ צו זיין 75טן געבורטסטאָג

זונטיק, דעם 29טן אַפּריל 1979, האָט פרוי דבורה מינץ דורכגעפירט אין אַ רעסטאָראַן אין ניו יאָרק, אַ סיורפּראַיז־פּאַרטי לכבוד איר מאַן, אייב, צו זיין 75טן געבורטסטאָג. אין דער פייערונג האָבן זיך באַטייליקט די גאַנצע משפּחה. מען האָט פאַרבראַכט אויף אַ גוטן און היימישן אופן. אַלע משפּחה־מענטשן האָבן געוואונטשן דעם ליבן אייב פיל יאָרן פון געזונט, גליק און צופרידנהייט.

דעם זעלבן טאָג אין אָוונט, האָט די ליבהאַרציקע פרוי דבורה מינץ דורכגעפירט אַ צווייטע סיורפּראַיז־פּאַרטי, לכבוד איר מאַן, אין זייער אייגענער הויז. ביי דער שמחה זיינען אָנוועזנד געווען די איינגעלאָדענע פאַרשטייער פון די פיאָנערן פרויען־אָרגאַניזאַציע וואו פרוי מינץ איז טעטיק, פאַרטרעטער פון קאָבערינער קאָמיטעט, פון דעם קאָבערינער פאַרבאַנד־צווייג,

דבורה און אייב מינץ

פון דעם ביאַליסטאָקער פאַרבאַנד־צווייג, פיל פריינט, געזעלשאַפטלעכע טוער און פריינט. אין הויז ביי אייב און דבורה מינץ זיינען געווען איבער פופציק פערזאָן.

עס איז געווען צוגעגרייט אַ געשמאַקער היימישער מאָלצייט, דער עולם האָט גוט פאַרבראַכט ביי די יום־טוב׳דיקע טישן. עס קומט גרויס קרעדיט פרוי דבורה מינץ פאַר צוגרייטן און דורכפירן, אין איין טאָג, צוויי אַזעלכע פיינע „סיורפּראַיז״־פּאַרטיס פאַר איר ליבן מאַן, וואָס ער האָט זייער פאַרדינט צו זיין 75טן געבורטסטאָג.

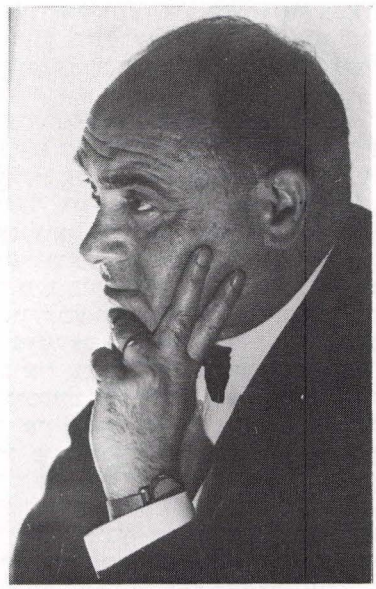
ווי באַקאַנט זיינען ביידע, די פריינט אייב און דבורה מינץ, איבערגעגעבענע טראָסטיס און אַקטיוויסט טוער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע אייניוואוינער. ביידע זיינען אויך ליבהאַרציקע מענטשן, זיי זיינען ביי אַלעמען באַליבט. די אָנפירערשאַפט פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן ווינטשן אייב מינצ׳ן נאָך פיל יאָרן פון געזונט, פרייד און גליק צוזאַמען מיט זיין ליבער פרוי דבורה, און נחת אין דער גאַנצער משפּחה.

זלמן קאָלעשניקאָוו
צו זיין באַזוך אין ניו יאָרק

פון איסאַק ריבאַלאָווסקי

מיין פריינטשאַפט מיט זלמן קאָלעשניקאָוו, איז אַ לאַנגע און גאָר ענגע. דאָס ציט זיך נאָך פון אונדזער אַמאָליקער אַלטער היים אין ביאַליסטאָק, וואו עס איז פאַרפלאָסן אונדזער קינדהייט און יוגנט. אויך אין די שפּעטערדיקע יאָרן, וועו קאָלעשניקאָוו איז שוין געווען אַ באַוואוסטער קינסטלער אין דעם אידישן טעאַטער, האָבן מיר זיך געהאַלטן נאָענט. אַזוי איז אויך געווען, און איז, אין די נאָך מלחמה־יאָרן. עס איז אויך מערקווירדיק דער פאַקט, וואָס מיר באַגעגענען זיך שטענדיק אויך אין פאַרשידענע טיילן וועלט. אַזוי האָבן מיר זיך באַגעגנט אין פוילן, פאַריז, בראַזיל, ישראל, אַרגענטינע און אַנדערע ערטער.

און ווי דער שטייגער איז, וועו איך באַגעגען זיך מיט דעם ליבן זלמן קאָלעשניקאָוו, שמועסן מיר שטענדיק אומאויפהערלעך. און פאַרשטייט זיך, אַז מיר האָבן אויך יעדעס מאָל וועגן וואָס צו שמועסן. אַזוי איז אויך געווען דאָסמאָל, דעם היינטיקן זומער, וועו קאָלעשניקאָוו האָט פאַרבראַכט עטלעכע וואָכן אין ניו יאָרק, וואו ער איז געווען אַ ליבער גאַסט

זלמן קאָלעשניקאָוו

ביי זיין שוועסטער ריווע פיטלוק, מיט איר משפּחה. זייענדיק דאָ אין ניו יאָרק, איז פריינט קאָלעשניקאָוו אויך געווען עטלעכע מאָל אין אונדזער ביאַליסטאָקער צענטער, וועגן וואָס עס ווערט דערציילט אויף אַן אַנדערן אָרט אין דער היינטיקער „ביאַליסטאָקער שטימע". האָבן מיר געשמועסט, אויפגעלעבט פאַרגאַנגענע צייטן, זלמן קאָלעשניקאָוו האָט דערציילט.

זלמן קאָלעשניקאָוו, וועלכער איז אַ באַוואוסטער אידישער אַקטיאָר פון פאַר דער מלחמה, האָט אַנגעהויבן ווי אַן אַמאַטאָר אין ביאַליסטאָקער אידיש געזעלשאַפטן אַ געוויסע צייט האָט ער אויך מיטגעשפּילט מיט דער „גילאַ־רינאַ", ...אַנהויבנדיק אין 1930 איז ער געווען אַ פראָפעסיאָנעלער אַקטיאָר, אַרומפאָרנדיק אויך איבער גאַנץ פוילן. אין יאָר 1936 האָט ער חתונה געהאַט, אין ביאַליסטאָק, מיט דער באַקאַנטער שוישפּילערין רעניא גליקמאַן. ביז דער מלחמה, זיינען ביידע געווען סטאַרס פון אַ טרופּע וואָס איז אַרומגעפאָרן איבער פוילן. נאָכן אַריינקומען פון די סאָוועטן קיין ביאַליסטאָק, איז ביי רעניע און זלמן קאָלעשניקאָוו געבוירן געווארן אַ זון, גרישא, וועלכער וואוינט איצט מיט זיין משפּחה אין מדינת ישראל.

באַלד נאָך דער צווייטער וועלט־מלחמה, און נאָכן צוריקקומען פון די לאַגערן, איז קאָלעשניקאָוו גלייך צוגעטראָטן אַרגאַניזירן דעם ערשטן אידישן טעאַטער אין דעם נאָך מלחמה׳דיקן פוילן. ער האָט מיט גערעטעוועט אידישע בחורים און מיידלער, פון אומקום בייַ די נאצים, אַרגאַניזירט דעם ערשטן אידישן טעאַטער. פון אַנהויב האָבן זיי געשפּילט אין די גרעסערע שטעט וואו עס האָבן זיך גרופּירט אַ ביסל געראַטעוועטע אידן. שפּעטער, מיט דער גוטהייסונג פון דעם אידישן צענטראַל קאָמיטעט אין וואַרשע, וועלט קאָלעשניקאָוו איבערגעשיקט קיין נידערשלעזיע וואו עס וועלט אַרגאַניזירט דער ערשטער פראָפעסיאָנעלער אידישער טעאַטער אין פוילן, נאָך דער מלחמה. אין דער זעלבער צייט זיינען אויך צוריקגעקומען אידישע אַקטיאָרן פון סאָוועט־רוסלאַנד און עס ווערט געשאַפן דער אידישער מלוכה טעאַטער אין פוילן. קאָלעשניקאָוו, מיט זיין פרוי רעניא, זיינען דאָן געווען פון צווישן די פירנדע אַקטיאָרן אין דעם טעאַטער.

אין יאָר 1950 איז די משפּחה אַוועקגעפאָרן פון פוילן קיין פאַריז, וואו קאָלעשניקאָוו פירט אָן מיטן דאָרטיקן טעאַטער, אַלס גאַסטראָלערן. קאָלעשניקאָוו מיט זיין פרוי, מיט דעם טעאַטער זיינען דאָן אויך אַרומגעפאָרן מיט פאַרשטעלונגען אין פיל לענדער אין אייראָפּע, ווי ענגלאַנד, די סקאַנדינאַווישע לענדער, מדינת ישראל, בענעלוקס לענדער און אַנדערע. אין יאָר 1961 האָט זלמן קאָלעשניקאָוו געלייטן אַ גרויסן פאַלוסט. עס איז אין פאַריז דאָן געשטאַרבן זיין ליבע פרוי, רעניא גליקמאַן ע״ה.

זלמן קאָלעשניקאָוו האָט ווייטער געזומען פאַרטזעצן זיין קינסטלערישע אַרבעט אַלס אַקטיאָר, שרייבער־דראַמאַטורג און קאַמפּאָזיטאָר. ער שפּילט מיט דערפאָלג אין אידישן טעאַטער, ווי אויך אין פילם און טעלעוויזיע און די קריטיק רופט זיך זייער וואַרעם אָפּ וועגן זיינע קינסטלערישע טעטיקייטן. אומעטום, וואו קאָלעשניקאָוו טרעט אויף און ער העלפּט אין טעאַטער אויפירונגען, ווערט ער אויפגענומען מיט גרויס וואַרעמקייט. מען ווייסט, אַז ער איז אַן ערנסטער קינסטלער, וועלכער באַציט זיך מיט פאַראַנטוואַרטלעכקייט און אָפּגעהיטקייט צו זיינע שאַפונגען.

זייענדיק אויף זיין באַזוך דאָ אין אַמעריקע, דעם פאַרגאַנגענעם זומער, האָט זיך מיט קאָלעשניקאָוו׳ן פאַרבונדן אַ פילם־געזעלשאַפט וואָס פאַרהאַנדלט מיט אים, וועגן באַטייליקן זיך אין אַ זייער אָריגינעלן פילם וואָס ווערט איצט געגרייט. עס איז אַ פאַרגעניגן צו פאַרברענגען מיט אונדזער ליבן לאַנדסמאַן זלמן קאָלעשניקאָוו, צו שמועסן מיט אים זען וויי ער איז אין פולן ברען פון זיין אַקטיוויטעט, ער האָט פיל קינסטלערישע פלענער וואָס ער האָפט צו רעאַליזירן אין דער נאָענסטער צייט. אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, און זיינע פערזענלעכע פריינט, ווינשן דעם ליבן זלמן קאָלעשניקאָוו נאָך פיל געזונטע און שעפּערישע יאָרן אין זיינע טעטיקייטן לטובת דעם אידישן טעאַטער, וואָס עס ברענגט אויך שטאָלץ און כבוד פאַר אונדז אַלעמען, זיינע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט וואָס ווינשן אים דאָס בעסטע.

20 יאָר זינט חזן הערי פיינבערג פאַרנעמט עמוד אין פלעטבוש דזשואיש צענטער

מיר גראַטולירען אונזער חשוב׳ען עקזעקוטיוו דירעקטאָר, רעוו. הערי פיינבערג, וועלכער וועט צום 20־טן יאָר אַנפירען דעם ימים־נוראים־דאַוונען אַלס שליח־ציבור אין דעם פלעטבוש דזשואיש צענטער, ברוקלין, נ. י.

חזן פיינבערג איז אַן איבערגעבענער טוער פאַר אונזער ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענשען און פאַרנעמט דעם חשוב׳ען אָמט פון עקזעקוטיוו דירעקטאָר אין אונזער אינסטיטוציע.

צו די שלשים פון
דזשעק בערגער ע"ה
(יאַנקל עמיאל), פון ביאַליסטאָק
פון הערשל מוראַווסקי

עס איז אומגלויבלעך און אומפאַרשטענדלעך, אַז דער ליבהאַרציקער דזשעק בערגער (יאַנקל עמיאל), פון ביאַליסטאָק איז שוין מער נישט מיט אונז און ספּעציעל מיט מיר. דער ליבער דזשעק, מיין געטרייער שוואָגער, איז פון אונז אַוועקגעריסן געוואָרן פֿלוצלינג, דאָנערשטיק, דעם 14־טן יוני, 1979.

דער וואונד איז נאָך אומגעהויער גרויס, און וועט ניט אַזוי שנעל ווערן קלענער. די הענט לייגן זיך נאָך ניט צום שרייבן, און אויך ניט די קאָפּ צום טראַכטן, הגם עס ווילט זיך בשום אופן נישט גלויבן, אַז אַזאַ גרויסער אומגליק האָט פּאַסירט. אָבער איך פיל, אַז איך מוז זיך אַראָפּרייַדן פון האַרצן, ווייל מיין האַרץ איז אומבאַגרייפֿליך אָנגעווייטאָקט.

58 יאָר איז דזשעק אַלט געווען. פּאַקטיש נאָך איצט אָנגעפּאָנגען צו לעבן. די יאָרן פון אויסווויץ, פון גטאָ און אין אַלגעמיין די מלחמה־יאָרן, קען מען דאָך ניט פֿאַררעכענען פון לעבן.

זיי זיינען דאָך געווען נישט געלעבט און נישט געשטאָרבן. און דאָס איז גראָד אַ מענטש, וואָס האָט געהאַט פֿאַרוואָס צו לעבן, און זייער געוואָלט לעבן.

אַ מענטש, וועלכער האָט אַדורכגעמאַכט דעם שוידערליכן ווינקל פון דער ערד וואו ער האָט געפֿיניגט געוואָרן דורך ווילדע אכזריות׳דיקע אופנים, זיך געטרונקן אין אַ ים פון צרות און בלוט, וואו ער פלעגט וואַרטן מיט פּחד אויפן אומפאַרמיידליכן טויט, האָט באַוויזן איבערצולעבן, אָבער נישט באַוויזן צו האָבן אַביסעלע נחת פון אַ בעסערער וועלט, און איבערהויפט פון זיין טייערער און מוסטערהאַפטער פאַמיליע, אָבער זיין הייליקער שטרעבונג איז צעשטערט געוואָרן.

דאָ קומט נישט קיין פראָגע פון שבחים.

דזשעק האָט קיינמאָל נישט פֿאַרלאַנגט קיינע שבחים, אָבער דעם אמת און דאָס ווירקליכקייט מוז מען אַרויסברענגען, ווייל ווי און וואָס איך זאָל באַטאָנען וועגן זיינע גוטע מעשים, וועט עס זיין אַ קליינער פּראָצענט, ממש ווי אַ טראָפּן וואַסער אין ים, און טראָץ וואָס איך בין דזשעק׳ס נישט מער ווי אַ שוואָגער, וויל איך מיט שטאָלץ און אויפריכטיגקייט זאָגן, אַז דזשעק איז געווען פאַר מיר ווי אַ פאָטער, טראָץ דעם וואָס איך בין עלטער פון אים.

דזשעק איז געווען אַ געשעצטער און מערקווירדיקער מענטש אויף אַלע געביטן. 37 יאָר איז פאַרבײַ זינט איך קען דזשעק׳ן. געווען מיט אים כסדר געקניפּט און געבונדן צו מסירת נפש.

זיין אייַדעלקייט, באַשיידנקייט, זיין באַנעמונג צו קראַנקע צו עלטערע מענטשן און ספּעציעל צו קראַנקע קינדער, איז געווען אומבאַגרייפֿליך.

פאַר די לעצטע 18 יאָר, וואָס איך בין געווען מיט אים צוזאַמען אין געשעפט, האָב איך פיל באַוויזן צו לערנען דזשעק׳ס נאַטור און כאַראַקטער, און דערפאַר ווייס איך טאָקע גענוי, ווי גרויס דער פאַרלוסט, איז סיי ביי דער פאַמיליע, און סיי ביי דער מענטשהייט בכלל.

ספּעציעל מיר פלעגט ער יעדן טאָג אין דער פרי אַריינקוקן אין די אויגן, בכדי צו קענען זען ווי איך פיל. אַ מענטש, וואָס האָט זיך געזאָרגט פאַר מיר פאַר מיין פאַמיליע מער ווי פאַר זיך אַליין.

זיין שוועסטער ד.א., מיין ליבע ווייב לאה׳קע איז פאַר אים געווען ווי אַ טייל פון זיין נשמה. דאָס זעלבע איז ער געווען ווי אַ קרוין אויפ׳ן קאָפּ ביי זיין שוועסטער. כ׳בין זיכער, אַז דזשעק האָט נישט געוואָלט שטאַרבן. שטענדיק געשטרעבט צום לעבן, ווייל ער האָט געהאַט פאַרוואָס צו לעבן. ער האָט זיך געראַנגלט מיט׳ן טויט, אפילו ווען ער איז געשטאַרבן האָט זיין הארץ נאָך אַלץ געקלאַפּט.

דזשעק בערגער

איך פיל און שפּיר, אַז איך בענק נאָך אים. איך קום צו די ערטער אין יענע ווינקלען וואו ער פלעגט זיך געפּינען. איך קום און איך זוך, אָבער אַנטוישונג, אַ פאַרגליווערקייט שפּראָצט דאָרט אַרויס.

אומגלויבליך! אומגלויבליך!

שוער וועט זיין פאַר אַלעמען: פאַר זיין ליבע פרוי סאַלי, טאָכטער קערע׳ן און זיין זון דר. ברוס; אויך שוער וועט זיין פאַר זיין ליבער שוועסטער לאה, און פאַר זיין שוועגערן און שוואָגער פֿאַליע און אייב, און נאָך שוערער וועט עס זיין פאַר מיר, זיך צוגעוואוינען צום געדאַנק, אַז דער טיערער דזשעק איז ניט מער מיט מיר. דאָס זעלבע פאַר מיינע קינדער: שערל און סטיוון, וועלכע זיינען געווען צוגעוואוינט צו אים, און אים געליבט און געשעצט נישט וויניקער ווי אַ טאַטן.

און דאָס איז אַבסאָלוט נישט איבערגעטריבן, דאָס איז די ריינע ווירקליכקייט, ער וועט אונז אַלעמען פעלן אויף אַלע געביטן און אין יעדן מאָמענט. מישנדיק בלעטער צוריק אָנפאַנגענדיק פון זיינע טייערע און ליבע זייער אָנגעזעענע עלטערן: ברוך און חשה עמיאל פון ביאַליסטאָק, און די גאַנצע פאַמיליע, ווי שוועסטער און ברידער: טיבעלע, שלמה׳לע און העלקעלע, וועלכע זיינען אויך אומגעקומען אויף קידוש השם, אין דעם שוידערליכן קאָשמאַר. קען מען גוט פאַרשטיין, אַז עס איז זייער ריכטיק דער אידישער פאָלקס־וואָרט, וועלכער זאָגט, אַז דאָס עפּעלע פאַלט נישט ווייט פון ביימעלע. דזשעקס עלטערן, וועלכע האָבן געהאַט אַ נאָמען פאַר זייער גוטע מענטשן, און זיינען געווען באַוואוסט מיט זייערע נדבות, הילף פאַר נויטבאַדערפטיקע מיט׳ן פולן האַנט, און בריי־האַרציקייט, זיינען אויך אומגעקומען על קידוש השם פון די דערמאָנטע נאַצישׂ ימח שמם וזכרם. ס׳איז געווען אַן איינגעוואָרצלטע, געזונטע און שיינע בוים מיט שטאַרקע און גראָבע צווייגן. אָבער זיי זיינען ביסלעכווייז אָפּגעהאַקט געוואָרן און פאַרניכטעט געוואָרן.

מיר, און איך ספּעציעל, וועלן דזשעק׳ן קיינמאָל נישט פאַרגעסן. מיר וועלן אייביק געדענקען און רעספּעקטירן זיין כבוד, און מיר וועלן אים שטענדיק דערמאָנען, ווייל ער וועט אונז שטענדיק פעלן. דזשעק׳ס פאַרגאַנגענהייט זינט פון די קינדער־יאָרן איז געווען: שיין, קלוג, גערעטן. אַ גוטער געטרייער זון ביי זיינע עלטערן, און ווי מען זאָגט: פאַר ג׳ און פאַר לייטן.

זיינע פלענער זיינען דאָן געווען צו סטודירן מעדיצין, אָבער ליידער, צוליב דעם אויסברוך פון דער מלחמה האָבן זיך

די דאָזיקע פּלענער געביטן, דערפאַר האָט זיין זון אים פאַרטראָטן און אויסגפירט זיין פּלאַן און פאַרלאנג.

דזשעק און די גאַנצע פאַמיליע זיינען אין 1941 אַרויסגעשיקט געוואָרן פון ביאַליסטאָק קיין פּרוזשאַנער געטאָ דורך די נאַצים, וואו איך האָב דזשעק'ן דערקאַנט און אָנגעפאַנגען אונזער פריינטשאַפט.

אין 1943 זיינען מיר צוזאַמען פון די זעלבע נאַצים אַרויסגעשיקט געוואָרן אין טויטן־לאַגער אוישוויץ. דער לאַגער האָט טיילווייז געפאַלן אויף דזשעק'ן זייער שווער, און ער איז קראַנק געוואָרן אויף טיפוס. ער שטייט מיר פאַר די אויגן, ווי ווען ער האָט אויסגעזען פון דער קראַנקהייט ווי אַ קליין קינד, און אַנטוישט פון לעבן, אָבער דאָך געבליבן לעבן. איך פלעג פיל מאָל זיין דער מלאך הישועה, וואָס איך פלעג טראָגן אַ שטיקעלע פאַרדאָרטע ברויט פון זיין שוועסטער, מיין איצטיקע ווייב. אָלס הילף, בכדי זיך צו העלפן אַרויס פון דער שרעקליכער קרענק.

איך פלעג טיילמאָל טראָגן דאָס שטיקעלע ברויט צוריק צו דער שוועסטער, ווייל זיין כאַראַקטער האָט אים נישט ערלויבט אָוועקצוגעמען דעם לעבן פון זיין שוועסטער.

זיין געטריישאפט איז קיינמאָל נישט פאַרקלענערט געוואָרן און נישט פאַרמינערט געוואָרן. מיר זיינען שפּעטער צושיידט געוואָרן, און אין יאָנואַר, 1945, זיך ווידער געטראָפן נאָך דער באַפרייאונג.

דזשעק'ס שטרעבונג איז דאָן געווען: פאַר יעדן פּריי־אויסצוזוכן זיין איין־איינציק פאַרבליבענער שוועסטער, וועלכע איז פאַרבליבן לעבן. דאָס איז טאַקע די היינטיקע מיין ליבע, און טייערע ווייב, און גלייכצייטיק זיין ליבער פרוי סאַלע, וועלכע איז נאָך דאָן נישט געווען זיין ווייב. מיט גרויס שוועריקייטן און מיט פיל מי און אָנשטרענגונגען דורך ריזיקאַלישע וועגן מעטאָדן, האָבן מיר זיי אין אָנדערע לענדער אויפגעזוכט. די דאָמאָלסדיקע פריידּ, וועל איך קיינמאָל נישט פאַרגעסן. שפּעטער לעבן מיר אַלע צוזאַמען ווי איין פאַמיליע אין דייטשלאַנד אין אַ אידישער געמיינדע, וואו דזשעק איז גלייך געוואָרן דער קולטור־לייטער, און אַלע ווי איינער האָבן עם ליב געהאַט און רעספּעקטירט.

אין 1948 טרעפן מיר זיך ווידער אין אַמעריקע, וואו דזשעק האָט געהייראַט צו סאַלע'ן, זיין באַליבטע פרוי, ביז'ן לעצטן טאָג. דזשעק האָט זיך גלייך גענומען צו געשעפט און איז געווען זייער מצליח ביז'ן לעצטן טאָג איז דזשעק געווען זייער אַ סוקסעספולער געשעפטסמאַן, אויף אַלע געביטן. זיין פייאיגקייט זיין וויזיע און פאַרשטאַנד איז געווען אומ־באַשרייבלעך.

דזשעק האָט די לעצטע יאָרן זייער שווער געארבעט, בכדי וואָס גיכער צו ערפילן זיין פּלאַן, כדי אין אַ יאָר אָדער שפּעצטנס צוויי אַלצדינג אויפגעבן און קענען זיך מער אָפּגעבן מיט דער פאַמיליע און מיט דער געזעלשאַפטליכער ארבעט און מיט מדינת ישראל.

עס איז זייער מעגליך, אַז דזשעק האָט לעצטנס נישט געפילט צו גוט, אָבער ער האָט נישט געוואָלט מצער זיין די פאַמיליע און די נאָענטסטע פריינד, ווייל דאָס איז אַ שטריך פון זיין איידעלער נאַטור.

ער איז אַלעמאָל געווען רעאַליסטיש שטענדיק אין אַ גוטן געמיט, פרייליך און לוסטיק, האָט זיך קיינמאָל נישט דערווייטערט פון זיינע אַלטע פריינט, האָט אַלעמאָל געהאַלטן פון אַל תפרוש מן הצבור, זיך ניט אָפּזונדערן פון דער געזעלשאַפט. ער האָט שטענדיק געגלויבט, אַז דעם טיפסטן שונא קען מען צושמעטערן מיט הומאָר, סאַטירע, חכמה, איידער מיט אומגעדולד אָדער מיט כעס.

איך פערזונליך וואָלט אָנגערופן דזשעק'ן, אַ נאָבל מענטש, ווייל ער האָט פאַרמאָגט אינגעוואָרצלטע גוטע שטריכן, אַ געבענטשטע פעאיגקייט, און אַ סימבאָל פון גוטסקייט, און ביי אַלעמען נושא חן געווען. רייסן קריע פאַר אַזאַ מענטש איז נישט געזונ.

וען איך וואָלט געקענט זיך טיילן מיט אים מיט די יאָרן, אָדער זיך מקריב זיין פאַר אים אויף אַלע געביטן, וואָלט איך עס מיט פרייד און שטאָלץ געטאָן, און איך בין איבערצייגט, אַז ער וואָלט דאָס זעלבע געטאָן פאַר מיר.

מיין האַרץ איז זייער אָנגעוויטאָקט. איך בין געווען ליידענשאַפטליך געטריי צו דזשעק'ן, און וועל אַזוי פאַרבלייבן, אָבער ליידער...

איך וויל זאָגן צו דזשעק'ס פאַמיליע און מיין פאַמיליע, אַז אַ חוב לגבי די טויטע, איז אַ פליכט פון די לעבעדיקע. זאָל דזשעק (יאָנקל עמיאל) פאַרבלייבן ביי אונז אַלעמען טאָקע וויי אַ סימבאָל פון הייליגקייט, זאָל אַ שטראָל אייביק לייכטן אויף זיין קבר, און זאָל די פאַרבליבענע פאַמיליע מער קיינמאָל ניט וויסן פון קיין צער.

המקום ינחם אתכם, בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

* * *

דער טויט פון דזשעק בערגער ע"ה איז ניט בלויז אַ פאַרלוסט פאַר זיין משפּחה און פריינט. דאָס איז אויך אַ גרויסער פאַרלוסט פאַר דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן, וואו בערגער איז געווען אַ טרייער און באַליבטער טוער. ער איז אַלע יאָרן געווען פאַרבונדן מיט אַלע טעטיקייטן אין דער אינסטיטוציע, וועמען ער האָט געדינט מיט גרויס איבערגעגעבנקייט. פאַר דער גרויסער ביאַליסטאָקער אינסטיטוציע איז שטענדיק געווען אַ כבוד צו האָבן דעם ליבהאַרציקן דזשעק צווישן די טרייַע טוער. אין פאַרלויף פון די יאָרן האָט ער פאַרנומען וויכטיקע אמטן. לעצטנס, ביז זיין טויט, איז דזשעק בערגער ע"ה געווען דער ערשטער וויצע־פּרעזידענט פון דער אינסטיטוציע. ער איז שטענדיק געווען פיל מיט גרייטקייט, וויכטיקע איניציאַטיוו און גוטע עצות און אָנווייזונגען אין אונזערע געמיינזאַמע אַקטיוויטעטן. ער וועט אונז שטאַרק אויספעלן.

אַ בריוו פון ביאַליסטאָק

דער ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק האָט באַקומען אַ בריוו פון שמעון בּארטנאָווסקי, איינער פון די גרופע אידן וואָס וואוינען איצט אין ביאַליסטאָק. אין דעם בריוו שרייבט בארט־נאָווסקי, אַז די רופע אידן אין ביאַליסטאָק זיינען זייער דאָנק־באַר פאַר דער הילף וואָס מיר שיקן צו זיי, ווי אויך פאַר די וואַרעמע בריוו פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע". דאָס אַלץ איז פאַר זיי אַ גרויסע אויפלעבונג און טרייסט אין זייער איינזאַמען לעבן.

ווייטער אין זיין בריוו שרייבט בארטנאָווסקי, אַז דער בית־עלמין אויף זשאבּיע, וואָס איז געווען אין געטאָ, איז געבראָכט געוואָרן אין אַרדענונג. דערביי האָט בארטנאָווסקי אויך בייגע־לייגט עטלעכע פאָטאָגראַפיעס פון דעם בית־עלמין. ער האָט אויך געשיקט פאָטאָגראַפיעס פון דער שוהל און אויך פון געווען געטאָ אין ביאַליסטאָק.

צום סוף פון בריוו שרייבט שמעון בארטנאָווסקי מיט באַזונדערס וואַרעמע אויסדרוקן פון דאַנקבאַרקייט, צום ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, פאַר שיקן הילף צו דער גרופע אידן אין ביאַליסטאָק און פאַר אָנהאַלטן די וואַרעמע באַ־ציאונג מיט זיי, וואָס זיי שאַצן זייער אַפּ. האָט אויך צוגעשיקט נאָך אַ נאָמען פון אַ פרוי אין ביאַליסטאָק, צו וועמען ער בעט אַרויסשיקן הילף.

עס דאַרף דערמאָנט ווערן, אַז וועגן דעם וואָס בארט־נאָווסקי שרייבט אין זיין בריוו אין פאַרבינדונג מיט ברענגען אין אַרדענונג דעם געטאָ־בית עלמין, איז דאָס פון אים צוגע־זאָגט געוואָרן צום געזעלן סעקרעטאַר פון דעם ביאַליס־טאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן, איסאַק ריבאַלאָווסקי, ווען ער האָט מיט צוויי יאָר צוריק בא־זוכט ביאַליסטאָק.

דער צענטער שיקט כסדר נויטיקע הילף צו דעם ביסל פאַרבליבענע אידן אין ביאַליסטאָק, וואָס איז אַ טראַגישער רעשטל פון דער אַמאָליקער בליענדער און פאַרצווייגטער אידישער קהילה, פון וואָנען מיר אַלע שטאַמען.

אויפן פרישן קבר פון מיין ברודער יעקב עמיאל — דזשעק בערגער ע״ה

פון לאה׳קה עמיאל־מוראווסקי

וואָס קען אַ שווּעסטער זאָגן וועז זי פֿאַרלירט פֿלוצלינג און פֿריצייטיק, איר איין אייניק לעבן געבליבענעם ברודער פון איר גאַנצע פֿאַמיליע, וועלכן זי האָט אַזוי שטאַרק ליב געהאַט און געשעצט? ס׳איז ניטאָ וואָס צו זאָגן, ס׳איז גאָר ניטאָ קיין שום טרייסט וועלטער.

נאָכן איבערלעבן די געטאָס אין ביאַליסטאָק, פֿרוזשענע, אוישוויץ און אַלע שבעה מדורי גהנום איז עס אַ שוידערלעכער קלאַפּ. עס גלויבט זיך קוים אַז ס׳איז מעגליך אַז אונדזער אַלעמענס באַליבטער יעקב ע״ה איז שוין מער ניט צווישן די לעבעדיקע. ס׳דוכט זיך נאָר אַז ס׳איז אַ בייזער חלום, וועלכער וועט פֿאַרבייגיין. ס׳איז געבליבן אַ טיפער וואונד אין הארצן, וועלכער וועט זיך קיינמאָל ניט פֿאַרהיילן. ס׳איז ווייטאָקלעך אַז אַזאַ יונגער גוטער מענטש, וועלכער האָט ניט געקענט קיינעם וויי־טאָן אָדער באַליידיקן זאָל וועלן אַזוי אומרחמנותדיק אַוועק־געריסן פון אונדז. אַ מענטש וועלכער פלעגט אַלעמען פֿאַרלויפן דעם וועג און זיך איבערנעמען פון אַלעמענס פּראָבלעמען, זיך קיינמאָל ניט זאָרגן פֿאַר זיך אַליין. אַ מענטש, וועלכער האָט ליב געהאַט אַלע מענטשן און געוואָלט באַליבט באַ אַלע מענטשן.

אַנדערע הערצער זענען פול מיט צער, פּיין און פֿאַדרוס אַז ער האָט אפילו ניט דערלעבט צו פירן די קינדער צו דער חופּה און געניסן אַביסל פון לעבן צוזאַמען מיט זיין ליבער פרוי סאַלי.

יעקב ע״ה איז געווען זייער אַ באַאַבטער, גוטער מענטש מיט אַ איידעלע נשמה. זיין גוט־מוטיגער שמייכל האָט ער שטענדיק געטראָגן אַנטקעגן יעדן איינעם און געהאַט פֿאַר יעדן אַ גוט וואָרט. ער איז געווען ווי אַ געטרייער ברודער פֿאַר אַלע זיינע פרינד, וועלכע ער האָט געקענט. ס׳איז שווער צו טרעפן היינט צום טאָג אַזאַ זעלטענעם פיינעם מענטש ווי ער איז געווען.

יעקב ע״ה איז געווען אַ וואַרעמער ציוניסט, איינגעזאָפּט די ליבע צו ישראל האָט ער נאָך פון זיינע יונגע שול־יאָרן. ער איז געווען אַקטיוו אין קלייבן געלט פֿאַר ישראל בּיי יעדער געלעגנהייט, וואָס האָט זיך געמאַכט און געוואָרן באַהערט מיט אַ בן־גוריון־פֿלאַק אין דער ביאַליסטאָקער היים בּיי אַ ישראל באַנד דרייוו.

יעקב ע״ה האָט געהאַט אַ גאַט געבענטשטע אייגנשאַפֿט פון שליסן פריינטשאַפֿט מיט אַלע מענטשן, ער פלעגט זיי באַצויבערן מיט זיין טיפער קענטעניש מיט זיין געבוירענער אינטעלעגענץ און שכל הישר אין אַלע שטאַנדן ער האָט זיך אַריינגעפאַסט אין יעדער געזעלשאַפֿט. וועז ער פלעגט אַריינ־קומען אין אַ הויז פלעגט ער זי אָנפילן מיט פריילעכקייט, געלעכטער, עס פלעגט די הויז אויפשיינען פונקט ווי מיט זונען שטראַלן ס׳איז געווען אַ גייסטיקער געזונט און פֿאַרגענוגען צו זיין מיט אים אין דער זעלבער געזעלשאַפֿט, פֿאַר מיר איז געווען אַ גרויס כבוד צו זיין לעבן אים, ער פלעגט מיר באַשיינען און כ׳בין געווען שטאָלץ צו האָבן אַזאַ ברודער.

יעקב ע״ה איז געבוירן געוואָרן אין ביאַליסטאָק אין דעצעמבער 1920. אונדזערע עלטערן זענען געווען זייער אַפּגעפיינטע, ערלעכע און בכבודיקע מענטשן. אונדזער הויז אויף זשעלאַזנע גאַס איז געווען אַן אָפּענע־הויז פֿאַר אַלעמען. יעדער אייניר וואָס האָט אויסגעשטרעקט אַ האַנט האָט ניט אַוועק מיט ליידיקן. מיין פאָטער ברוך ע״ה איז געווען אַ גרויסער בעל־צדקה, ער איז געווען גליקלעך צו העלפן נויט־באַדערפטיקע, דאָס האָט אים געגעבן גייסטיקע באַפרידיקונג און דערהויבנקהייט.

יעקב ז״ל איז געווען דער עלסטער פון די 5 קינדער. אונדזער עלטערן האָבן געגלויבט אין געבן די קינדער אַ גוטע אידישע דערציאונג, האָבן זיי אונדז אַלעמען געשיקט אין דער העברעאישער גימנאַזיע.

יעקב ע״ה האָט געענדיקט די העברעאישער גימנאַזיע און אַוועקגעפֿאָרן אין 1937 סטודירן מעדיצין און ווילנע, וועז די ליטווינער האָבן אַריינמאַרשירט אין ווילנע, האָט ער זיך אַום־געקערט אַהיים.

אין 1939 האָט זיך אָנגעפֿאַנגען די צווייטע וועלט מלחמה און מיר ווי אַלע אידן אין פוילן האָבן דורכגעמאַכט די גרויזאַמען עפֿאָכע אונטער דער הערשאַפט פון די דייטשישע רוצחים. מיר זענען געווען אין ביאַליסטאָקער געטאָ, שפּעטער אין פרוזשענער געטאָ. מיר האָבן שלום געמאַכט מיטן שיקזאָל כל זמן די משפּחה איז געווען צוזאַמען. אין 1943 האָט מען ליקווידירט דעם פרוזשענער געטאָ און מען האָט אונדז פֿאַרשיקט קיין אוישוויץ. יעקב איז געבליבן אין פרוזשענער געטאָ אַפּענדיק זיך פֿאַרבינדן מיט די פֿאַרטיזאַנער; עס האָט אים דאָס ניט געלונגען וויל די גרופּע, וועלכע האָט געלאָזט אַריבערגיין פֿאַר אים איז צעשאַסן געוואָרן גלייך אויפן אָרט. באין ברירה האָט ער זיך צוגעשטעלט צום טראַנספֿאַרט דעם לעצטן טאָג. קומענדיק אין אוישוויץ האָבן מיר גלייך געזעהן אין פראָנט פון אונדז דעם בערענדיקן קוימען פון קרעמאַטאָריום. זייענדיק אַליין אין כסדרדיקן געפֿאַר פון לעבן האָב איך זיך ניט געקענט אָפּגעבן אַ דין וחשבון און באַוויינען מיינע ליבע און טייערע עלטערן ע״ה און פֿאַמיליע, וועלכע זענען אומגעבראַכט געוואָרן אין אוישוויץ על קדוש השם. כ׳בין געבליבן אַליין.

פֿלוצים האָט אויפגעשיינט די זון פֿאַר מיר. כ׳האָב זיך דערוואוסט אַז יעקב איז דאָ אין לאַגער עס האָט אין מיר אַריין אַ נייע נשמה. כ׳האָב געפּוהלט אַז איך בין ניט מער עלנט, ניט אינגאַנצן געשטראָפט און פֿאַרשעמט און אַז כ׳האָב כאָטש איינעם פון מיין משפּחה.

אין יאַנואַר פון 1945 וועז דער רוסישער פראָנט האָט זיך דערנענטערט צו אוישוויץ האָט מען עוואַקואירט דעם לאַגער. מען האָט אונדז געטריבן צופוס עטלעכע טעג און נעכט אויף דעם באַרימטן טויטן מאַרש, לאַנדיק טויזנטער דערשאָסענע וועלכע האָבן ניט געהאָט קיין כח צו גיין.

אין מאַי 1945 זענען מיר באַפרייט געוואָרן דורך די אַמעריקאַנער טרופּן און נוי־שטאָט גלייווע (דייטשלאַנד) ס׳איז געווען אומגלויבלעך, פּשוט אַ נס אַז איך האָב איבערגעלעבט דעם גהנום. עס האָט מיר געצויגן צו פֿאַרן קיין ביאַליסטאָק, וואו כ׳בין געבוירן.

ביאַליסטאָק איז געווען ניט צו דערקענען גלייך נאָך דער מלחמה, געוויסע געגנטן זענען געווען אויסגעגליכן מיט דער ערד פון די באָמבאַרדירונגען.

דערצו איז געווען פֿאַר מיר זייער פיינלעך אין מיין היים שטאָט, כ׳האָב זיך געפיהלט זייער איינזאָם און עלנט ווי אַ שטיין. העלענטקהייט איז דער גרויזאָמסטער געפיל אין דער וועלט.

מיין פרייד און גליק איז געווען ניט צו באַשרייבן וועז יעקב ע״ה איז געקומען צופֿאַרן פון דייטשלאַנד קיין ביאַליסטאָק. מיר האָבן זיך געטולעט איינער צום אַנדערן, אונדזערע אויגן זענען געווען פֿאַרפולט מיט טערערן. געפּינען אַן איינציק לעבן געבליבענעם ברודער איז געווען פֿאַר מיר ווי די בעסטע געשענקטע מתנה פון גאָט, אַן אוצר וואָס ס׳איז ניטאָ קיין שום גלייכן צו אים, מען קען דאָס גאָרניט אָפּשאַצן מיט קיין שום געלט אויף דער וועלט.

אונדזער אָנקל און טאַנטע סעם און קלאַראַ יאנאוויץ ע״ה האָבן אונדז געבראַכט פון דייטשלאַנד קיין אַמעריקע אין 1948. זיי האָבן זיך צו אונדז זייער וואַרעם באַצויגן פונקט ווי צו זייערע אייגענע קינדער און געהאָלפן אונדז זיך צו שטעלן אויף אונדזערע אייגענע פיס. מיר וועלן זיי שטענדיק געדענקען צום גוטן. הערע זייער אָנדענק.

דאָ אין אַמעריקע האָט יעקב ע״ה געאַרבעט אויף פֿאַר־שידענע שטעלעס. זיינע בעלי בתים זענען געווען עניציקט פֿאַר אים. געוויסע פון זיי זענען געבליבן זיינע בעסטע פרייַנד ביזן לעצטן טאָג. פֿאַר די לעצטע 18־יאָר איז ער געווען פֿאַרבונדן

מיט בויען הייזער צוזאַמען מיט מיין מאַן הערשל מוראַווסקי. ער האָט אַרויסגעוויזן אויסערגעווײנלעכע פעיקהייטן און דעם פעלד און אויסגעפילט זיין אַרבעט מיט דער גרעסטער פינקטלעכקהייט און שלמות. ער האָט געהאַפט אין 2 יאָר אַרום צו גענישן מער פון לעבן מיט זיין ליבער פרוי און ניט דאַרפן זיין באַשעפטיקט אַזויפיל. זיין חלום איז צעשטערט געוואָרן.

יעקב ע״ה איז געווען זייער פאַרינטערעסירט אין אונדזער ביאַליסטאָקער היים פאַר די עלטערע מענטשן.

ער האָט אָנגערופן די ביאַליסטאָקער היים „די היים מיט אַ האַרץ״. אים איז געווען געפעלן די פיינע באַהאַנדלונג פון די עלטערע מענטשן, די ריינקייט און איז געווען בייגעסטערט מיט דער פירונג. טראָץ זיין מאַנגל אין צייט האָט ער אָנגעפאַנגען צו ווערן אַליין מער אַקטיוו אין צענטער. ער האָט פאַרשטאַנען זייער גוט וואָס עס מיינט אַ היים פאַר עלטערע מענטשן און באַגריפן זייער גוט דעם „אל תשליכנו לעת זקנה.״ אַ דאַנק זיינע פעאיקייטן איז ער געוואָרן לעצטנס דער וויצע פרעזידענט פון צענטער און היים און פריער דער וויצע טשערמאַן פון דעם באָרד פון גאָווערנערס.

יעקב ע״ה איז געווען אַ געטרייער מאַן, אַ איבערגעגעבענער פאָטער, אַן האַרציקער ברודער און פריינד פון יעדן מענטשן. מיר האָבן זיך געהאַלטן זייער נאָענט די גאַנצע יאָרן, זיך באַראָטן מיט יעדער זאַך סיי אין פריידן און סיי אין ליידן.

יעקב ז״ל האָט איבערגעלאָזט אין טיפן טרויער זיין ליבע פרוי סאַלי, אַ זון דר. ברוס בערגער, אַ טאָכטער קערען, אַ שוועסטער לאה׳קע מיט איר מאַן הערשל און שוועגערין פאָלאַ מיט איר מאַן אייב גאָלדבערג.

טייערער יעקב, מיר וועלן דיר קיינמאָל, קיינמאָל נישט פאַרגעסן, דו וועסט אייביק לעבן אין אונדזערע הערצער. כאָטש דו ביסט פיזיש מער ניטאָ מיט אונדז, לעבט דיין גייסט אין אונדז אויף אייביק. דיינע גוטע מדות און דיין נאָבעלער כאַראַקטער, וועלכן דו האָסט געירשנט פון דיינע ליבע עלטערן ע״ה, וועלן לעבן בלייבן אין דיינע קינדער. זיי וועלן ווי שטאָלצע אידן נאָכפאָלגן דיינע גלייכע און ערלעכע וועגן.

זאָלט דיר זיין די ערד לייכט מיין ליבער ברודער. הערע דיין אָנדענק!!!

די וויכטיקע ראָלע פון דער „ביאַליסטאָקער שטימע״ פאַר אונדזערע לאַנדסלייט איבער דער וועלט

צווישן די פיל בריוו וואָס מיר באַקומען פון ביאַליסטאָקער לאנדסלייט פון פאַרשידענע ערטער, מיט לויב פאַר דער „ביאַליסטאָקער שטימע״, האָבן מיר לעצטנס אויך באַקומען אַ בריוו פון אונדזער חשובן לאַנדסמאַן און באַקאַנטן פאָלקס־זינגער, שמעון אָסאָוויצקי, וועלכער וואוינט אין מדינת ישראל. ווייטער דאָ ברענגען מיר אויסזוגן פון דעם בריוו:

„וועז איך באַקום און לייען די „ביאַליסטאָקער שטימע״, איבערצייג איך זיך יעדעס מאָל פונדאָנייי וואָס פאַר אַ וויכטיקע צייטשריפט דאָס איז פאַר אונדזערע בני־עיר, די ביסל לעבענגעבליבענע ביאַליסטאָקער אידן, וועלכע זיינען צעזייט און צעשפרייט אין אַלע טיילן וועלט. אַ דאַנק דער „ביאַליסטאָקער שטימע״ האָבן אונדזערע לאַנדסלייט אַ מעגלעכקייט זיך צו דערוויסן אייניער וועגן דעם אנדערן. דער זשורנאל איז אזוי אַרום ווי אַ היימישער פאַדים, וועלכער פאַרבינדט די רעשטלעך פון אונדזערע לאַנדסלייט אויף אַלע קאַנטינענטן. אָט האָב איך, טאָקע אַ דאַנק דער „ביאַליסטאָקער שטימע״, זיך דערוואוסט אַז בערעלע זאוואדזקי, וועלכער איז געווען מיין ברודער׳ס אַ גוטער חבר, וואוינט אין מיאַמי ביטש.

אין עראָפלאַן

פון אָשר שטשוטשינסקי

עס הוידען זיך די פליגלען — ווי וואָג־שאָלן,
אַלץ ווערט קלענער אויף דער ערד
ווי אויף אַ לייוונט געמאָלן,
ווי אַ בילד פון אַ קינסטלער זעט אויס די גרויסע שטאָט,
און איך, טראָג זיך העכער, נענטער צו גאָט.

אַ קלאָרע שטים, שניידט דורך די לופט שיף ווי אַ שפיז,
דער קאפיטאַן ווייס — אַ מענטש ווײל וויסן ווואו ער איז,
— „דריי און צוואַנציק טויזנט פוס אין דער הויך,
באַלד וועלן מיר זיין — דריי און דרייסיק — וווּ די לופט איז
ווייך.

דערפילסט אַ בענקשאפט נאָך דיין טראָט, נאָך ערד,
חלומסט פון קומען צוריק — אויב ס׳איז באַשערט...
דערווייל פליסטו העכער, צו די הויכן
און האָפסט אַלץ מער און מער דערגרייכן.

דערזעסט אויפן וואַסער אַ קליינעם פינטל
קוקט אויס ווי אַ קליינער שוואַרצער הינטל,
נאָר ס׳איז אַ גרויסע משא שיף
וואָס שווימט איבערן וואַסער — טיף.

ווי פאַרשנייטע בערג אין אַ קאַלטן ווינטער,
שטייען פאַר מיין פענצטער וואָלקנס אויסגעשטעלט
שלענגלען זיך, פלעכטן זיך און מישן
ווי דער ווייסער פוך פאַר מיין מאַמעס קישן.

מיין דמיון חלומט און וויל באַנעמען,
ווי ווייט זיינען די הימלען? די הויכן,
אַ מענטש קען נישט זען זיינע ברעמען
און צילט צו אָפּמעסטן אַזאַ ווייטן צייכן.

פלוצלונג גיט זיך די שיף אַ לייכטן וואַקל־קוים.
פאַלט נאָר איין שטאָפל,
פאַר שרעק — דער מענטש גיט זיך אַ צאַפל,
די שיף איז אַ פליג און גרויסן רוים.
פאַלן קען מען נאָר צו דער ערד — נישט פאַרקערט.

פון די הויכן, אַלץ ווערט קלענער, הייזער, בערג און טאָלן.
און די לאַנגע פליגלען הוידען זיך ווי וואָג־שאָלן
אַ קונסט בילד ווערט די גרויסע שטאָט
און דו הייבסט זיך צו די הימלען — נענטער צו גאָט

ס׳האָט דער מענטש אויסגעמאָסטן וועגן אין דער לופט
און טראָגט זיך איבער זיי — ווי פון בראשית אויסגעפרווווט.

שבת דעם 7־טן יולי 1979, אויפן וועג קיין מיאַמי.

איך בין זיכער, אַז אַזוי איז אויך מיט אַנדערע. גייט ווייטער אַן מיט דער הייליקער אַרבעט פון אַרויסגעבן די „ביאַליסטאָקער שטימע״, וואָס איז פון גרויסער באַדייטונג. זייט געזונט, מיט בעסטע וואונטשן.

שמעון אָסאָוויצקי
תל־אביב

חשובע געסט באַזוכן ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו־יאָרק

אין פאַרלויף פון דער לעצטער צייט, אַזוי ווי דאָס איז שטענדיק, האָבן אַ צאָל ביאַליסטאָקער לאנדסלייט און פריינט פון פאַרשידענע לענדער, באַזוכט דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן. ווי דער שטייגער איז, זיינען אלע געווען צופרידן צו זען ווי אַזוי מיר פירן־אַן די פיינע אינסיטוציע, וואָס האָט זיך איינגעשאַפן אַ זייער גוטן נאָמען אין היגן אידישן לעבן.

זונטיק, דעם 10־טן יוני 1979, האָבן מיר אָבער געהאַט גאָר ספּעציעלע געסט אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער. יענעם טאָג, איז אין דעם גרויסן אוידיטאָריום פון ביאַליסטאָקער צענטער, אויף 228 איסט בראָדוועי, פאַרגעקומען דער שלוס־מיטינג און אינסטאַלירונג, וועגן דעם ווערט באַריכטעט אויף אַן אַנדערן פלאַץ אין דער היינטיקער „ביאַליסטאָקער שטימע", פון די נייַ־דערווויילטע באַאַמטע פאַר 80־1979. ביי דעם פייערלעכן מיטינג זיינען אַנוועזנד געווען אַ צאָל חשובע לאַנדסלייט פון פאַרשידענע טיילן וועלט. עס איז געווען אַ געהויבענע יום טוב׳דיקע שטימונג, באַגלייט מיט היימישקייט און פרייד צוליב דעם, וואָס מען באַגעגענט זיך ביי אַזאַ וויכטיקן צוזאַמענטרעף אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, וואָס איז דער צענטראַלער אַדרעס פאַר ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין דער גאַנצער וועלט.

קלמן און אסתר שיפמאן, פון אויסטראַליע

ביי דער פייערונג איז אַנוועזנד געווען נאָך אַ פּאָרל פון מעלבורן, אויסטראַליע, אַלס חשובע געסט. דאָס זיינען קלמן און אסתר שיפמאן. אויך זיי, אַזוי ווי אַלע אַנדערע, האָבן פאַרבראַכט אויף אַ גוטן אופן. זיי האָבן אויך אויסגעדריקט פרייד און שטאָלץ פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פאַר עלטערע מענטשן אין ניו יאָרק, וואו עס ווערט אויף אַזא וואַרעם־היימישן אופן ווייטער געצויגן דער גרויסער יחוס פון דער אַמאָליקער בארימטער אידישער ביאַליסטאָק, וואָס איז אויף אַ גרויזאַמען אופן אומגעבראַכט געוואָרן פון די נאַצישע רוצחים. מען האָט אויך, ביי דעם היימישן צוזאַמענטרעף, דערמאָנט און באַווייזנט די אייגענע נאַענטע, ווי אויך די ביאַליסטאָקער אידן בכלל, וועלכע זיינען אומגעבראַכט געוואָרן פון די היטלעריסטישע מערדערס.

מאָטל אקון און פרוי, פון אויסטראַליע

צווישן די אַנווועזנדע געסט פון אויסלאַנד ביי דער אינסטאַלישאַן־פייערונג, זיינען אויך געווען מאָטל אַקון מיט זיין פרוי, פון מעלבורן, אויסטראַליע. דאָס פאַרל זיינען ליבע מענטשן און זיי האָבן פאַרבראַכט אויף אַ גוטן אופן מיט די אַנדערע לאַנדסלייט. מען האָט אויף אַ קעגנזייטיקן אופן זיך געטיילט מיט איינדרוקן, מען האָט געשמועסט וועגן די פאַר־לאָפענע יאָרן. מען האָט זיך געפילט היימיש אין דער אייגענער סביבה, ווי אין אַן אייגענער משפּחה.

זלמן קאַלעשניקאָוו, פון פאַריז

עס איז פאַר אלעמען געווען אַ פרייד צו זען ביי דער פייערונג דעם באַוואוסטן בינע־קינסטלער און אונדזער חשובן לאנדסמאן, זלמן קאַלעשניקאָוו, פון פאַריז. נאָכן פאַרשטעלן אים פאַרן עולם, דורך איסאַק ריבאַלאָווסקי, האָט קאַלעשניקאָוו געהאַלטן אַ קורצע האַרציקע באַגריסונג. ער האָט אויך דערציילט פאַלקס־וויצן און צום סוף אַרויסגעטראָטן אין אַ ספּעציעלן צוגעפאַסטן פראָגראַם. דער ליבער גאָסט פון פאַריז, זלמן קאַלעשניקאָוו, איז פון אַלע אַנווועזנדע באַשאָנקן געוואָרן מיט ווארעמע אַפּלאָדיסמענטן. אַלע אַנווועזנדע האָבן אויסגעדריקט שטאַלץ מיט דעם, וואָס מיר ביאַליסטאָקער האָבן אין אונדזערע רייען אַזאַ באַגאַבטן בינע־קינסטלער.

פיטער באר, פון ישראל

צווישן די חשובע געסט ביי דער זעלבער פייערונג, זונטיק בייטאָג דעם 10־טן יוני, 1979, איז אויך אַנווועזנד געווען דער ליבער לאנדסמאן פיטער באר, פון תל־אביב. אין די פריערדיקע יאָרן איז פריינט באר געווען טעטיק אין דעם „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט", אין ניו יאָרק, וואו ער האָט דאָ געוואוינט. ער האָט זיך שפּעטער באַזעצט אין מדינת ישראל מיט זיין פרוי. די גאַנצע צייט איז פריינט פיטער באַר, אויך ווייטער פאַרבונדן מיט דעם ביאַליסטאָקער צענטער, וואָס איז איצט די צענטראַלע היים פון די ביאַליסטאָקער אומעטום. די געסט האָבן אויך איבערגעלאָזט פיינע ביישטייערונגען פאַר דער אינסטיטוציע.

עס שטייען פון (ר. צו ל.): קלמן שיפמאַן, סעם סאַלאַזש, אסתר שיפמאַן, פיטער באַר, זלמן קאַלעשניקאָוו און מאָטל און זיין פרוי אקון.

איסאַק ריבאַלאָווסקי און טעוול פרושאַנסקי

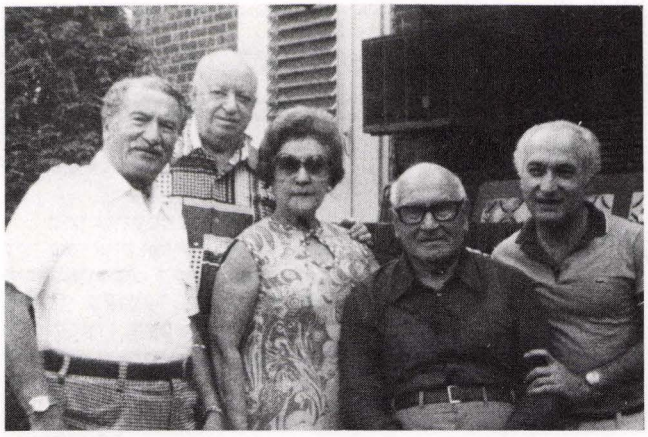
טעוול פרושאנסקי פון אויסטראַליע אויף אַ באַזוך אין ביאַליסטאָקער צענטער

צווישן די פיל חשובע לאַנדסלייט פון אויסלאַנד, וועלכע האָבן אין דער לעצטער צייט באַזוכט דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, איז אויך געווען טעוול פרושאנסקי פון מעלבורן, אויסטראַליע. טעוול און זיין פרוי קיילע זיינען געווען אין ניו יאָרק אַ קורצע צייט, אויף זייער וועג קיין לאָס אַנדזשע־לעס (זיין פרוי קיילע איז געווען פאַרנומען מיט איר פאַמיליע און פריינט אין דער זעלבער צייט און האָט ניט געקענט זיין צוזאַמען מיט'ן מאַן ביים באַזוך פון דער היים). נישט געקוקט אויף דער קורצער צייט, האָט ער זיך אָבער באַמיט צו באַזוכן דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשן, אַלס גוטע פריינט און שטיצער פון דער אינסטיטוציע. כאָטש פריינט פרושאנסקי שטאַמט פון קרינעק, זיין פרוי איז אַ ביאַליסטאָקער, איז ער שטאָלץ און צופרידן צו זען, ווי דער ביאַליסטאָקער צענטער ציט ווייטער דעם גאַלדענעם פאָדעם פון דער אַמאָליקער אידישער ביאַליסטאָק, וואָס איז שטענדיק געווען דער צענטער אויך פון די אַרומיקע אידישע שטעט און שטעטלעך. פריינט פרושאַנסקי, מיט זיין ליבער פרוי זיינען פון די גוטע שטיצער פון אויסלאַנד, פאַר אונדזער גרויסער און וויכטיקער אינסטיטוציע.

זייענדיק אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער, איז טעוול פרושאנסקי אַרומגעפירט געוואָרן אין די פאַרשידענע אָפטיילונגען פון איסאַק ריבאַלאָווסקי, דער גענעראַל־סעקרעטאַר פון דער אינסטיטוציע. פרושאנסקי האָט אויסגעדריקט גרויס צופרידנקייט מיט אַלעם וואָס ער האָט געזען אין דעם צענטער, דערביי האָט ער אויך איבערגעלאָזט א פיינע ביישטייערונג.

דער צוזאַמענטרעף פון פרושאַנסקי מיט איסאַק ריבאַלאָווסקי, איז אויך געווען אַ געלעגנהייט פאַר זיי זיך צו דערמאָנען און אויפלעבן זייער געמיינזאַמען באַזוך אין לאָס אַנדזשעלעס, אין זומער פון יאָר 1978, וועלכע זיינען דאָרט אויך געווען אַ צאָל אַנדערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און מען האָט צוזאַמען פאַרבראַכט אויף אַ גוטן אופן.

בעת דעם צוזאַמענטרעף אין לאָס אַנדזשעלעס, זומער־צייט 1978, וואו עס זיינען אויך געווען טעוול מיט קיילע פרושאַנסקי און איסאַק ריבאַלאָווסקי מיט זיין פרוי מאלי, זיינען געווען סעם און עדנא ניידאָרף און סעם און אסתר גאָרניק פון לאָס אַנדזשעלעס, ווי אויך אַלעקס און מירא בעקער און אַנדערע. אין דער זעלבער צייט דאָן, זיינען אין לאָס אַנדזשעלעס אויך געווען אויף אַ באַזוך אונדזערע חשובע לאַנדסלייט צבי פייגין מיט זיין פרוי סטעלא, פון אַרגענטינע. אַלס געסט פון אויסלאַנד, צווישן די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין לאָס אַנדזשעלעס, זיינען דאָן אויך געווען שלמה און גיטאַ פאַט, פון מדינת ישראל.

אין פראָנט פון די פיינבערג׳ס הויז שטייען הערי פיינבערג, איסאַק ריבאַלאָווסקי, גיטל און חיים פיילנבאָגען, און זייער זון כאָזע, וועלכער איז ספעציעל געקומען צו פליען פון אַרגענטינע.

חיים און גיטל פיילענבויגען, פון אַרגענטינע

חיים פיילענבויגען, וועלכער איז אַ שוואָגער און אַ ברודער פון גיטל און הערי פיינבערג, עקזעקוטיוו־דירעקטאָר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, איז געקומען אויף אַ באַזוך קיין ניו יאָרק, מיט זיין ליבער פרוי גיטל. די צוויי בריידער האָבן זיך נישט געהאַט געזען אַ לענגערע צייט. פריינט פיילענבויגען איז קאָ־קאַסירער פון דער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַנשאַפט אין אַרגענטינע און זיין פרוי, גיטל, איז אַ ווייכטיקע טוערין פון דאָרטיקן פרויען קאָמיטעט.

חיים און גיטל פיילענבאָגען זיינען זייער וואַרעם אויפגענומען געוואָרן פון דעם גענעראַל סעקרעטאַר, איסאַק ריבאָלאָווסקי, הרב שמואל א. קראָניק, און ביי זיין ברודער חזן הערי פיינבערג, עקזעקוטיוו דירעקטאָר.

זיי האָבן באַזוכט אַלע אָפטיילונגען פון דער היים, ווי אויך די נייע איבערדעקאָרירטע דייניג־רום.

די אָפיסערס פון דער ביאַליסטאָקער היים האָבן זיי דורכגעפירט אַלע פלאָרס און געוויזן דעם שפיטאָל מיט די נייע אַלע מאָדערנע אינריכטונגען די שיינע מאָדערנע קיך און די שוהל, דעם עדיטאָריום וואו עס קומען פאָר די אונטערנעמונגען.

די פיילענבאָגענס זיינען געווען זייער צופרידן צו זען דאָס אַלעס און האָבן צוגעזאָגט צום איבערגעבן אַ הערצליכן גרוס צו די לאַנדסלייט אין אַרגענטינע.

דער ביאַליסטאָקער צענטער האָט געגרייט אַ פייערלעכע אויפנאַמע פאַר די חשובע געסט פון אַרגענטינע. ליידער אָבער, איז פריינט פיילענבויגען קראַנק געוואָרן, ער איז אויך געווען אין שפיטאָל. אַ שאַד וואָס ער האָט נישט געקענט זיין אָנוועזנד ביי דער אינסטאַלעישאַן־פייערונג וואו ער וואָלט געוויס אויך אָפגעגעבן אַ לעבעדיקן גרוס פון די ביאַליסטאָקער אין בוענאָס־איירעס, וואו ער איז אַ וויכטיקער טוער. זיין ליבע פרוי האָט אים פאַרטראָטן ביי דער פייערונג. דער ביאַליסטאָקער צענטער שיקט איבער די בעסטע וואונטשן צו פריינט חיים פיילענבויגען, פאַר געזונט און נחת אין דער גאַנצער משפחה.

דר. שמעון דאטנער קומט פון וואַרשע קיין ניו יאָרק צו שרייבן אַ בוך וועגן ביאליסטאָק

מיר זיינען צופרידן צו אינפאָרמירן די ביאליסטאָקער לאנדסלייט און פריינט, אין אמעריקע און אומעטום, אז אונדזער חשובער לאנדסמאן דר. שמעון דאטנער, באַוואוסטער געלערנטער, היסטאָריקער און כראָניקער וועגן דעם לעבן און אומקום פון דער אידישער ביאליסטאָק, האָט אָנגענומען די איינלאָדונג פון ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק, צו קומען פון וואַרשע / וואו ער וואוינט איצט / קיין ניו יאָרק און דאָ שרייבן אַ בוך וועגן דעם לעבן און אומקום פון דער אידישער ביאַליסטאָק, ביי די נאצים, געניט וועגן דעם, וועלן מיר אינפאָרמירן אין נאָענטסטן נומער „ביאליסטאָקער שטימע".

אַ באַזוך אין דער ביאַליסטאָקער היים און שפּיטאָל פֿאַר עלטערע מענטשן

פון מעקס באַביטש

מיין שוועסטער פון פּאַריז, גאָלדע בולאַווקאָ, איז געקומען קיין ניו יאָרק אויף אַ באַזוך צו דער היגער משפּחה. האָט פריינט ריבאַלאָווסקי, דער גענעראַל סעקרעטאַר פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל פֿאַר עלטערע מענטשן, איינגעלאַדן דעם גאַסט פון פּראַנקרייך, ווי אויך מיך מיט מיין פרוי ראָזע, מיר זאָלן באַזוכן דעם ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק. עס איז געווען צו פֿאַרשטיין, אַז מיר זאָלן דעם זעלבן אָוונט אויך בייווואוינען אַ מיטינג פון דעם באָארד אָוו דירעקטאָרס.

קומענדיק אין דער אינסטיטוציע, האָט פריינט ריבאַלאָווסקי אונז גענומען אַרומפירן אין דער געביידע, כדי צו באַווייזן די פֿאַרשידענע אָפּטיילונגען פון דער וויכטיקער און שיינער אינסטיטוציע. מיר זיינען צום ערשטן אָנגעקומען אויפן העכסטן שטאָק, וואָס באַשטייט פון צוויי גרויסע צימערן. אין דעם ערשטן צימער וואָס קוקט אַרויס צו איסט בראָדווי, זיינען איינגעאָרדנט פֿאַרשידענע ספּעציעלע מכשירים פֿאַר גימנאַסטיק און טריטמענט פֿאַר אַרטרייטישע קראַנקהייטן. דערפֿאַרענע טעכניקער העלפן דאָ די ליידנדע, מיט די נייעסטע מעטאָדן, צו מאַכן געהעריקע גימנאַסטיק כדי צו שטילן די

ראָזע און מאַקס באַביטש און גאָלדע בולאַווקאָ

ווייטאָגן. אין דעם צווייטן צימער אויפן זעלבן שטאָק, געפינט זיך די ביבליאָטעק מיט מאַטעריאַלן און לייענ־שטאָף מיט דער געשיכטע פון דער אידישער ביאַליסטאָק. דאָ זיינען אויך פֿאַר־שידענע ביכער פון באַקאַנטע אידישע שרייבער, זשורנאַלען און אַנדערע אויסגאַבן. אין דעם צימער זיינען אויך טישן צום טיילן, אָדער קוקן אויף טעלעוויזיע און זען פֿאַרשידענע פּראָגראַמען, אָדער הערן מוזיק. עס איז אַ פיינער פלאַץ פון געמיטלעכקייט. דורך די פענסטער דאָ זעט מען די גאַסן פון דאָון טאָון, ווי אויך די ריזיקע בריקן איבער דעם איסט־ריווער.

נאָכדעם זיינען מיר אַרונטערגעקומען אין דער „אינפויר־מערי" — שפּיטאָל — אין וועלכן עס זיינען די שוואָכזיניקע און אינוואַלידן איינוואוינער פון דער אינסטיטוציע. דאָס זיינען באַקוועמע ליכטיקע צימערן, צו צוויי אָדער דריי פּערזאָן אין אַ צימער. די נוירסעס פֿאַסן אויף אויף די פֿאַציענטן, וועלכע זיצן אין קלייניע גרופּן אָדער ליגן אין די צימערן. עס איז געווען אָוונט־צייט און אַ וואָגען מיט שפּייז איז געשטאַנען אין קאָרידאָר. די טאַצען זיינען געווען באַשטעלט מיט אָנגעפּילטע טעלערס מיט נאָראַפּעטע שפּייז, אַלץ ציכטיק ריין און איינגע־טיילט אין פֿאַרשידענע דיעטעס. אין די וואַש־צימערן זיינען איינגעאָרדנט מעכאַניזמען וואָס שטעלט אַפּ אויטאָ־מאַטיש דאָס פליסן פון וואַסער נאָכדעם ווי די הילפסלאָזע פֿאַרלאָזן די וואַש־צימערן.

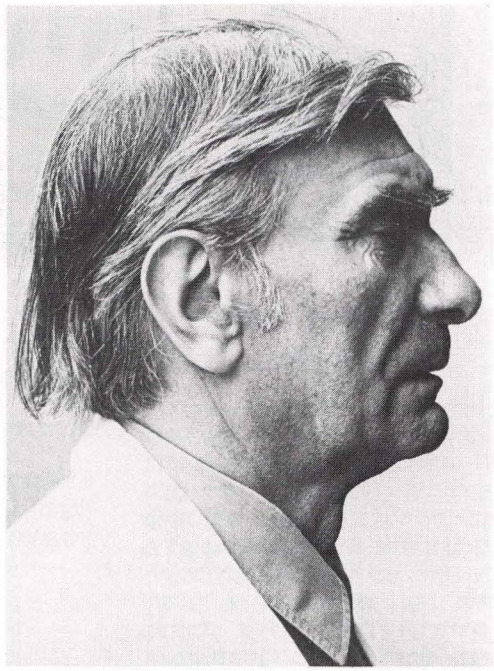
אויף די נידעריקע שטאָקן האָבן מיר באַגעגענט איינ־וואוינער, וועלכע קענען אויף זיך אַליין אויפּפּאַסן און אַרונטערגיין אין גרויסן אַלגעמיינעם עס־צימער. די עלטערע מענטשן האָבן זיך געהאַלטן אין אַ גרופּע ווי איין משפּחה, זיי האָבן אויך געשמועסט מיט אונז. מיר האָבן אויך געזען די באַקוועמע אָפּיסעס פון די דאָקטוירים, דענטיסט, ביוטי־פֿאַרלאָר פֿאַר פרויען און ענלעכעס. נאָכדעם זיינען מיר אַראָפּ־געקומען אין עס־צימער וואו אַלקאַזיז שיין דעקאָרירט. די טישן און שטולן דאָ זיינען פון לייכטע קאָלירן, די אָטמאָספערע אַרום איז אַ משפּחה'דיקע. אָט די נאָענטקייט און היימישקייט וואָס הערשט אין דער ביאַליסטאָקער היים, מאַכט לייכטער און בעסער דאָס געמיט ביי די עלטערע איינוואוינער. די קיך איז אַ מאָדערנע און גרויסע וואו עס ווערן צוגעגרייט געשמאַקע מאָלצייטן פֿאַר די איינוואוינער. אַלץ איז דאָ, פֿאַרשטייט זיך, שטרענג כשר. די אייז־קאַסטענס זיינען אָנגעפּילט מיט פֿאַרשידענע נאָראַפּעטע, גוטע פּראָדוקטן.

נאָכדעם זיינען מיר אָנגעקומען אין דער שוהל, וואָס איז גרויס און קען אַרייננעמען מער מתפּללים ווי עס די צאָל איינוואוינער אין דער אינסטיטוציע. אויף די וועטן זיינען פּולע טאַפּלען מיט נעמען פון נפטרים־לאָנדסלייט, צו זייערע יאָרצייטן וועלן דאָ אָנגעצונדען ליכט. צום סוף זיינען מיר אָנגעקומען אין דעם גרויסן אוידיטאָריום וואָס איז שיין דעקאָרירט, וואו עס קומען פֿאַר וויכטיקע אונטערנעמונגען און עס ווערן געפֿראָווען ימים־טובים. דער זאָל איז שוין געווען אויסגעשטעלט מיט טישן, ווי אויך צוגעגרייט מיט מאָלצייטן פֿאַר די דירעקטאָרן וואָס האָבן אָפּגעהאַלטן אַ וויכטיקן מיטינג. ווען מען האָט סערווירט דעם מאָלצייט, האָב איך באַטראַכט די אָנוועזנדע. איך האָב געזען בלויז געציילטע פון מיין דור. די מערסטע פֿאַרזאַמלטע דירעקטאָרן און געסט זיינען נייַ־געקומענע נאָך דער צווייטער וועלט־מלחמה, געראָטעוועט פון היטלערס לאָגערן, פון בונקערס און וועלדער, ווי אויך אַ צאָל געווען פֿאַרשיקטע אין סאָוועט־רוסלאַנד. אָלע האָבן זיי דאָ, אַ דאַנק אַרבעטסזאַמקייט און אָנשטרענגונג, אָנגעהויבן אַ נייַעם לעבן. זיי זיינען אָבער אויך די גאָנצע צייט פֿאַרבונדן מיט די אַקטיוויטעטן פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, וואָס ציט וווייטער דעם יחוס פון דער אומגעבראַכטער אידישער ביאַליסטאָק.

איך האָב אָבסערווירט די זיצונג פון דעם באָארד אָוו דירעקטאָרס און געזען מיט וויפל טריישאַפט עס ווערט געפירט די אַרבעט. די פֿלענער פון אַקטיוויטעטן פֿאַר דער אינסטיטוציע ווערן אַרויסגעבראַכט און בעהאַנדלט אויף אַ פֿראַקטישן אופן. דאָס איז געווען צו זען פון די רעדעס פון פֿרעזידענט סעם סאָלאָזש, ווייס־פֿרעזידענט דזשעק בערגער, דער געזעראַל־סעקרעטאַר איסאַק ריבאַלאָווסקי, דער עקזעקוטיוו־דירעקטאָר הערי פיינבערג און אָנדערע.

צום סוף פון דעם פיינעם היימישן צוזאַמענקונפט, האָט פריינט איסאַק ריבאַלאָווסקי פֿאַרגעשטעלט דעם גאַסט פון פּאַריז, מיין שוועסטער גאָלדע בולאָווקאָ וויי אויך אירע באַגלייטער מעקס באַביטש מיט זיין פרוי ראָזע. זיי האָבן אָלע אויסגעדרוקט צופֿרידנקייט און שטאָלץ מיט דער אינסטיטוציע. צום סוף האָבן זיי מנדב געווען אַ געהעריקע בישטייערונג פֿאַר דער היים. דער גאַנצער אָוונט איז געווען אַ פיינער און געמיטלעכער און מיר, די געסט, האָבן פֿאַרלאָזט די אינסטיטוציע צופֿרידענע.

לאָמיר האָפֿן, אַז דער דריטער דור פירער און טוער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים פֿאַר עלטערע מענטשן, וועלן נאָך פֿאַר פיל יאָרן זיין טעטיק מיט טריישאַפט וויי דאָס איז איצט. און ווען עס וועט קומען די צייט, וועט אויך אַ פערטער דור, אָפּשטאָמיקע פון ביאַליסטאָקער אידן, איבערנעמען די וויכטיקע און נוצלעכע אָקטיוויטעטן. מען רעדט דאָך איצט זייער פיל וועגן זוכן און געפינען אייגענע „וואַרצלען". איז זאָל אָנגעווייזן ווערן, אַז די וואַרצלען פון דער אידישער ביאַליסטאָקער זיינען זייער טיפע און פרוכטבאַרע. לאָמיר האָפֿן, אַז די דאָזיקע „וואַרצלען" וועלן העלפן וווייטער אָנהאַלטן דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים אין ניו יאָרק.

באַרימטער קינסטלער בען

די תהילים בילדער פון באַרימטן בען אויף אַן אויסשטעלונג אין „יונעסקאָ"־פאַלאַץ

די זעלטענע מאַלעריי־ען פון תהילים־בילדער פון דעם באַרימטן קינסטלער און אונזער חשובער לאַנדסמאַן, בען, וועלן זיין ביי אַן אויסשטעלונג אין דעם יונעסקאָ־פאַלאַץ אין פאַריז. די אויסשטעלונג וועט פאָרקומען אין נאָוועמבער 1979. בען,

וועלכער פאָרנעמט אַ וויכטיקן פלאַץ אין דער פראַנצויזישער קונסט־וועלט, וועלט אויך כסדר אויסגעצייכנט אויף פאַר־שידענע וועגן פאַר זיינע זעלטענע קונסט־שאַפונגען. ער האָט לעצטנס אויך באַקומען אַן אויסצייכענונג פאַר זיינע מעדאַלן־שאַפונגען. איצט האָט ער, אין פאַרבינדונג מיט דעם, באַקומען פון דעם גרויסן מוזיאום אין פראַנקרייך אייניקע פאָטאָגראָפיעס פון זיינע קונסט־מעדאַלן.

* * *

אין פאַריז איז אַרויסגעגעבן געוואָרן אַ קאַטוילישער קאַלנדאַר, פאַרן יאָר 1980, מיט זעקס בילדער פון בענ׳ס מאַלעריי־ען: דריי פון שיר השירים און דריי פון תהילים, מיט אַן אַריינפיר וועגן בענ׳ס מאַלעריי־ען.

* * *

צום נייעס קולטור־סעזאָן דערשיינט אַ גרויסער בוך אין אַ בעלגישן פאַרלאַג מיט 103 רעפראָדוקציעס — 63 אין קאָלירן און 40 שוואַרץ און ווייס — פון בענ׳ס מאַלעריי־ען, ווי אויך אַן אויספירלעכע סטודיע וועגן זיינע בילדער.

* * *

אין מדינת ישראל ווערט אַרויסגעגעבן בענ׳ס צייכענונגען צו שלום עליכמ׳ס „דער פאַרכישופטער שנייידער", וואָס ער האָט געמאָלן נאָך מיט פופציק יאָר צוריק — אין 1929 — אין ביאַליסטאָק.

הירש און סטעלאַ פייגין פון אַרגענטינע אויף אַ באַזוך אין לאָס אַנדזשעלעס

אין פאַרגאַנגענעם חודש אויגוסט האָט פריינט הירש פייגין, מיט זיין ליבער פרוי סטעלאַ באַזוכט לאָס אַנדזשעלעס. זיי האָבן דאָרט פאַרבראַכט אויף אַ גוטן און היימישן אופן מיט ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, ספּעציעל מיט סעם און עדנאַ נייד־אָרף. זייענדיק אין לאָס אַנדזשעלעס האָט פריינט פייגין צוגעשיקט אַ פיינע דאַנעישאַן צום ביאַליסטאָקער צענטער אין ניו יאָרק. איסאַק ריבאַלאָווסקי, דער גענעראַל־סעקרעטאַר פון דעם היגן צענטער, האָט אַ דאַנק דעם גוטן פריינט סעם נייד־אָרף אויסגעפונען דעם טעלעפאָן פון די פייגינס אין לאָס אַנדזשעלעס. ריבאַלאָווסקי האָט באַלד געהאַט אַ האַרציקן שמועס, דורכן טעלעפאָן, מיט הירש פייגין און זיין פרוי סטעלאַ.

אין דעם קורצן שמועס האָט הירש פייגין איבערגעגעבן אַ האַרציקן גרוס צו אַלע זיינהע פריינט און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין ניו יאָרק. פון לאָס אַנדזשעלעס זיינען הירש און סטעלאַ פייגין אָפּגעפלויגן קיין קאַנאַדע אויף אַ באַזוך צו זייערע דאָרטיקע פריינט. פון קאַנאַדע זיינען זיי אָפּגעפלויגן צוריק קיין אַרגענטינע. ליידער, האָט דאָס פּאָרל דאָסמאָל ניט געקענט זיין אין ניו יאָרק. די פייגינס האָבן געוואונטשן דורכן טעלעפאָן פון לאָס אַנדזשעלעס, אין זייער שמועס מיט איסאַק ריבאַלאָווסקי, געזונט און דערפאָלג אַלע פירער און טוער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, אין די וויכטיקע אַקטיוויטעטן.

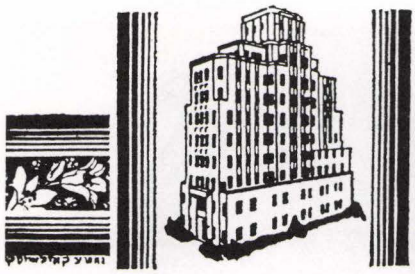
אַ וואָרעמער דאַנק־בריוו פון מדינת ישראל

צו מיינע ליבע פריינט סעם סאַלאַש און פאַמיליע,
צום ליבן פריינט איסאַק ריבאַלאָווסקי און פאַמיליע,

איך דאַנק אייך האַרציק פאַר שיקן מיר די „ביאַליסטאָקער שטימע", וואָס איך לייענ שטענדיק מיט גרויס אינטערעס. כאָטש עס איז שוין אַ יאָר זינט דער באַזוך פון מיר און מיין פרוי ביי אייך אין ניו יאָרק, ווען מיר זיינען אויך געווען אין דעם ביאַליסטאָקער צענטער, ווילן מיר אייך נאָכאַמאָל, דורך דעם וועג דאַנקען, פאַר דער שיינער אויפנאַמע וואָס איר האָט אונדז געגעבן. מיר געדענקען זייער גוט דעם באַזוך אין דער ביאַליס־טאָקער „היים" וואָס רופט ביי אַלעמען אַרויס, מיט רעכט, גרויס שטאָלץ. מיר ווינטשן אייך געזונט, נחת און דערפאָלג אין אַלע אייערע טעטיקייטן. אונדזערע האַרציקע גרוסן פאַר אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אין אַמעריקע.

מיט בעסטע וואונטשן,

יעקב און יוכבד ביאַליסטאָצקי,
מדינת ישראל

אונזער אינספיטוציע

וואָס מען טוט און וואָס מען פלאַנט

אונזער היים אויפן שוועל פון די ימים נוראים

אונזער שוהל וועט דעם יאָר ווי אַלע יאָר, זיין דער זאַמלפונקט פון מתפללים, אונזערע אייגענע זקנים ווי אויך שכנים פון דער געגנט, וועלכע וועלן דאָ קומען אויסבעטן אַ גוט יאָר.

עס וועלן אויך אָנגעצונדן ווערן אַלע עלעקטרישע ליכט בייַ די נעמען פון די פאָרשטאַרבענע פריינט און מיטגלידער וועלכע זיינען פאַראייביקט געוואָרן אויף די בראָנז־טאָוולען אין אונזער שוהל, און זייער אָנדענק וועט געהייליקט ווערן בייַ דער תפילה פון „יזכור".

אויף סוכות וועלן מיר, ווי תמיד, האָבן אַ פראַכטפול־דעקאָרירטע סוכה און אויך די ארבעה מינים.

די עס־צימערן וועלן אויסקוקן יום־טוב'דיג און עס וועלן סערווירט ווערן געשמאַקע טראַדיציאָנעלע מאכלים.

אַ געזונטן, געבענטשטן און מזל'דיקן נייעם יאָר.

ימים נוראים תפילות

מיר לאָדן איין אַלע פריינט און שכנים צו קומען דאָוונען מיט אונז דעם קומענדיקן ראש־השנה און יום־כיפור, וועלכע פאַלן אויס דעם יאָר פרייטאָג ביינאַכט, דעם 21־טן סעפטעמבער, שבת און זונטאָג, דעם 22־טן און 23־טן סעפטעמבער, 1979. כל נדרי וועט מען זאָגן זונטאָג ביינאַכט, סעפטעמבער דעם 30־טן, און יום־כיפור וועט אָנגיין דעם גאָנצן מאָנטאָג, דעם 1־טן אָקטאָבער ביז נאַכט. יזכור וועט מען זאָגן יום־כיפור בייטאָג און אויך שמיני עצרת, שבת, דעם 13־טן אָקטאָבער.

גוטע בעלי־תפילות וועלן, ווי אַלע יאָר, אָנפירן מיט דעם דאָוונען. אַלע זיינען געבעטן צו קומען און צוזאַמען מיט די עלטערע איינוואוינער פון דער היים זיך אויסבעטן אַ געזונטן און גליקליכן יאָר.

יערליכער חנוכה־פייערונג און קאָנצערט

די יערליכע חנוכה־פייערונג און קאָנצערט וועט פאָרקומען זונטאָג, דעם 16־טן דעצעמבער, 1979. עס וועט ווי שטענדיג אָנגעצונדן ווערן חנוכה־מנורות פון אונזערע מיטגלידער און פריינט און דורכגעפירט ווערן אַ טראַדיציאָנעלער מוזיקאַלישער פראָגראַם. ווי תמיד וועלן סערווירט ווערן געשמאַקע היימישע מאכלים מיט חנוכה־לאַטקעס.

מער איינצעלהייטן וועלן אָנאָנסירט ווערן אין די איינלאַדונגען, וואָס וועלן אַרויסגעשיקט ווערן פאַר דעם צוועק און אויך אין דער אידישער פרעסע.

יערליכער טעאַטער־בענעפיט, זונטאָג, סעפטעמבער 16, 1979 2 בייטאָג

זונטאָג, דעם 16־טן סעפטעמבער, 1979, 2 אַזייגער בייטאָג, וועלן מיר דורכפירן אונזער יערליכן טעאַטער־בענעפיט אין אייווערי פישער האַל פון לינקאָלן צענטער, בראָדוועי און 64־טע גאַס, ניו יאָרק.

די פאַרשטעלונג, דער „געזאָנג פון שלום", לכבוד דעם שלום־אָפמאַך צווישן ישראל מיט עגיפטן, וועט האָבן אַלס דעם הויפט־אַרטיסט דזשעקי מייסאָן, דער „קעניג פון געלעכטער".

הערמאַן מאַלאַמוד, איינער פון די אויסגעצייכענטע שטימעס פון דער „סיטי סענטער" אָפּערע און פון דעם חזנ'ישער וועלט היינט צו טאָג, וועט מהנה זיין דעם עולם מיט זיין אויסערגעווייניליכען זינגען.

די פאָלגנדע שוישפילער וועלען אויך אויפטרעטן: קלעיר בערי, פון די אינטערנאַציאָנאַל־באַוואוסטע „בערי סיסטערס" און מערי סאַריאַנו, אינטער־נאַציאָנאַלע זינגערין פון אידיש און אַנדערע שפראַכן.

אַ פולער אָרקעסטער וועט געבען אַ קאָנצערט און אַקאָמפּאַנירן די אַרטיסטן.

דערמאָנונג וועגן „דיוס"

ביים סוף פון היינטיגן יאָר 1979 וועלן פון אונזער אָפּיס אַרויסגעשיקט ווערן בילס פאַר „דיוס" צום נייעם יאָר. האָבן מיר אַ בקשה צו אַלע מיטגלידער, אַז זיי זאָלן אַזוי גוט זיין און באַלד ענטפערן, כדי צו שפּאָרן פּאָסט מיט אַ דערמאָנונג. אויך בעטן מיר צו ווערבירן נייע מיטגלידער.

אונזער טראַדיציאָנעלע פּורים־פייערונג

דער פייערליכער יום־טוב פּורים וועט געפייערט ווערן מיט אַ פיינעם קאָנצערט און טראַדיציאָנעלער סעודה, זונטאָג, דעם 2־טן מערץ, 1980. אין דעם רייכן פּראָגראַם וועלן זיך באַטייליגן טאַלאַנט־פולע אַרטיסטן און ווי אַלע מאָל וועלן די מיטגלידער און פריינט זיך אונטער־האַלטן צו די קלאַנגען פון מוזיק און געזאַנג. אַוודאי וועלן סערווירט ווערן האָמענטאַשן מיט אַנדערע געשמאַקע מאכלים.

עס וועט גלייכצייטיג דורכגעפירט ווערן די יערליכע מיטגלידערשאַפט זיצונג וועו די נייע דירעקטאָרן פאַר דעם יאָר 1980־81 וועלן דערוויילט ווערן.

אַ ביאַליסטאָקער לאַנדספרוי זוכט אירע נאָענטע

איך בין אַ געבוירענע אין ביאַליסטאָק פון סוראָזער גאַס נומער 3. פון דער־היים איז מיין נאָמען מאשע נייפאך. אין צייט פון דער מלחמה, ביזן יאָר 1958, בין איך געווען אין סאָוועט־רוסלאַנד. ערשט מיט אַ קורצער צייט צוריק האָט מען מיר געזאָגט, אַז מיינע אַ שוועסטער וואוינט אין דרום־אַמעריקע. בעט איך דעריבער, אַז מענטשן וואָס וויסן וועגן איר, זאָלן איר צו וויסן געבן אַז איר שוועסטער לעבט אין מדינת ישראל. איך בעט דערי־בער צו שרייבן אין דער „ביאַליסטאָקער שטימע", אַז:

מאשע נייפאך פון ביאַליס־טאָק, וועלכע האָט געוואוינט אויף סוראָזער גאַס נומער 3, זוכט אירע שוועסטער ריווע און שולמית. איך האָב פאַרלוירן מיין מאַן ז"ל דאָ אין ישראל, איך בין איינזאַם און וויל געפינען עמעצן פון מיין משפּחה.

מאַשע נייפאַך /איצט מרים ראַבינאָוויץ/
שכונת־יצחק 38 ב, חדרה, ישראל

שליסט זיך אָן אַלס מיטגליד אין דער ביאַליסטאָקער היים פאַר עלטערע מענטשן.

אויף קבר אבות

פון חנה שטיינמאַן

1

פול מיט אידן איז
אַמאָל געווען דער וועג
צום הייליגן בית עלמין,
אין די הייליגע אלול טעג.

2

ס׳האָט אַ איד געוואוסט
זיין טאָטנ׳ס הייליגן קבר.
אַ מאַמע האָט דערטאָפּט
וואו ס׳ליגט אַ קינד׳ס טויט אבר,

3

דעם צדיק׳ס הייליגן קבר
געגאַנגען האָבן אַלע זעהן.
כּבוד פאַר׳ן טויט און לעבן
איז אין יענע טעג געווען.

4

אין ביאַליסטאָק, אויף קבר אָבות,
קומט היינט קיינער:
ניטאָ מער קיין מצבות
אויף טויטע אידישע ביינער.

5

דאָך, האָט די ערד, אַמאָל,
זיי מיט כּבוד אויפגענומען.
גאַנץ אַנדערש, זיינען, נעבאָך,
זייערע בריידער אומגעקומען.

6

פאַרברענט, פאַרגאָזט
און לעבעדיג פאַרשאָטן.
צו קבורה ניט געבראַכט,
לויט אידישע געבאָטן.

7

שטיל אויפ׳ן בית עלמין.
ביאַליסטאָקער טויטע שלאָפן.
העלף, אַ גאָט, די לעבעדיגע
אין עפּעס קאָנצן ווייטער האָפן!

דער טרויער פון אַ העלדינ׳ס פאָטער

דאָס רירענדע ליד וואָס מיר דרוקן דאָ איז געשריבן פון ראובן ריבאַלאָווסקי, צום אַנדענק פון זיין טאָכטער פרידא, וועלכע איז אומגעקומען ביים אויפשטאַנד אין ביאַליסטאָקער געטאָ, דעם 16־טן אויגוסט, 1943. דער צעווייטאָגטער פאָטער פון דער העלדישער טאָכטער האָט געשריבן דאָס ליד וועו ער איז געשטאָנען אויפן קבר פון די 70 גיבורים אויפן זשאביער בית־עלמין אין ביאַליסטאָק, וואו עס איז אויך וואַרשיינלעך באַגראָבן די העלדישע פרידא. ראובן ריבאַלאָווסקי, וועלכער האָט איבערגעלעבט די מלחמה אין סאָוועט־רוסלאַנד, איז באַלד נאָך דער מלחמה געווען אין זיין היים־שטאָט ביאַליסטאָק. דאָס וויטערדיקע ליד געווידמעט דעם אַנדענק פון זיין טאָכטער האָט דער פאָטער איבערגעגעבן דער אידישער וואָיעוואָדישער קאָמיסיע אין ביאַליסטאָק, אין סוף דעצעמבער 1946. ראובן ריבאַלאָווסקי, וועלכער איז געווען אַ ברודער פון דעם חשובן געווערקשאַפטלער פון דעם ביאַליסטאָקער צענטער, איסאַק ריבאַלאָווסקי, האָט אין די נאָך מלחמה יאָרן געלעבט אין אורוגוואי. ער איז דאָרט געשטאָרבן אין יאָר 1955. ראובנ׳ס צווייטע טאָכטער ליזעלע, וועמען דער פאָטער דערמאָנט דאָ צום סוף פון זיין ליד, איז שוין אויך געשטאָרבן, אין אורוגוואי, אין יאָר 1972. דאָס ליד איז קאָפּירט געווארן פון אַריגינאַל פון דר. שמעון דאטנער.

* * *

צום אייביקן אַנדענק פון מיין טייערע טאָכטער פרידעלע ז״ל, וועלכע איז געפאַלן אויף קידוש־השם ביים פאַרטיידיקן דעם געטאָ אין ביאַליסטאָק, דעם 16־טן אויגוסט 1943.

איך שטיי ביי דיין קבר טיף געבויגן דעם קאָפּ
ווי אַ העלדין ביסטו געפאַלן ניט ווי קיין שאָף,
מיין טייערע קליינע, הייליקע פרידעלע
אייביק קרישטאַל־ריין איז געווען דיין נשמה׳לע.
דער דראַנג נאָך לעבן און מעשים גוטע
האָט דיר שטענדיק צונויפגעפירט מיט חברים גוטע,
אַצינד ליגט איר אַלע אין איין קבר צוזאַמען
אויפן פעלד דעם גרויסן, מיט קברים אַסך אַן צאָמען.
איך בין געקומען זעגנען דיר מיין קינד
מיט טרערן הייסע באגיס איך דיין קבר אַצינד,
געוועזן זיינע עלטערן, בריידער און שוועסטער
געבליבן זענען חורבות און פון אלעם אַ געשפּענסטער.
מיך טרייבט די פּוסטקייט און דער ברוק מיט בלוט צוזאַמען
אין דער פרעמדער וועלט און צווישן מענטשן — פרעמדע — פונדאַנען,
וועו וועט מיין קינד, צו דיין יאָרצייט, אַ ליכט אויף דיין קבר אָנצינדן?
וועו וועט, מיין קינד, ביי דיין קבר דאָס ביטערע האַרץ פאַר דיר
אויסגיסן?
ס׳וועלן שטענדיק צו דיין קבר חברים קומען געטרייע
מ׳וועט אויף דיין קבר בלומען צאַרטע פלאַנצן אין אַ צייט אַ פרייע.
מענטשן וועלן דיינע גרויסע טאַטן אין ביכער און לידער באַזינגען
פאַר דעם אומשולדיק פאַרגאָסענעם בלוט וועט דאָס נעסט פון מערדער
צעשפרונגען.
איך, דיין אומגליקלעכער פאָטער, און דיינע פריינט, וועלן אייביק נאָך
דיר בענקען,
מיט מיר צוזאַמען, דיין פאַרטרויערטע שוועסטער ליזעלע, וועלן אייביק
דיך געדענקען...

ביאַליסטאָקער פרוי אין מאָסקווע וויל זיך פאַרבינדן מיט לאַנדסלייט

מיט אַ צייט צוריק האָבן מיר באַקומען אַ בריוו פון אַ ביאַליסטאָקער פרוי אין מאָסקווע, וועמענס פריערדיקער נאָמען איז געווען חיה יאָוואַראָווסקי, וועמענס פאָמיליע האָט פאַר דער מלחמה געווואוינט אויף וואַלקאָוויסקע גאַס, אין ביאַליסטאָק. די נעמען פון אירע עלטערן איז געווען רואווקע און דבורה פסאַכיע. דער פאָטער איז געווען אַ גאַרבער און דער ברודער, האָט פאַר פיל יאָרן געַ־ארבעט אַלס אַ דאָקטאָר אין רויטן־קרייץ. די געווען חיה יאָוואַראָווסקי האָט אונז געשריבן, אַז זי איז אַ זינגערין אַבער זי האָט דורכגעמאַכט אַן אָפּעראַציע און עס איז איר איצט שווער צו זין באַשעפּטיקט אין איר פראָפעסיע.

די פאַרבינדונג פון דער ביאַליס־טאָקער לאַנדספרוי מיט אונזער צענטער, איז אין אַ גרויסער מאַס געווען אויך אַ דאַנק אונזער ביאַליסטאָקער לאַנדס־פרוי, מינדל קרולין / פון דערהיים אין ביאַליסטאָק גאָלדענבערג /, וועלכע וואוינט אין מדינת ישראל. דער ביאַליס־טאָקער צענטער אין ניו יאָרק האָט גלייך געשיקט, און מיר שיקן אויך ווייטער געהעריקער הילף צו דער ביאַליס־טאָקער פרוי אין מאָסקווע. מיר באַ־קומען פון איר כסדר דאַנק־בריוו מיט פיל וואַרעמע אויסדרוקן פאַר געדענקען וועגן איר. אין אירע בריוו בעט די פרוי, אַז לאַנדסלייט וואָס קענען איר פון ביאַליסטאָק זאָלן זיך מיט איר שטעלן אין פאַרבינדונג. איר איצטיקער נאָמען און אַדרעס איז:

SSSR MOSKVA 115407
Zatonnaya 12, Korp 1, KV56
Selisskaya Rakhil Rubinovna
USSR

אונזערע פאַרלוסטנען

צום אייביגען אַנדענקען

יעקב יערוזאַלימסקי ע״ה

נאָך אַ לענגערער קראַנקהייט איז, אין עלטער פון 81 יאָר, אין לאָס אַנדזשעלעס געשטאָרבן דער חשובער און פֿראַמינענטער ביאַליסטאָקער לאַנדסמאַן, יעקב יערוזאַלימסקי ע״ה. ער האָט איבערגעלאָזט אין טרויער די אלמנה, מלכה, זיין טאָכטער אידא, זיין זון און שנור גרשון און רעגינע, און זיין אייניקעל נאַאָמי ראָוז. יערוזאַלימסקי, וועלכער איז געשטאָרבן דעם 24טן מאי 1979, האָט זיך

יעקב יערוזאַלימסקי

באַזעצט אין לאָס אַנדזשעלעס מיט 15 יאָר צוריק. ער האָט פריער געוואוינט אין ניו יאָרק, וואו ער איז געווען אַ באַוואוסטער בעלעטריסט און קולטור־טוער, זיינע שאַפונגען האָבן זיך געדרוקט אין פֿאַרשידענע אויסגאַבעס. אין פֿאַרלויף פון אַ לענגערער צייט זיינען יערוזאַלימסקי׳ס זכרונות, וועגן דער אַמאָליקער אידישער ביאַליסטאָק, אויך געווען געדרוקט אין דער „ביאַליסטאָקער שטימע״.

יעקב יערוזאַלימסקי, מיט זיין פרוי און צוויי קינדער, האָבן עמיגרירט פון ביאַליסטאָק קיין בעלגיע אין יאָר 1924. די פֿאַמיליע האָט געוואוינט אין אַנטווערפן, וואו יערוזאַלימסקי איז געווען אַקטיוו אין דאַרטיקן אידישן לעבן, באַזונדערס אין דער ציוניסטישער באַוועגונג. ער איז אויך געווען סעקרעטאַר פון דער פּועלי־ציון. כאָטש ער איז געווען אַ דיימאַנד־שלייפער, האָט ער געשריבן פֿאַר די אידישע צייטונגען אין בעלגיע, ספּעציעל אויך קריטיק וועגן דעם אידישן טעאַטער.

אין אַנהויב מאי 1940, וועז היטלער האָט אָקופּירט בעלגיע, איז די יערוזאַלימסקי משפּחה אַנטלאָפן קיין פראַנקרייך. שפּעטער, אין סעפּטעמבער 1941, איז זיי געלונגען זיך צו דערשלאָגן קיין אַמעריקע וואו זיי האָבן זיך באַזעצט אין ניו יאָרק. דאָ איז יערוזאַלימסקי געווען טעטיק אין די אידישע נאַציאָנאַלע אַרגאַניזאַציעס, ער איז אויך געווען זייער אַקטיוו פֿאַר ארץ־ישראל. זייענדיק אין ניו יאָרק האָט ער דאָ געדרוקט זיינע שאַפונגען אין דעם „מאַרגן־זשורנאַל״ און איז געוואָרן נאָענט מיט דער צייטונג. ער האָט דאָ אויך, ווי שוין דערמאָנט, געדרוקט זיינע אינטערעסאַנטע זכרונות אין דער „ביאַליסטאָקער שטימע״. שפּעטער האָט ער זיך אַריבערגעצויגן קיין לאָס אַנדזשעלעס, וואו ער איז געווען צוזאַמען מיט זיין באַליבטער משפּחה.

מיטן טויט פון יעקב יערוזאַלימסקי האָט די אידישע געזעלשאַפטלעכקייט פֿאַרלוירן איינעם פון די באַליבסטע טוער און שרייבער און מיר, די ביאַליס־טאָקער, האָבן פֿאַרלוירן איינעם פון אונזערע פֿראַמינענסטע לאַנדסלייט. כבוד דעם אַנדענק פון יעקב יערוזאַלימסקי!

איטקע צירל באַראַקין ע״ה

טייערע, ליבע מאַמע מיינע,
מיט טיפן ווייטיק אין האַרצן,
מיט אַ צעפייניקטער נשמה,
מיט יראת הכבוד,
און ליבע און בענקשאַפט אַן סוף,
דערמאָן איך דיר היינט,
און יעדן טאָג פון יאָר
צום 36־טן יאָרצייט
זינט די נאַצי רוצחים
האָבן דיין איידעלע נשמה,
דיין איינזאַם, שטיל לעבן
אומברחמנותדיק איבערגעריסן
אין ביאַליסטאָקער געטאָ, אין 1943.
אין פריידן און אין ליידן
ביסטו אין מיינע געדאַנקען,
אין מיין האַרץ און נשמה.
כבוד דיין הייליקן אַנדענק!

דיין טאָכטער: חיה־פייגל
באַראַקין־מעלאַמדאָוויטש
און פֿאַמיליע

שיקאָגאָ, 1979

אידאַ בייקאָווסקי ע״ה

פון פֿאַריז איז אַנגעקומען די נייעס, אַז דאָרט איז נאָך אַ לאַנגער קראַנקהייט געשטאָרבן אין עלטער פון 81 יאָר, 26־טן דעצעמבער 1978, אידאַ בייקאָווסקי ע״ה. זי האָט געשטאַמט פון אַ באַלע־באַטישער משפּחה אין ביאַליסטאָק. איר פֿאָטער, סאריע סיראָטאַ, איז געווען אַ באַקאַנטער אַדוואָקאַט. אידאַ איז געווען אַ שיינהייט און האָט חתונה געהאַט מיט לייזער בייקאָווסקי פון פֿאַריז, וואו זיי

אידאַ בייקאָווסקי

האָבן לאַנגע יאָרן געלעבט. אידאַ בייקאָווסקי פלעגט זיין טעטיק אין פֿאַרשידענע אידישע אינסטיטוציעס אין פראַנקרייך וואָס זי האָט אויך געשטיצט. זי האָט אויך געגעבן גרעסערע ביישטייערונגען פֿאַר מדינת ישראל. זי איז געווען אַ ליבהאַרציקע פרוי און בייַ אַלעמען באַליבט.

פרוי בייקאָווסקי האָט פֿאַר׳יתום׳ט איר אייניציקן ברודער, מעקס סיראָטאַ, און צוויי פֿלימעניקעס. כבוד איר אַנדענק!

אַכטונג

אויב איר ווילט פֿאַראייבּיקן די נעמען פון אייערע ליבע און טייערע אויף דעם יאָרצייט־טאָפּל אין אונזער שוהל, כדי אז קדיש זאָל געזאָגט ווערן און דער יאָרצייט אָפּגעהיטן ווערן, בעטן מיר אייך רופט אונזער אָפּיס און מיר וועלן זיין צופֿרידן צו געבן אַלע אייניצע־הייטן. די בעסטע זאַך קומט צו אונז און זעט אונזער אַרבעט.

דער ביאַליסטאָקער צענטער
היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל

228 איסט בראָדוויי, נ. י.

ווינטשט זיינע באַאמטע, דירעקטאָרען, מיטגלידער, טויער, שטיצער
חברים און פריינט, אַלע אָנגעשלאָסענע אָרגאַניזאַציעס, ווי אויך
ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, כלל ישראל איבער דער גאָרער וועלט

אַ שנת חיים ושלום

אַ יאָר פון מאַטעריעלען וואוילזיין און גייסטיגע אויפריכטונג, הצלחה
און פּראָגרעס, שלום אין מדינת ישראל און פרידען איבערן גאַנצען
ערד-קוגעל.

סעם סאַלאַזש
פּרעזידענט

דינה מעדוועדעוו
קאַסירער

איסאַק ריבאַלאָווסקי
גענעראַל סעקרעטאַר

הערי פיינבערג
עקזעקוטיוו דירעקטאַר

יהושע שעכטער
אדמיניסטראַטאָר

הרב שמואל א. קראַניק
גייסטיגער פירער

מר. און מרס. פּאָול ניודאָוו

ווינטשען זייערע שוועסטער, ברודער און פריינט
און אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט
אַ געזונט און גליקליך נייע־יאָר.

די בריידער איצקאָוויטש

אַבראַשאַ, חיים, וועלוול, און שוועסטער בערטאַ
מעקסיקאָ סיטי

דריקען אויס זייערע האַרציגע נייע־יאָר וואונשען צו דער פאַמיליע
און פריינט, ווי אויך ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט. שלום על ישראל!

מר. עלי איצקאָוויטש

ווינטש זיין גאַנצער פאַמיליע אין מעקסיקאָ,
אַלע קרובים, פריינט און לאַנדסלייט
אַ סך גליק און געזונט צום נייעם יאָר

מר. און מרס. דזשאָזעף בערמאַן
און פאַמיליע

מיאַמי־ביטש פלא.

שיקען זייערע ברכות און גוטע וואונשען צום נייעם יאָהר צו אַלע
זייערע פריינד און דעם כלל ישראל.

מיר בעטן פאַר אַ יאָר פון שלום, פאַר
מדינת ישראל און פאַרן אידישן פאַלק.

אונזערע בעסטע ברכות צו אַלע אונזערע פריינד
און באַקאַנטע איבער דער גאַנצער וועלט.

פריידל און אשר שטשוטשינסקי

טראַסטי פון דער אינסטיטוציע

דארא וואריק — בישקאָוויטש
און פאַמיליע

ווינטשען אַלע פריינד און דעם כלל ישראל
אַ געזונטען און גליקליכען יאָר.

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

מר. און מר. באַרני סאַקס
און פאַמיליע

מיאַמי, פלא.

ווינטשען אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען
אַלדאָס גוטס צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. סעם גארניצקי
און טאָכטער

לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפאָרניע

ווינשן זייער פאַמיליע אין ישראל און אַלע פריינד,
לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום
אַ פרייליכען נייעם יאָר.

מאָריס און סערע מאַלאָזאָווסקי

ווייס־טשערמאַן, באָארד און גאָווערנערס

ווינטשען זייער משפחה און פריינט
אין אַמעריקע און ישראל

אַ יאָר פון געזונט און שלום.

אונזער חשובער לאַנדסמאַן

מר. ל. שאַברי

ווינשט אַלע פריינט און אַלע אידען געזונט
און פרייד צום נייעם יאָהר.

מרס. דינה מעדוועדעוו

קאַסירער פון דער אינסטיטוציע

ווינטשט די משפחה און פריינט, אַלע לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל אומעטום, אַ שנת חיים ושלום.

אַ כתיבה וחתימה טובה.

סלאָווע און עטל קיעק

ברוקלין, ניו יאָרק

ווינטשן די משפחה און פריינט, אַלע לאַנדסלייט און כלל ישראל אומעטום
אַ שנת חיים ושלום אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. עלי אָקון און פאַמיליע

פילאַדעלפיע, פאַ.

באַגריסען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט
איבער דער גאַנצער וועלט מיט
אַ יאָר פון געזונט און שלום על ישראל.

מר. און מר. פאָול שאַכעט

און פאַמיליע

ווינטשען זייערע צאַלרייכע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען
אויף דער גאַנצער וועלט
געזונט, גליק און פרייד צום נייעם יאָר
און שלום על ישראל.

ביאַליסטאָקער ליידיס אָקזילערי שיקאַגאָ

פיל גליק, געזונט און פרייד ווינשען מיר צו אונזערע שוועסטער, פריינט און לאַנדסלייט צום נייעם יאָהר.

מאַקס (מאָטעק) קאָכן און פאַמיליע
ירושלים

ווינטשן אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און פריינט
אַ יאָר פון געזונט, גליק און שלום אין ישראל.

מר. און מרס. בערנאַרד קאַגאַנאָווסקי
און פאַמיליע

ווינטשען אַלע פריינט און ביאַליסטאָקער יאָטען
אַ יאָר פון געזונט, פרנסה און שלום אין ישראל.

מר. און מרס. לואיס סילווער
און פאַמיליע

עקזעקוטיוו־דירעקטאָר פון אַרבעטער־רינג־הויז, נ. י.

ווינטשען אַלע פריינט און אַלע אידען אומעטום
אַ גוטען און גליקליכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. אייבראהעם מינץ

טראַסטי פון דער אינסטיטוציע

ווינטשן זייער פאַמיליע אין אַרגענטינע
און אומעטום
ווי אויך די ביאַליסטאָקער און קאַברינער לאַנדסלייט
אַ יאָר פון געזונט,
פרנסה, און שלום אין ישראל.

מר. און מרס. אַרטשי לין
און משפחה

שיקען זייערע בעסטע וואונטשען פאַר אַ נייעם, גליקליכען יאָר צום גאַנצען כלל ישראל.

מר. און מרס. סעם נייד‌אַרף
און פאַמיליע
בעווערלי הילס, קאַליפ.

ווינשען זייערע קרובים און לאַנדסלייט אומעטום
אַ שנת חיים ושלום.

מר. און מרס. ישראל מינעס
און פאַמיליע

פרעזידענט פון ביאַליסטאָקער סאַשעל קלוב פון שיקאַגאָ

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צום נייעם יאָר צו די מיטגלידער פון „ביאַליסטאָקער סאַשעל קלוב" און צו דער ליידיס אָוקזילערי, אַלע פריינט, לאַנדסלייט און כל ישראל.

מר. און מרס. ידידיה האַמבורג

ווייס־טשערמאַן, באָארד און דירעקטאָרן

און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינט, לאַנדסלייט און כל ישראל

אַ כתיבה וחתימה טובה צום נייעם יאָהר.

מר. און מרס. דוד היין

קאסירער פון „קרית ביאַליסטאָק פאונדעישאַן"

און פאַמיליע

נאָרט מיאַמי־ביטש, פלא.

ווינשען אַלע אידען איבער דער גאַנצער וועלט

אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָהר.

מר. און מרס. מאָריס סאַפערשטיין

און פאַמיליע

ברוקלין, נ.י.

ווינטשען אַ גוטען, גליגליכען און געזונטען נייַ־יאָר דער גאַנצער משפחה, חברים פון „פאַרבאַנד", ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען איבער דער וועלט.

אַ שנת חיים ושלום, אַ כתיבה וחתימה טובה!

מר. און מרס. ס. מאַלאַך

און פאַמיליע

פאַלם ספרינגס, קאַליפ.

שיקען זייערע גליק־וואונשען צום נייעם יאָהר
צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט
איבער דער גאַנצער וועלט.

מר. און מרס. סעם דאַלינסקי

ברוקלין, ניו יאָרק

ווינטשן אַ גוטן, גליקלעכן און געזונטן נייַ־יאָר

דער גאַנצער משפחה, ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידן איבער דער וועלט

מרס. אסתר סטיין

און פאַמיליע

פלאַשינג, נ.י.

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען איבער דער וועלט

אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָר

אַ כתיבה וחתימה טובה

מר. און מרס. מאָריס טשאַבאַט

(כאַבאַצקי)

ווינשען זייערע משפחות און אַלע לאַנדסלייט אַ גוטען גליקליכען נייעם יאָר.

איסאַק און מאַלי ריבאַל

(ריבאַלאָווסקי)

געשעפט־פירער פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים פאַר עלטערע מענטשען און שפּיטאָל

ווינטשען זייער פאַמיליע, אַלע פריינט און לאַנדסלייט
אַ געזונט און געבענטשט יאָהר

לשנה טובה תכתבו ותחתמו!

הערשל און לאה מאַראָו

טשערמאַן, באָארד אָו דירעקטאָרן
פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים

ווינטשען זייער פאַמיליע, פריינט, ביאַליסטאָקער און פרוזשינער לאַנדסלייט אַ יאָר פון געזונט, פרנסה און שלום אויף דער וועלט.

מרס. ראָזע וויזער

בת ים, ישראל

ווינטשט די משפחה און פריינט

אַ כתיבה וחתימה טובה און שלום אין ישראל

שעפטל און ראַיע זאַק

טראַסטי פון דער אינסטיטוציע

ווינטשען זייער פאַמיליע אין אַמעריקע און ישראל, ווי אויך אַלע ביאַליסטאָקער און גראָדנער לאַנדסלייט איבער דער וועלט

אַ יאָר פון געזונט און שלום על ישראל.

מר. און מרס. סעם טשודין

טשערמאַן פון „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט"

ווינטשן די מיטגלידער פון „קלוב ביאַליסטאָקער פריינט" פון ביאַליסטאָקער צענטער, היים און שפּיטאָל, אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און זייערע פריינט

אַ געזונטן און גוטן יאָר.

מר. און מרס. שעפּסל זעלטנער

פון לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפ.

ווינטשן זייערע קרובים און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט
איבער דער וולעט

אַ יאָר פון געזונט און שלום על ישראל.

הערשל און חוה קאַסטרי

ברוקלין, נ.י.

ווינטשען זייער פאַמיליע, פריינט און לאַנדסלייט אַ יאָר פון געזונט, שלום אין ישראל און איבער דער גאַנצער וועלט.

רעוו. און מרס. הערי פיינבערג
קיו־גאַרדענס, נ.י.

עקזעקוטיוו דירעקטאָר פון ביאַליסטאָקער צענטער און היים

ווינטשען די באַאמטע און מתפּללים פון דעם פּלעטבוש דזשואיש סענטער, אַלע פריינד און לאַנדסלייט, אַ געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר, אַ כתיבה וחתימה טובה.

יוסף און נעשקע דאַבערימאַן
עוואַנסטאָן, איל.

ווינטשען זייער משפּחה, פריינט און ביאַליסיטאָקער לאַנדסלייט אַ יאָר פון געזונט און שלום אין ישראל.

משה און וואַליע שעפּעס
מעלבורן, אויסטראַליע

ווינטשן זייערע קינדער, אייניקלעך, קרובים און פריינט אין אַמעריקע, ישראל, און אויסטראַליע און די אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אויף דער גאַנצער וועלט

אַ גוט געזונט יאָר און שלום פאַרן פאָלק ישראל

מר. און מרס. הערי באַס
און זייער זון

פילאַדעלפיע, פּאַ.

ווינשען צום נייעם יאָר אַלע זייערע פריינד פון נאָהענט און ווייט, און דעם כלל ישראל, אַ שנת חיים ושלום,

אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. הערשל געגדעל
און פאַמיליע

2940 WEST 5th STREET, BROOKLYN, N. Y. 11224

ווינטשען אַלע פריינט, קאַלעגן־קינסטלער און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט געזונט, גליק און אַלדאָס גוטס צום נייעם יאָר.

גאַרבאַטי בריידער
און זייערע משפּחות

97 באוערי, ניו־יאָרק

ווינשען אַלע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ געזונטען, גליקלעכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. דייויד שומאַן
שיקאַגאָ, אילי.

ווינטשען אַ גליקליכען געזונטען נייעם יאָר צו אַלע פריינט, לאַנדסלייט און כלל ישראל.

מר. און מרס. טשאַרלס שוועכער
טשערמאַן, באָארד און גאָווערנערס

און פאַמיליע

בראָנקס, ניו־יאָרק

ווינטשען זייער משפּחה, פריינט און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט

אַ יאָר פון געזונט און שלום אין ישראל.

מר. און מרס. פאָול (פיניע) כאָראָווסקי
און פאַמיליע

לאָנג איילאנד סיטי

ווינטשן אַ גוטן, גליקליכן און געזונטן יאָר, אַלע אונזערע ביאַליסטאָקער און זאבלודאָווער פריינט בכל מקום שהם

אַ שנת חיים ושלום, ושלום על ישראל!

בערנאַרד מאַרגנשטערן
העברעאישע און אידישע ספרים און ביכער

מאַנוסקריפטען און צייטשריפטן

זעלטענע ביכער, מאַדערנע העברעאישע ליטעראַטור, רעליגיעזע אַרטיקלען.

150 איסט בראָדוועי ניו־יאָרק, נ.י.

טעלעפאָן: 267־1332

מר. און מרס. יאַסל שלאמאוויטש
און פאַמיליע

ווינטשען זייערע לאַנדסלייט פון ווערזאָן

און ביאַליסטאָקער פריינט

אַ געזונטן, גליקליכן יאָר

האַרציגע נייַ־יאָר וואונטשען צו אונזער פאַמיליע אין ישראל, משפּחה אין קענעדע, אורגוואַי, לאַנדסלייט און פריינט אומעטום.

אברהם און שושנה שייקעוויטש
תל־אביב, ישראל

האַרציגסטע וואונטשען צום נייעם יאָר צו ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט איבעראַל און צו כלל ישראל איבער דער גאַנצער וועלט, „געצייכענט" מיט וואַרט און האַרץ צו האַרץ,

פון

בען און געראַ
פאַריז, פראַנקרייך

פאַראיניקטער פרוזשענער און אומגעגענט רעליף־קאָמיטעט

אין ניו־יאָרק

אונזערע האַרציגסטע ווּאונטשען און שנה טובה ברכות צו אַלע אונזערע לאַנדסלייט מיט זייערע משפחות איבער דער גאָרער וועלט.

זאָל דאָס קומענדע יאָר תש״מ (5740) ברענגען צו דעם גע־ווּאָרטען שלום און בטחון צו מדינת ישראל און כלל ישראל.

מיט פריינטשאַפט

פרוזשענער און אומגעגענט רעליף קאָמיטעט

ביאַליסטאָקער אונטערשטיצונג פאַראיין „סומך נופלים״

מיר ווינשען אַלע ברידער מיט זייערע פאַמיליעס און אַלע לאַנדסלייט בכלל

אַ שנת חיים ושלום

קלוב „ביאַליסטאָקער פריינט״

באַגריסט אַלע מיטגלידער מיט זייערע משפחות אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען און ווינשט זיי

אַ כתיבה וחתימה טובה

ביאַליסטאָקער בריקלייערס אַסס׳ן און די סיסטערהוד

ניו־יאָרק

צום נייעם יאָהר וואָס קומט, ווינשען מיר אַלע מעמבערס און דעם גאַנצען כלל ביאַליסטאָקער

אַ כתיבה וחתימה טובה

דער קלוב פון גראָדנער פריינט

פון ניו־יאָרק

ווינטשען אַלע גראָדנער לאַנדסלייט אין ניו־יאָרק און איבער דער גאָרער וועלט און אויך די ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט, אַ יאָר פון געזונט און אַנטגילטיגען שלום אין אונזער לאַנד ישראל.

מיט פריינדשאַפט

גראָדנער קלוב אין ניו־יאָרק

גאָניאָנדז־טרעסטינער יאָנג פרענדס

ווינטשען אַלע מיטגלידער און זייערע פאַמיליעס ווי אויך אַלע אידען, אַ גוטען, געבענטשטען נייעם יאָר פון געזונט און פרייד

ביאַליסטאָקער ליידיס אָוקזילערי

228 איסט בראָדוויי, ניו־יאָרק

ווינשט אַלע שוועסטער און זייערע פאַמיליעס, אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ גוטען, געזונטען און גליקליכען נייעם יאָר.

ביאַל. ראַיאָנער ברענטש 88, א.ר.

ניו־יאָרק

מיר באַגריסען אונזערע מיטגלידער און פריינד און אַלע לאַנדסלייט צום נייעם יאָהר.

אינד. אַסטראָלענקער יאָנג מענס בענעוואָלענט אַסאָסיאיישאָן

ניו־יאָרק

מיר באַגריסען אַלע אונזערע מיטגלידער און פריינט און אַלע אידען צום נייעם יאָר און ווינשען זיי געזונט און גליק.

לשנה טובה וואונטשען פון אונזערע אַרגענטינער לאַנדסלייט און טוער

יוסף (כאָזע) און יודזשיניאַ קוליש

בוענאָס איירעס

מיט זייערע קינדער און אייניקלעך שיקן איבער זייערע וואַרעמסטע גרוסן און לשנה טובה וואונטשען צו זייער משפחה פריינט, לאַנדסלייט דאָ אין לאַנד, מדינת ישראל, אין אַמעריקע און בכל מקום שהם, צו ביאַליסטאָקער אידען איבעראַל און צו אחינו בני ישראל אין די תפוצות, פאַר אַ

שנת חיים ושלום

הערשל און סטעלאַ פייגין

און פאַמיליע

בוענאָס איירעס

ווינטשען זייערע קרובים, פריינט, חברים, לאַנדסלייט אין אַרגענטינע, אין אַמעריקע, אין מדינת ישראל און אומעטום, ביאַליסטאָקער אידען וואו נאָר זיי געפינען זיך, כלל ישראל אויף דעם גאַנצען ערד־קוגעל

אַ שנת גאולה וישועה

באַגריסונגען פון פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָהר

(ליוט'ן אלף בית)

— א —

מרס. ראַיע אַרקער

און פאַמיליע, ברוקלין

שיקען זייערע האַרציגע ברכות צו אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

סידני און יעטאַ אייזנער

ווינטשען אַלע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. ראובן אַפּעל

און פאַמיליע, קי וועסט, פלאַ.

ווינשען זייערע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ גליקליכען נייעם יאָר.

מר. און מרס. דעניעל אַלעקסאַנדער

און פאַמיליע, שיקאַגאָ

שיקען זייערע גליקוואונשען און גרוסען פאַר אַ נייעם, גוטען געבענטשטען יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט.

— ב —

מרס. פרידע בראַמסאָן־סוירווינג

קאַליפאָרניע

ווינשט אַלע פריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום אַ געבענטשט און מזלדיג יאָר.

מר. און מרס. ברוך בערגער

ברוקלין, נ. י.

ווינשען אַלע אידען צום נייעם יאָר אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. מאַקס באַביטש

בראַנקס

ווינשען מיר אונזער משפּחה אין פאַריז און ישראל, קרובים, פריינד און באַקאַנטע. אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. מאַריס בענדער

און זייער זון

באַגריסען צום נייעם יאָר אַלע פריינט און אַלע לאַנדסלייט און ווינשען זיי אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. יעקב בערזן

און פאַמיליע, ברוקלין

באַגריסט די ביאַליסטאָקער און גראַדנער אידען אומעטום צום נייעם יאָר.

— ג —

מר. און מרס. סעמועל געלטשינסקי

און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשט ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און כלל ישראל אַ גוט יאָר.

מר. און מרס. שלום גארפינקעל

ווינשען אַ גוטען געבענטשטען יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט ווי אויך צום גאַנצן כלל ישראל.

מר. און מרס. דזשעק גוטמאַן

און פאַמיליע, בעיסייד, נ. י.

באַגריסען ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען אומעטום צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. מאַקס גאַלוב

און פאַמיליע, ברוקלין

ווינטשן גראַדנער און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט אַ געבענטשט יאָר.

מר. און מרס. דזשעק גאַלדען

און פאַמיליע, בראַנקס

ווינטשן צום נייעם יאָר זייערע אַלע פריינד אַ סך געזונט און גליק.

מר. און מרס. דעניעל (זיידעל) גאַלדבערג

קאַלטשעסטער, קאַנ.

ווינטשען זייערע פאַמיליע, לאַנדסלייט און כלל ישראל אַ גוט יאָר.

— ד —

מרס. דזשעסי דאַלינסקי

און קינדער, ברוקלין נ. י.

ווינטשען זייערע קרובים און פריינט, ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און דעם כלל ישראל אומעטום אַ גליקליכען יאָר.

מרס. סיליע דזשאַפע

און פאַמיליע

שיקן זייערע ברכות צו אַלע פריינד און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מרס. רייטשעל דזשאַפע

און פאַמיליע

באַגריסען האַרציג זייערע אַלע פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

ר. דאַווידסאָן

אַנטוווערפען, בעלגיע

ווינטשט די ביאַליסטאָקער אידען און כל ישראל אַ געבענטשטן יאָר.

— ה —

מרס. אוירווינג הערשקאָוויץ

מיאַמי, פלאַ.

באַגריסט כלל ישראל און צו פריינט אין אַרגענטינע צום נייעם יאָר.

— ו —

חזן יעקב ווייסאטשעק

און פאַמיליע

שיקען זייערע באַגריסונגען און גוטע וואונשען צו אַלע זייערע פריינד און ווינשען דעם כלל ישראל אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. ניאַמע וואַלדמאַן

ברוקלין

ווינשט צום נייעם יאָר אַלע פריינד און לאַנדסלייט געזונט, גליק און פיל פרייד.

מר. און מרס. סיימאָן ווינבערג

און משפּחה, פלאָרידא

ווינשען אַ כתיבה וחתימה טובה צו אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. נחמיה ווערבלוד

און פאַמיליע

באַגריסן צום נייעם יאָר אַלע זייערע קרובים, פריינד און אַלע אידען.

עוזר ווייסגאַרבער (ווייס) כינקע סודאביטשער

בראַנקס, נ. י.

ווינשען פיל גליק צום נייעם יאָר צו אַלע פריינד און אַלע אידען.

מר. און מרס. אַרטור וואַכטעל

עלפּאַסאָ, טעקסאס

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צו אַלע פריינד און לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

— ז —

מר. און מרס. מיטשעל זיילאָן

פּעטערסאָן, נ. דזש.

ווינשען אַ גוטען און געזונטען נייעם יאָר צו אַלע זייערע פריינד און צום כלל ישראל.

מר. דזשוליוס זאַבלודאָווסקי

און פאַמיליע

ווינשען פיל גליק און פרייד צו זייערע אַלע פריינט צום נייעם יאָר.

— ט —

מר. און מרס. סאל און אַננאַ טשעסלער

און פאַמיליע, בראַנקס

ווינשען אַ שנת חיים ושלום צו אַלע פריינד און אַלע אידען.

מרס. פּעני טאַלינסקי

און קינדער

ווינשען אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט אַ גוטען יאָר.

— י —

מרס. אסתר יערוזאַלימסקי

און פאַמיליע, וועניס, קאַליפ.

ווינשען זייער גאַנצער פאַמיליע, זייערע אַלע פריינט פון נאָענט און ווייט, אַלע לאַנדס־לייט פון אומעטום און אַלע אידען איבער דער וועלט אַ כתיבה וחתימה טובה.

— ל —

מר. און מרס. ראַלף לינסקי

טאַמפּאַ, פלאָרידאַ

ווינשען זייערע אַלע פריינד און לאַנדסלייט פיל גליק און צופרידענהייט צום נייעם יאָר.

מר. הערמאַן לאסניק

מעמפיס, טענעסי

ווינטשען זייערע קינדער, קרובים און אַלע אידען אַ גליקליכען נייעם יאָר.

מרס. ווייאָלאַ לין

און פאַמיליע

ווינשען פיל געזונט און גליק צו זייערע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. גדליה לין

און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

באַגריסען זייער פאַמיליע אין ישראל און ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. אייבערהעם לעווין

און פאַמיליע, ראטשעסטער, נ. י.

ווינשען זייערע פריינד און אַלע אידען אַ גליקליכען פרייליכען יאָר.

מר. און מרס. פיליפּ לינענבערג

און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען אַ גוטען, געזונטען נייעם יאָר צו אַלע זייערע פריינד און לאַנדסלייט.

מר. עלי לידסקי

און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. לואיס לערנער

ברוקלין

באַגריסען זייער פאַמיליע, פריינט, לאַנדס־לייט און כלל ישראל מיט אַ יאָר פון געזונט און פרנסה און שלום אויף דער וועלט.

מרס. דזש. ליימאן

און פאַמיליע, ברוקלין

ווינשען זייערע פריינד און אַלע אידען אַ געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

סידני ס. לעווין

פלאָרידאַ

ווינשט אַלע אידען אַ געזונט און גליקליך נייי־יאָר.

— מ —

מלכה מירמאַן

מאַנטרעאָל, קאַנאַדע

איך באַגריס צום נייעם יאָר מיינע שוועסטער און ברידער, קרובים, פריינד און חברים אין מאַנטרעאָל, קאַנאַדע, ניו־יאָרק און אין ישראל.

מר. און מרס. אשר מעקלער

און פאַמיליע, לאָס אַנדזשעלעס

באַגריסען און ווינשען אַלדאָס גוטס צו אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. היימאַן מען

און פאַמיליע

טראָסטי פון ביאַליסטאָקער צענטער

און היים פאַר עלטערע מענטשען

ווינשען זייערע קרובים און פריינט און אַלע לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. ווילי‌אַם מענדעלסאָן

ווינשען זייערע פריינד און לאַנדסלייט אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. לעאָן מעכאַניק

פלאַשינג, נ. י.

ווינטשן אַלע אידען אויף דער גאַנצער וועלט אַ שנת חיים ושלום, געזונט, גליק און פרייד.

— ס —

געניא סאַלאַמאָן

און פאַמיליע

באַגריסען אַלע פריינד און כלל־ישראל מיט דעם וואונש פון אַ געזונטען, גליקליכען נייעם יאָר.

מרס. ראָזע סאַנדערס

און פאַמיליע, פּעטערסאָן, נ. דזש.

ווינשען אַלע פריינד און אַלע אידען אַ סך געזונט און גליק צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. מאַקס סאַקס

און פאַמיליע, מיאַמי, פלאָרידא

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט אַ גוטן, געבענשטן יאָר.

מרס. הילדע סלאָיער

ווינטשט די פאַמיליעס סלאָיער־פאַרמאַן און זינאַקס אין אַמעריקע, פאַמיליע זאַלצמאַן אין ישראל און אַלע שוועסטער פון דער ביאַליסטאָקער לעידיס אָקזילערי, לאַנדסלייט און פריינט אַ גוט יאָר.

מרס. זאָפיאַ סטיין

און פאַמיליע, ניו־יאָרק

ווינשען זייער משפּחה און אַלע אידען אַ גוטען געבענשטען נייעם יאָר.

מרס. מאָריס סאַלנעט

און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

ווינשען אַ גוטען, גליקליכען נייעם יאָר צו אַלע זייערע קרובים, פריינד און לאַנדס־לייט.

מר. און מרס. דזשייקאָב סייבעל

און פאַמיליע, קאַנקאָרד, קאַליפ.

ווינשען אַ גוטען, געזונטען און פרייליכען נייעם יאָר צו אַלע פריינד, ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און צו אַלע אידען איבער דער וועלט.

— ע —

פראָפ. און מרס. שמואל עברי און זון

באַלטימאָר

ווינשען אַלע לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ שנת חיים ושלום.

— פ —

מר. דייויד פינקוס

פּעטערסאָן

ווינשט זיינע פריינד, לאַנדסלייט און אַלע אידען אַ כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. סעם פאָזניאַק

און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

באַגריסען די ביאַליסטאָקער און גראָדנער לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

— פ —

מר. און מרס. באַני פינק

און פאַמיליע, קליפטן, נ. דזש.

שיקען דעם האַרציגסטן גליק־וואונטש צו אַלע פריינד און כלל ישראל צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. דייויד פאקס

און פאַמיליע, מיאַמי ביטש, פלאַ.

ווינטשען אַ געזונט יאָר צו זייער פאַמיליע, פריינט און לאַנדסלייט.

מר. און מרס. לעאָן פריד

און פאַמיליע, ברוקלין

פסח דעם מצבה־קריצער׳ס זון, ווינשט זיין קוזינע איידע סאַקאַלאָווסקי אין אויסט־ראַליע און אַלע פריינד און לאַנדסלייט אומעטום א נייעם יאָר פון געזונט און אַלדאָס גוטס און שלום אויף דער וועלט.

מר. און מרס. איזראַעל פעדער

שיקן זייערע האַרציגע ווינטשעוואָניעס צו אַלע לאַנדסלייט צום נייעם יאָר.

מאָטל און חוה פטאטשעוויטש

ווינטשן זייער פאַמיליע, ווי אויך דעם כלל ישראל, א גוטן און גליקליכן יאָר.

— צ —

מרס. ראָזע צוקערמאַן

און פאַמיליע, שיקאַגאָ

(פרעז. פון ביאַל. ליידיס אָרקעסטער)

ווינשט איר פאַמיליע און פריינד און אַלע אידען א כתיבה וחתימה טובה.

— ק —

מרס. ענא קוזניצקי און פאַמיליע

לאָס אַנדזשעלעס, קאַליפ.

שיקען זייערע האַרציגע גליקוואונשען און באַגריסונגען צו אַלע לאַנדסלייט, פריינד און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

שמואל קאַפלאַן

און פאַמיליע, בראָנקס, נ. י.

שיקען זייערע ברכות צום נייעם יאָר צו אַלע פריינד און אַלע אידען איבער דער גאַנצער וועלט.

מר. און מרס. מייער קאָס

בראָנקס, נ. י.

ווינשען אַלע זייערע פריינד און די שוועס־טער פון די ליידיס אָרקעסטער פון ביאַליס־טאָקער צענטער און אַלע לאַנדסלייט א גוטען יאָר.

מר. און מרס. חיים בערל קריגער

און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

באַגריסען ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מר. סאָל קרים

און פאַמיליע, גרעיט נעק, נ. י.

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט א כתיבה וחתימה טובה.

מר. און מרס. טשאַרלז קאָס

און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד און לאַנדסלייט א געזונטען און גליקליכען יאָר.

דר. און מרס. נחמן קאַצען

(קאַצענעלענבאָגען), קליוולאַנד, אָהאַיאָ

און זייערע קינדער

מייקל און עווא (קאַצען) קאַפלאַן

יוסעט האַרטפאָרד, קאַנעטיקוט

ווינשען זייער משפחה אין ישראל און אַלע זייערע פריינט דא און אין אויסלאַנד א שנת חיים ושלום.

אהרן קורקין

מיאַמי ביטש, פלאָרידאַ

ווינטשט די משפחה, פריינט און כלל ישראל א יאָר פון געזונט, פרנסה און שלום אין ישראל.

— ר —

מר. און מרס. מיישעל ראָטענבערג

און פאַמיליע, ברוקלין, נ. י.

ווינטשען אַלע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט א געבענטשטן נייעם יאָר.

מרס. עמא ראָטענבערג

אָוקלאנד, קאַל.

שיקט אירע בעסטע וואונטשען צו אַלע פריינד צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. בערנאַרד ריטש

און פאַמיליע

ווינטשען א שנת חיים ושלום, ברכה און הצלחה צו אַלע פריינט און צום כלל ישראל.

— ש —

מרס. אסתר שעוואַך

און פאַמיליע, בראָנקס

ווינשען אַלע פריינט און לאַנדסלייט אַלדאָס גוטס צום נייעם יאָר.

מר. און מרס. וועלוועל שטשופאַק

און פאַמיליע, ברוקלין

שיקען זייערע ברכות צו דער פאַמיליע און אַלע פריינד און צום כלל ישראל צום נייעם יאָר.

מר. מאיר שניר

און פאַמיליע, בראָנקס

שיקען זייערע בעסטע וואונשען צו אַלע פריינט, לאַנדסלייט און אַלע אידען צום נייעם יאָר.

מרס. ליליען שאַבאַצקי

און פאַמיליע

ווינשען אַלע פריינד, פאַטראָניזערס און אַלע אידען א כתיבה וחתימה טובה.

א כתיבה וחתימה טובה

ווינטשן

רבקה ראָזענטאַל

(טיקטין)

און סטעף

צו זייערע ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט און צו כל ישראל איז דער גאָרער וועלט.

■

א ביאַליסטאָקער לאַנדספרוי, שטאָלצע טאָכטער פון דער אַריסטאָקראַטישער פאַמיליע טיקטין, געטריי נאָכפאָלגערין פון די רייזע־טראַדיציעס פון איר גאַטזעליגען מאַן מאָקס ראָזענטאָל ע״ה און אַנפירערין פון דער „מאָקס ראָזענטאָל רייזע ביורא״, אַנאָנסירט מרס. ראָזענטאָל, אַז איר רייזע־ביורא איז איצט אויף דעם נייעם אַדרעס:

MAX ROSENTHAL
TRAVEL BUREAU, INC.
853 BROADWAY (Room 410)
(Corner 14th Street)
New York, N. Y. 10003
ORegon 4-3382; 3383; 3319

די פירמע איז א פאַכמענישע ביאַליסטאָקער רייזע־אָגענטור, אַן אָפּיצע טיר און „לעבעדיגע בריק״ צו אַמעריקע, צו ישראל און צו דער גאַנצער וועלט. מיר פירען אידען אומעטום. דורך אונזער רייזע־ביורא קענט איר „עולה־רגל״ זיין צו דעם כותל המערבי און צו אַלע הייליגע פלעצער אין אַלט און נייַ ישראל.

מרס. ראָזענטאָל באַהערשט עטליכע שפראַכען, און טוריסטען קענען זיך מיט איר לייכט צוזאַמענ־רייזען אין וועלכער שפראַך עס אין זיי לייכטער.

א רייזע דורך אונזער ביורא איז אַן אָנגענעמע איבערלעבעניש, וואָס איר וועט געדענקען אייער גאַנצען לעבען.

איר קענט פאָרען דורך אונז מיט שיף אָדער ערא־פלאַן. מיר גיבען אייך פערזענליכע אויפמערקזאַמ־קייט, העפליכקייט. באַקוועמליכקייט און פינקטליכ־קייט.

■

מיר דערלויבן אייערע פאַרמאַליטעטען, פאַס־פאָרטען, טיקעטס א. א. ו. ו. מיר אַראַנזשירען אייער טראַנספאָרטאַציע, פראַכט, פאַרפאָקונג.

מיר באַזאָרגען פאַר אייך רעפרידזשעריישאָרס, עלעקטרישע עפליענסעס א. א. ו. ו. קיין ישראל.

■

ספעציעלע הנחות
פאַר
ביאַליסטאָקער לאַנדסלייט

■

שרייבט אָדער טעלעפאָנירט:

MAX ROSENTHAL
TRAVEL BUREAU, INC.
853 BROADWAY (Room 410)
(Corner 14th Street)
New York, N. Y. 10003
ORegon 4-3382; 3383; 3319

CITIBANK

SEWARD PARK BRANCH

411 GRAND STREET • NEW YORK, N. Y.

(Serving the Bialystoker Center & Home)

Extends best wishes to
Their officers, directors, members and residents
As well as to all our Jewish clients and friends
A healthy, happy New Year
And peace in Israel and the world

Michael Knapp, Manager
and Staff

„סיטיבאַנק"

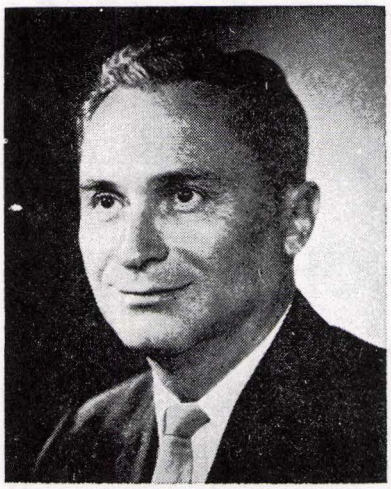
סואַרד פּאַרק אָפּטיילונג

411 גראַנד סטריט, ניו יאָרק

(באַדינט דעם ביאַליסטאָקער צענטער און היים)

דריקט אויס האַרציגע וואונטשן צו זייערע באאמטע,
דירעקטאָרן, מיטגלידער און איינוואוינער,
ווי אויך צו אלע אידן,
אַ גוט־יאָר פון געזונט, גליק
שלום אין ישראל און אין דער גאָרער וועלט.

מייקל נאַפּ, מענעדזשער
און די אָנגעשטעלטע

MARTIN GINSBURG

L'SHONOH TOVOH!

New Year Greetings

from the

HON. VICE-PRESIDENTS

ABE GINSBURG

of the

BIALYSTOKER CENTER, HOME & INFIRMARY FOR THE AGED

Martin and Abe Ginsburg

and their families

May the New Year sound the clarion of brotherhood and peace throughout the world.

West New York, New Jersey

ROSE SOLASZ

Mr. and Mrs.

Sam Solasz

and Family

PRESIDENT

of the

SAM SOLASZ

BIALYSTOKER CENTER, HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED

extend to their family, friends
and kinfolk everywhere
heartiest wishes

for

A HAPPY AND PROSPEROUS NEW YEAR

האַרציקע וואונטשען צו אונזער פאַמיליע און צו אונזערע
לאַנדסלייט, און כלל ישראל איבער דער גאַנצער וועלט
פאַר אַ שנת חיים ושלום.

May the New Year bring happiness to All,
salvation to our people and peace on earth.

THE SOLASZ CHILDREN

DIANE BETH SCOTT DAVID MARK HOWARD

join their parents in this timely seasonal greeting and message.

MR. DAVID FINE
President, Bialystoker Young Men's Benevolent Association
and FAMILY
Brooklyn, New York
Extend their best wishes for the New Year to relatives, friends and landsleit

---

DR. and MRS.
BENJAMIN GISSEN
and Family
Extend their Greetings for a Happy and Prosperous New Year

New Year Greetings from . . .
SYLVIA ROSENBLUM

Greetings and Best Wishes from . . .
our Honorary Vice President
MRS. ROSE KASS
and her Children
Mr. and Mrs. Earl Brand

Mr. and Mrs.
ROBERT KAMBER
and FAMILY
Asbury Park, N.J.
Express their best wishes for a Happy New Year to all

Mr. & Mrs.
STANLEY KAGAN
West Caldwell, N.J.
Wish All Their Friends A Happy New Year

MRS. CLARA MARCUS
extends best wishes for a Happy New Year

Mr. & Mrs.
JACOB A. LICHTENFIELD
extend to their relatives and friends and all Bialystoker Landsleit best wishes for a Happy and Prosperous New Year

---

OSCAR MACKLER
CELIA KAYE – SADIE KLEIN
Children of the late
LENA MACKLER
extend greetings to their Bialystoker kinfolk and to all Israel for a Happy New Year

---

JUDGE & MRS.
PHILIP NOVICK
Hon. Chairman, Board of Governors
Wish their Friends and Relatives A Happy and Prosperous New Year

---

Mr. & Mrs.
JACK NOTKOFF
and FAMILY
Bronx, N.Y.
wish their family and friends A Happy New Year

Best Wishes for a Happy New Year from
DR. GDALI RUBIN
5000 15th Avenue
Brooklyn, N.Y.

MR. & MRS. DAVID SIEGEL
AND FAMILY
Milwaukee, Wisc.
extend to their friends, Bialystoker Kinfolk in town and the world over best wishes for a very Happy New Year

---

MRS. BEATRICE LICHT
and Family
wish everyone a Healthy, Happy New Year

New Year Greetings
Best Wishes and Blessings from
NETTIE & ALFRED STERN
and FAMILY
Children of our late Treasurer
LOUIS & MARY DAVIS
Board Members of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged
to their dear kin, the DAVISES, SAPERSTEINS and the STERNS, to all their friends and neighbors, Bialystoker landsleit and Jews everywhere for a Happy and Prosperous New Year

---

Best Wishes to Friends and Relatives for a good New Year from
FAY SUKENIK and SONS

MR. & MRS. JACK WOLF
NEW YORK
wish all their friends and associates a Blessed New Year

New Year Greetings from . . .
RUBIN & SYLVIA WEISBROD
and FAMILY
Children of our late Directors
Abe & Yetta Schreiber
We extend to all our relatives, friends and acquaintances best wishes for a Healthy, Happy and Prosperous New Year

---

New Year Greetings from

Mr. and Mrs. Norman
Bockow-Boćkowski
and Twin Sons
Lester & Barry

Great Neck, N. Y.

DR. & MRS. JACOB SOKOL
DR. & MRS. IRA SOKOL MONOSSON
and Children
DR. REBECCA SOKOL & HUSBAND,
JEFF SMITH
Extend best wishes to all Bialystoker landsleit
And the Jewish People for a Happy New Year

GREETINGS
THE AMALGAMATED BANK OF NEW YORK
11-15 Union Square West
New York, N.Y. 10003

BANKERS TRUST COMPANY
177 East Broadway
New York, N.Y. 10002
Sends New Year Greetings
to the
Bialystoker Center, Home
and Infirmary for the Aged

MRS. CLARA ASCH
and Family
Wish all their relatives and friends
A Happy New Year

IN MEMORY OF
ROSE SCHPOONT
by her husband
HIRSH SCHPOONT

BIALYSTOKER YOUNGS MEN'S
BENEVOLENT ASSN.
New York, N.Y.
Extends New Year Greetings of Good Health and Peace in Israel To All Its Members and Landsleit

MAX & FANYA MISHKOFF
and family
Miami, Florida
Wish their relatives, friends and landsleit
Good Health, Prosperity and Peace in Israel

Compliments of
DRY DOCK SAVINGS BANK
465 GRAND STREET
NEW YORK CITY
Member FDIC

MR. AND MRS. LEON KRIM
and FAMILY
wish their friends a Happy New Year

MRS. JENNIE PIANIN
Miami, Fla.
Wishes her family and
Bialystoker Landsleit
A Healthy, Happy New Year

New Year Greetings from . . .
Mr. & Mrs.
ISRAEL KALISH

New Year Greetings from . . .
PHILIP GOLDSTEIN
3446 Buford Highway N.E.
Atlanta, Ga. 30329

JERRY MINK
Israel
Wishes his Family and Friends as well as Landsleit in the U.S., Israel and Bialystok, Poland
New Year Greetings of Health and Joy

שלום על ישראל!

Best Wishes . . .

POZNANSKI'S BAKERY
Bread - Rolls - Cakes
We specialize in Birthday Cakes, Wedding Cakes and Bar Mitzvah Cakes

155 DIVISION AVENUE BROOKLYN, N.Y.

MR. & MRS. RUBIN BLUM
Wish their Relatives, Friends,
and Bialystoker kinfolk everywhere
A Happy and Healthy New Year

IN LOVING MEMORY OF OUR DEAR PARENTS
CELIA COHEN
and
WILLIAM COHEN
Former Vice-President of the Bialystoker Center and Home
May They Rest In Peace
MR. & MRS. SAM SIEGEL
MR. & MRS. SIDNEY MELTZER
MRS. JOSEPH ENGEL

CAMP LAKOTA
on MASTEN LAKE
BOYS & GIRLS — 5 TO 16 YEARS
"In Beautiful Mamakating Park"
WURTSBORO, NEW YORK

- Only 73 Miles from N. Y. C.
- Elevation 1855 Ft.
- 49th Camp Year
- Drama, Dancing, Music
- Crafts, Nature, Riding
- Friday Night Services
- All Land - Water Sports
- 5 Mile Spring Fed Lake
- Excellent Kosher Cuisine
- Doctor, Reg. Nurses
- Mature, Experienced Staff

Call or Write
MRS. LILLIAN SHABOTSKY
360 East 72nd Street New York, N. Y. 10021
Phone: 535-2876

COUNSELLOR DAVID J. GOLDBERG
Hon. Chairman, Board of Directors
ROSE GOLDBERG
Hon. Vice-President
Miami Beach, Florida
and Children
GARY and SANDY
extend best wishes to their family, relatives, friends, officers and directors of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged, and to the Bialystoker Ladies Auxiliary for a Happy New Year

---

New Year Greetings from . . .
DR. & MRS. LOUIS LINN
55 EAST 86th STREET NEW YORK, N.Y. 10028

MR. & MRS. EDWARD MEYER
Extend Best Wishes to Family and Friends for a Happy, Healthy and Peaceful New Year

---

RABBI LOWELL S. KRONICK
Chaplain, Bialystoker Center,
Home and Infirmary for the Aged
Extends warmest greetings to the Officers, Directors, Members, Staff and our cherished Residents for the New Year, 5740

MRS. SALLY BERGER AND FAMILY
Staten Island, N.Y.
EXTEND NEW YEAR GREETINS
to their family, friends,
The Bialystoker Center and Home
and all Israel

MR. & MRS. ABE NEWBORN
and Family
wish their Relatives, Friends and All Israel
A HAPPY NEW YEAR

MR. & MRS. EDWARD WINSTON
and Family
Children of the late IDA & LOUIS AIDAK

Extend their best wishes for a Happy New Year to everyone

Greetings from . . .
HAROLD ABBEY

MR. & MRS. M. ARTHUR TARLOWE
and Family
Wish their Mother
MRS. ELLY TARLOFSKY
and all friends
A HAPPY, HEALTHY & PEACEFUL NEW YEAR

MR. & MRS. ROBERT NELSON
and Family
Wish their Mother
MRS. ELLY TARLOFSKY
and all friends
A HAPPY, HEALTHY & PEACEFUL NEW YEAR

Greetings from . . .
VALLEY FORGE FLAG CO.
1 ROCKEFELLER PLAZA
New York, N.Y. 10010

MR. AND MRS. RALPH BELL
and Family
President of the Zionist Organization of Chicago
wish their family, Bialystoker Landsleit and Friends
A Happy and Healthy New Year and Peace in Israel

MR. & MRS. EDWARD LIPTON
and Family
J.C. HAIR PRODUCTS
3 W. 18 Street, New York, N.Y. 10001
Wish their Relatives and Friends a Healthy and Happy New Year with Peace for the Entire World.

MR. & MRS. MEYER ZAKHEIM
and Family
Wish their Relatives, Friends and Landsleit
a Healthy, Happy and Prosperous New Year.

MR. & MRS. MISCHA WARSCHAWSKI
Brooklyn, N.Y.
wish all their relatives and friends
A HAPPY NEW YEAR

MR. & MRS. BENJAMIN IZAKOWITZ
and Family
122 N. Edinburgh Avenue
Los Angeles, Calif. 90048
Wish all their relatives and friends
A Happy and Healthy New Year

MR. AND MRS. RUBIN BINDLER
and Family
Honorary President, Bialystoker Center
Home and Infirmary for the Aged
wish their friends, all Goniondzer-Trestiner and Bialystoker kinfolk and the Jewish People everywhere
a Happy and Prosperous New Year

MR. & MRS. HAROLD TALIN
Associate Controller
Extend New Year's Greetings to their Relatives, Friends, and Bialystoker Landsleit

---

DAYAN CLUB OF PELHAM PARKWAY
District 20
Extends New Year Greetings for Health, Prosperity and Peace in Israel to all Officers and Members
EXECUTIVE BOARD, DAYAN CLUB
of PELHAM PARKWAY, District 20

Best New Year Wishes from the . . .
ROSKIES BROS.
HUNTINGDON WOOLEN MILLS, Ltd.
A Happy and Healthy New Year
771 Huntingdon Huntingdon, Que., Canada

New Year Greetings from . . .
MR. & MRS. JOSEPH SANDLER
along with Best Wishes to all their friends for longevity, good health and good luck
May the Year 5740 be a timespan of freedom, peace, brotherhood and happiness to all!

MR. & MRS. LOUIS SCHNEIER
Extend Best Wishes to Family and Friends for a Happy, Healthy and Peaceful New Year

---

MR. & MRS. ABE GORDON
and Family
Miami Beach, Florida
Extend their sincere Best Wishes for a Healthy and Happy New Year to their Relatives, Friends and Bialystoker Landsleit

Mr. and Mrs. Marvin Flagg
Mr. and Mrs. Herbert Siderman
and Families
Pay tribute to the Memories of their Beloved
Mother, Father, Grandmother and Grandfather
RAE & HARRY SIDERMAN

ROSE FINKELSTEIN
President, Bialystoker Ladies Auxiliary
Pays Tribute to the Memory of her Beloved Mother
YETTA FINKELSTEIN
Dear Uncle
DAVID ROSENBLOOM
and Dear Aunt
LIBBY ROSENBLOOM
Of Blessed Memory

IN BLESSED MEMORY OF
ISAAC and MINNIE EPSTEIN
Always in our minds and memory
ABRAHAM and VIOLA SAPERSTEIN

IN LOVING MEMORY OF
Our Brothers
SAM & BERNARD
We Wish All Our Friends
A Healthy, Happy and Prosperous New Year
MR. & MRS. SAUL SAIDE
and Family

IN MEMORY OF
Our Loving Mother and Grandmother
FRIEDA ROTHBERG
MR. & MRS. ISIDORE KIMMEL
and CHILDREN

IN MEMORY OF
My Beloved Husband
SAMUEL SOKOLOWITZ
ROSE SOKOLOWITZ
Miami Beach

IN BLESSED MEMORY
Of Dear Husband and Beloved Father
SOLOMON WEISS
by KATE, NAT and MORTON WEISS
Forever in our hearts!

In Loving Memory of our Parents
MORRIS & ANNA KAPLAN

Abraham & Pauline Kaplan
Phil & Mathilde Kaplan
Gerry & Harry Bachrach
Harry & Shirley Wachtel

Mrs. Edith Kravet
Lovingly remembers her late husband
ABE KRAVET
Member of the Bialystoker Home for many years

In Loving Memory of
Masha and Oscar Chabotsky
Beloved Parents, Grandparents and Great-Grandparents
Leah Chabot Forman
Rose and Al Siegel

Greetings from . . .
SYLVIA AND IRVING FOX
WEST ORANGE, N.J.
who wish all their friends and the Jewish people everywhere
a Happy New Year
We offer a Memorial Tribute to our Dear Parents
ABRAHAM AND BESSIE FUCHSMAN
ALEX AND FANNIE BUYER

HYMAN and SHIRLEY FEINSTEIN
and FAMILY
Children and Grandchildren of the late
MRS. PAULINE SIEGEL
extend best wishes to their relatives, friends and
Bialystoker kinfolk everywhere for
A VERY HAPPY and PROSPEROUS NEW YEAR!

MAX AND ELLA BRINKER
Children of the late
CLARA WAGNER
Wish all their relatives, friends, members of the Bialystoker
Ladies Auxiliary and all Bialystoker kinfolk
A Happy and Healthy New Year

IN MEMORY OF

MORRIS and ZELDA KIVIAT

MRS. ANNE KIVIAT

MRS. FANNIE TARLOFSKY
and Family

Remember

ELLY TARLOFSKY

(1888-1976)

Late President of the

BIALYSTOKER CENTER, HOME
AND INFIRMARY FOR THE AGED

We miss him deeply

THE TARLOFSKY FAMILIES

ETHEL and M. ARTHUR TARLOWE
SYBIL TARLOWE
FRANCES and ROBERT NELSON
THEIR CHILDREN and GRANDCHILDREN

BENSON

FURNITURE CO., INC.

INTERIOR
DESIGNERS

6-8 Avenue A
Corner 1st Street
New York N.Y. 10009
ORegon 3-8915-6

Michael Katz

In Memoriam

SAM POSNIAK

On Monday, August 6th, 1979, Sam Posniak passed away at the age of 63 after a long and debilitating illness.

A Director and ardent supporter of the Bialystoker Center and Home for many years, together with his wife, Fania, Mr. Posniak frequently appeared at many functions conducted by our institution.

He was a leading officer of the Club of Grodner Friends and encouraged the close relationship

Sam Posniak

between our Center and that worthy organization.

A devoted family man, Mr. Posniak is survived by his loving wife, Fania; his daughter, Bella; his son, Michael, a daughter-in-law and two grandsons.

He is also survived by a brother-in-law and sister-in-law, Jacob and Kay Beren, who are also dedicated members of our Board of Directors for many years. Mr. Beren is a top officer of the Club of Grodner Friends.

The officers and directors of the Bialystoker Center and Home express profound condolences to the bereaved family. May they know of no further sorrow.

SAMUEL LONDON

On Wednesday, July 11th, 1979, Samuel London passed away in Los Angeles at the age of 85.

Born to a fine family in Bialystok which owned a dairy products store (*"London fun die Putter"*), Mr. London arrived in New York in 1933, remaining here until 1945 when he moved to Los Angeles.

He had two sons, one who was killed in action in the service of his country and the other who passed away.

Mr. London was for many years the President of the Bialystoker Relief Society in Los Angeles and a devoted member of the Bialystoker Center and Home in New York.

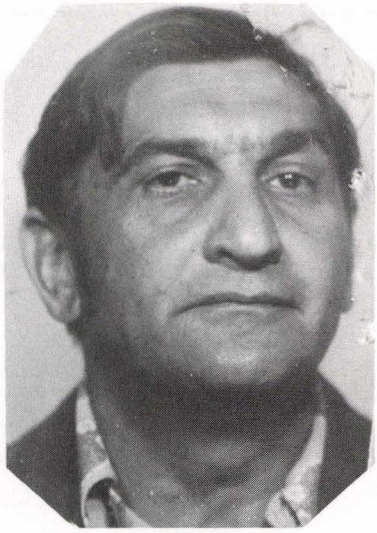
His funeral services took place in Los Angeles, followed by burial in Mount Ararat Cemetery, Pinelawn, New York, next to his two sons.

He is survived by his wife, Eleanor; his granddaughter, Wendy Vinegar; great-grandchildren, nieces and nephews.

The officers and directors of the Bialystoker Center and Home for the Aged express their heartfelt condolences to the London family. May the be comforted on their loss.

MORRIS MAZUR

On Tuesday, May 8th, 1979, Morris Mazur passed away at the age of 53 after a long illness. Born in Pruzane in 1925, Mr. Mazur was a generous supporter of the

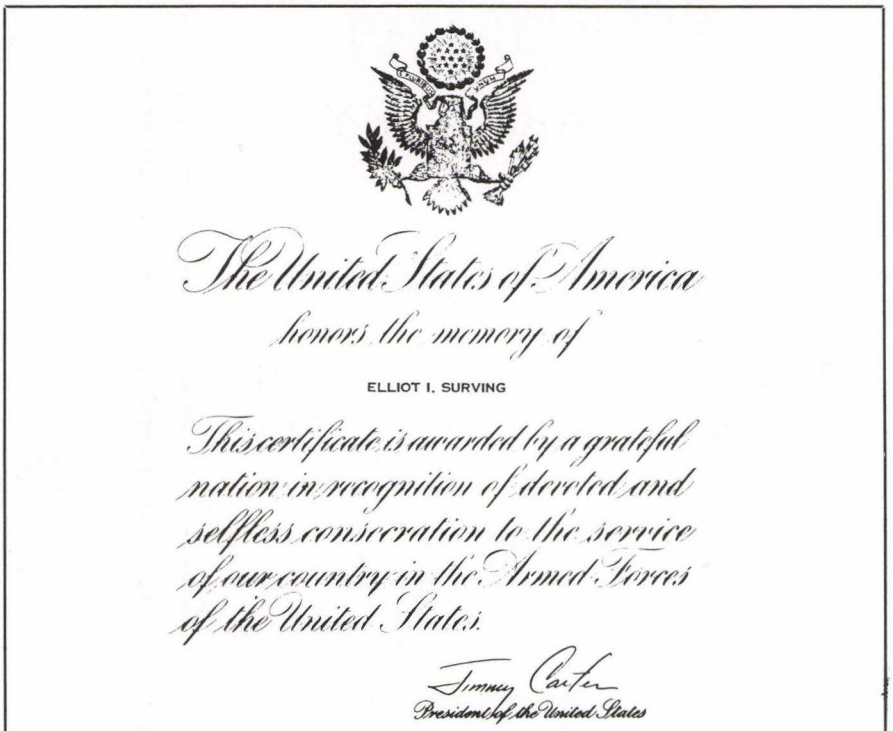

Morris Mazur

Bialystoker Center and Home for many years.

He is survived by his wife Mary, his daughter Toby Perlmutter, son-in-law Stuart Perlmutter and two grandchildren Beth and Adam.

The officers and Directors of our Center and Home express heartfelt condolences to the bereaved family.

The United States of America

honors the memory of

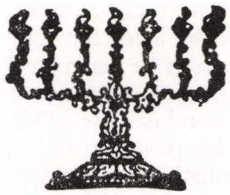
ELLIOT I. SURVING

This certificate is awarded by a grateful nation in recognition of devoted and selfless consecration to the service of our country in the Armed Forces of the United States.

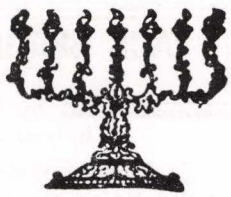
Jimmy Carter

President of the United States

Certificate issued by President Carter honoring the memory of Elliot I. Surving who served in the armed forces of the United States. Mr. Surving was the husband of our good member and Bialystoker *landsfrau,* Frieda Bramson Surving, who now lives in North Hollywood, California. Mr. Surving, was was himself a Bialystoker born to the family Suravicz, passed away in August, 1978.

In Memoriam

ANN KAPLAN

On Tuesday, May 1st, 1979, Ann Kaplan passed away at the age of 63 after a short and sudden illness.

Mrs. Kaplan was the daughter of our devoted Director and former President of the Bronx League for many years, Lillian Shabotsky. Mrs. Shabotsky was in large measure responsible for helping to build the Bialystoker Ladies Auxiliary, also

Ann Kaplan

contributing and raising funds for the Bialystoker Center and Home. She encouraged her children and their spouses, among them Ann Kaplan and her husband Harry, to follow in her charitable footsteps in connection with the Bialystoker Home and other worthy organizations.

Together with her mother and brothers, Abe and Teddy Shabot, she was involved in running Camp Lakota, a summer children's camp in Wurtsboro, N.Y.

In addition to her mother, the deceased is survived by her husband, Harry Kaplan, her sons Gerald and Edward, a daughter-in-law, Ellie, a grandson Morgan, and her two brothers, who remain dedicated members of the Bialystoker Center and Home.

Our officers and directors join with the Kaplan and Shabot families in mourning the untimely death of Ann Kaplan. May they know of no further sorrow.

JACK GOLDEN

On Thursday, July 12th, 1979, Jack Golden passed away at the age of 66 after a brief illness.

One of the original members and supporters of the Club of Bialystoker

Jack Golden

Friends and a Director of our Center and Home for a time, Mr. Golden and his wife, the former Miriam Schleifer of Bialystok, frequently attended various functions conducted by the Bialystoker Center.

In addition to his wife, he is survived by his daughter Shirley and her husband, his son Seymour and his wife, and grandchildren.

The officers and directors of the Bialystoker Center lament the passing of Jack Golden and pray that his family will be comforted on his loss.

DINA BIBER

On Tuesday, June 26th, 1979, Dina Biber passed away at the age of 61 following open-heart surgery.

A member of our Board of Directors for several years together with her husband, Louis, she was born in Lodz while Mr. Biber came from Bialystok.

She went through the horrors of the concentration camp through World War II, losing her entire family, including a first husband and a three-year-old son. After the war she met and married Louis Biber, who also endured the camps.

Upon arriving in New York, the Bibers became known for their unusual hospitality, since they warmly received other refugees from Europe who were coming to the United States.

At her funeral services, a large group of her friends whom she met in the camps and later helped, paid their last respects to her.

In addition to her husband, she is survived by her son, Harry.

The officers and directors of the Bialystoker Center and Home express their heartfelt condolences to the Biber Family. May they be comforted on their loss.

ROSE MEDVEDEV

On Wednesday, July 11th, 1979, Rose Medvedev passed away at the age of 68, after a long illness.

The sister-in-law of our Treasurer, Diana Medvedev, she was a charitable supporter of the Bialystoker Center and Home, frequently attending the Chanukah and Purim parties as well as assisting our Annual Bazaar.

Rose Medvedev

She was well known and respected for her involvement in numerous humanitarian and civic-minded causes, including the East 45th Street Block Association, the State of Israel and many other worthy pursuits.

She is survived by three brothers, Julius, Irving and Jerry Medvedev, and their spouses; nieces and nephews.

The officers and directors of the Bialystoker Center and Home extend their heartfelt condolences to the bereaved family. May they be comforted on their loss.

JACK BERGER — IN MEMORIAM

(YANKEL AMIEL)

by Harold Morrow

Chairman, Board of Directors

Jack Berger is dead. The horror of these four words has devastated me, his sister Leah, who is my wife, his wife, Sally, his children, Dr. Bruce and Karen, and all the other family members and his many friends whom he touched in his all-too-brief life.

Jack Berger should not be dead. He should still be alive at the age of 58, energetic, enterprising and an excellent human being in every respect. Justice demands he should still be with us. Logic dictates his continued steadying and reassuring presence. His grieving family will, for a long time to come, rail against the injustice and illogic of his premature and sudden demise.

The readers of the *Bialystoker Stimme* knew him as Jack Berger, the first Vice-President of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged. His real name was Yankel Amiel, born in Bialystok to parents well known for their goodness, charitable spirit and inability to turn their backs on the helpless and the needful. The well-known saying states that the acorn does not fall far from the oak tree. How true this was with Jack. His noble and kindly character mirrored the singular lovingkindness of his mother and father. Their legacy remained with him far beyond their own tragic liquidation by the Nazis.

From early childhood, he evidenced an interest in academic studies, graduating the prestigious Hebrew Gymnasium in Bialystok as one of its most distinguished students. Afterwards he attended the University of Vilna for two years, with an eye toward becoming a physician. But the Holocaust was to alter his youthful course, exposing this gentle and delicate individual to the full ravages of man's brutality toward his fellow.

In 1941, Jack and his entire family were transferred from Bialystok to the Pruzaner Ghetto by the Nazis, where I met him for the first time, beginning a life-long friendship. Two years later, the Nazis deported us to the Auschwitz death camp. Jack, in particular, suffered from this nightmare, contracting typhus, physically wasting away and his spirit all but shattered. There was very little to eat and this certainly aggravated his condition. Occasionally I found myself clandestinely carrying morsels of stale bread his sister would set aside for him. Yet upon making these deliveries, I would be instructed by Jack to take the bread back to Leah, because he could not bring himself to deprive her of her last bite. This anecdote portrays the full extent of his devotion to his family, but in later years even under much more comfortable circumstances, he never failed to deal considerately with us, often placing our needs above his own.

Subsequently, Jack and I were separated from Leah who was to become my wife and Sally, who was to become his. For many months until January 1945, Jack concentrated all of his ingenuity and energy to locate these two most important women in our lives, at great physical risk to himself. I shall never forget the utter joy and relief which he felt at our reunion in early 1945 with them. During the following three years, we all lived together in a small community in Germany where former victims of the concentration camps spent the immediate post-war years.

Arriving in the United States in 1948 and marrying Sally, Jack tried his hand at business, becoming very successful and prosperous, and remaining that way until the last day of his life. He proved to be resourceful, competent and forward-looking in all the many enterprises in which he took part for the last 31 years.

A family man, a businessman, Jack also formed many friendships and aquaintances in the business and social context. His inquistiveness, his ability to get to the heart of an issue with searching questions, his great sense of humor and his patience deeply impressed everyone. With these attributes, he was able to get along with friends and adversaries alike, regardless of the stakes involved. His profound compassion not only for his relatives, but also for the sick, the elderly and, particularly for handicapped children, was legendary.

As his business partner for the last 18 years, and as his close friend for the last 37 years, I knew Jack Berger better perhaps than anyone else. We spent many hours of the day working together and I grew dependent upon him for making the right decisions and for sharing with me and the rest of the family his wisdom and his foresight.

His loss not only affects us. It also has left a painful void in the leadership of the Bialystoker Center and Home for the Aged. In the last few years, Jack was elevated from membership on the Board of Directors to a Trustee, Vice-Chairman of the Board of Governors and most recently as First Vice-President. Many of you who attended board meetings or other public functions, will recall that he often was the Chairman of these events. Frequently you caught glimpses of the many-sided and so fine human being he was. As one of the younger leaders of our beloved Bialystoker Center and Home, he gave every promise of carrying it into the future with fresh and original perspectives, but, alas, that was not to be.

I write these words with a mixture of disbelief, grief and a lingering ache in my heart. I miss Jack terribly. He is irreplaceable to me and his bereaved family. May his memory serve as an uplifting symbol for all of us, and in that way, perhaps with time, we shall be comforted on the great loss we sustained on June 14, 1979.

(This English article, written by Rabbi Lowell S. Kronick, Chaplain, is based upon Harold Morrow's original Yiddish article on page 20 in the Yiddish section.)

President, and before that the Vice-Chairman of its Board of Governors.

Jack was a devoted husband, a dedicated father, a loving brother and a friend to everyone. Throughout the years, his family and ours remained close, consulting on many matters affecting us, both in joy and in sorrow.

He leaves in deep grief his loving wife, Sally, his son, Dr. Bruce, his daughter, Karen, my husband, Harold, his brother-in-law, myself as his sister, and his brother-in-law and sister-in-law, Paula and Abe Goldberg.

Dear Jack, we will never, never forget you. You will always live on in our hearts. Although you are physically no longer alive, your spirit will endure forever. Your wonderful qualities and your noble character, which you inherited from our beloved parents, will be perpetuated by your children. They will carry on your beautiful heritage.

May your memory be a blessing for all of us.

MY THOUGHTS AT THE FRESH GRAVE OF MY UNFORGETTABLE BROTHER, JACK BERGER (YANKEL AMIEL)

by LEAH AMIEL-MORROW

What can a sister say when she suddenly loses her only surviving brother, on Thursday, June 14th, 1979, the last remnant of her family, whom she so dearly loved and appreciated? There is nothing to be said. No words of comfort are adequate.

After surviving the ghettos of Bialystok, Pruzane and the Auschwitz death camp, yet another mortal blow has been dealt to me. It is hard to believe that my beloved brother, Jack Berger, is no longer with us. His death was brutal because of its suddenness, its untimeliness and its unjustness. The wound in my heart will never heal.

Jack had a knack for forming friendships with everyone, frequently amazing people with his intelligence and his knowledge. Wherever he went he fit in right away. He projected an image of joviality and mirth, lighting up each place like the suns's rays. It was always a pleasure to be in his company. I was very proud of him.

Jack was a very talented, good and kind man. He used to smile good-naturedly to everyone and always had a good word for everyone. He was almost like a devoted brother to every friend and acquaintance. Indeed it is difficult to find nowadays such a rare human being.

An ardent Zionist, he absorbed a love for Israel from his days as a young student. He was active in raising funds for Israel at every opportunity, for which he was honored with a Ben Gurion plaque at the Bialystoker Center and Home at their Israel Bond Drive several years ago.

Born in Bialystok in December 1920, Jack was indeed his parents' son, reflecting their dignity, honesty and refinement. Our house was open to all. Whoever asked for help received it without question, for our parents were extremely charitable, unable to turn their backs on the needful.

Jack was the oldest of five children and, like the rest of us, received a fine Jewish education, graduating the Hebrew Gymnasium in 1937. Afterwards he went to the University of Vilna where he spent two years preparing to study medicine, but was forced to leave Vilna at the outbreak of World War II.

The Nazi Holocaust brought devastation to our family as it did to many thousands of other Jewish families. We were confined first in the Bialystoker Ghetto and then in the Pruzaner Ghetto, trying to accept our bitter fate with as much grace as possible. In 1943, as the Pruzaner Ghetto was being liquidated, my parents, my three sisters and I were transported to Auschwitz, but Jack remained behind in the Pruzaner Ghetto, hoping to join forces with the Resistance partisans. This intention was thwarted when a group of his friends, who left the Ghetto before him, were all shot by the Nazis. Jack was forced to climb aboard the railway car to Auschwitz on the last day of the Pruzaner Ghetto's existence.

Meanwhile as the rest of us were arriving in this

Jack Berger

notorious death camp, we immediately saw before us the smoking chimneys of the crematoria. Remaining in constant danger of extermination, I could not adequately comprehend that both my parents and sisters all went to their deaths in Auschwitz and I was left all alone, separated from my still living brother.

Suddenly the sun began to rise for me. I learned that Jack had entered Auschwitz and I felt as though I were alive again. No longer was I lonely, for one other member of my family had also survived.

In January, 1945, as the Russian Army was nearing Auschwitz, the camp was evacuated. We were sent on a forced march for several days and nights. Anyone falling by the wayside and not able to continue marching was shot on the spot. I vividly remember the thousands of corpses liining the road. Once again Jack and I were separated.

But my delight was restored when, on a visit to Bialystok after being freed by the American Army in 1945, Jack also returned to Bialystok and we found each other once again.

Our uncle and aunt, Sam and Clara Yanowitz of blessed memory, brought us from Germany to America in 1948. In the United States, Jack worked at many different positions. For the last 18 years, he was involved in building houses, together with my husband, Harold Morrow. Jack demonstrated extraordinary talents in the construction field, carrying out his duties with the greatest care and perfection. He had hoped that in another two years he would be able to spend more time with his beloved wife Sally and not have to work so hard. Unfortunately, his dream was not to be.

Jack was very much interested in the Bialystoker Home for the Aged, deeply impressed by the high level of care the residents received, by its immaculate condition and the dedication with which its officers carried out their responsibilities. Despite the little time he had, he began in the last few years to become more active in the Center and Home as an officer. He well understood the importance of a home for the aged, mindful of the admonition, "Cast us not away in our old age." He was highly regarded by the officers and members of the Bialystoker Center and Home, having been its First Vice

MAZEL TOV

On Sunday, June 17th, 1979, Dr. Myron Yaster married Carol Ruth Day of Pittsburgh, Pa. The marriage took place at the William Penn Hotel in Pittsburgh, Pa. Rabbi Dr. Bernard A. Poupko officiated.

Dr. Myron Yaster is the son of Jacob and Sally Yaster who are good

Dr. Myron and Carol Yaster

supporters of the Bialystoker Center and Home. Dr. Yaster is a graduate of the Yeshiva of Flatbush; graduating Summa Cum Laude from Brooklyn College and Summa Cum Laude from Downstate Medical School of the State University of New York. He was a resident at Children's Hospital in Pittsburgh, Pa. and is now a resident at the University Hospital in Philadelphia.

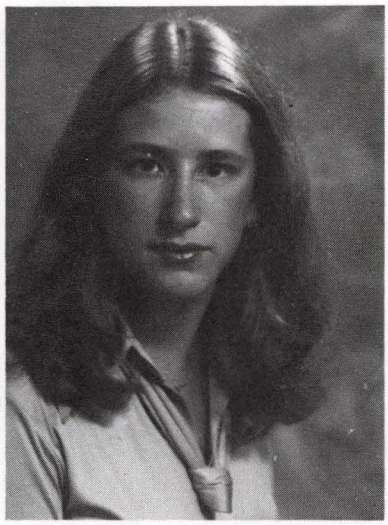
The bride is a graduate of Johns Hopkins University and the University of Pittsburgh, Pa.

The officers and directors of the Bialystoker Center and Home for the Aged wish the newlyweds much happiness, as well as *nachas* to their parents.

CONGRATULATIONS

Enid Patricia Talin, daughter of Mr. and Mrs. Harold Talin, graduated on June 22nd, 1979, from Lawrence High School in Cedarhurst, N.Y.

This coming September, Miss Talin will enter a college of her choice majoring in Marketing. Her

Enid P. Talin

parents are long-time ardent directors of the Home. Mr. Talin is presently our Controller and former Chairman of the Board of Governors.

Miss Talin is the granddaughter of Fannie Talinsky and the late Philip Talinsky who together played an active part in the construction and upkeep of our institution.

CALENDAR OF COMING EVENTS

1. Sunday, September 16th, 1979
   The Annual Theatre Party, celebrating the 48th anniversary of our Center and Home at Avery Fisher Hall of Lincoln Center.
2. Saturday night, November 10th, 1979
   The Testimonial Dinner and Dance in honor of Izaak and Molly Rybal at the Essex House, New York City, 7:30 P.M.
3. The grand opening of our Annual Bazaar in our auditorium Saturday night, December 1st to Monday, December 3rd, 1979
   Reopening Saturday night, December 8th and Sunday, December 9th
4. Sunday, December 16th, 1979
   The Annual Chanukah Party, Concert and refreshments
5. Sunday, February 10th, 1980
   37th Memorial Rally for the Bialystoker Ghetto Martyrs
6. Sunday, March 2nd, 1980
   Annual Purim Party, Concert and refreshments. Annual Membership Meeting

BRING IN NEW MEMBERS TO THE BIALYSTOKER CENTER AND HOME!

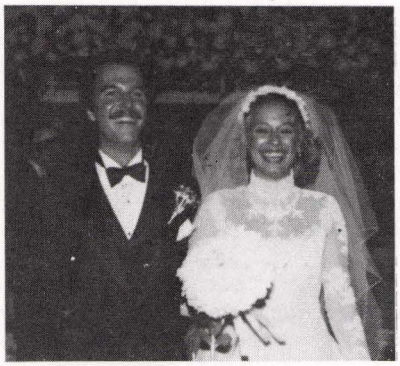
At the Installation of Officers held June 10, 1979, Michael Knapp (center), Manager of the Seward Park branch of Citibank, was an invited guest. Standing with him (l. to r.) are: Harry Feinberg, Harold Talin, Rabbi Lowell S. Kronick, Mr. Knapp, Sam Solasz, Yehoshua Schachter, Izaak Rybal.

HAPPY EVENTS

MAZEL TOV

On Sunday, May 20th, 1979, Miss Susan Pytluk was married to Alan Howard Lopato. The elegant wedding and reception took place at the Sephardic Temple in Cederhurst, New York.

The bride is the daughter of our

Alan and Susan Lopato

good members and supporters for many years, Henry and Riva Pytluk.

The officers and directors of the Bialystoker Center and Home wish the parents of the newlyweds much *nachas* from them in the future.

MAZEL TOV

At a ceremony distinguished by its adherence to all of the Jewish traditions, Bonnie Meryl Schlamovitz was wed to Bernard Brender on Sunday, June 3rd, 1979.

The bride, daughter of our good friends, Mr. and Mrs. Joseph Schlamovitz, is studying to be a Speech Therapist.

Her new husband received an extensive Yeshiva education as well as considerable training in accounting, the profession in which he is currently employed.

Our Chaplain, Rabbi Lowell S. Kronick, performed the marriage ceremony. Our Executive Director, Cantor Harry Feinberg, co-officiated.

The ceremony and the elegant wedding reception which followed were attended by a large delegation of officers and members of the Bialystoker Center and Home.

We extend to the Schlamovitz and Brender families our best wishes for good health and happiness of the newlyweds.

MAZEL TOV

On Sunday, June 24th, 1979, Cheryl Morrow was married to Mr. Irwin Guttman.

The bride is the daughter of Harold Morrow, the Chairman of our Board of Directors and his wife, Leah. Mr. Morrow is also the Chairman of our Building Committee, a staunch financial supporter and willing to provide us with whatever assistance he can. Mrs. Morrow is a member of our Board of Directors and at her husband's side in his activities on our behalf.

Cheryl and Irwin Guttman

The groom's parents are Morris and Eva Guttman of Florida.

The Bialystoker Center and Home wishes the families of the newlyweds much *nachas* from their children.

ENGAGEMENT

On Tuesday, February 27th, 1979, Abraham Beren was engaged to Miss Lisa Gross.

Mr. Beren is the son of our Directors, Kay and Jacob Beren. For many years, Mr. and Mrs. Jacob Beren have been devoted directors of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged, assist us in any way they can, and are particularly supportive of our Annual Theatre Benefit by purchasing large quantities of tickets.

A fall wedding is planned.

The officers and directors of the Bialystoker Center and Home wish the Beren family much *nachas* from the engaged couple.

MAZEL TOV

On Sunday, April 8th, 1979, Andrew Rakowsky was married to Miss Iris Fried.

Mr. Rakowsky is the son of Seymour and Pearl Rakowsky, and the nephew of our devoted Trustee, Raya Zak, who is always prepared

Iris and Andrew Rakowsky

to assist our efforts on behalf of the elderly, and her husband, Sheftel, a member of our Board of Directors, for many years. Mr. Zak was a well-known actor of the Yiddish stage and administrator of the Yiddish theatre, *Folksbiene*.

Andy is currently a night student, going for his Bachelor of Science degree in Marketing and Business Administration. He is a Customer Service Representative for the New York Telephone Company.

Iris is a Product Analyst in the Marketing Department of a computer corporation. She has her Bachelor of Arts degree in Speech Pathology.

The Bialystoker Center and Home wishes the families of the newlyweds much *nachas* from them.

CONGRATULATIONS

On May 4th, 1979, Bette Fawn Fried became engaged to Arthur Goldglantz.

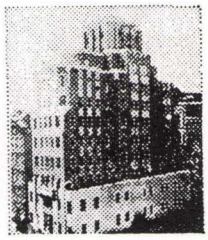
Miss Fried is the daughter of our devoted Directors and supporters, Leon and Frieda Fried.

The wedding is being planned for Thursday, November 22nd, 1979.

The officers of the Bialystoker Center and Home congratulate the engaged couple and their parents and look forward to their future happiness.

OUR INSTITUTION

ROSH HASHANAH AND YOM KIPPUR SERVICES

Our beautiful synagogue will once again be the scene of High Holiday services to be held Friday night, September 21, Saturday and Sunday, September 22 and 23, 1979 — Rosh Hashanah. Yom Kippur services will commence Sunday night, September 30 and continue Monday, October 1, including Yizkor. Yizkor will also be recited on Shemini Atzereth, Saturday, October 13.

We invite our neighbors and friends to participate with us at these High Holiday services as well as daily and on Sabbath. Worshipping with our elderly can only enhance the dignity of these solemn holy days.

CHANUKAH

We will celebrate Chanukah with our traditional party and concert on Sunday, December 16. Following custom, members and friends will kindle menorahs in remembrance of the miraculous survival of the Jews despite Hellenistic persecution.

For further details, please consult the invitations we will be mailing to you.

ANNUAL BAZAAR

The Bialystoker Ladies Auxiliary is sponsoring our Annual Bazaar, opening on Saturday evening, December 1, 1979, continuing on Sunday and Monday, December 2 and 3. The Bazaar will reopen Saturday night, December 8 and continue through Sunday, December 9.

We derive a major source of income from the Annual Bazaar. Our Ladies Auxiliary donates all funds raised to the Home.

The success of the Bazaar depends upon contributions of merchandise. We appeal to everyone for whom it is possible to donate items to our Bazaar. You may deliver the merchandise yourself or we will arrange to pick it up. Please do not wait!

Once again the very capable Harold Talin will be this year's Bazaar Chairman.

BIALYSTOKER CENTER AND HOME TO CONDUCT ANNUAL THEATRE BENEFIT AT AVERY FISHER HALL ON SUNDAY, SEPTEMBER 16th

As has been its tradition for many years, the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged will hold its Theatre Benefit on Sunday, September 16, 1979, 2:00 P.M., at Avery Fisher Hall of Lincoln Center.

The show, titled "The Song of Peace", in honor of the Israel-Egypt Peace Treaty, will be produced by Ada Einhorn of Encore Artists. The following will be the guest peformers:

Jackie Mason, the master of fun and the only comedian to create a unique brand of entertainment.

Heman Malamood, the leading opera star at the City Center and well-known cantor, will delight the audience with his superb renditions.

Claire Barry of the internationally acclaimed Barry Sisters, known for her enchanting music and glamour.

Mary Soreanu, the international Jewish singing star, who offers songs in Yiddish, English and Hebrew.

A full orchestra will give a concert and will accompany the stars.

Tickets to the show will still be available in the lobby of Avery Fisher Hall at a special table manned by our committee.

MEMBERSHIP DUES REMINDER

At the end of 1979, our office will send out statements for membership dues for the coming year. We ask all our members kindly to send in their membership dues promptly.

ANNUAL MEMBERSHIP MEETING — PURIM PARTY

We wish to announce to all of our members that the Annual Membership Meeting will take place on Sunday, March 2nd, 1980 at the Bialystoker Center and Home, 228 East Broadway, New York, N.Y. At this meeting, the general membership will have the opportunity to vote for a slate of Board of Directors for 1980-81.

* * *

At the same time, our Purim Party will take place. A lovely program featuring talented artists will be presented. Our audience will enjoy, as in the past, music and singing, as well as traditional Purim delicacies, such as *hamentashen,* and other tasty dishes.

LOOKING FOR A PIANO

Anyone who has a piano in good condition who would care to donate it to the Bialystoker Home, is kindly asked to do so. Our present piano is in poor working order and needs to be replaced. We appeal to our members and friends to do whatever is possible in this connection.

REFUAH SHLEIMAH

To Bernard Kaganowski, our Director, who has been ill for a long time and is making slow progress.

To Dr. Albert Goldfarb, son-in-law of our esteemed Directors, Alfred and Nettie Stern, who is ill.

To Louis Zibulski, stepfather of our director, Bella Kaye, who is very ill. He is one of the oldest survivor's of the concentration camp.

To Elly Berger, our good friend and supporter, who was ill and hospitalized.

We wish them a *refuah shleimah,* a complete and speedy recovery from illness. May they be restored to sound health.

On June 12th we were invited by the Home of the Sages (whose residents are invited to all the performances in our Home) to join them in a trip to the Central Park Zoo.

OUR RESIDENTS AS POETS

The poetry workshop, led by poet Shelly Messing, began with poetry readings, progressing to group and one-to-one poetry writing, and resulting in several people writing poems on their own. Some of Shelly's pupils had written poetry before, like Helen Weinstein; others had written stories but not poems, like Celia Heitler. Still others claim that this is the first time in their lives they tried to write anything besides a letter. Some day soon we hope to compile a booklet of "Bialystoker Home Poems". Meanwhile, here is a sampling:

WRITTEN TO MUSIC

I feel relaxed
When it's low and quiet
When it jumps up high
I listen, too
It's a band of music
by Tessie Schwartz

MEMORY POEMS

I came from a small town in Austria
I lived in a private little house
With my mother, my step-father
In a room and a half
It had nice red flowers
I used to water them
When it was raining, I took them out
I had four windows
All the windows had flowers in them
We didn't have water in the house
You had to go to the lake to drink water
We had to walk down the hill to get water
From the lake, and it was pretty hard
My step-father was an old man
Two people held each edge of a stick
With the water on top of the stick
We had a barrel in the little kitchenette
We kept the water in
by Pauline Abel

Why did you make me love you
Why did you make me understand
Why did you stay around me
And promise a future so grand
Why, oh why, did you deceive me
And promise we would never part
Oh honey, why did you leave me
Only to break my heart
by Helen Weinstein

JOE FRANKLIN AND A GROUP OF STARS ENTERTAIN BIALYSTOKER HOME RESIDENTS

The residents of the Bialystoker Home were treated to an unusual afternoon of entertainment on Tuesday, July 31st, 1979, with the guest appearance of television personality Joe Franklin and a group including singers, comedians and musicians associated with him.

Mr. Franklin agreed to appear at our Home in response to an invitation extended to him by Daniel Lemkin, a leading officer of the Wolkowisker Society, who is a good friend and supporter of our organization.

One of the entertainers was Mr. Lemkin's young son, Benjamin, who

Benjamin Lemkin

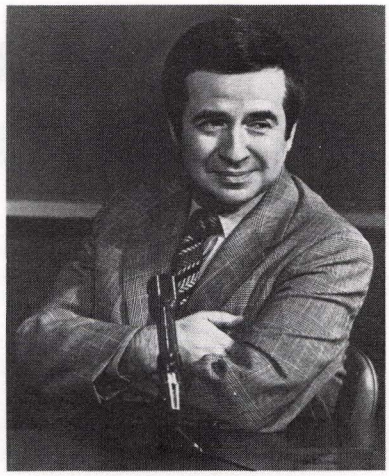
has a very promising future as a singer.

Our own Cantor Harry Feinberg, Executive Director, brought cheer to the residents with his own singing rendition.

Joe Franklin is a warm-hearted man who has started many important figures in the entertainment field on their way to stardom. To enumerate them would be tantamount to a listing of "Who's Who of Show Business."

When he interviews entertainers on radio or TV, or appears in person with clippings from his film library, he brings back the nostalgic and happy memories of "the good old days." Not only the older generation, but youngsters enjoy Joe Franklin's true stories and reminiscences of plays and personalities that might have been forgotten if he did not keep alive the memories of those "golden years."

But the "King of Nostalgia" does not live in the past. His TV program with guests from all walks

Joe Franklin

of life represent a cross section of what is of interest and importance in the world of today. They are relevant people who are making contributions to American life. Most are authorities in their fields.

We thank Joe Franklin and Company for being so gracious and concerned about our residents.

* * *

On Sunday morning, April 19, at 12:30 AM on radio channel WOR-AM, Mr. Franklin commented on his appearance as the emcee of the entertainment he and his group provided for the residents of our Home. He thanked our officers for the warm reception, marveling at the excellent condition of our facilities and the wonderful care the residents receive.

CHANGE OF ADDRESS?

We ask all our friends and members to please notify us of any change of address. You will be saving us time and money.

Name.....

Old Address.....

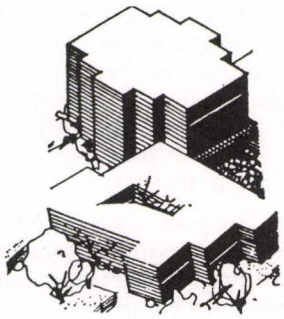
New Address.....

Your attention to this matter will be greatly appreciated.

BIALYSTOKER HOME & INFIRMARY FOR THE AGED
228 East Broadway New York, N. Y. 10002

OUR HOME AND ITS ACTIVITIES FOR THE RESIDENTS

by Mifa Rogoff, Activities Director

CULTURAL WORKSHOPS AND RESIDENCIES

For the last two years, AJC-CETA and HAI-CETA have provided us with concerts, plays, dance performances, mime and puppet shows. Most of our residents had little previous contact with the performing arts so all these performances opened up new horizons for them. They began to discuss the difference between the theatre of today and the Yiddish Theatre of Second Avenue which some of them had attended in the past. They compared modern dance with wedding dances they remembered from their youth. They are slowly becoming a knowledgeable and discriminating audience. However, the workshops and the "Artists in Residence" programs (an individual or group assigned to our Home for periodic appearances) provided by the two organizations mentioned above, benefited the residents even more than the entertainment.

After several sessions of the Musical Theatre ensemble, (singers, dancers and musicians performing at our Home twice a month for two months) a rapport was established between the artists and the audience. Residents felt free to ask for Jewish songs or suggest the program for the next session.

OUR RESIDENTS AS DANCERS

The two consecutive dance workshops were adapted to the needs and capabilities of the participants and gave them the opportunity to move to music. The professional dancers also encouraged staff to continue the workshops on an ongoing basis.

The AJC-CETA music residency, on a once-a-week basis, has so far brought us Carol Freeman and her Jewish folk songs, the Klezmer ensemble, the Woodwind quintet, Ladino songs by Carol and Michael Alpert and the Ben Gurion string quartet. Carol also works once a week on the SNF floors and encourages audience participation.

PURIM PARTIES

This year Purim celebrations began on March 4th with a party sponsored by the EST group. There were musicians, singers, dancers, magicians and clowns who elicited audience particpation. It was a festive, warm party with lots of *Hamentashen* for all. The clowns, dressed in extravagant costumes, went to all the floors to reach people who did not come to the party. They delighted the patients with tricks, jokes and balloons. On March 5th the residents began to make costumes and decorations for the yearly Purim pageant held on March 13th. The pageant was enjoyed by both participants and audience and so were the delicious refreshments.

PEACE TREATY CEREMONIES

On March 26th, the administration and staff joined the residents in the auditorium to watch the Israel-Egypt peace signing ceremonies on television. This was followed by greetings, comments, Israeli songs and refreshments.

OTHER PARTIES AND CELEBRATIONS

There were many parties with appropriate refreshments, audience participation, flowers and presents when indicated:

Volunteer appreciation party on March 26th

Yearly *Hometz* party on April 9th

Israel Independence Day on May 8th with a talk by Mr. Rybal and songs by Cantor Feinberg

Mother's Day on May 14th with songs by Rabbi Kronick

Lag B'Omer on May 15th with entertainment by the Kindergarten class of Yeshivah Konvitz of the East Side Torah Center

Father's Day on June 13th

Independence Day on July 4th

Welcome to new residents on July 11th

ENTERTAINMENT FEATURES

"Charlie Brown" musical by the Rainbow Company of Intermediate School 70 on May 6th.

HAI-CETA "Musical Theatre Ensemble" on April 27th, May 11th, June 8th and June 22nd

Scotti Rhodes, singer on March 18th

Cheryl Taylor, singer on April 1st

Zita Finkelstein, pianist on April 3rd

Jacqueline Lesperance, operatic singer on April 29th

Dennis Sparaccino, singer on May 13th

Celestine Massey, singer on June 14th

Marcia Stein, singer on July 15th, plus the weekly concerts by the AJC-CETA

RESIDENTS OUTINGS

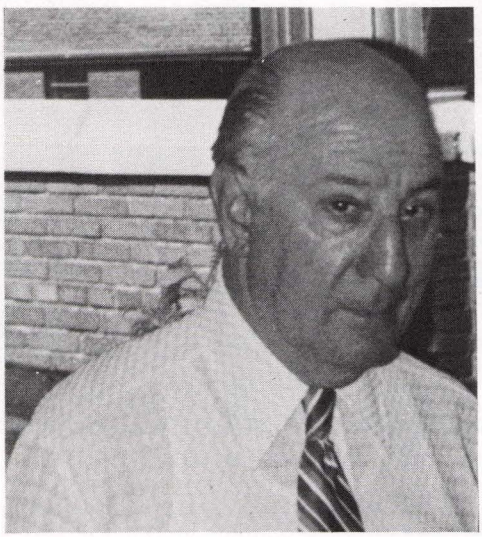
On June 10th we participated in the Lower East Side Jewish Festival, sponsored by the Educational Alliance and about fifty other Jewish organizations. Due to the central location of the Home, (the festival was held on East Broadway between Montgomery and Rutgers Streets) our residents felt and acted as hosts. They told anecdotes about life on the Lower East Side to anyone who would listen. They invited people who were tired to rest in the Home's garden and they exhibited their crafts. Several residents were interviewed and appeared on television. The huge photo display of the evolution of the Home (and of the Lower East Side) from the day it opened 48 years ago to the present day attracted crowds of spectators.

On June 11th we went to the ILGWU concert at Lincoln Center where our residents had the opportunity to see the Jeffrey Ballet, hear Ginetta LaBianca and see the famous mime, Boris Amarentov.

A PROFILE OF OUR VOLUNTEER NICK DITIZIO

It is not often that one encounters a human being like Nicholas Ditizio. Known more familiarly as Nick, he has endeared himself to all of our residents, staff and anyone else having the privilege of dealing with him.

Working on a volunteer basis Mondays through Thursdays, Nick is mainly involved in our Activities Department. He assists the regular activities staff in preparing arts and crafts items, such as sewing and weaving materials, for the residents to make things such as pillows, scarves, aprons, place mats, cut-out dogs, and many other attractive products. Once a month, staff members from Activities work with certain residents in preparing a luncheon for the patients which includes eggs, tunafish, tomato salad, egg noodles and cheese.

Nick Ditizio

Nick Ditizio will be found helping in this important effort as well, which exposes former housewives to cooking, from which they have become estranged as residents of a geriatric facility.

During the spring and summer months, when the weather is nice, many residents sit out in our beautiful garden. Nick can also be found at these times bringing cheer to our elderly people with his kindly manner, his soft spoken words and, most of all, his dedicated spirit which makes each and every resident of our Home feel that he is almost like their son, doting over them with his interest and his concern. While Nick talks to the residents, he is at the same time performing a vital task of reality awareness, when he gets them to focus on current events, increasing food prices, the crime situation and the energy crisis. Our aged love to be reminded of the past and enjoy keeping in touch with the present. Nick understands this and helps the other professional members of the staff keep these patients in touch with reality.

Who is Nick Ditizio? Where did he develop this singular ability to relate to the elderly in such a warm and a compassionate fashion? While he has been associated with the Bialystoker Home since 1975, Nick's dedication to his elders goes back to his relationship with his mother and father. Born in lower Manhattan in 1909 to an Italian family which emigrated to the United States just five years earlier, Nicholas Ditizio was the second of three children. Because of circumstances, it fell upon him to support and take care of his father and mother since he was 19. He knew what poverty meant and endured the Depression of the 1930's with as much fortitude as he could muster. He worked hard to eke out a living not just for himself, but also for his aging mother.

When his mother passed away in 1961, Nick found that he was alone. But he vowed that he would spend the remainder of his time on behalf of people who could use him, who would appreciate his friendliness and his humanity.

And that is what Nick Ditizio has been doing almost on a daily basis since 1975. A resident of the Lower East Side, no weather is too severe for him to put in a full day at the Bialystoker Home. "I feel so terrific at the close of the day, that I could put in another full day bringing cheer to these people," says Mr. Ditizio.

We at the Bialystoker Home feel very fortunate in having such an extraordinary man as Nick Ditizio devoting his time to our Home and its residents. We look forward to his continuing his wonderful work.

BIALYSTOKER CENTER AND HOME WELCOME CHAIM AND GITEL FAILENBOGEN FROM ARGENTINA

Chaim Failenbogen from Buenos Aires, Argentina, brother of our Executive Director, Cantor Harry Feinberg, recently visited our Center and Home, together with his wife, Gitel. They were the guests of Mr. Feinberg and his wife, Gertrude.

Mr. and Mrs. Failenbogen were warmly received by our General Secretary, Izaak Rybal, Rabbi Lowell S. Kronick, Chaplain, as well as by his brother, Mr. Feinberg, our Executive Director. They were shown the facilities of the Bialystoker Home, including our modern dental and podiatry clinics, our Helath Related and Skilled Nursing facilities, as well as the other departments providing various services to our elderly residents. The Failenbogens were extremely impressed with the high qualtiy patient care, the up-to-date services and the immaculate condition of our building.

Mr. Failenbogen is the Treasurer of the Bialystoker Center in Buenos Aires. Mrs. Failenbogen is active in their women's group.

Shortly after his visit to our Center and Home, Mr. Failenbogen was unfortunately taken ill and required hospitalization in New York City. He was therefore unable to attend our Closing Meeting and Installation of Officers on Sunday, June 10th, 1979, at which he and Mrs. Failenbogen were slated to be guests of honor. His wife, however, represented him at this function.

Upon recovering from his illness, Mr. Failenbogen promised to convey his very favorable impressions of our institution to his colleagues at the Bialystoker Center in Buenos Aires. We wish him and Mrs. Failenbogen good health and much *nachas* from their wonderful family.

BETH SHALOM — PEOPLES TEMPLE
Bay Parkway and Benson Avenue, Brooklyn, N.Y.

Dear Mr. Schachter:

I'd like to take this opportunity to thank you for having Mrs. Bertha Mandelkern lead our group through the area yesterday. As you know our group consists of refugees from the Soviet Union. Mrs. Mandelkern's fluency in Russian made her an ideal guide for the trip. Her interest and sensitivity to the unique Jewish background of the group heightened their enthusiastic response to the venture. She very kindly responded to all the questions of the participants, providing information on Jewish life that they so strongly desire.

Our group will serve as a model for future outreach programs providing Jewish education and cultural activities to Soviet immigrants. The Lower East Side possesses a vital force both in its past and present involvement with American Judaism. Your cooperation allowed us to share this vibrant community with the Soviet Jews. Thank you again for your cooperation.

Sincerely,
Susan Block
Director, Outreach Project

July 13, 1979

Dear Rabbi Kronick:

I wish to thank you again for your marvelous support during our crisis. I hope it will be a source of some gratification to you to know that we were all truly impressed with your insights and I am still mildly (and pleasantly) surprised by the great degree of comfort and support I was able to obtain from our exchanges.

I haven't forgotten the invitation to visit the Home. I look forward to meeting with you in the near future.

Sincerely,
Bruce Berger, M.D.

(Editor's note: Dr. Bruce Berger is the son of our late Vice-President, Jack Berger.)

United Jewish Council of the East Side
235 East Broadway
New York, N.Y. 10002

April 30, 1979

To the Editors:

As Chairman of the Passover Committee, I would like to take this opportunity to thank you personally, as well as convey the thanks of the other members of the committee and the seder participants, for the Bialystoker Center and Home's generous donation to the United Jewish Council Passover Fund.

This has been the 7th consecutive year that the UJC has sponsored Passover sedorim for the elderly, lonely, and poor of the Lower East Side.

Passover '79, as in the past years, has been a tremendous success in that we served approximately 460 meals. Those who attended convey their blessings and thanks for the mitzvah you have enabled them to fulfill.

We look forward to your continued support of this worthy endeavor.

Sincerely,
Meyer Nochlin, Chairman

WELCOME TO MR. & MRS. NATHAN STARR OF CENTURY VILLAGE

On Thursday, July 19th, 1979, we had the pleasure of greeting Nathan and Mildred Starr of Century Village in West Palm Beach, Florida.

Mr. and Mrs. Starr customarily visit our home approximately once a year, donating an Israel Bond they purchase in the Home's name. Both of them are warm, friendly and outgoing individuals, impressing everyone with their humor, intelligence and charitable spirit.

Nathan Starr was born in Kuznice, a small town near Bialystok, in 1893. Arriving in the U.S. in 1906 with his mother, two sisters and another brother, the family settled on the Lower East Side where Mr. Starr's father,

Mildred and Nathan Starr

previously arriving in 1903, set up an apartment for them. Receiving his schooling at the Educational Alliance, he went to work at the age of 14½, also going to night school.

In 1925, he married the former Mildred Diamond, and their marriage has lasted happily for 54 years.

The Starrs have two children, Stanley W. and Martin D., who visited our Home a while ago and were greatly impressed with what they saw. In addition, Mr. and Mrs. Starr have two daughters-in-law, Betty and Grace, and two grandchildren, Katy and Debby.

The Starrs are active in other organizations including the Anti-Defamation League of B'nai B'rith, the Zionist Organization of America, Hadassah Women, HIAS, the American Jewish Congress, and a Yiddish Culture group at Century Village. The Starrs had previously lived in New York, before moving to West Palm Beach.

We wish Nathan and Mildred Starr many more healthy and happy years together. They are a wonderful couple whom we deeply admire.

Become Members of the Bialystoker Center and Home for The Aged

LETTERS TO OUR EDITORS

THE WHITE HOUSE
Washington
March 14, 1979

Mr. Leon Silverberg
Bialystoker Home for the Aged
228 East Broadway
New York, New York 10002

Dear Mr. Silverberg:

Recently an article you wrote came to my attention.

Your "Memories of a Newsboy" remind us all of our humble beginning, how some things in life were better then, though harder, and how much the world has changed since the late 1800's.

I am proud of your contribution during those difficult years, and your determination and pride in self and family to help those in your family.

Rosalynn and I wish you good health. Thank you for sharing your wisdom and your nostalgia with us and the many others privileged to reminisce with you.

Sincerely,
Jimmy Carter

(Leon Silverberg is a resident of our Home since 1972 and is currently 97 years old.)

Conference on Folklore in New York City
Hunter College — CUNY
695 Park Avenue
New York, N.Y. 10021

June 10, 1979

To the Editors:

On behalf of the Conference on Folklore in New York City, I wish to thank you for conducting a most interesting tour of the Bialystoker Center and Home For the Aged, for the group of scholars and students who visited the Center during a tour of the Lower East Side. We were all impressed with the warm, pleasant atmosphere of the Center and Home, and with the Jewish cultural and religious values your organization represents. We especially wish to thank the residents of the Home for graciously taking the time to chat with us and for making us feel welcome.

Our visit to the Center and Home on May 20 was truly an important highlight of the Conference on Folklore in New York City!

Sincerely,
Toby Blum-Dobkin

June 1, 1979

To the Editors:

Last year when our mother, Ruth Weinstein, entered the Home, little did we know what marvelous care she would receive. In a short time we knew she was right when she insisted that it was the Bialystoker Home where whe wanted to spend her remaining years, having been a good member and supporter of the Home and Ladies Auxiliary for many years.

The food, the care, the cleanliness, and the loving atmosphere all contributed to make her stay at the Home, albeit unfortunately a short one, a fulfilling one.

The care and interest shown by the adminstration, Miss Lookretis, Director of Nursing Services and her staff, Mrs. Skorka and her Food Services Department, Mrs. Essin and many others will always be appreciated by us.

Let us hope that you will be able to continue the good work you have done for the aged and the sick.

Sincerely and gratefully,
Irving and Pauline Weinstein

Warsaw Ghetto Resistance Organization
871 Seventh Avenue, New York, N.Y. 10019

10 May 1979

To the Editors:

Thank you for your very kind letter of April 23, 1979, written in the name of the Bialystoker *landsmanschaft*. I would like to assure you that your comment about our Commemoration is highly appreciated, as an enormous amount of effort each year is devoted to this event.

I should also like to respond to your suggestion concerning representation of Bialystok in our candle lighting ceremony. I fully agree with you that Bialystok should be mentioned and be represented, and you may be certain that the role of the Jewish people in Bialystok in resisting the Nazi oppression is well known to us and is equally highly valued and respected.

While we did not include Bialystok this year, we could see to it that it is included in the next Commemoration. It would be very useful if at an appropriate time you would remind us about this matter.

Very truly yours,
Benjamin Meed, President

July 1, 1979

To the Editors:

I want to take this opportunity to express to you my sincere appreciation for the kind words of recognition you bestowed upon me in the last issue of the *Bialystoker Stimme*.

Both Rose and I were deeply moved by your generous praise, and we humbly accept it as a reminder that we must continue to serve with all our strength the causes of Judaism, Zionism, and the Bialystoker Center and Home for the Aged.

Fraternally yours,
Charles Schwecher
Chairman, Board of Governors

TEL AVIV MAYOR SHLOMO LAHAT PAYS VISIT TO BIALYSTOKER HOME

The residents of the Bialystoker Home enjoyed an unusual treat with a visit by Mayor Shlomo Lahat of Tel Aviv in March, 1979.

Mr. Lahat, accompanied by his wife and son, Harold M. Jacobs, President of the United Jewish Council of the East Side, and other officials from New York City, who were touring the Lower East Side, was introduced to our residents in the dining room while they were having lunch by our General Secretary Izaak Rybal. A month earlier, in February, when Mr. Rybal, our President Sam Solasz, and Mr. Yedidia L. Hamburg participated as delegates to the World Federation of Polish Jews Convention in Israel, they met Mayor Lahat who mentioned that he would be visiting New York in March.

Mayor Shlomo Lahat

They invited him then and there to drop in on the Bialystoker Home when passing through the Lower East Side.

Mr. Lahat's presence in New York was prompted by the need to raise funds for Hatikvah, a section of Tel Aviv targeted for urban renewal and renovation.

Our residents were thrilled when Mayor Lahat addressed them in Yiddish, expressing his best wishes to them and bringing greetings from the people of Israel. Our dining room and the hallways of our Home came alive with the din of animated conversation between the mayor and the residents.

The Bialystoker Center and Home prides itself on being deeply involved with the State of Israel and its advancement. It was indeed a privilege and an honor to have Tel Aviv Mayor Shlomo Lahat as our guest.

THANKS TO ROSE KASS

We express our sincere appreciation to our Honorary Vice-President, Mrs. Rose Kass. Although she lives near her daughter in Portland, Maine — so far away — her interest in our elderly continue unabated. She always expresses her generosity on every occasion and holiday.

May the Almighty bless her, her daughter, and the other members of her family with a healthy and happy New Year.

GREETINGS TO THE DAVID J. GOLDBERGS IN MIAMI

David J. and Rose Goldberg, respectively the Honorary Chairman of our Board of Directors and Honorary Vice President, reside in Miami Beach, Florida. Nonetheless, they continue their active, charitable support of the Bialystoker Home. Many times they have said that this institution remains close to their hearts and despite the great distance separating them from us, they will always do whatever they can to assist our cause.

There are many members of our Center and Home living in the south Florida area. We consider Mr. and Mrs. Goldberg our "good-will ambassadors" to this "Bialystoker colony". We would like to take this opportunity to wish Dave and Rose Goldberg a healthy, happy New Year.

* * *

To our members and friends in the Miami area and nearby communities, the officers of the Bialystoker Center and Home extend hearty wishes for a joyous and peaceful New Year. We hope that when in New York, you will visit our Center and Home.

VISITORS AT THE BIALYSTOKER HOME

Recently, we enjoyed a visit to the Bialystoker Center and Home by our devoted members, Abe and Estelle Gordon, of Miami Beach, Florida. Mr. Gordon was formerly the Vice-Chairman of our Board of Directors, and Chairman of our Building Committee. His involvement in our Home goes back to his late father, Philip Gordon, who was one of the builders of this institution.

Although they live far away from us, the Gordons nevertheless maintain their active interest. They are frequently in touch with us by mail and occasionally pay us a personal visit, like this last time.

We extend our best wishes to Mr. and Mrs. Gordon, hoping that they will carry on their good work on our behalf for many years to come.

BENNY ZABLE, SON OF BIALYSTOKER IN AUSTRALIA, TO DISPLAY PAINTINGS IN NEW YORK

In July, we had the pleasure of a visit from Benny Zable, son of our Bialystoker *landsman* in Australia, Meyer Zable and grandson of the well-known and delightful newspaper salesman, the late Biszke Zabludowski.

Mr. Zable is in the United States on a nine-month tour during which he intends to exhibit his numerous paintings. He is also studying American art techniques.

We wish Benny Zable a successful visit to the United States and send fond greetings to his father in Australia.

BIALYSTOKER LADIES AUXILIARY

by Rose Finkelstein, President

After the banner year we had and our successful, enjoyable closing meeting, I hope that you all had a healthy and happy summer. I assume you are ready to make the coming year even more successful than in the past.

You demonstrated during the past year your interest in the Ladies Auxiliary by coming to as many meetings as possible regardless of the weather. This holds true not only for members who reside on the Lower East Side but also for many who have a long trip to get to the Home. Hopefully this excellent attendance will continue. If there is any question as to whether there will be a meeting because of the weather, please call the Home for information — 475-7755.

A few weeks before our closing meeting we had nominations and elections of officers. The following people were elected:

President — Rose Finkelstein
Vice Presidents — Helen Freiberg, Betty Zablowitz, Jean Gellis
Honorary Vice President — Ida Rosenblum
Recording Secretary — Rose Ecker
Financial Secretary and Treasurer — Ruth Winston
Trustees — Hilda Sloyer, Fanny Erenthal, Dinah Farber and Bella Nosoff
Sunshine Girl — Helen Sharron

These officers will be installed at our opening meeting on Monday, September 10th, 1979, 12 noon. As usual this will be a luncheon meeting and I look forward to greeting you. You will be further advised by a mailed notice. Please come to the meeting at the above date and time whether or not you receive the notice.

As stated above, the closing meeting was enjoyed by everyone. We honored Hilda Sloyer, Rose Ecker and Fanny Erenthal for their devoted services above and beyond the call of duty. I would also like to thank Helen Sharron for her continued dedication on behalf of the Home. A big thanks to Harold Talin, Chairman, and to all our members for their generous donations and assistance in running our Annual Bazaar. Letters are now being sent to the companies which in the past have contributed merchandise for the Bazaar. I hope the response will be as good if not better than in the past. However, I would like to remind our members again that we would appreciate any merchandise which you can secure from friends, relatives or local merchants. The sooner we get the merchandise the better we can plan to make this year's Bazaar our best ever.

I invite you to share your suggestions with me about how we can strengthen the Ladies Auxiliary even further.

Let me wish you all a happy, healthy and prosperous New Year. May there be peace in Israel.

OUR MODERNIZATION PROGRAM IN FULL SWING

In the last issue of the *Bialystoker Stimme,* we announced that a major modernization program for our building would be launched. We are pleased to report that our main dining room on the second floor, in which our Health Related Facility residents have their meals, has been completely refurbished, thanks to a munificent grant from Mrs. Edith Gering, and Messrs. Shelly and Norman Gering, in memory of their husband and father, George Gering. A large bronze plaque will be hung above the entrance to the dining room in tribute to the late Mr. Gering.

As one enters this "new" room, one is immediately struck by the bright fluorescent lights recessed into the ceiling. Smaller tables and chairs have taken the place of the old long tables, thus affording more room and intimacy between residents during meals. New decorative wallpaper and lovely curtains grace the walls of the dining room. Modern floor heaters, less conspicuous than their predecessors, are already in place. Attractive cabinets for storing dishes and silverware, with formica tops, have also been added to the decor, as will a new refrigerator.

Because of these innovations, our central dining room is now a more comfortable, attractive and congenial place for our residents.

Furthermore, the corridor between the kitchen and the dining room has been repapered and brightened with fluorescent lighting.

* * *

The activities room-library and the physiotherapy room located on our eighth floor have been fitted with new venetian blinds. Our residents spend much of their time during the day in these rooms.

* * *

As reported in the last issue, our third and fourth residential floors have been illuminated with new fluorescent lighting, thanks to grants by Mr. and Mrs. Joseph Newman of Scarsdale, New York and our Treasurer, Diana Medvedev. The upper Skilled Nursing Facility floors have also been fitted with the new lighting, rendering our residential and patient floors bright and cheerful.

Additional areas of our building are also slated for improvement. Our readers are encouraged to support this effort generously. For further information, please contact Mr. Rybal at 212-475-7755.

GUESTS FROM AUSTRALIA

In July, 1979, Malka and Tibi Weisz of Melbourne, Australia, visited the Bialystoker Center and Home while on a trip to the United States.

Mrs. Weisz is the daughter of the late Abraham Ostroburski,a Bialystoker *landsman,* and activist in the former Bialystoker Center in Melbourne, who passed away two years ago.

Family members or anyone else who may have known Mr. Ostroburski and would like to keep in touch with his daughter and son-in-law, may write to them at 4 Isabella Court, Doncaster, 3108 Victoria, Australia.

HERMAN SCHWARZ, FRIEND AND SUPPORTER OF BIALYSTOKER HOME, PERSONALLY TRANSPORTS TORAH FROM AMERICA TO ISRAEL

An old Torah, with a long history of 110 years, is now returned to Israel, thanks to Herman Schwarz, a good member and supporter of the Bialystoker Home, as well as a personal friend of General Secretary Izaak Rybal and Charles Schwecher, Chairman, Board of Governors. The Torah will have its new home in a newly founded synagogue, Congregation Ramot Zion in Jerusalem.

Congregation Ahavath Achim, (Synagogue of Brotherly Love) was founded 110 years ago in Brooklyn, by a group of German immigrants who brought the Torah with them from Europe, and was used for these past 110 years, in their synagogue. Shortly after the passing of their late Rabbi Max Arzt, a Vice Chancellor of

Herman Schwarz carrying the Torah scroll

the Jewish Theological Seminary of America, the Board of Trustees of Congregation Ahavath Achim voted that this historic beautiful Torah, should be donated in memory of Rabbi Arzt to Congregation Ramot Zion.

Congregation Ahavath Achim recently merged with the Flatbush Jewish Center. Its worshippers pray at the Flatbush Jewish Center. Mr. Schwarz was one of the leading Board members of Congregation Ahavath Achim to encourage the merger. The names of the two synagogues are now connected.

Congregation Ramot Zion was founded in the summer of 1973 by a group of American immigrants who lived in Ramot Eshkol. All the founding members were deeply committed to Jewish tradition, and determined to establish an appropriate Center to satisfy the religious and cultural needs of their families.

The problems of finding an appropriate location were difficult. They were finally resolved through the assistance of the Jerusalem Muncipality when a piece of land on French Hill was granted to establish a permanent home for Congregation Ramot Zion. On November 1, 1977, a ground-breaking ceremony was held for the new building.

Congregation Ramot Zion has depended entirely upon the volunteer services of its members, and fortunately, the group is blessed with an unusually knowledgeable and talented membership. There are no paid Rabbi, Cantor, Educational Director, Ba-al Kríah, youth leader, or adminstrative director. All of these tasks are undertaken on a voluntary and rotating basis. The extent of this effort is best appreciated when one considers the make-up of the congregation; the median age is in the 30's and all male members work at one or more jobs, and almost all the women are working mothers.

One of the members of Congregation Ramot Zion is Dr. Raphael Arzt, son of the late Rabbi Max Arzt. Mr. Schwarz, a past President of Congregation Ahavath Achim, and also a long time friend of the Arzt family, was chosen to take the Torah to this new young congregation in Israel. Mr. Schwarz, together with his wife Doris, decided to deliver the Torah for the Pesach Holiday when Mrs. Max Arzt was also in Israel visiting with her son.

We congratulate Mr. Schwarz on his great *mitzvah,* wishing him and his dear wife good health and happiness.

PAUL CHOROWSKI GUEST OF HONOR AT MIZRACHI BREAKFAST

Congratulations to Paul Chorowski who was the Guest of Honor at a breakfast tendered by Samuel Spar Chapter of Mizrachi Hapoel Hamizrachi. An overflow attendance was the manifest evidence of appreciation for the sincere and devoted activities of the honoree in so many fields of Jewish endeavor. The guest speaker was Rabbi Aaron Lichtenstein, who is Rosh Yeshiva of Yeshivat Har Etzion. Rabbi Aaron Adler of Congregation Sons of Israel, Long Island City, was chairman of the breakfast.

Become Members of the Bialystoker Center and Home for The Aged

Rabbi Lowell S. Kronick installs Sam Solasz as President and Rubin Bindler as Honorary President.

Closing Meeting of Board of Directors and Installation of Officers

The Closing Meeting of our Board of Directors and Installation of Officers took place on Sunday, June 10th, 1979, in a festive setting featuring beautifully decorated tables and a cheerful audience filling the auditorium to capacity. A fine dinner was prepared and served by our own Department of Food Services.

General Secretary Izaak Rybal served as the Chairman of this Installation. After opening remarks and greetings, Mr. Rybal introduced Cantor Harry Feinberg, Executive Director, who led the participants in singing "Hatikvah" and the "Star-Spangled Banner".

Mr. Feinberg's brother, Chaim Failenbogen from Buenos Aires, was supposed to have been an honored guest at this occasion but was unexpectedly hospitalized a week earlier. His wife, Gitel Failenbogen, represented her husband.

Zalman Kolesnikow, a well-known actor and raconteur who performed in the Yiddish Theatre in Bialystok and later in many other countries all over the world, entertained with humorous stories and a dramatic recitation from a Sholem Aleichem play. Mr. Kolesnikow, who lives in Paris, is the brother of our good member, Riva Pytluk, and was in the United States to attend Mrs. Pytluk's daughter's wedding.

The Installation of Officers began with our Honorary President, Rubin Bindler, installing the following for 1979-80: Jack Berger, Vice President; M. Arthur Tarlowe, Vice President-Controller; Diana Medvedev, Treasurer; Charles Schwecher, Chairman, Board of Governors; Morris Molosofsky, Vice Chairman, Board of Governors; Harold Morrow, Chairman, Board of Directors; Yedidia L. Hamburg, Vice Chairman, Board of Directors; Rose Finkelstein, Jean Gellis, Sol Krim, Hyman Mann, Dora Mintz, Jaime Schuchinsky, and Raya Zak as Trustees.

Vice President Jack Berger installed the following: Izaak Rybal, General Secretary; Harry Feinberg, Executive Director; Yehoshua Schachter, Administrator; Rabbi Lowell S. Kronick, Chaplain; Harold Talin, Associate Controller. (Mr. Berger suddenly passed away several days after the Installation. See pages 26-27 for the obituary articles.)

Our Chaplain, Rabbi Lowell S. Kronick, installed the following: Sam Solasz as President and Rubin Bindler as Honorary President. Both gentlemen delivered brief remarks in response to their installation.

Mr. Rybal then made an appeal for the Bialystoker Center and Home to which the audience responded most enthusiastically and generously. Cantor Feinberg, accompanied at the piano by Sonya Eidus, delivered a singing rendition which the assembly of officers, directors and supporters found most impressive.

Jack Berger Harry Feinberg Rabbi L.S. Kronick Harold Talin Yehoshua Schachter Izaak Rybal

Jack Berger, Vice President, installed this group of officers.

Lach as he is now, freeing them of the shackles of political pressure which compel them to deny Benjamin his parole every time.

* * *

Shortly after Benjamin's parole was denied, he was informed by Mr. Doug Blankenship, Chairman of the Board of Advisors Outstanding Young Man of America (OYMA), an affiliate of the U.S. Jaycees, that he was selected as one of those outstanding people in 1979 to receive this award. This selection is made in recognition of an individual's unusual achievements in seeking to make his community a better place to live.

While in prison, Benjamin earned a BA degree in Chemistry and a BS degree in Psychology. He has been the Editor of the Texas prison residents' monthly newspaper, The Echo, since 1975. Under his editorship the newspaper has been selected as the No. 1 penal publication in the nation (American Penal Press Contest, 1975 and 1978). Lach is active in several civic organizations which include the Huntsville Walls Jaycees. He is also a core member of the Transactional Anaylsis Study Group, Chairman of the Jewish Fellowship, member of the Psychology Scholarship Society, and in May, 1979, was elected to the National Social Science Society.

When the fact of Benjamin's award became known and publicized in certain Texas newspapers, protests were offered that a convicted murderer should be designated an "Outstanding Young Man of America".

Subsequently, the U.S. Jaycees passed a resolution withdrawing their endorsement of the "OYMA", because Benjamin received this award.

It should be pointed out that two other inmates of the Texas Department of Corrections received these awards in the past. They were permitted to retain their honor.

We believe this is but another example of the discriminatory treatment which Benjamin Lach has received in a political environment particularly hostile to him.

We further feel that there is nothing incongruous in a young man, even having been convicted of murder, receiving recognition for outstanding achievements in a prison setting.

In the July 6th, 1979 edition of the *Jewish Post and Opinion,* a letter to the editor by Benjamin Lach was published, recounting Benjamin's Jewish-Bialytoker background and the events before, during and after his arrest and trial. In the letter, Mr. Lach mentioned his innocence and suggested that his being Jewish in a Church of Christ town may have had something to do with his plight. The letter stated that Mr. Rybal is heading the effort to obtain his release.

Since the letter appeared, the Bialystoker Center has received a number of inquiries from lawyers, rabbis and other concerned citizens about the facts of the case and whether they can offer any additional assistance. Our Center is now in the process of forming a national committee of lawyers and other interested parties across the United States, which will plot future strategy for winning Mr. Lach's freedom. This major effort is being undertaken in response to the persistent opposition by the Lubbock prosecutors and in other quarters to Benjamin's parole. A meeting of the new committee is expected to take place shortly.

IRVING I. STONE, AMERICAN GREETINGS CORPORATION CHAIRMAN AND BIALYSTOKER DESCENDANT, RECEIVES HONORARY DOCTORATE FROM RABBINICAL COLLEGE

On Sunday, April 29th, 1979, Irving I. Stone, Chairman of the Board of the American Greetings Corporation, was awarded an Honorary Doctorate Degree by the Rabbinical College of America at that institution's National Founder's Dinner.

It was brought to our attention several months ago by our good friend, Mr. Max Ratner of Cleveland, that Irving Stone is the son of a Bialystoker father, Mr. J. Sapirstein, also of Cleveland. At that time, we contacted Mr. Stone offering to send his father the *Bialystoker Stimme* on a regular basis which the latter would enjoy. Subsequently, Mr. Stone sent us a generous donation, expressing his appreciation for our interest in him and his father.

In addition to his role as an activist on behalf of Yeshiva education in America and in Israel, Mr. Stone is

Mr. and Mrs. Irving I. Stone

a devoted friend, a founder and a sponsor of Chabad Houses for Jewish students on scores of campuses all over America and particularly in Cleveland. These campus houses introduce Lubavitch Chasidism to students who seek a deeper identification with Judaism. The Rabbinical College of America, located in Morristown, New Jersey, is an affiliate of the International Lubavitch movement.

The Award Dinner was held at the Waldorf Astoria in New York and along with Mr. Stone, Senator Daniel Patrick Moynihan of New York was also awarded an Honorary Doctorate.

The Bialystoker Center and Home in New York is very proud that Irving I. Stone, prominent businessman, philanthropist and activist for Jewish causes in the United States and in Israel is a son of a Bialystoker family and is imbued with the traditional Bialystoker heritage of humanitarianism.

Become Members of the Bialystoker Center and Home for The Aged

LATEST DEVELOPMENTS IN THE CASE OF BENJAMIN LACH

It all but appeared that Benjamin Lach would finally be released from prison this year following his fourth parole review. A new Parole Board was sitting in Austin; a new State administration was in power under a new governor. Moreover, a new District Attorney for Lubbock County, where the crime of which Benjamin was convicted occurred, had no personal reason to oppose Benjamin's release as did his predecessors, former District Attorney Blair Cherry and former Special Prosecutor Alton Griffin. After all, they had invested much energy and talent in putting Lach behind bars for decades and in keeping him there despite his attempts to win parole. The new D.A. had no such personal investment in this case.

Given these encouraging circumstances, the Bialystoker Center and Home in New York, along with Benjamin's family and friends, launched an intensive mail campaign to the new Texas authorities and to other national political figures whose support might create a more favorable disposition by the Parole Board to consider this case. In fact, we received encouraging letters from many of these individuals, expressing their concern about Benjamin Lach and promising us they would inquire of the Texas Board of Pardons and Paroles as to the status of the review.

The new Lubbock D.A., responding to our letter, appeared to imply that he would not involve himself in this matter either to Benjamin's advantage or disadvantage. In addition, our approaches to various members of the Parole Board left us with the feeling that they would be more objective in assessing Benjamin's remarkable rehabilitation record in prison. For all these reasons, Benjamin Lach should have been freed by the Texas Parole Board after eleven years of custody.

Instead, his parole was denied once again for the fourth time. What happened? Why are Benjamin's strenuous efforts to convince the Texas authorities of his worthiness to be a free, productive member of society repeatedly rebuffed and why have our and his family's numerous attempts to win his release been disappointed again and again?

Before we try to answer these questions, we should reiterate that the Bialystoker Center and Home in New York and his family have never accepted Benjamin's guilt nor do we believe that he was accorded all of his constitutional rights at the time of his arrest, during his interrogation by the authorities and even throughout his trial, when we feel he was not adequately represented by his original trial attorneys.

Nonetheless, the state and Federal courts ruled against these arguments on appeal, thus placing the key to Benjamin's freedom in the hands of the Texas Board of Pardons and Parole. In that tribunal, Benjamin is not allowed to refer to his innocence of the crime; he may only point out that he has been rehabilitated in the Texas Department of Corrections. The frustrating and difficult to understand attitude of the Board, under successive administrations, has been that Benjamin's rehabilitation is beside the point. These officials refer to the heinous nature of the crime and would have us believe that this young man, a model prisoner, is beyond redemption and rehabilitation. The only conclusion to which we can come is that Benjamin Lach can do nothing to win a parole release, unlike other prisoners convicted of equally serious offenses who are paroled upon presenting a good prison record.

While we cannot be certain of the Texas authorities' true motives for placing Benjamin in a non-redeemable category, as it were, it is our impression that certain religious prejudices may be involved. Consider the following excerpts from an interview with Mr. Cherry, in the *Lubbock Avalanche Journal* of April 15th, 1979, several weeks before the Parole Board was to make its unfavorable decision:

> Cherry said Lach was born in 1944 in a refugee camp in the forests of Eastern Poland and lived in camps for displaced persons until 1949. Examinations, he said, suggest that circumstances of this early life contributed to his emotional disturbance.
>
> 'For the first five years of his life, he was an Eastern European Jew trying to survive,' Cherry said.
>
> With his parents, he emigrated from Soviet controlled Poland to Israel in 1949 and to the United States and Tennessee in 1954.
>
> 'It's my understanding that as of the day of the trial, his father was still unable to speak English,' Cherry said.
>
> 'You can understand the kind of disturbance that anybody would have under those circumstances.
>
> 'I feel sorry for him. There's a lot of Benjamin's background that would tend to make you feel sorry for him.'

These comments, appealing as they do to the religious and ethnic biases of Texas citizens, suggest that Mr. Cherry and his colleagues may well be motivated by personal prejudice against Benjamin's Jewish background in so vigorously opposing his parole as much as they are by concern for the public safety.

Once again Mr. Griffin, the Special Prosecutor, made his annual pilgrimage to Austin, fiercely objecting to the possiblity of Lach's freedom. Griffin also met with John Montford, the new man in the Lubbock District Attorney's office, after which the latter, who had previously implied that he would not intervene, wrote a strong letter of opposition to the Parole Board. One of the new members of the Parole Board, who seemed to be leaning in Benjamin's favor, voted against him after this frenzied campaign by the Lubbock law enforcement officials. The vise of political and possibly anti-Semitic pressure tightened around the new members of the Parole Board who were inclined to set Benjamin free.

While the Texas Parole Board remains the responsible agency in this case, we are persuaded that it will not recommend Lach's parole as long as influential opponents stand in his way. The Bialystoker Center, therefore, has decided to approach the Anti Defamation League of B'nai B'rith to investigate this opposition for any anti-Semitic implications.

We hope and we pray that this new effort will enable those on the Parole Board to deal with Benjamin

MY RECENT VISIT TO BIALYSTOK

by J. PROWALSKI (Paris)

The train from Warsaw stops in Bialystok shortly after noon.

I can't prevent my heart from accelerating its cadence. What changed here since my last visit in 1969, exactly ten years ago? I have but seven hours to look at my old home in ulica Warszawska no. 85, just opposite the "Amerikaners Fabric" 500 meters from the small bridge over the Biala leading to Skorup and to visit our old cemetery in Bagnowka, with the foolish secret hope to find grandfather's and grandmother's tombs.

The railway station, the bridge crossing the railroad, did not change; I knew it. The town, except the main directions and streets, except the town-clock, the Catholic Church and some other "monuments", is entirely new. I was prepared for the metamorphosis since my trip in 1969. But at the time they didn't touch "my" street, "my" house that I could visit, enter "my" flat and have a chat with the Gentile who lived there.

From the *"Stotseiger"* I turn left in Sienkiewicza and then right in Warszawska. Nice boys, they respect "my" part of Bialystok. Up to the old School of Commerce and some steps beyond, the house where my friends, the Lerners, lived, everything seems untouched — old and neglected of course — but this is nobody's fault. Many years have passed. Suddenly, beyond the Lerners' house I can't believe my eyes: a big area is covered with six and eight-storied residential buildings and I am even unable to find the approximate place of my old home. An old woman passing cried: "Tell me, please, are you from Bialystok?" I asked, "When did all this happen?" She begins to weep. *"Moj drogi panie, oni to wszystko rozbili 5 lat temu; mielismy takie dobre domy. Gdyby nasi Żydzi wrocili to by swego miasta nie poznali."* ("Dear sir, they destroyed all this five years ago. We had such lovely houses here. If our Jews came back, they wouldn't recognize their town.")

We hailed a taxi driver near the Ratusz. "You know the Jewish cemetery of Bagnowka?", I asked. "Yes," he answered, "But I cannot take you up there and no taxi driver will, because the road is bad. You'd better take the bus no. 3 to the Catholic cemetery and then go the rest of the way by foot."

Bus no. 3 is crowded with people. Everybody has flowers and watering cans. I see tomorrow is a big Christian holiday, Holy Thursday, June 14th, 1979, and people hurry to trim the flowers in the graves. An old woman is heavily leaning on my shoulder. "Please, do you know where the Jewish cemetery is?" "Oh, yes," she said, "Follow me across the Catholic cemetery and you'll find it beyond."

The Catholic cemetery is huge, clean, and of recent vintage, no grave older than 1970. It takes me half an hour to cross it and no sign of what I am looking for. I question many people but the answer is invariably the same. "Jewish cemetery? We don't know, there is no Jewish cemetery."

What can I do? It is my last opportunity to be here. I am very disappointed. I look hopelessly around and suddenly I see a man polishing a tombstone and a young boy pouring water under the grindstone. The small engine makes an enormous noise. Close to the man's ear I cry out: "The Jewish cemetery!" Without stopping his work, he turns to the boy: *"Pokaz jemu cmentarz zydowski."* ("Show him the Jewish cemetery".)

It was two minutes away. A low broken wall of red brick in many places continued by barbed wires separated it from the proud and wealthy Catholic part.

A desolate view struck my eyes. Field and grass with occasional heaps of stones helped each other to maintain an inclined position. Rain and water erased the inscriptions; you can only guess that they were Hebrew. Was it because they were relatively recent or marked in Polish? I don't know, but here they are for friends who will perhaps remember: "Anna Gdanska 1878-1933" and David Prenski 1854-1933".

The new Bialystok is no more my home. I must hurry to leave the place.

---

obtain third-party reimbursement. To this end, he wrote many articles and gave lectures on this complicated subject.

The growth of Loeb and Troper's nursing home clientele to some 50 homes is largely the result of his lecturing and writing articles. Serving on many committees and attending numerous conferences, he made contact with a host of public officials to whom he has ready access in representing his clients. He currently serves on the Technical Advisory Committee of the New York State Department of Health for development of a uniform accounting manual for nursing homes. He is also well known in New Jersey State government for clients located there.

Phil, as he is known among us, is married to his lovely wife, Tina, both of whom are the proud parents of two young daughters, Adena Gila and Daniella Bat-Zion. Mrs. Machnikoff holds a Masters degree in Jewish History from Yeshiva University and was a history teacher at the Yeshiva High School of Queens. She serves on the Hebrew Advisory Board of the North Shore Hebrew Academy, is a member of the Board of Directors for the Youth Centers for Israel, North Shore Mikvah Association and is Adult Education Chairman for Great Neck Synagogue. Both Mr. and Mrs. Machnikoff have thrust themselves into the mainstream of activity in the Orthodox Jewish community of Great Neck where they have lived for the past four years. He is also a member of the Accountants Division of State of Israel Bonds.

The officers of the Bialystoker Center and Home for the Aged deeply appreciate Phil Machnikoff's invaluable help as financial advisor during the past six years and look forward to working even more closely with him in the future.

We wish him success in bringing increased prestige to Loeb and Troper and himself.

A PROFILE OF OUR ACCOUNTING CONSULTANT PHILIP MACHNIKOFF

Nursing homes, like other institutions and agencies subsidized by public funds, come under the jursidiction of a maze of federal, state and local bureaucracies. The Bialystoker Home is no exception and it is necessary on a regular, frequent basis to submit detailed financial reports of various kinds to these governmental departments so that our Medicaid reimbursement rate and other sources of financing can be determined. Understandably, huge volumes of statistics must be compiled by our Controller and the bookkeeping staff, under the supervision and with the assistance of accountants with expertise in nursing home funding.

Since 1973, Bialystoker Home has been most fortunate in obtaining the services of Loeb and Troper, a well-known Certified Public Accounting firm, established in 1919 and boasting a large number of homes, hospitals and fund-raising organizations as clients.

Philip Machnikoff is the partner of the firm in charge of auditing and appeals for nursing homes. He is well known and respected by the Health Department officials in Washington, Albany, Trenton, New York City and other seats of local government in the New York-New Jersey area having responsibility for nursing homes.

Regarding our Home, Mr. Machnikoff describes his major role as "making government agencies appreciate the proper rate of reimbursement for the Bialystoker Home". Quite often, the New York State Department of Health will issue a rate determination which we feel is inadequate for the high quality of patient care which our Home provides for its residents. Phil Machnikoff is the one who reviews our rate calculations and carries out each step of the appeal process expertly with an amazing degree of success.

When he began working with our Home six years ago, Mr. Machnikoff concluded that although we were providing excellent care, we just were not getting a proper level of reimbursement from Albany. He proceeded to correct this situation by getting the State to cooperate more with the Home so that we could continue our high standards of patient care, directing his staff of accountants to explain to Medicaid auditors how our accounting system operates.

Not only has Mr. Machnikoff assisted us in correctly filling out the new State required RHCF-1 Statistical Report, so that we could obtain the maximum allowable rate of reimbursement for both our Health Related and Skilled Nursing Facilities, but he also was instrumental in convincing the Greater New York Fund to adopt the Bialystoker Home as a recipient agency for its grants. This is particularly satisfying to him because he felt it important to demonstrate to the Greater New York Fund the good things an orthodox Jewish institution can do in the nursing home field.

Another source of funding which Mr. Machnikoff was involved in attracting for our Home is the Federal

Philip and Tina Machnikoff

Comprehensive Employment and Training act (CETA), which enables our Activities and other departments to employ students as part of a work-study arrangement. Their salaries are paid by the Federal Government; they receive worthwhile training for future careers and our Home derives the benefit of their assistance.

Philip Machnikoff considers himself not only our accountant, but also as the Bialystoker Home's consultant for future growth. A young man, extremely bright and particularly adept at forming excellent working relationships with clients and bureaucrats alike, he has a dynamic view of an accountant's role in helping a Home to reach ever higher plateaus of achievement in caring for its patients.

Graduating City College of New York with a Bachelor of Business Administration Degree in 1963, he received his CPA Certificate in 1967 and is a member of the New York State Society of Certified Public Accountants and the American Institute of Certified Public Accountants. He was admitted as an International Associate of the Israel Institute of Certified Public Accountants. He is also on the Nursing Home Committee of the Hospital Financial Management Association, serving as its Chairman from 1972 to the present.

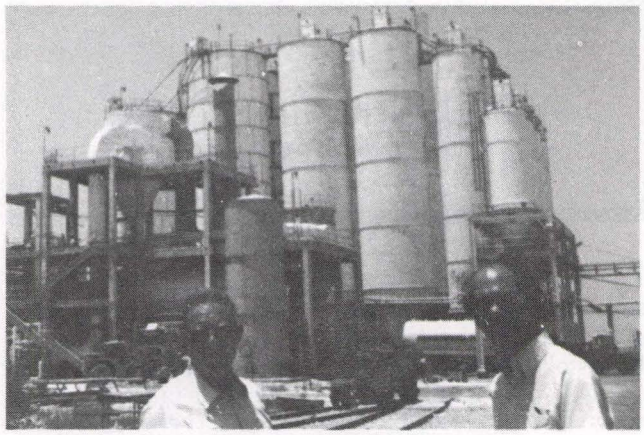
Mr. Machnikoff lectures on Nursing Home Accounting for the following groups: Columbia University School of Public Health, United Hospital Fund, Frederick Zeman Institute of the Jewish Home and Hospital for the Aged, C.W. Post College, and the New York University Masters Program in Public Health.

He served on the Distribution Committee of the United Way of Nassau-Suffolk and is presently the Treasurer of the Great Neck Synagogue and on the National Board of Directors of the Union of Orthodox Jewish Congregations of America and the North Shore Hebrew Academy.

When asked how he became interested in nursing homes, Mr. Machnikoff responded that because his father had been a resident in a nursing home, he is more sensitive to patient care needs. With the establishment of Medicare and Medicaid in 1966, he saw that homes, which had previously derived much of their financing from private and charitable sources, would now need help in conforming to government regulations in order to

Standing in front of Acco, Israel, City Hall are (l. to r.) Moshe Zambar, Chairman; Max Ratner, and Ray Kosloff, Manager of the plant.

Manager Kosloff and Mark Ratner, son of Max Ratner. Mark is presently doing research work at Hebrew University on sabbatical leave from Northwestern University.

ISRAELI ELECTROCHEMICAL INDUSTRIES, FOUNDED WITH THE HELP OF THE RATNER FAMILY

Electrochemical Industries Limited (Frutarom), founded with the help of the Ratner Family, a large company processing chemicals throughout Israel that are used in manufacturing various commodities such as food flavorings, imitation leather, floor tiles, door sidings and windows, finished the last fiscal year with net profits of 36 million Israeli pounds, 400 percent more than the previous year. This was accomplished in spite of increases in the price of energy and raw materials.

Moreover, an addition to this company was just completed at a cost of 70 million dollars. The company will export to foreign countries products valued at between 50 to 70 million dollars a year.

In light of these results, the company's Board of Directors will recommend the distribution of 15 percent bonus shares on the company's share capital. About 2/3 of the share capital of the company, recruited mainly during the summer of 1977, was invested in the development and construction of new installations.

In 1978 Israeli domestic demand had expanded, ensuring greater utilization of existing installations. The 1978 growth of profits of this company were derived entirely from these installations. When compared to previous years, the profitability of the existing installations had improved greatly.

According to company projections the new installations, already completed, will increase even further company profitability and income on capital will also considerably grow.

The Bialystoker Center and Home is very proud that Mr. Max Ratner of Cleveland and his family are so deeply involved in the Israeli Electrochemical Industries, which heavily contributes to the Israeli economy.

Manager Kosloff and Max Ratner in front of Frutarom plant.

45 workers who have received special recognition after 15 years with Frutarom. Max Ratner is the 5th from the left, front row.

MAX RATNER, PROMINENT BIALYSTOKER LANDSMAN AND INDUSTRIALIST, VISITS EGYPT

On a recent four-day visit to Egypt, our good friend and esteemed Bialystoker *landsman,* Max Ratner, concluded that housing is the number one need in that country, heading a list of basic goods and services required to bring it up to 20th century standards.

"It could take 50 years to catch up," declared Mr. Ratner, whose Egyptian tour was his second, the first taking place 40 years ago. "Things haven't improved much since then!"

He does not believe Egypt has "even 10 percent of the housing that's needed." He explained, "There is no mortgage system there. Everyone must pay totally by cash; however, there isn't much cash. If a person gets some money he puts up a wall; when he gets some more, he puts up another wall . . ."

Max Ratner

While he was in Egypt, Ratner met with people from the Egyptian housing ministry and also briefly met again with President Anwar Sadat's daughter's father-in-law, who is the biggest builder in Egypt and one of its richest men. (The two had met previously at a dinner in the United States shortly after the Egyptian-Israeli peace accord.) Mr. Ratner and the builder's aides discussed constructing a high-rise building in Egypt, but the project is only in a preliminary stage and must be worked through with the United States government.

"The U.S. Department of Commerce people in Egypt are very willing to help, and our U.S. AID program there is very fine, but we must wait and see," said Mr. Ratner. "From a practical viewpoint, it takes a long time to get through the red tape. We'll have to go to Washington to see what's what, and to explore the U.S. policy towards underdeveloped countries.

"There is a lot of catching up to do and the Egyptian people, a friendly people, are sincere in their hope for peace and tranquility in the Middle East. It can divert a big expense which is presently spent for manpower, military and war into the economic field which will help to modernize its economy and bring it closer to world standards for the good of Egypt itself and a model to be followed by all its Arab neighbors.

"Israel, as well as Egypt, can benefit from the two-way trade, knowhow and transport co-ordination, and a Middle East Common Market could really be developed for the good of themselves and peace throughout the area.

"I hope they are all able to forget the prejudices and work toward the practical approach to peace and progress," Mr. Ratner said.

Mr. Ratner was accompanied on the trip by his wife, Betty, and Arielle Koslov, an Egyptologist from the Cleveland Museum of Art, and her husband. The latter met with government officials in charge of antiquities to see what can be done to save ancient treasures which are still in tombs, unguarded and uncared for, which are being destroyed and vandalized.

Betty Ratner

The Ratners had earlier worked with the museum personnel who helped them mount their own distinguished exhibition of Israeli artifacts, "The First Four Thousand Years."

Mr. Ratner was impressed with the tremendous store of treasures crammed into one museum in Cairo. "They could make four museums with what they have there."

From Cairo, Mr. Ratner flew to Israel via Athens, and reports, "Israelis are very happy with peace. They have 80 percent inflation, and the people are very busy, still spending every nickel they have!"

FROM THE DESK OF OUR CONTROLLER HAROLD TALIN

It has always been a pleasure and an honor to hold an elective office at the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged.

Having occupied positions in this institution ranging from a Trustee to Chairman of the Board of Governors, I have now been elected as your Controller.

I believe that this position is of the utmost importance. The duties of the Controller are to manage the bookkeeping staff and to see that our accounting records are in order at all times. Furthermore, all required reports must be filed with the appropriate federal and state agencies. It is also necessary that the cost of each department be carefully determined and compatible with our budget.

In my view, it is essential that the Controller be able to report to the Board of Governors and Directors the true financial status of this organization. We have a hardworking, honest and competent staff working under

Harold Talin

the new administration who are instructed to record faithfully all of our financial transactions. We must never allow our finances to become a mystery, beyond the reach of our Board and responsible officers.

At present I am pleased to report to you that our financial condition is at its best, considering the economy at large. It is also gratifying that our executive officers including Mr. Rybal, Cantor Feinberg, Mr. Schachter, Rabbi Kronick and I, although we have separate areas of responsibility, are able to meet regularly to discuss problems affecting the entire Center and Home. Needless to say, all our endeavors are for the benefit of the facility, the elderly residents and the needy *landsleit* whom we serve.

My dear wife, Lorna and I, our children and the entire Talinsky family wish you all a very peaceful, healthy and happy New Year.

JERRY MINK'S THOUGHTS ABOUT YAMIT

Our devoted member and wonderful friend for many years, Jerry Mink, lives in Yamit, a Jewish settlement in the Sinai Desert. With the signing of the peace treaty between Israel and Egypt, Yamit will ultimately revert back to Egyptian sovereignty. Jewish settlers in Yamit hold various views about the future of their settlement.

In a letter to the Editor of the *Jerusalem Post* of June 24th, 1979, Mr. Mink wrote:

> It is unfortunate that Lea Levavi limited her expression to such a short piece ("The 'gimme' mentality" — May 24). The theme she espoused is, in my opinion, at the root of the social and economic problems in Israel today.
>
> As President Kennedy said in 1960, 'Ask not what your country can do for you, but what you can do for your country.' This is lost on our people today. I believe that is what the Democratic Movement for Change was all about in the last election. It is a pity that we lack the leadership at this point in time to make this statement.
>
> Here in Yamit, we are expressing the same mentality, instead of facing the problems of relocation, as painful as they are. But in reality, the citizenry is feverish about the amount of money they will receive in compensation. They say they will never get a chance like this again to get the government. I and a few others, realists, idealists, or simpletons, take your choice, are looked at as crazy.

While the *Bialystoker Stimme* does not wish to take a point of view on this sensitive issue, we admire Mr. Mink's courage in expressing what must be an unpopular minority view which gets to the heart of future peace in the Middle East.

OUR ADMINISTRATOR DELIVERS INVOCATION AT ANNUAL INSTITUTE ON THE AGING

On May 31st, 1979, Yehoshua Schachter, Administrator of the Bialystoker Home and Infirmary for the Aged, delivered the invocation at the luncheon meeting of the New York State Association of Homes for the Aged Annual Institute in Albany.

Mr. Schachter shared the dais with the New York State Commissioner of Health, Dr. David Axelrod, and other leading State officials.

Following the luncheon, a number of participants at the Institute approached Mr. Schachter with congratulatory comments about the content of his invocation which stressed the need for officials in nursing homes to place the interests of the elderly residents above all other considerations.

Philip Machnikoff, the partner of our accounting consultants, Loeb and Troper, participated with Mr. Schachter in many of the sessions at the Institute which pertained to the future well-being of our Home and other nursing facilities.

THE GROWTH OF A CHAPLAIN

By RABBI LOWELL S. KRONICK

Chaplain, Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged.

During the last two years, I went back to school, in the evenings, after work. Its name is the Long Island Institute for Mental Health, located in Rego Park, N.Y. In September, 1977, I was admitted as a Fellow of LIIMH's Marriage and Family Counseling Training Program. I am proud to announce that I received my certificate as a graduate of this program in June, 1979.

Why did I take this course? My experience at the Bialystoker Home during the past seven years has taught me that a modern chaplain, working with clients and their families, must be a pastoral counselor as well as a clergyman. He needs to be well versed in the theory and practice of psychotherapy, if he is to help these people effectively.

Coping with old age is difficult, both for the elderly patient and for the family. Many conflicting emotions stand in their way as they strive to communicate, express love and concern, and attempt to face new situations. While the chaplain can comfort them with his spiritual and compassionate ministrations, he cannot do complete justice to his task without psychotherapeutic skills. Often, a grasp of the underlying feelings and motivations is the key to resolving their difficulties.

As the Chaplain of the Bialystoker Center and Home, I am approached by people of all ages, backgrounds and walks of life. Sometimes they need me to answer a question of Jewish law and tradition. Here, my rabbinical knowledge and training enable me to respond accurately. At other times, I am called upon to counsel the troubled: a cranky and demanding resident, a guilt-consumed son, an hysterical daughter. Traditional rabbinic erudition does not suffice in these instances to render the proper service.

"Counseling" has a technical meaning in the mental health field. It does not necessarily mean that the counselor gives advice or pity to the client, although these interventions may be indicated at times. More often, the work involves clarifying thoughts and feelings, reflecting them back to the patient so that he or she can more objectively observe the maze of emotions interfering with a rational approach to a problem.

But before this therapeutic effort can commence, the counselor must be familiar with diagnostic and evaluative concepts. Is the client reacting to a stressful situation, or does he have serious emotional disturbances within himself or in his relations with others? The nature of the problem will determine who administers the therapy and what kind is required. To be sure, if I conclude there may be serious psychopathology involved, I will refer the patient to a psychiatrist or clinical psychologist.

While the LIIMH program was titled "Marriage and Family Counseling," the theories and techniques I learned apply to our elderly residents and to any other troubled person who may wish to place himself in the hands of a pastoral counselor. My decision whether to work with the client or to refer him elsewhere depends upon my assessment of the problem.

Let me make clear that in our Home setting, the resident's attending physician is in charge of the total treatment plan. My function takes place only with the knowledge of our Medical Department and its cooperation.

Much of the time, one interview may be all that is necessary to clarify a difficulty. On the other hand, a patient may present with acute and chronic symptoms necessitating short-term crisis intervention or even ongoing counseling. The latter treatment modes can successfully be carried out only with the client's commitment to continue as long as necessary.

My conception of the contemporary rabbinate is that it demands a high degree of professionalism on many levels. Every response that I give in my capacity as rabbi or pastoral counselor must be based upon knowledge and ethics. Of course, I bring to the position my own personality and style. I am not a robot and I cannot be all things to all people. Yet I strive constantly to serve as many different kinds of individuals with varied needs to the best of my ability.

I have always felt that one's education never ends. Certainly, each of us learns from day to day through experiencing the vicissitudes of life. That is an education of one sort which is most important. But it is also vital for a professional to feel he is not stagnating, that he has not reached the end of his growth, his development and his achievement. The mind, the spirit, the senses can always be improved until one exhales his last breath.

The training program which I just successfully completed involved attending mnay class lectures, reading numerous works on psychoanalytic and non-analytic therapies, role-playing and participating in group process. Moreover, I was required to counsel a married couple at the Long Island Consultation Center in Rego Park, under the supervision of a practicing psychotherapist. These were all fascinating encounters, particularly studying together with other outstanding professionals in varied disciplines, as well as with several other rabbis. All the members of our class became good friends; we got along with each other beautifully and learned important lessons from one another in technique and insight.

This program added a great deal to my understanding of myself as well as of others. In fact, that is one of the goals toward which a therapist works — to comprehend his own feelings before he intervenes in the emotional world of his clients.

I am pleased to be able to offer a more competent counseling service to those in our Home, and outside, who feel they could benefit.

To all our officers, directors, members and residents I wish a *Ketivah v'chatimah tovah*. May the year 5740 bring blessings of good health, contentment and inner peace to all of us.

FROM THE DESK OF OUR ADMINISTRATOR

YEHOSHUA SCHACHTER

The Bialystoker Home and Infirmary for the Aged is a place where the elderly and the ill search for renewal and restoration. This may sound odd to those unfamiliar with modern trends in nursing facilities.

The traditional *moshav z'kainim* model, connoting a place where people waited to die, hopelessly entrapped in bleak surroundings, no longer accurately reflects the vast majority of contemporary geriatric institutions, among them our Home. We do not view our residents as coming to the end of their journey. On the contrary, a forward-looking administrator and his staff believe that old age can be an exciting adventure, a road as yet untravelled, a challenge to be met.

Many of our Health Related Facility residents, although their presence here is medically justified, still retain enough of their faculties to continue growing and enjoying life. Our professionally staffed Activities Department exists for the purpose of stimulating their interest in living, as well as responding to their recreational and social interests. Our activities program is considered quite diversified.

But what of the Skilled Nursing Facility patients, those with illnesses requiring round-the-clock nursing care? Is there anything constructive that can be done for them? Here is where the Bialystoker Home radically departs from the old and discredited custodial-care model. Our watchword is rehabilitation.

The patient's self-motivation is an absolute essential of the rehabilitative process. He, too, must come to grips with the situation, truly comprehend without fooling himself what he has to work with in terms of strength, skills, bodily functions and, above all, will.

Our purpose is to see each patient whole, unfragmented emotionally as well as physically, to understand not only every aspect of his or her problem, but every facet of his personality, and to glean from each of the members of our health care team insights which would help speed understanding and progress.

We insist that every patient, no matter how sick, can benefit from professional and loving care — an approach seeking to identify remaining potential and to restore some degree of function to disabled organs.

In this connection, in addition to our part-time physiotherapist, we have secured the services of a part-time speech pathologist who has begun working with speech-impaired patients. While she concentrates on restoring speech, she is constantly aware of the patients' psychological needs, forming a therapeutic alliance with them, so that they will be properly motivated to cooperate.

How truly thrilling when an aphasic patient with much difficulty and much effort utters the first clear word.

In the future, we are evaluating the possibility of introducing additional rehabilitative services such as occupational therapy (to assist patients in performing activities of daily living and to promote their psychosocial needs) and audiology (for hearing-impaired patients).

As I wrote in the last issue of the *Bialystoker Stimme,* the environment in which our residents live also has profound implications for their well-being. As you will read elsewhere in this issue, our modernization program is in full swing. New fluorescent lighting has been installed on all of our residents' and patients' floors. Our central dining room has been completely refurnished and renovated. As further funds are raised, additional improvements will be made in other parts of our building, including the patients' rooms, the auditorium and the lobby.

Furthermore, a new nursing station is being constructed on our fourth floor, so that our HRF residents can receive even closer nursing attention. They will take their medication at this station, rather than having to go to the sixth floor as in the past. In addition, a closed circuit television camera has been installed on the third floor and a monitor on the fourth floor, for the purpose of increasing patient safety.

Our therapeutic milieu is not confined, however, to our building. I am proud to report that many of our residents participate in community activities as well. For example, the Educational Alliance recently sponsored its annual Street Fair for Jewish organizations on the Lower East Side and our residents set up a booth for selling arts and crafts, as well as a pictorial display of our Home's history.

Our modernization program is also not restricted to improving our physical plant. We have moved in the direction of streamlining our accounting system. To this end, we have availed ourselves of the services of Amalgamated Bank of New York, which has computerized the receipt, handling and disbursement of our patients' accounts. With the consent of our residents and their families, their social security and pension checks are sent directly to Amalgamated Bank, which deposits the checks and sends us twice a month a computer readout updating these accounts. This relieves our own bookkeeping staff of a major burden and promises to render our accounting of patients' funds as accurate as possible.

Our diligence in maintaining the high quality of our services to the elderly, and improving upon them, has met with the approval of New York State Department of Health. Recently we had a follow-up survey examining our progress after the annual inspection in February, and everything was found to be in good order.

In the year and a half since I have been the Bialystoker Home's Administrator, I am frequently amazed by the many expressions of praise for the high standard of nursing care, the cleanliness of our building and the excellent care we provide for our residents, despite the fact that our building is itself old, challenging all of the ingenuity we can muster to keep it in this fine condition. This is a most eloquent testament to the superb department heads and staff we employ. I look forward to leading this facility, with your help, to even greater levels of achievement in the future.

My wife Malki, our three daughters and I wish all of you a healthy, happy and prosperous New Year.

Young Women's League and Financial Secretary of the Club of Bialystoker Friends for 15 years. She is on the Board of Directors of the Bialystoker Center and Home, attends all functions and, together with her husband, has supported the State of Israel. She has been very understanding of Mr. Rybal's total dedication to the Center and Home, even though this commitment frequently deprives her of his company.

Things began looking up for Mr. Rybal. He obtained employment in the printing trade, and within two years, went to work for the Jewish Daily Forward, where he was to remain for 24 years, the last 15 years as the foreman.

Mr. Sohn asked him to take over the responsibility of preparing the *Bialystoker Stimme* and putting together the historic "Bialystok Photo Album" published in 1951. These two publications have served over the years to keep Bialystoker *landsleit,* in whatever country they may live, informed about one another and united in a common heritage.

Since 1947, Mr. Rybal has served on the Home's Board of Directors, later becoming its Vice-Chairman and, in 1967, shortly before Mr. Sohn's death, succeeding him as General Secretary. Since 1973, Izaak Rybal has been the full-time General Secretary of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged.

In this position, which he assumed upon his retirement from the Forward, he has almost singlehandedly kept the Bialystoker *landsmanschaft* throughout the world in touch. Traveling to Israel, Argentina, Brazil, Venezuela, Mexico, Uruguay, European countries and various parts of the United States at his own expense, he has renewed the close ties between our Center and these *landsleit,* always bringing back with him contributions for the Center and Home. As the Editor of the *Bialystoker Stimme,* he has prepared ever more interesting and literary issues, frequently requesting that *landsleit* in distant parts of the world contribute articles about the activities of their communities.

Mr. Rybal's many experiences and memories could fill a volume. The purpose of this article has been to share with you the life and the colorful character of a very unusual man and to explain why the Bialystoker Center and Home is going all out to pay well-deserved recognition to him for his lifetime of service to those for whom the name Bialystok is so cherished.

GREETINGS TO OUR VICE PRESIDENT-CONTROLLER, ARTHUR TARLOWE

M. Arthur Tarlowe is the Vice President-Controller of the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged. His father was the late Elly Tarlofsky, former President and benefactor of our institution.

For many years, Mr. Tarlowe had been active on our Board of Governors and was one of the leading individuals upon whom we depended for his dedication and sincerity. In recent times, Mr. Tarlowe has, unfortunately, been ill and has undergone major surgery. His physical condition at the present time does not permit him to be active in our organization.

In any case, the name of Arthur Tarlowe is still very highly regarded by all of our officers and directors. We wish him a *refuah shleimah,* a complete and speedy recovery from illness, hoping that he will soon return to us in good health, along with his dear wife, Ethel.

Lord Fisher of Camden and Egyptian Ambassador Mohamed Samih Anwar in London.

EGYPTIAN AMBASSADOR TO GREAT BRITAIN IS GUEST OF LORD FISHER OF CAMDEN, OUR BIALYSTOKER LANDSMAN

His Excellency Mohamed Samih Anwar, Egypt's Ambassador to Great Britain, was the Guest of Honor on Monday, April 23rd, 1979, at a luncheon given by the President of the Board of Deputies of British Jews, Lord Fisher of Camden, who was born in Bialystok. It was the first time in the history of British Jewry that an Egyptian Ambassador had been so honored.

The Ambassador said that it was a great pleasure for him to be with the leadership of British Jewry. "It is my most sincere hope that my presence here today will mark the start of a new era of friendship," he declared.

He said that the Egypt-Israel peace agreement marked a turning-point in the history of the Middle East from which there could be no turning back. But he warned that there were still "dramatic challenges" ahead before a comprehensive peace settlement for the whole area could be achieved. There were no "magic solutions" and hard work would be required in order to build mutual confidence and trust.

Introducing the Ambassador, Lord Fisher said that it was an "historic moment". He expressed the hope that the era of bloodshed and strife was a thing of the past and he looked forward to a period of friendship between Israel and Egypt in which "war, suffering and death will be replaced by peace, friendship and life."

Lord Fisher continued: "The Board of Deputies, representing the Jewish community in the United Kingdom, pledges itself to play its part in assisting the peace-making process of which this gathering is a portent for the future." Lord Fisher presented the Ambassador with a print, over 100 years old, of the entrance of the House of Lords.

Lord and Lady Fisher honored our Center and Home with a visit in the past. They were greatly impressed by our facility and left a generous token of their appreciation.

We are proud that one of our own *landsleit* holds such a prominent leadership position within British Jewry and that he is its chief spokesman and representative.

cluding *landsleit,* friends, members of our Center and Home, the well-to-do and the needful. Whoever utters the word Bialystok possesses the passkey to Mr. Rybal's heart.

In pursuing his many humanitarian activities on behalf of these people, Mr. Rybal demonstrates remarkable energy. Never running out of steam, he is constantly working, planning, arranging and relating to others. In the office he is indefatigable; I have never seen him relax for a moment, whether physically or intellectually.

He places a high value on precision. He is a stickler for detail; everything must be just right, whether a letter, punctual arrival for an appointment, or the most minute details in planning one of the many functions the Bialystoker Center and Home conducts throughout the year. While he delegates responsibility, he always makes sure that those working with him or under him are giving the same painstaking attention to detail he does.

Mr. Rybal is a mover of people. He never ceases attempting to infuse his concern about our organization or Bialystoker *landsleit* into others. Whether soliciting financial or moral support from friends, acquaintances or just someone he happens to meet, Mr. Rybal never accepts "no" for an answer. One must respond to him because he never gives up.

What I have described is a man whose total dedication to his role as "Mr. Bialystok" was shaped by a long history of devotion to family and friends, made all the stronger by his experiences during the horrible years of World War II in which he lost his entire family and beloved hometown — events which would have destroyed a lesser person.

Born in Bialystok to Dvora and Meir Rybalowski, one of eight children, he grew up in an environment where you helped other people in need, whether related or not, and where you valued friendship.

The Rybalowski family owned a Kosher restaurant-catering hall in Bialystok near the railroad station *("Rybalowski lebn Bahn")* where many Jewish weddings took place. Open 24 hours a day except for the Sabbath, the restaurant was first founded approximately 100 years ago by Mr. Rybal's grandmother, known as "Sarah of the Railroad" *("Soreh fun Bahn")*. It was a place where travelers to and through Bialystok came to wait for the next train, to eat a good meal before continuing on to the next destination.

In 1941, when the Germans invaded Bialystok, then under Russian occupation, Mr. Rybal was swiftly drafted into the Russian Army because of his skills as a printer. He was taken away from his family, his friends and his beloved hometown, never to be reunited with them. In the fierceness of battle, he was severely wounded and discharged from the Russian Army. Good medical care restored him to sound health, however, and he spent the remainder of the war years first traveling, then settling in Tashkent to rejoin *landsleit* and finally, along with other Polish citizens, exiled to Siberia.

Throughout these years, he constantly sought out other people from Bialystok. Feeling lonely and quite isolated, he wished to make contact with friends from his hometown whom he considered part of an extended family.

In Tashkent, placed in charge of a large restaurant for travelers passing through who could obtain their meals only by presenting a special card, Mr. Rybal arranged that Bialystoker *landsleit* and friends not possessing this card should receive wholesome meals as well. Moreover, he assisted eight couples in leaving Tashkent for Lemberg after the war ended and from there to Poland. Thereafter, they decided to emigrate to other countries.

Returning to Bialystok in 1945 at the end of the war, he was devastated on hearing the news that no one from his family had survived the Bialystoker Ghetto and the concentration camps. He was also deeply saddened that his beloved birthplace had been so utterly destroyed by the war, including its once large and proud Jewish community. The joys of his youth were now just memories, never to be recaptured. It was now time to move on, to make a new life for himself.

Rebuilding one's life was not easy. Six months in Prague and then eleven months in Paris were painstaking steps toward that difficult goal. While in Paris, Mr. Rybal contacted the Bialystoker community, making wonderful friends and joining a Bialystoker relief committee where he was able to assist other Bialystokers passing through Paris.

In 1947, he arrived in the United States and was introduced by his brother, Leon Rubin, to David Sohn, the founder of the Bialystoker *landsmanschaft* in New York. Mr. Rybal had earlier corresponded with Mr. Sohn from Paris. Mr. Sohn received him in New York with open arms and from that time on, a strong bond existed between the two. Sohn had devoted his entire life to the Jews living in Bialystok before the war and to Bialystoker Jews in New York. He imparted this profound sense of devotion to Mr. Rybal, often repeating his desire that the Bialystoker Center and Home should remain a living monument to the war-torn Jewish community of Bialystok.

Mr. Rybal was introduced to Molly Goldberg, whom he married shortly thereafter. Molly was also born in Bialystok, the daughter of Hyman and Jean Goldberg. Her mother was fluent in several languages; her father was a manager and accountant of a textile factory in Bialystok and later worked as an accountant in America. Receiving her education at the Spoleczna Gymnasium, a private school for Jewish children, and in the Bialystoker public schools, she later came to the United States in 1930, graduating from Thomas Jefferson High School in Brooklyn and attending City College of New York. She became a full-fledged bookkeeper in 1941, working without interruption until she retired in 1977. She held the position of bookkeeper at the Atalanta Trading Corporation from 1947 until 1968.

For many years, she was a member of the former

After agreeing to sponsor the day care center in Kfar Tabor (L to R) Yechiel M. Dobekierer, Yedidia L. Hamburg, Izaak Rybal, General Uzi Narkiss, Sam Solasz, at dinner.

IZAAK AND MOLLY RYBAL TO BE GUESTS OF HONOR AT BIALYSTOKER ANNUAL DINNER IN ESSEX HOUSE

BIALYSTOKER CENTER TO SPONSOR DAY CARE CENTER IN ISRAEL TO THE RYBALS

by Rabbi Lowell S. Kronick, Chaplain

The Bialystoker Center and Home for the Aged will honor Izaak and Molly Rybal at a lavish Annual Dinner to be held Saturday night, November 10th, 1979, 7:30 P.M. at Marriott's Essex House, 160 Central Park South, New York City.

At a meeting of our Board of Governors, President Sam Solasz recommended that the Bialystoker Center and Home should pay recognition to our General Secretary, who has served this institution for the past 32 years.

Mr. Solasz further recommended that the Board approve a campaign to raise $50,000 in order to dedicate a Day Care Center at Kfar Tabor, Israel, currently in the process of construction, to Izaak and Molly Rybal. The concept was originally put forward by Yedidia L. Hamburg, Vice-Chairman of the Board of Directors. The total cost of this project is approximately $150,000, the remainder of the amount to be financed by UJA-Israel Emergency Fund. The Board of Governors and later the Board of Directors unanimously supported Mr. Solasz's recommendation.

At a subsequent meeting of a special committee appointed by the Board to arrange the Annual Dinner and to plan the campaign for the day care center, an agreement was signed with UJA-Israel Emergency Fund that the Bialystoker Center would raise $50,000 for the project, with the understanding that it be completed and fully operational by April, 1980.

A tour to Israel of Bialystoker *landsleit,* friends and contributors to the campaign is being planned for the opening of the day care center.

Many personal friends of the Rybals: officers, directors, members of the Bialystoker Center and Home and others across the United States and in many other countries throughout the world are being invited to this extraordinary testimonial dinner. Several hundred guests are expected to attend.

The guest speaker will be General Uzi Narkiss, the Commander of the Israel Armed Forces which liberated Jerusalem from Arab rule during the Six-Day War in 1967. General Narkiss, who has held various diplomatic and military posts for the Israeli Government, is currently the Director of the Special Projects Department of the Jewish Agency. Construction of the day care center is being carried out under the auspices of his department, and General Narkiss will be in the best position to explain the importance of the project for the guests at the Annual Dinner.

At a June meeting between General Narkiss and Messrs. Rybal, Solasz and Hamburg, the final details of the agreement were worked out.

* * *

Kfar Tabor, where the Izaak and Molly Rybal Day Care Center is being built, was founded in 1901 by 25 families who came from nearby villages including Zichron Yakov, Shfeia and Rosh Pina. It is located at the footsteps of the Tabor Mountains in the Jezreel Valley in Northern Galilee.

Based mainly on agriculture, Kfar Tabor is the center of cultural, educational, sports, health and recreational activities in the area.

The local council is in the process of changing the settlement's face entirely. In order to bring back children of the original settlers and to attract new settlers, new neighborhoods were erected, including single family dwellings. A youth center plus a 700-seat auditorium are now being constructed along with new tennis and basketball courts. The entire infrastructure has been changed completely, including sewage, water

Izaak and Molly Rybal

pipes, sidewalks, etc. An industrial park is also under construction.

The day care center will provide a wide range of services for pre-school children, whose parents work in the village of Kfar Tabor during the day, requiring day care services for their youngsters.

Mr. and Mrs. Rybal selected the day care center to be dedicated in their names because of their desire to promote the interests of the new generation in Israel. The Rybals' many years of devotion to the State of Israel are well known by all who have responded to State of Israel Bonds campaigns they have conducted on behalf of the Bialystoker Center and Home.

IZAAK AND MOLLY RYBAL
A PROFILE

I have known Izaak Rybal and have worked closely with him on a daily basis for the last seven years. In that length of time, one gets to recognize another's total personality, his ideals, joys, sorrows and hopes. I would like to share with you some of my in-depth perceptions of Mr. Rybal.

He is totally devoted to the memory of Bialystok and anyone having any connection with Bialystok, in-

BIALYSTOKER STIMME

Published by the

BIALYSTOKER CENTER & BIKUR CHOLIM, INC.

228 EAST BROADWAY • (212) 475-7755-7756 • NEW YORK, N.Y. 10002

NEW YORK SEPTEMBER, 1979 No. 325

MESSAGE FROM OUR PRESIDENT

SAM SOLASZ

Traditionally, the High Holiday season is a time of taking stock, whether in our individual lives or in the life of an institution, such as the Bialystoker Center, Home and Infirmary for the Aged. The purpose of this message is to render such an accounting of our Home since the last edition of the *Bialystoker Stimme*.

The 1979-80 season began favorably with our Installation of Officers on Sunday, June 10th, 1970. Several new officers were admitted to the Board of Governors. Incumbents were either reelected or elevated to higher positions. At the Installation, a sense of renewed purpose was felt by all who participated. Our Center and Home is once again in the hands of dedicated, sincere and capable people who put its interests above their own. Happiness through unity and solidarity was the order of the day.

Then, literally overnight, a tragic event took place that marred the celebration of the previous day. Our first Vice-President, Jack Berger, fell ill, passing away two days later. Mr. Berger was an unusual man in many respects, as you will be reading later on. His loss to us is keenly felt because of his key leadership role and the hopes we had for him in the future. It is hard to believe that on Sunday Jack was installed as Vice President along with everyone else and, on Monday night, he lay seriously ill in a hospital. All of us who knew and worked together with Mr. Berger mourn his death very deeply. Such a person cannot be replaced.

* * *

I am gratified that our Board of Governors accepted my recommendation to honor our General Secretary, Izaak Rybal and his wife, Molly, at a special Testimonial Dinner and Dance at the Essex House, Saturday night, November 10th, 1979 at 7:30 P.M. Mr. Rybal has served this institution in various capacities for the past 32 years. It is our duty to express our profound gratitude to him for his loyalty and dedication, which are hard to match.

* * *

Regarding the *Sefer Bialystok* project, the readers of the *Stimme* know that we had many difficulties with the Committee in Israel over the scope, the format and the content of the book. Alas, these disagreements proved irreconcilable, compelling us to withdraw from collaboration with our colleagues in Israel.

But *Sefer Bialystok* is not dead. The Bialystoker Center in New York believes that this project is essential to the future of our *landsmanschaft* throughout the world. We have therefore invited Dr. Szymon Datner, formerly an instructor at the Hebrew Gymnasium in Bialystok and currently a well-known academician in Warsaw, to come to New York and spend as much time as necessary at our Center to write an appropriate manuscript which will concentrate on the Holocaust as it affected Bialystok, its aftermath and prominent Bialystoker Jews today in all parts of the world. Dr. Datner has written numerous articles on these subjects, many of them appearing in past issues of the *Stimme* for decades, and he understands that this volume will need to have broad appeal for all segments of our *landsmanschaft*. We envision that the book will contain many interesting pictures, will be written both in English and Yiddish, and will attract wide interest.

We expect that Dr. Datner will arrive in New York as soon as the Polish and American authorities grant him permission to come here.

* * *

Speaking of the new generation of Bialystokers, we must address ourselves to the future of the Bialystoker Center and Home. In the last few years, we have lost a significant number of members through death. An institution, in order to survive, must replace its losses by attracting new members and supporters. Many of our officers, directors and members have children who, I believe, should join our Center and Home. For one thing, you will be honoring your parents with your concurrent, and later on, succeeding membership. Second, you will be championing the cause of an organization whose purpose it is to help people in need. Third, by attending our functions and social events, you will find a warm, pleasant group of people who can become your extended family. It is great to belong, to fit in to a mosaic in which you are one of the tiles. I appeal to all our younger readers to respond not only by sending in your dues, but by showing up at our Chanukah and Purim parties, our Yizkor meetings, our Annual Theatre Benefit and all the other events that we sponsor from time to time. We will greet you with open arms and with pleasure.

My wife Rose, and children, Diane, Scott and Mark, join me in wishing everyone a year of good health and peace in Israel and the world.

BIALYSTOKER CENTER, HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED

Invites you to celebrate our **SHOW OF SHOWS**

HERMAN MALAMOOD

CLAIRE BARRY

MARY SOREANU

JACKIE MASON

SUNDAY, SEPTEMBER 16, 1979 at 2 P.M. • Avery Fisher Hall of Lincoln Center

ROSH HASHANAH ISSUE

BIALYSTOKER STIMME

Published by the
BIALYSTOKER CENTER & BIKUR CHOLIM, INC.
228 EAST BROADWAY • (212) 475-7755-7756 • NEW YORK, N.Y. 10002

NEW YORK | SEPTEMBER, 1979 | No. 325

BIALYSTOKER CENTER, HOME AND INFIRMARY FOR THE AGED

You are cordially invited to a

TESTIMONAL DINNER-DANCE

in honor of

IZAAK AND MOLLY RYBAL

Saturday night, November 10, 1979
7:30 P.M.

at Marriott's Essex House
160 Central Park South, New York City

R.S.V.P. by October 20

Couvert — $25.00 per person

אַרויסגעגעבן פון ביאַליסטאָקער צענטער, 228 איסט בראָדוויי, ניו יאָרק
דוד סאָהן ע"ה, גרינדער
רעדאקציע-קאלעגיום: לואים פילוועך, איסאַק ריבאַלאָווסקי און הרב שמואל א. קראָניק

Published by the Bialystoker Center, 228 East Broadway, New York City

Editorial Committee: Louis Silver, Izaak Rybal and Rabbi Lowell S. Kronick